

VRHOVNI SUD CRNE GORE
THE SUPREME COURT OF MONTENEGRO

BILTEN/BULLETIN
2008

PRAVNI STAVOVI I MIŠLJENJA

PRAVNI STAV

Krivično odjeljenje Vrhovnog suda Crne Gore, Su.V.br.66/2007 od 19.02.2007. godine.

Krivično odjeljenje Vrhovnog suda Republike Crne Gore, u sastavu od sudija Kojović Radula, Stojanović Petra, Ivanović Sretena, Vučinić Stanke i Bogićević dr Cedomira, u sjednici održanoj dana 19.02.2007. godine, na osnovu člana 100. stav 4. Zakona o sudovima Republike Crne Gore, povodom dileme Uprave policije Crne Gore ko snosi troškove postavljenog branioca u predkrivičnom postupku zbog krivičnih djela koja se gone po službenoj dužnosti u slučajevima kada je krivični postupak pokrenut kod nadležnog suda, zauzelo je

PRAVNI STAV

- 1. Nužni izdaci postavljenog branioca u predkrivičnom postupku zbog krivičnih djela koja se gone po službenoj dužnosti isplaćuju se iz sredstava organa uprave nadležnog za policijske poslove, bez obzira da li je došlo do pokretanja krivičnog postupka - član 199. stav 4. ZKP.**
- 2. Nagrada postavljenom braniocu u predkrivičnom postupku zbog krivičnih djela koja se gone po službenoj dužnosti u slučajevima kada nije pokrenut krivični postupak kod nadležnog suda isplaćuje se iz sredstava organa uprave nadležnog za policijske poslove - član 200. stav 4. ZKP.**
- 3. Nagrada postavljenom braniocu u predkrivičnom postupku zbog krivičnih djela koje se goni po službenoj dužnosti u slučajevima kada je pokrenut krivični postupak pred nadležnim sudom isplaćuje se iz sredstava suda na osnovu popisa troškova koji mora biti sastavni dio predkrivičnih spisa - član 200. i 202. stav 2. ZKP.**

O b r a z l o ž e n j e

Dopisom 01 broj 051/07-1045 od 25.01.2007. godine, direktor Uprave policije Republike Crne Gore, tražio je stav ovog suda ko snosi troškove postupka koji se odnose na nužne izdatke i nagradu braniocu u predkrivičnom postupku zbog krivičnih djela koja se gone po službenoj dužnosti u slučajevima kada je krivični postupak pokrenut kod nadležnog suda.

Članom 199. stav 4. ZKP je propisano da se troškovi iz stava 2. tačka 1. do 6. ovog člana, kao i nužni izdaci postavljenog branioca i postavljenog punomoćnika oštećenog kao tužioca (član 64. stav 3, član 69. stav 5, član 70), u postupku zbog krivičnih djela za koja se goni po službenoj dužnosti, isplaćuju iz sredstava organa koji vodi krivični postupak po podnošenju

zahtjeva za naknadu troškova, a nagrada postavljenom braniocu i punomoćniku nakon njihovog razrješenja. Ovi troškovi naplaćuju se docnije od lica koja su dužna da ih naknade po odredbama ovog zakonika. Organ koji vodi krivični postupak dužan je da sve troškove koji su unaprijed isplaćeni unese u popis koji će se priložiti spisima.

Iz naprijed citirane zakonske odredbe proizilazi da zakonodavac pravi razliku između nužnih izdataka postavljenog branioca i nagrade postavljenom braniocu.

Naime, u stavu 4. navedenog člana je propisano da se nužni izdaci postavljenog branioca isplaćuju unaprijed iz sredstava organa koji vodi krivični postupak i da se tako isplaćeni iznosi unose u popis koji se prilaže spisima predmeta. Otuda stav ovog suda da nužne izdatke postavljenog branioca unaprijed isplaćuje organ uprave policije koji vodi predkrivični postupak.

Nasuprot tome, nagrada postavljenom braniocu isplaćuje se nakon njegovog razrješenja, odnosno nakon okončanog krivičnog postupka.

Saglasno naprijed citiranoj odredbi člana 199. Zakonik o krivičnom postupku u članu 200. stav 4. propisuje da u slučaju nepokretanja krivičnog postupka o nagradi i nužnim izdacima u predkrivičnom postupku odlučuje organ uprave nadležan za policijske poslove.

Nasuprot tome, ukoliko dodje do pokretanja krivičnog postupka nagradu postavljenom braniocu, pa i za radnje preduzete u predkrivičnom postupku, isplaćuje sud iz sredstava suda, a konačnu odluku ko snosi troškove krivičnog postupka donosi sud po okončanju krivičnog postupka - član 200 i 202, stav 1 ZKP.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

PRAVNI STAV

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore,
Su.V.br.155/2008 od 26.06.2008. godine

Zakon o amnestiji lica osuđenih za krivična djela propisana zakonima Republike Crne Gore ("Sl.list RCG", br.48/06) ne može se primjenjivati na lica osuđena stranom krivičnom presudom čije izvršenje je započeto prije stupanja na snagu Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima ("Sl.list Crne Gore, br.4/2008).

O b r a z l o ž e n j e

Članom 1. Zakona o amnestiji lica osuđenih za krivična djela propisana zakonima Republike Crne Gore ("Sl.RCG", br.48/06), propisano je da se od izvršenja dijela izrečene kazne oslabadjaju lica koja su na dan stupanja na snagu tog zakona pravosnažno osuđena za djela propisa ta zakonima Republike Crne Gore, kao i lica kojima je data amnestija po Zakonima o amnestiji lica osuđenih za krivična djela propisana zakonima Republike Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 57/00, 49/02 i 79/04). Taj zakon stupio je na snagu 5.08.2006. godine.

Polazeći od navedene zakonske odredbe za oslobodjenje od izvršenja dijela izrečene kazne potrebno je da su ispunjenja dva uslova:

-da je lice osuđeno za krivično djelo propisano zakonima Republike Crne Gore;

-da je presuda kojom je to lice osuđeno bila pravosnažna na dan 5.08.2006. godine.

Članom 40. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima propisano je da se odredbe domaćeg Zakona o pomilovanju, amnestiji i uslovnom otpustu primjenjuju se i na lica osuđena stranom krivičnom presudom koja se izvršava u Crnoj Gori.

Medjutim, članom 55. Zakona o međunarodno pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, propisano je da će se postupci pružanja međunarodne pravne pomoći koji su u toku na dan stupanja na snagu ovog zakona sprovesti po odredbama glave XXX i XXXI Zakona o krivičnom postupku ("Sl.list SFRJ", br. 4/77 ...i "Sl.list SRJ", br.27/92 i 24/94).

Izvršenje strane krivične presude je jedan od oblika pružanja međunarodne pravne pomoći i na postupke izvršenja strane krivične presude koji su započeti prije stupanja na snagu navedenog zakona ne mogu se primjenjivati odredbe istog, pa ni odredba člana 40.

Drugačiji pravni stav ne proizilazi ni iz Konvencije o transferu osuđenih lica sa dodatnim protokolom, jer je čl.12 navedene Konvencije

propisano da svaka strana može odobriti pomilovanje, amnestiju ili ublažavanje kazne u skladu sa Ustavom ili drugom zakonskom regulativom.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

PRAVNI STAV

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore, Su.VI.br.32/08 od 26.06.2008. godine.

1) Nužni izdaci punomoćnika oštećenog kao tužioca i nagrada punomoćnika oštećenog kao tužioca u postupku zbog kriv.djela za koja se goni po službenoj dužnosti isplaćuju se iz sredstava organa koji vodi krivični postupak po podnošenju zahtjeva za naknadu troškova, a naknada punomoćniku nakon njegovog razrješenja samo ako je punomoćnik oštećenog kao tužioca postavljen od strane suda saglasno čl.64. st.3. Zakonika o krivičnom postupku.

U osudjujućoj presudi izreći će se da je okrivljeni dužan da naknadi ove troškove.

2) Troškovi i nagrada punomoćnika oštećenog kao tužioca, koji nije postavljen od strane suda saglasno čl.64. st.3. ZKP, te nužni izdaci i nagrada punomoćnika oštećenog ne isplaćuju se iz budžetskih sredstava suda.

U osudjujućoj presudi izreći će se da je okrivljeni dužan oštećenom kao tužiocu, odnosno oštećenom naknaditi troškove krivičnog postupka, koji su nastali plaćanjem naknade punomoćniku po AT, ukoliko oštećeni kao tužilac, odnosno oštećeni takav zahtjev postave prije završetka glavnog pretresa.

O b r a z l o ž e n j e

Članom 64. st.3. Zakonika o krivičnom postupku propisano je da se oštećenom kao tužiocu, kada se postupak vodi po njegovom zahtjevu za krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju preko pet godina, može, na njegovo traženje, postaviti punomoćnik, ako je to u interesu postupka i ako oštećeni kao tužilac, prema svorn imovnom stanju ne može snositi troškove zastupanja.

Saglasno čl.199. st.4. ZKP, izdaci postavljenog punomoćnika oštećenog kao tužioca u postupku zbog krivičnih djela za koja se goni po službenoj dužnosti isplaćuju se iz sredstava organa koji vodi krivični postupak po podnošenju zahtjeva za naknadu troškova, a nagrada postavljenom punomoćniku nakon njegovog razrješenja. Ovi troškovi naplaćuju se docnije od lica koja su dužna da ih naknade po odredbama ovog zakonika.

Po odredbama Zakonika o krivičnom postupku - član 202 st.1 - okrivljeni koji je oglašen krivim dužan je da naknadi troškove krivičnog postupka koji su unaprijed isplaćeni iz budžetskih sredstava (čl.199. st.4.

ZKP), kao i troškove privatnog tužioca, oštećenog kao tužioca i njihovih zakonskih zastupnika i nagradu i nužne izdatke njihovih punomoćnika.

Polazeći od navedenih zakonskih odredbi ovo Odjeljenje je zauzelo pravni stav iz tačke 1.

Saglasno članu 202 st.1 ZKP, ovo Odjeljenje nalazi da sud iz budžetskih sredstava ne isplaćuje nagradu punomoćniku oštećenog kao tužioca, koji nije postavljen na osnovu člana 64 st.3 ZKP, odnosno punomoćniku oštećenog. To su troškovi krivičnog postupka koje je dužan da naknadi okrivljeni koji je oglašen krivim oštećenom kao tužiocu, odnosno oštećenom, pa je u izreci osudjujuće presude sud dužan, ukoliko je oštećeni kao tužilac, odnosno oštećeni stavio zahtjev za naknadu troškova prije završetka glavnog pretresa, navesti da je optuženi NN oštećenom kao tužiocu (odnosno oštećenom) na ime troškova krivičnog postupka dužan platiti iznos od eura.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

PRAVNI STAV

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore, Su. VI. br.
20/2008 od 26.06.2008. godine.

Činjenica da je protiv istog optuženog u toku krivični postupak za istovrstno krivično djelo može se cijeliti kao okolnost koja ukazuje da će ponoviti krivično djelo u smislu člana 148. st.1. tač.3. Zakonika o krivičnom postupku.

O b r a z l o ž e n j e

Članom 148. st.1. tač.3. Zakonika o krivičnom postupku propisano je da se protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično djelo pritvor može odrediti ako postoje okolnosti koje ukazuju da će ponoviti krivično djelo.

Po ocjeni ovog odjeljenja okolnost koja ukazuje da će okrivljeni ponoviti krivično djelo je, između ostalog, i činjenica da se protiv tog lica vodi drugi krivični postupak za istovrstno ili slično krivično djelo.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

PRAVNI STAVOVI

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore, Su. VI. br. 74/2008 od 07.08.2008. godine

I. Izreka presude treba da sadrži obilježja i uslove iz člana 507 stav 3 i 4 Zakonika o krivičnom postupku koji predmetnom krivičnom djelu daju obilježja krivičnog djela izvršenog na organizovan način.

II. Ako se u toku pretresa pred vijećem iz člana 510 Zakonika o krivičnom postupku pokaže da krivično djelo nije izvršeno na organizovan način to vijeće je nadležno da donese presudu i za krivično djelo koje nije izvršeno na organizovani način.

III. Sastav vijeća se određuje prema činjeničnom opisu djela iz optužnice koja je stupila na pravnu snagu.

IV. Mjere tajnog nadzora propisane članom 237 Zakonika o krivičnom postupku mogu se koristiti za pribavljanje dokaza za krivična djela izvršena prije stupanja na snagu Zakonika o krivičnom postupku, ali se ta djela ne mogu kvalifikovati uz primjenu člana 507 stav 3 i 4 Zakonika o krivičnom postupku.

O b r a z l o ž e n j e

I. Saglasno članu 364 stav 1 tačka 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku u presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim moraju se naznačiti činjenice i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakonika, zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe Krivičnog zakonika primijenjene.

Članom 507 stav 3 i 4 Zakonika o krivičnom postupku propisani su elementi potrebni za kvalifikaciju da je određeno krivično djelo izvršeno na organizovan način.

Saglasno članu 142 stav 2 Krivičnog zakonika pod krivičnim zakonodavstvom Crne Gore podrazumijeva se taj zakonik, kao i sve krivično pravne odredbe sadržane u drugim zakonima Crne Gore.

Polazeći od svih naprijed navedenih zakonskih odredbi ovo odjeljenje nalazi da se u izreci presude moraju navesti obilježja i uslovi iz člana 507 stav 3 i 4 Zakonika o krivičnom postupku koji predmetnom krivičnom djelu daju obilježja krivičnog djela izvršenog na organizovan način. Ovo sa razloga, što kod odredbe člana 142 stav 2 Krivičnog zakonika, odredba člana 507 stav 3 i 4 Zakonika o krivičnom postupku ima ne samo krivično procesni već i materijalno pravni karakter.

II.Zakonodavac je u članu 510 Zakonika o krivičnom postupku propisao poseban sastav vijeća za krivična djela izvršena na organizovan način, a polazeći od težine ovakvih krivičnih djela. Učinjeno je to sa razloga što sastav vijeća propisan članom 510 Zakonika o krivičnom postupku predstavlja veću garanciju za pravično sudjenje ovakvih krivičnih djela. Polazeći od takve intencije zakonodavca ovo odjeljenje nalazi da vijeće iz člana 510 Zakonika o krivičnom postupku ima funkcionalnu nadležnost da donese presudu i za krivično djelo za koje se u toku pretresa pokaže da nije izvršeno na organizovan način.

Gornji zaključak proizilazi iz analognog tumačenja člana 35 stav 2 Zakonika o krivičnom postupku saglasno kojoj odredbi se viši sud ne oglašava nenadležnim ako poslije otvaranja glavnog pretresa ustanovi da je za sudjenje nadležan niži sud već sam sprovodi postupak i donosi odluku.

III.Saglasno članu 359 Zakonika o krivičnom postupku sud je vezan činjeničnim opisom sadržanim u podnesenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj ili proširenoj optužnici. Tim opisom sud je vezan i prilikom odlučivanja o sastavu vijeća, pa ako je u optužnici, koja je stupila na pravnu snagu, dat činjenični opis krivičnog djela izvršenog na organizovan način onda sastav suda mora biti u skladu sa članom 510 Zakonika o krivičnom postupku.

Članom 402 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku je propisano da se nakon ukidne odluke za sudjenje uzima ranija optužnica, pa se prema sadržini iste i formira sastav vijeća.

IV.Zakonik o krivičnom postupku primjenjuje se od dana početka primjene na sve postupke koji su u toku, ako prelaznim i završnim odredbama nije nešto drugo propisano. Zakonik o krivičnom postupku ("Sl.list RCG", br.71/03 i 47/06) primjenjuje se od 07.aprila 2004 godine, a prelaznim i završnim odredbama predviđeni su izuzeci od primjene tog zakonika samo u odnosu na neke rokove i pravne lijekove (član 569 i 570 ZKP).

Polazeći od naprijed navedenog ovo odjeljenje nalazi da se odredbe Zakonika o krivičnom postupku o mjerama tajnog nadzora primjenjuju na sve nezavršene postupke.

Medjutim, kod sadržine i obrazloženja stava 1 ovog odjeljenja krivična djela izvršena prije početka primjene Zakonika o krivičnom postupku ne mogu se kvalifikovati kao krivična djela izvršena na organizovan način, jer je ovo odjeljenje mišljenja da odredbe člana 507 stav 3 i 4 imaju i materijalno pravni karakter, a saglasno članu 2 Krivičnog zakonika krivično djelo kao takvo, pa i krivično djelo izvršeno na organizovan način, mora biti zakonom propisano prije nego što bude izvršeno.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

MIŠLJENJE

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore, Su.V.br.5/2008
od 16.01.2008. godine

Član 18 Zakona o sudovima ("Sl.list RCG", br.5/2002) treba izmijeniti, a na način što bi tačka 1. istog glasila:

"sudi u krivičnom postupku o krivičnim djelima izvršenim na organizovani način bez obzira na visinu propisane kazne".

Sledstveno prednjem postojeće tačke 1., 2. i 3. bi dobile odgovarajuće oznake.

Ova odredba bi se primjenjivala od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima.

U pogledu ostalih krivičnih djela, za sada ne treba vršiti izmjene u pogledu stvarne nadležnosti.

O b r a z l o ž e n j e

Po ocjeni Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore, a u cilju ostvarenja Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa i Akcionog plana za sprovođenje Programa borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, neophodno je izvršiti koncentraciju nadležnosti za ostupanje u krivičnim predmetima zbog krivičnih djela izvršenih na organizovani način. Predloženim rješenjem taj cilj bi se ostvario.

Nadalje, Krivično odjeljenje Vrhovnog suda smatra da započete postupke u ovakvim krivičnim predmetima treba da završe sudovi, koji su te postupke i započeli, jer sagledavajući broj tih predmeta i fazu u kojoj se postupci nalaze zaključujemo da ne bi bilo cjelishodno te predmete sada prenositi u nadležnost viših sudova. Ovo sa razloga što bi to samo vodilo odugovlačenju postupka. Sa tih razloga smatramo da bi u prelaznim i završnim odredbama trebalo unijeti rješenje kakvo je naprijed predloženo.

Kada su u pitanju takozvana koruptivna krivična djela nalazimo da ne bi bilo cjelishodno vršiti koncentraciju tih predmeta, jer s obzirom na postojeći broj predmeta, te broj neriješenih predmeta u krivičnoj materiji u višim sudovima, to ne bi vodilo bržem i efikasnijem rješavanju tih predmeta.

Predsjednik Krivičnog odjeljenja
Radule Kojović,s.r.

SUDSKA PRAKSA

KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO

PREKORAČENJE GRANICA NUŽNE ODBRANE
(Član 10 stav 3 KZ RCG)

Ocjena da je djelo učinjeno prekoračenjem granica nužne odbrane mora proisteći iz cjelokupnog činjeničnog stanja i okolnosti slučaja a ne samo na osnovu neposrednog opažanja suda na pretresu.

Iz obrazloženja:

"Po razmatranju pobijane presude, žalbe i svih spisa ovog predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe čl.388. ZKP, Vrhovni sud je našao:

Žalba je osnovana.

Osnovano se žalbom branioca optuženog ukazuje da su razlozi o odlučnim činjenicama nejasni, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. ZKP, što drugostepenu presudu čini nezakonitom i predstavlja razlog za njeno ukidanje.

Naime, drugostepeni sud je nakon održanog pretresa u postupku odlučivanja po žalbama Višeg državnog tužioca u Bijelom Polju i punomoćnika oštećenog kao tužioca M.N. optuženog A.R.oglasio krivim zbog krivičnog djela ubistvo u pokušaju iz čl.30. st.1. KZ RCG u vezi čl.19. KZ SRJ u vezi čl.9. st.3. KZ SRJ. Pri tome, drugostepeni sud zaključuje da je oštećeni M.N. kritične prilike, preduzeo protivpravni napad na optuženog, koji taj napad ničim nije isprovocirao, niti je u datoj situaciji njemu doprinio. U tom dijelu drugostepeni sud u svemu prihvata razloge iz obrazloženja pobijane presude.

Medjutim, drugostepeni sud nalazi da je optuženi u cilju odbijanja protivpravnog napada, koji je bliže opisan izrekom te presude, prekoračio granice nužne odbrane. Za takav svoj zaključak drugostepeni sud na strani 5 treći pasus navodi pored ostalog i sledeće: "Pogrešan je zaključak prvostepenog suda da optuženi nije imao šansi da se fizički suprostavi oštećenom i po ocjeni drugostepenog suda taj zaključak je proizvoljno dat. Činjenica je da je oštećeni mladji, ali optuženi je bio u godinama (43 g.), kada je svakako kao muškarac ima adekvatnu snagu, a prema konstataciji, o kojoj se drugostepeni sud uvjerio ličnim opažanjem oštećenog i optuženog, ali i njihovom potvrdom da se oni nalaze na fotoelaboratu o rekonstrukciji, nimalo ne zaostaje za oštećenim. S toga je zaključak prvostepenog suda da je oštećeni po fizičkoj konstituciji jači i mladji, te da s toga optuženi nije mogao na drugi način da odbije napad ne samo neuvjerljiv već i pogrešan. Po nalaženju ovog suda činjenica da je optuženi upotrijebio oružje kao sredstvo odbijanja napada ukazuje da je on prekoračio granice nužne odbrane i da je imao mogućnosti da koristi i adekvatniji način i blaže sredstvo za odbijanje napada, koji iako je otpočeo samim trenutkom upućivanja oštećenog prema optuženom i verbalnim obraćanjem, te

pokušajem da preskoči ogradu dvorišta (u kom se nalazio optuženi), ipak je oštećeni bio udaljen od optuženog i nenaoružan tako da je optuženi bio u prilici, ako je procjenjivao da svojom snagom neće odbiti napad, upotrijebi blaže sredstvo ili bar pomenuto sredstvo (pištolj) upotrijebi na način koji bi zaustavio oštećenog, a ne bi ga povrijedio ili bi ga lakše povrijedio."

Dakle, drugostepeni sud nalazi da je optuženi prekoračio granice nužne odbrane, jer je napad oštećenog mogao odbiti upotrebom fizičke snage i pištoljem. Međutim, po nalaženju ovog suda, iz obrazloženja pobijane presude se ne vidi na osnovu kojih činjenica sud zaključuje da je optuženi napad mogao odbiti upotrebom fizičke snage, osim neposrednog opažanja suda na pretresu, imajući u vidu razlike u godinama između optuženog i oštećenog. Isto tako, iz presude se ne vidi na osnovu čega sud nalazi da se optuženi mogao pouzdati da će upotrebom fizičke snage uspješno odbiti napad oštećenog, te da li je optuženi uopšte i dužan da se fizički obračunava sa oštećenim kako bi njegov napad odbio u situaciji kada mu stoje na raspolaganju druga sredstva da taj napad uspješno odbije. Konačno, iz razloga presude se ne vidi na koji način je optuženi mogao odbiti napad upotrebom pištolja, osim na način kako je to kritičnom prilikom učinio optuženi, što sve ukazuje da su razlozi pobijane presude u pogledu ove činjenice nejasni i da se ista ne može sa sigurnošću ispitati, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. ZKP.

Stoga, u ponovnom postupku drugostepeni sud će otkloniti navedenu povredu postupka na koju je ukazano ovim rješenjem, pa će nakon ocjene navoda žalbi Višeg državnog tužioca u Bijelom Polju i punomoćnika oštećenog kao tužioca M.N. i svih spisa predmeta biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž.I.br.10/2008 od 01.12.2008. god.)

KAZNA ZATVORA
(Član 36 stav 1 KZ RCG)

Opšti minimum (donja granica) kazne zatvora je 30 dana a ne mjesec dana.

Iz obrazloženja:

"Kako je žalba branioca optuženog izjavljena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Krivičnog zakonika, to je ovaj sud u smislu čl.391. ZKP ispitao pobijanu presudu i u dijelu odluke o kazni, pa je našao da povodom žalbe branioca optuženog, a po službenoj dužnosti valja preinačiti pobijanu presudu u tom dijelu. Naime, drugostepeni sud je pravilno utvrdio i ocijenio sve okolnosti koje su od značaja za odmjeravanje kazne, pravilno nalazeći da će se sa ublaženom kaznom u okviru opšte svrhe krivičnih sankcija postići posebna svrha kažnjavanja iz čl.32. Krivičnog zakonika, da optuženi ubuduće ne čini krivična djela. Medjutim, u čl.36. st.1. Krivičnog zakonika je propisano da kazna zatvora ne može biti kraća od trideset dana niti duža od dvadeset godina. Prema tome, opšti minimum kazne zatvora je trideset dana, tako da je drugostepeni sud pogrešno primijenio navedenu odredbu zakonika kada je optuženog osudio na kaznu zatvora u trajanju od mjesec dana, jer zakon ne predviđa da se minimum kazne zatvora od trideset dana, može izreći u nekom drugom vremenskom trajanju, kako je to pogrešno uradio drugostepeni sud u pobijanoj presudi. Stoga je ovaj sud u ovom dijelu preinačio drugostepenu presudu tako što je optuženog osudio na kaznu zatvora u trajanju od trideset dana."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kž.I.br.4/2008 od 25.06.2008. godine)

USLOVI ZA IZRICANJE USLOVNE OSUDE
(Član 54 KZ RCG)

Kod izricanja mjere upozorenja - uslovne osude za izvršeno krivično djelo, olakšavajuće okolnosti na strani osudjenog, u smislu uslova za njeno izricanje, ne mogu se isuviše vrednovati u njegovu korist izvan težine djela i stepena krivice.

Iz obrazloženja:

"Ne stoji navod iz zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude da je drugostepeni sud povrijedio Krivični zakonik na štetu osudjenog kada je istom umjesto uslovne osude izrekao безусловnu kaznu zatvora. Naime, ispitujući prvostepenu presudu u pogledu odluke o krivičnoj sankciji drugostepeni sud je pravilno zaključio da je prvostepeni sud pravilno utvrdio sve okolnosti koje su od uticaja na odmjeravanje vrste i visine krivične sankcije, ali je pri tom utvrdjene olakšavajuće okolnosti na strani osudjenog suviše vrednovao u njegovu korist kada mu je za izvršeno djelo izrekao uslovnu osudu, imajući u vidu težinu krivičnog djela u pitanju i stepen krivice osudjenog za isto, pa je stoga drugostepeni sud pravilno postupio kada je prvostepenu presudu preinačio u pogledu odluke o krivičnoj sankciji, tako što je osudjenom primjenom odredaba o ublažavanju izrekao безусловnu kaznu zatvora, tako da drugostepeni sud nije povrijedio Krivični zakonik iz čl.377.tač.5. ZKP na štetu osudjenog, kako se to zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude neosnovano ističe."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.3/2009 od 28.01.2009. godine)

IZRICANJE SUDSKE OPOMENE
(Član 65 stav 1 i 2 KZ RCG)

Sudska opomena se ne može izreći za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Iz obrazloženja:

"Po razmatranju spisa predmeta i navoda iznijetih u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, Vrhovni sud Crne Gore je našao:

Zahtjev je osnovan.

Uslovi za izricanje sudske opomenu su propisani članom 65.st.1. i 2. Krivičnog zakonika. Po stavu 1. ovog člana sudska opomena se može izreći za krivična djela za koja je propisan zatvor do jedne godine ili novčana kazna a učinjena su pod takvim olakšavajućim okolnostima koje ih čine naročito lakim. Po stavu 2. za određena krivična djela i pod uslovima predviđenim zakonom sudska opomena može se izreći i kad je propisan zatvor do tri godine.

Za krivično djelo nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403. st.1. Krivičnog zakonika, za koje je B.D, oglašen krivim propisana je kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine. I pored toga, a imajući u vidu da za navedeno krivično djelo nije propisana mogućnost izricanja sudske opomene, to se u konkretnom slučaju nijesu stekli zakonski uslovi iz člana 65.st.2. Krivičnog zakonika za izricanje iste, pa se stoga zahtjevom osnovano ukazuje, da je nižestepenim rješenjima povrijeđen zakon u korist okrivljenog kada mu je za predmetno krivično djelo izrečena sudska opomena - član 377.tač.5. ZKP, kako se i to zahtjevom za zaštitu zakonitosti osnovano ukazuje.

Sa iznijetih razloga, ovaj sud je uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i odlučio kao u izreci ove presude na osnovu člana 433.st.2.ZKP, ne dirajući u nižestepena rješenja kojim je okrivljenim oglašen krivim za navedeno krivično djelo i za to djelo mu izrečena sudska opomena.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.2/2008 od 06.03.2008. godine)

NEDOZVOLJENE POLNE RADNJE
(Član 208 stav 1 KZ RCG)

Nedozvoljene polne radnje kažnjive su samo ako su ostvareni svi elementi nekog od krivičnih djela iz člana 204 do člana 207 KZ RCG, izuzev što je umjesto obljube ili sa njom izjednačenog čina, radnja izvršenja određena kao neka druga polna radnja.

Iz obrazloženja

"Iz spisa predmeta se utvrđuje da je osudjeni D.M.oglašen krivim zbog krivičnog djela nedozvoljene polne radnje iz čl.208. st.1. Krivičnog zakonika, zato što je:

Tokom prve polovine 2005. godine u porodičnoj kući A.Z, u ul. Vaka Đurovića br.9. u Podgorici u više navrata izvršio nedozvoljene polne radnje nad maloljetnom - oštećenom A.N, na način što je više puta iskoristivši trenutke kada se malojetna - oštećena A.N, nalazila sama u porodičnoj kući dolazio u istu, prilazio maloljetnoj N. dodirujući je rukama po grudima, zavladeći joj ruku ispod majice u predjelu grudi i u dva navrata u prisustvu njene majke A.Z, skidao donji dio odjeće sa sebe.

Prvostepeni sud zaključuje da je okrivljeni postupao umišljajno svjestan da vrši nedozvoljene polne radnje pa je to i htio, čime su se u njegovim radnjama ostvarila sva bitna subjektivna i objektivna obilježja bića krivičnog djela nedozvoljene polne radnje iz čl.208. st.1. Krivičnog zakonika.

Ovakav stav prvostepenog suda u svemu je prihvatio i drugostepeni sud, navodeći da su u prvostepenoj presudi dati sasvim jasni i prihvatljivi razlozi u pogledu pravilne primjene Krivičnog zakonika i pravne ocjene djela u pitanju.

Medjutim, po ocjeni ovog suda, u presudama nižestepenih sudova učinjena je povreda Krivičnog zakonika iz čl.377. tač.1. ZKP, na štetu osuđenog po pitanju da li je djelo za koje se okrivljeni goni krivično djelo. Ovo iz razloga što je sud u presudi kojom okrivljenog oglašava krivim zbog krivičnog djela nedozvoljene polne radnje iz čl.208. st.1. Krivičnog zakonika, dužan da prilikom pravne ocjene djela navede i osnovno krivično djelo (jedan od člana 204. st.1. i 2., člana 205. stav 1. i 2., član 206. stav 1. i član 207. st.1. do 3 ovog zakonika). Ukoliko to ne uradi onda je u tom slučaju izreka presude nerazumljiva, pa je time učinjena bitna povreda krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. ZKP u pogledu koje drugostepeni sud u smislu čl.388. st.1. tač.1. ZKP, pazi po službenoj dužnosti.

Valja ukazati da Krivični zakonik nedozvoljene polne radnje iz čl.208. st.1. ikriminiše na taj način što ih dovodi u vezu sa naprijed navedenim krivičnim djelima iz čl.204. do 207. To znači da su one kažnjive

samo ako su ostvareni svi elementi nekog od tih krivičnih djela, izuzev što je umjesto obljube ili sa njom izjednačenog čina, radnja izvršenja određena kao neka druga polna radnja.

Sa iznijetih razloga, valjalo je uvažiti zahtjev za ispitivanje zakonitosti prvostepene presude, ukinuti nižestepene presude i predmet dostaviti Osnovnom sudu u Podgorici na ponovno sudjenje.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.50/2008 od 17.11.2008. godine)

ELEMENTI BIĆA KRIVIČNOG DJELA NASILJE U PORODICI ILI
PORODIČNOJ ZAJEDNICI
(Član 220 u vezi čl.142 stav 29 KZ RCG)

Krivično djelo nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici izvršeno je i kad je nasilje primijenjeno prema licu sa kojim se ne živi u istom porodičnom domaćinstvu.

Iz obrazloženja:

"Pogrešan je zaključak prvostepenog suda da tokom postupka nije dokazano da su okrivljeni i oštećena bili u porodičnoj zajednici, odnosno da oštećena nije trajno živjela sa okrivljenim u zajedničkom domaćinstvu a da su porodicu i brak zasnovali poslije kritičnog događaja. Ovo iz razloga što je odredbom čl.142. st.29. Krivičnog zakonika propisano da se porodicom ili porodičnom zajednicom smatraju između ostalog i lica koja imaju zajedničko dijete iako nikad nijesu živjeli u istom porodičnom domaćinstvu. U toku postupka pred prvostepenim sudom nesumljivo je utvrđeno da su okrivljeni i oštećena u vrijeme događaja, koji je predmet optužbe i presudjenja, već imali zajedničko dijete - kćerku. U pogledu ovog bitnog elementa bića krivičnog djela u pitanju, Viši sud u Podgorici, kao žalbeni, nije cijenio navode žalbe državnog tužioca, čime je počinio povredu odredbe čl.400. st.1. ZKP.

Sa iznijetih razloga, osnovan je zahtjev Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore da je nižestepenim presudama povrijeđen zakon u korist okrivljenog N.N. iz čl.17., čl.376. st.1. tač.11. i čl.400. st.1. ZKP. Stoga je ovaj sud uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i na osnovu čl.433. st.1. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude, ne dirajući u pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Baru i presudu Višeg suda u Podgorici, kojima je okrivljeni N.N. usled nedostatka dokaza oslobođen od optužbe zbog krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz čl.220. st.1. Krivičnog zakonika."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.10/2008 od 08.12.2008. godine)

PREVARA
(Član 244 stav 3 u vezi stava 1 KZ RCG)

U radnjama osudjenog koji nije formalno ispunjavao uslove konkursa u pogledu školske spreme nema zakonskih obilježja krivičnog djela prevare, jer je obavljajući savjesno poslove policajca u potpunosti zadovoljio i za taj posao primao odgovarajuću zaradu, te na taj način nije pribavio protivpravnu korist, niti je nastupila šteta za imovinu poslodavca.

P R E S U D U

Uvažava se zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude branioca osudjenog K.M, pa se preinačavaju pravosnažne presude Osnovnog suda u Pljevljima K.br.148/07 od 07.11.2007. godine i presuda Višeg suda u Bijelom Polju Kž.br.346/08 od 25.09.2008. godine, tako što se osudjeni K.M. na osnovu čl.363. tač.3. ZKP

Oslobađa od optužbe

Da je:

Tokom februara mjeseca 2000. godine u Pljevljima, u namjeri da sebi pribavi protivpravnu imovinsku korist, lažnim prikazivanjem činjenica da ima zanimanje mesar, lažnu javnu ispravu - svjedočanstvo o završenom obrazovanju za zanimanje mesar III stepen navodno izdato od Srednjoškolskog centra "Foča" u Srbnju djelovni broj 128 od 27.08.1993. godine upotrijebio kao pravu i predao u MUP-u RCG i doveo u zabludu odgovorna lica u MUP-u RCG, pa su sa njim zaključili Ugovor o prijemu u službu, pa je na osnovu zaključenog Ugovora ostvario pravo na zaradu u vremenskom periodu od 01.03.2000. godine do 01.09.2005. godine u bruto iznosu od 23.205,52 € i time sebi pribavio protivpravnu imovinsku korist oštetivši MUP RCG za naznačeni iznos,

- čime bi izvršio krivično djelo prevare iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika.

Troškovi krivičnog postupka u iznosu od 50,00 € padaju na teret budžetskih sredstava prvostepenog suda, dok se oštećeni MUP Crne Gore, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Pljevljima K.br.148/07 od 07.11.2007. godine, u osudjujućem dijelu, K.M, oglašen je krivim zbog krivičnog djela

prevare iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, za koje mu je izrečena uslovna osuda s kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i istovremeno određeno da se ista neće izvršiti ako optuženi u roku od dvije godine ne izvrši novo krivično djelo.

Viši sud u Bijelom Polju, svojom presudom Kž.br.346/08 od 25.09.2008. godine, je uvažio žalbu Osnovnog državnog tužioca u Pljevljima i preinačio prvostepenu presudu samo u dijelu odluke o izrečenoj krivičnoj sankciji, tako što je optuženog K.M. za krivično djelo prevare iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, činjenično opisanog u izreci presude Osnovnog suda u Pljevljima K.br.148/07 od 07.11.2007. godine, primjenom čl.42. i 46. Krivičnog zakonika, osudio na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci.

Protiv navedenih presuda branilac osudjenog je podnio zahtjev za ispitivanje zakonitosti zbog povrede Krivičnog zakonika na štetu osudjenog iz čl.377. tač.4. ZKP. U zahtjevu se navodi da nema prevare ako optuženi koji se javi na konkurs za određeno radno mjesto, konkretno policajca, samo formalno ne ispunjava uslove u pogledu školske spreme, a obavljajući poslove tog radnog mjesta u potpunosti je zadovoljio i za taj posao prima odgovarajuću zaradu. Stoga u radnjama osudjenog nema jednog od zakonskih obilježja krivičnog djela prevare i to oštećenja imovine poslodavca. U toku postupka nije bilo sporno da je osudjeni savjesno obavljao poslove policajca i da je za taj posao primao zaradu. Dakle, osudjeni K.M, prilikom faktičkog obavljanja poslova i radnih zadataka policajca, u vezi sa radom nikom nije nanio štetu, već je uspješno radio na tim poslovima i zaradio platu, koja bi u svakom slučaju bila isplaćena za obavljanje tih poslova. Predložio je da ovaj sud uvaži zahtjev, nižestepene presude preinači i optuženog oslobodi od optužbe.

Vrhovni sud je razmotrio spise predmeta i ocijenio razloge iznijete u zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, pa je našao:

Zahtjev je osnovan.

Prema stanju iz spisa predmeta, prvostepenom presudom optuženi K.M, oglašen je krivim da je na osnovu lažne javne isprave - svjedočanstva o završenom obrazovanju za zanimanje mesar III stepen doveo u zabludu odgovorna lica u MUP RCG, koja su sa njim zaključili Ugovor o prijemu u službu. No osnovu tog ugovora, optuženi je u vremenskom periodu od 01.03.2000. do 01.09.2005. godine ostvario pravo na zaradu u bruto iznosu od 23.502,52 € i na taj način sebi pribavio protivpravnu imovinsku korist, a za navedeni iznos je oštetio MUP RCG, čime je izvršio krivično djelo prevare iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika.

Činjenično utvrđenje prvostepenog suda i pravnu ocjenu krivičnog djela u svemu je prihvatio drugostepeni sud.

Medjutim, za postojanje krivičnog djela prevare iz čl.244. st.1. Krivičnog zakonika potrebno je da učinilac u namjeri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist dovede koga lažnim prikazivanjem ili

prikrivanjem činjenica u zabludu ili ga održava u zabludi i time ga navede da ovaj na štetu svoje ili tuđe imovine nešto učini ili ne učini.

Dakle, potrebno je da je nastupila šteta za imovinu poslodavca, što čini zakonsko obilježje krivičnog djela u pitanju. U konkretnom slučaju, po ocjeni ovog suda, nije dokazano da je postupanjem osudjenog oštećena imovina MUP-a RCG time što osudjeni nije samo formalno ispunjavao uslove konkursa u pogledu potrebne školske spreme. Ovo iz razloga što je tokom postupka kod prvostepenog suda nesumnjivo utvrđeno da je osudjeni K.M, obavljajući poslove policajca u trajanju od pet godine i šest mjeseci u potpunosti zadovoljio i za taj posao primao odgovarajuću zaradu.

Stoga, ovaj sud je uvažio zahtjev branioca osudjenog za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude i preinačio presude nižestepenih sudova tako što je osudjenog K.M, usled nedostatka dokaza primjenom čl. 363. tač.3. ZKP oslobodio od optužbe zbog krivičnog djela prevare iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika.

Troškovi krivičnog postupka u iznosu od 50,00 € padaju na teret budžetskih sredstava prvostepenog suda, shodno čl.203. st.1. ZKP, dok je oštećeni MUP Crne Gore, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućen na parnicu primjenom čl.212. st.3. ZKP.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.64/2008 od 17.12.2008. godine)

NEOVLAŠĆENA PROIZVODNJA, DRŽANJE I STAVLJANJE U
PROMET OPOJNIH DROGA
(Član 300 stav 1 KZ RCG)

OMOGUĆAVANJE UŽIVANJA OPOJNIH DROGA
(Član 301 stav 1 KZ RCG)

Poklanjanjem opojne droge drugom može se izvršiti kako krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, tako i krivično djelo omogućavanje uživanja opojnih droga, zavisno od toga u kakvoj namjeri je droga poklonjena.

Iz obrazloženja:

"Presudom Višeg suda u Bijelom Polju okrivljeni Š.R. i B.N, oglaseni su krivim zato što su:

Optuženi B.N, dana 29.07.2005.godine, oko 21,30 h, u ulici Voja Lješnjaka u Bijelom Polju neovlašćeno stavio u promet opojnu drogu "kanabis" - supstancu koja je rješenjem o utvrđivanju opojnih droga ("Sl.list SRJ", br. 44/02) proglašena za opojnu drogu, na način što je jednu kutiju od šibica sa opojnom drogom u količini od 3,33 gr, poklonio Š.R, koji je istu količinu opojne droge "kanabis" neovlašćeno stavio u promet, na način što je istoga dana oko 22,00 h u blizini pošte u Bijelom Polju poklonio Ć.B, i S.A, iz Bijelog Polja, od kojih su radnici CB Bijelo Polje iste večeri oduzeli ovu količinu opojne droge,

- čime su izvršili krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300.st.1. Krivičnog zakonika.

Poklanjanjem opojne droge drugom može se izvršiti kako krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300.st.1. Krivičnog zakonika, tako i krivično djelo omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 301.st.1. Krivičnog zakonika, zavisno od toga u kakvoj namjeri je droga poklonjena.

Ako je poklon opojne droge učinjen radi kasnijeg pridobijanja kupaca i slično, onda u radnji tog lica stoje elementi krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300.st.1. Krivičnog zakonika.

Medjutim, ukoliko je poklon opojne droge učinjen u namjeri da se drugom omogući uživanje iste, ili iz narkomanske solidarnosti, onda u radnji tog lica stoje elementi krivičnog djela omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 301.st.1. Krivičnog zakonika.

Iz činjeničnog opisa izreke prvostepene presude se ne vidi u kakvoj namjeri je okrivljeni B.N, poklonio 3,33 gr. opojne droge "kanabis" okrivljenom Š.R, a ovaj tu istu drogu Ć.B, i S.A, pa se sa sigurnošću ne

može izvesti zaključak da li u radnjama okrivljenih stoje elementi krivičnog djela za koje su oglašeni krivim, ili pak krivičnog djela omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 301.st.1.Krivičnog zakonika, kako se to ukazuje zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude. Osim toga, u nižestepenim presudama u tom pravcu nema razloga uopšte, iako su se okrivljeni Š.R, i svjedok S.A. na te okolnosti odredjeno izjasnili.

Kako izreka prvostepene presude ne sadrži potpuni opis radnje izvršenja djela u pitanju, to se sa sigurnošću ne može utvrditi da li je na radnje okrivljenih pravilno primijenjen Krivični zakonik.

Pri rješavanju o zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, ovaj sud je shodno članu 440.u vezi čl. 431. ZKP, ograničen samo na ispitivanje povreda zakona na koje se zahtjevom ukazuje.

Branilac okrivljenog B.N, nižestepene presude pobija zbog pogrešne primjene Krivičnog zakonika na radnje okrivljenih.

Budući da u postupku kod prvostepenog suda nije raspravljeno pitanje u kakvoj namjeri su okrivljeni predmetnu drogu poklonili navedenim licima i da od te činjenice zavisi pravilna primjena Krivičnog zakonika, to je nižestepene presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje, shodno članu 440 u vezi čl. 433 ZKP.

Kako su razlozi zbog kojih je ovaj sud donio odluku u korist okrivljenog B.N. od koristi i za okrivljenog Š.R. koji nije podnio zahtjev za ispitivanje zakonitosti nižestepenih presuda, to je ovaj sud ukinuo nižestepene presude i u odnosu na ovog okrivljenog, shodno članu 440 u vezi čl. 439 ZKP.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.7/2008 od 26.06.2008. godine)

RADNJA IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA
(Član 179 stav 1 Carinskog zakonika)

Krivično djelo iz člana 179 stav 1 Carinskog zakonika vrši ne samo ono lice koje se bavi prenošenjem robe preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora, već i ko izbjegavajući mjere carinskog nadzora prenese robu preko carinske linije naoružan ili u grupi.

Alternativno određena radnja izvršenja krivičnog djela iz člana 179 stav 1 Carinskog zakonika nije određena trajnim glagolom već je dovoljno da učinioци ovog krivičnog djela, izbjegavajući mjere carinskog nadzora prenesu robu preko carinske linije u grupi.

Iz obrazloženja:

"Po razmatranju spisa predmeta i navoda iznijetih u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore, Vrhovni sud je našao:

Zahtjev je osnovan.

Prema stanju iz spisa predmeta, okrivljeni S.D, G.D, T.M, G.B, R.S, G.G i S.M, oslobođeni su od optužbe da su dana 19.05.2000. godine, u vodama Jadranskog mora u blizini Bara, po predhodnom dogovoru, izbjegavajući mjere carinskog nadzora, prenijeli robu preko carinske linije u grupi, na način bliže opisan u izreci oslobađajućeg dijela prvostepene presude.

Obrazlažući oslobađajuću presudu prvostepeni sud najprije citira dispoziciju krivičnog djela iz čl.179. st.1. Carinskog zakona, a zatim navodi da nije dokazano da su optuženi imali namjeru da se bave prenošenjem cigareta preko carinske linije, obzirom da je radnja krivičnog djela određena trajnim glagolom.

Medjutim, kako se to osnovano ukazuje u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, krivično djelo iz čl.179. st.1. Carinskog zakona vrši ne samo ono lice koje se bavi prenošenjem robe preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora, već i ko izbjegavajući mjere carinskog nadzora prenese robu preko carinske linije naoružan ili u grupi. Dakle, alternativna radnja izvršenja nije određena trajnim glagolom već je dovoljno da učinioци krivičnog djela u pitanju izbjegavajući mjere carinskog nadzora prenesu robu preko carinske linije u grupi.

Prema tome, pravilnim tumačenjem odredbe čl.179. st.1. Carinskog zakona može se izvući jedini pravilni zaključak da to krivično djelo čini i ko izbjegavajući mjere carinskog nadzora jednom prenese robu preko carinske linije ukoliko je to učinjeno u grupi, a ukoliko to nije učinjeno u grupi, a roba je jednom prenesena preko carinske linije uz izbjegavanje mjera

carinskog nadzora, tek onda je nužno utvrditi namjeru za bavljenjem prenošenja robe preko carinske linije u budućnosti i upravo na ovu radnju se odnosi načelni pravni stav na koji se prvostepeni sud poziva u obrazloženju presude.

Konačno, nejasno je zašto se uopšte prvostepeni sud bavio utvrđenjem činjenice da li su se okrivljeni bavili prenošenjem robe preko carinske linije kad im to optužnicom nije stavljeno na teret, već prenošenje robe preko carinske linije u grupi, što predstavlja posebnu radnju krivičnog djela iz čl.179. st.1. Carinskog zakona.

Imajući u vidu prednje, prvostepeni sud nije istinito i potpuno utvrdio činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke, čime je povrijeđena odredba čl.17. ZKP. Ostim toga, izreka prvostepene presude je protivrječna razlozima, presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, a dati razlozi su potpuno nejasni čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. ZKP. Ovu istu povredu odredaba krivičnog postupka učinio je i drugostepeni sud jer nije dao razloge o odlučnim činjenicama, a iznijeti razlozi su nejasni. Naime, drugostepeni sud navodi da nijednim provedenim dokazom nije utvrđeno da je namjera okrivljenih bila da se bave djelatnošću prenošenja cigareta preko carinske linije.

Takodje, drugostepeni sud nije zauzeo stav u vezi navoda žalbe državnog tužioca u pogledu odlučne činjenice da alternativno određena radnja krivičnog djela iz čl.179. st.1. Carinskog zakona, nije određena trajnim glagolom, već je dovoljno za postojanje predmetnog krivičnog djela da učinilac izbjegavajući mjere carinskog nadzora prenese robu preko carinske lije u grupi, čime je povrijeđena odredba čl.400. st.1. ZKP.

Sa iznijetih razloga, osnovan je zahtjev Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore da je nižestepenim presudama povrijeđen zakon u korist okrivljenih iz čl.17., čl.376. st.1. tač.11. i čl.400. st.1. ZKP. Stoga je ovaj sud uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i na osnovu čl.433. st.1. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude, ne dirajući u pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Baru u oslobadjajućem dijelu i presudu Višeg suda u Podgorici, kojima su okrivljeni S.D, G.D, T.M, G.B, R.S, G.G i S.M, oslobođeni od optužbe zbog krivičnog djela iz čl.179. st.1. Carinskog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.12/2008 od 08.12.2008. godine)

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO

PRENOŠENJE NADLEŽNOSTI IZ RAZLOGA CJELISHODNOSTI
(Član 34 stav 1 ZKP)

Neosnovan je predlog kojim se traži delegacija mjesne nadležnosti na sud u drugoj državi - Republici Srbiji.

Iz obrazloženja:

"Predsjednik vijeća Osnovnog suda u Podgorici svojim predlogom K.br.07/1090 od 08.02.2007. godine tražio je da ovaj sud za vođenje krivičnog postupka protiv okrivljenih D.A. i dr., zbog krivičnog djela prevara iz čl.244. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, odredi Opštinski sud u Beogradu, budući da okrivljeni imaju prebivalište u Beogradu, a dokazi koje treba izvesti se nalaze u spisima predmeta, zbog čega bi opravdano bilo uvažiti predlog, jer bi se tako postupak u ovoj krivičnoj stvari lakše i brže okončao.

Po razmotrenju predloga i predmetnih spisa, ovaj sud je našao da predlog nije osnovan.

Članom 34. st.1. ZKP propisano je da sud određen zakonom, u konkretnom slučaju Vrhovni sud Crne Gore, može za vođenje krivičnog postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud na svom području, ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

Budući da se predlogom traži delegacija mjesne nadležnosti na sud u drugoj državi - Republici Srbiji, to je predlog valjalo odbiti kao neosnovan, na osnovu čl.34. st.1. Zakonika o krivičnom postupku."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr.br.29/2008 od 11.02.2008. godine)

PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI
(Član 34 stav 1 ZKP)

Činjenica da je okrivljeni sudija suda nadležnog za vođenje postupka, predstavlja opravdan razlog za određivanje drugog nadležnog suda.

Iz obrazloženja:

"Istražni sudija Osnovnog suda u Kotoru svojim predlogom Ki.br.243/06 od 30.01.2008. godine tražio je da ovaj sud za vođenje krivičnog postupka protiv P.P, zbog krivičnog djela nesavjestan radu u službi iz čl.417. Krivičnog zakonika, odredi neki drugi stvarno nadležan sud. Ovo sa razloga što je okrivljeni sudija tog suda, zbog čega bi bilo opravdano uvažiti predlog, jer bi se tako otklonila svaka sumnja u nepristrasnost vođenja postupka kod Osnovnog suda u Kotoru.

Po razmatranju predloga i predmetnih spisa, ovaj sud je našao da je predlog osnovan.

Odredbom čl.34. st.1. ZKP je pored ostalog predviđeno da se za vođenje krivičnog postupka može odrediti neki drugi stvarno nadležan sud, ako za to postoje važni razlozi.

Imajući u vidu da je okrivljeni aktivni sudija Osnovnog suda u Kotoru i da bi se izbjegla svaka sumnja u eventualnu pristrasnost vođenja krivičnog postupka kod tog suda, opravdano je bilo odrediti drugi stvarno nadležan sud.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr.br.23/2008 od 08.02.2008. godine)

RAZLOZI ZA ODREĐIVANJE PRITVORA
(Član 148 stav 2 ZKP)

Posljedica krivičnog djela može predstavljati tešku okolnost krivičnog djela te može biti razlog za određivanje pritvora.

Iz obrazloženja:

"Osnovano se zahtjevom ukazuje da je pogrešan zaključak drugostepenog suda da se težina posljedice izvršenog krivičnog djela ne može cijeliti kao posebno teška okolnost predmetnog krivičnog djela.

Poznato je da su pravna teorija i sudska praksa prihvatile stav da i posljedica krivičnog djela, zbog svoje težine, može predstavljati tešku okolnost krivičnog djela i da u smislu čl.148. st.2 ZKP, može biti razlog za određivanje pritvora.

Činjenica da je u predmetnoj saobraćajnoj nezgodi, kao posljedica izvršenja krivičnog djela, nastupila smrt kod 47 lica, a da je 250 lica zadobilo tjelesne povrede, svakako je posebno teška okolnost krivičnog djela, koja opravdava da se okrivljenom, kojem je izrečena kazna zatvora u trajanju od 6 godina, odredi pritvor."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.5/2008 od 09.04.2008. godine)

NAČELO ISTINE

(Član 17 stav 1 KZ RCG u vezi sa čl.360 stav 2 i 376 st.1. tač.11.ZKP)

Ukoliko nijesu istinito i potpuno utvrđene činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke učinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 376 stav 1 tačka 11 ZKP.

Iz obrazloženja:

"Imajući u vidu iskaz okrivljenog K.M. da je ovaj imao saznanja od drugih lica da mu okrivljena V.S. može završiti sve potrebne poslove oko carinjenja robe koju je u dva navrata prevezio iz Švajcarske u Jugoslaviju, radnje koje je preduzela okrivljena V.S. da bi omogućila da okrivljeni K.M. izbjegne plaćanje carina i koje su učinjene po nagovoru K.M, koji je znao da nije obavljeno carinjenje roba, kako to nalažu carinski propisi, ukazuje da je namjera okrivljenog K.M, od početka bila upravljena da podstrekne carinika V.S, kako bi mu omogućila da nesmetano raspolaže robom bez plaćanja carina, pa se u njegovim radnjama stiču sva zakonska obilježja bića krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja iz čl.416. st.2. u vezi st.1. u produženom trajanju podstrekavanjem u vezi čl.24. st.1. u sticaju sa krivičnim djelom falsifikovanje isprave iz čl.412. st.2. u vezi st.1. Krivičnog zakonika u produženom trajanju.

Kod prednjih činjenica, nižestepeni sudovi nijesu istinito i potpuno utvrdili činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke, čime je povrijeđena odredba člana 17. st.1. ZKP-a. Osim toga, sudovi su bili dužni da savjesno ocijene svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i da na osnovu takve ocjene izvedu zaključak da li je neka činjenica utvrđjena, a ovo shodno odredbi člana 360. st.2. ZKP-a. Dati razlozi u pogledu odlučnih činjenica su nejasni i protivrječni sa utvrđenim činjenicama u postupku čime je od strane nižestepeni sudova učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. ZKP. Sve ove povrede imale su za posledicu da nižestepeni sudovi učine povredu Krivičnog zakonika iz čl.377. tač.4. ZKP, jer su pogrešno zaključili da nije dokazano da su okrivljeni učinili krivična djela za koja su optuženi.

Sa iznijetih razloga, osnovan je zahtjev Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore da je nižestepenim presudama povrijeđen zakon u korist okrivljenih iz čl.17. st.1., čl.360. st.2., čl.376. st.1. tač.11. i čl.377. tač.4. Stoga je ovaj sud uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i na osnovu čl.433. st.1. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude, ne dirajući u pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Bijelom Polju i presudu Višeg suda u Bijelom Polju, kojima su okrivljeni V.S. i K.M, usled nedostataka dokaza oslobođeni od optužbe za predmetna krivična djela."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.4/2008 od 09.04.2008. godine)

USLOVI ZA POSTAVLJANJE BRANIOCA PO SLUŽBENOJ
DUŽNOSTI
(Član 168 stav 3 ZKP)

Nijesu ispunjeni uslovi za postavljanje branioca po službenoj dužnosti ako sud na nesumnjiv način nije utvrdio da je optuženi nepoznat na datoj adresi, odnosno da je promijenio mjesto svog boravišta.

Iz obrazloženja:

"Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.2. ZKP, pored ostalog, postoji ako sud prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakonika, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Odredbom čl.168. st.2. ZKP, pored ostalog, je propisano da okrivljenom koji nema branioca lično će se dostaviti optužnica, optužni predlog ili privatna tužba, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, a i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora.

U konkretnom slučaju, prema podacima u predmetu postoji izvještaj Pošte u Beogradu, koji se odnosi na dostavljanje presude prvostepenog suda optuženom J.R, u kojem je konstatovano "obaviješten nije podigao pošiljku". Po prijemu ovog izvještaja predsjednik Osnovnog suda u Beranama je rješenjem K.br.81/05 od 26.04.2007. godine, na osnovu čl.168. st.3. ZKP, optuženom postavio branioca po službenoj dužnosti. Međutim, po ocjeni ovog suda, navedeni izvještaj dostavljača Pošte u Beogradu ukazuje da dostavljanje presude Osnovnog suda u Beranama, nije izvršena u skladu sa odredbom čl.166. i čl.167. st.1. ZKP. Prema tome, prvostepena presuda nije lično dostavljena optuženom. Takodje, nijesu bili ispunjeni uslovi da se optuženom u smislu odredbe čl.168. st.3. ZKP postavi branilac po službenoj dužnosti. Ovo kod činjenice što se iz predmetnog izvještaja Pošte u Beogradu, ne može izvesti pouzdan zaključak da se dostavljanje prvostepene presude optuženom ne može izvršiti na njegovu adresu prebivališta u Beogradu, ulica Topalovićeve br.4, jer isti u vrijeme dostavljanja prvostepene presude nije bio nepoznat na datoj adresi.

Drugostepeni sud je svojom presudom odbio kao neosnovanu žalbu branioca optuženog, i potvrdio prvostepenu presudu.

Iz navedenog proizilazi da je prvostepeni sud suprotno naprijed navedenim odredbama ZKP, žalbu branioca optuženog koji je postavljen po službenoj dužnosti u smislu odredbe čl.168. tač.3. ZKP, uputio drugostepenom sudu na odlučivanje, iako je propustio da primjerak presude lično uruči optuženom, koji nije imao branioca na glavnom pretresu kod prvostepenog suda. Time je, kako se to osnovano u zahtjevu navodi,

prvostepeni sud postupkom koji je predhodio donošenju drugostepene presude na štetu optuženog J.R. povrijedio odedbe čl.376. st.2. u vezi čl.166. st.1. i čl.168. st.2. i 3. ZKP. Istu povredu zakona učinio je i drugostepeni sud jer je odlučio o žalbi branioca optuženog izjavljenoj protiv prvostepene presude, a da predhodno nije utvrdio da li je presuda prvostepenog suda dostavljena optuženom u smislu odredbi čl.168. st.2. ZKP.

Po nalaženju Vrhovnog suda navedena povreda je u konkretnom slučaju mogla biti od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke - čl.438. tač.3. ZKP, kako se to i zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude osnovano ukazuje, jer optuženom nije dostavljena prvostepena presuda tako da mu je onemogućeno da lično ili preko branioca koga sam izabere podnese žalbu na presudu prvostepenog suda. Stoga je drugostepenu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.32/2008 od 16.06.2008. godine)

ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA
(Član 200 stav 3 ZKP)

Kad je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rješenjem o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće tog suda.

Iz obrazloženja:

"Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.548/07 od 05.11.2008. godine odlučeno je o troškovima branioca optuženog A.M, Lj.N, advokata iz Podgorice, koji je postavljen po službenoj dužnosti.

Protiv tog rješenja branilac optuženog izjavio je žalbu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Krivičnog zakonika.

Nakon razmatranja spisa predmeta, Vrhovni sud je našao da nije stvarno nadležan za odlučivanje o žalbi branioca optuženog.

Naime, iz spisa predmeta se utvrđuje da je branilac optuženog izjavio žalbu protiv rješenja Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.548/07 od 05.11.2008. godine, kojim je određena nagrada za branioca Lj.N, advokata iz Podgorice, koji je postavljen po službenoj dužnosti.

U odredbi čl.205. ZKP je propisano da o dužnosti plaćanja troškova koji nastaju kod višeg suda odlučuje taj sud, shodno odredbama čl.199. do 204. ovog zakonika, dok je u čl.200. st.3. ZKP navedeno kad je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rješenjem, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće (član 24. stav 6.).

U konkretnom slučaju Apelacioni sud Crne Gore, kao žalbeni, je posebnim rješenjem odlučio o troškovima koji su nastali kod tog suda a odnose se na nagradu branioca optuženog, koji je postavljen po službenoj dužnosti. Stoga je taj sud nadležan da odluči o predmetnoj žalbi, shodno odredbi čl.200. st.3. ZKP."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž.I.br.12/2008 od 28.11.2008. god)

ODLUKE PO PRIGOVORU PROTIV OPTUŽNICE
(Član 282 stav 1 tačka 4 ZKP)

Zakonik o krivičnom postupku ne dozvoljava mogućnost donošenja rješenja da nema mjesta optužbi i da se postupak obustavlja usled nepostojanja dokaza, ako nije vodjena istraga niti su sprovedene istražne radnje.

Iz obrazloženja:

"Iz spisa predmeta proizilazi da u odnosu na okrivljene J.V. i L.D. nije vodjena istraga, već je saglasno članu 252.st.6. ZKP protiv njih podnijeta neposredna optužnica, s obzirom da se radi o krivičnom djelu za koje je predviđena kazna zatvora do pet godina.

U ovakvoj procesnoj situaciji prvostepeni sud je, postupajući po prigovoru protiv optužnice, u smislu člana 283.st.1. ZKP rješenjem jedino mogao odbaciti optužnicu u odnosu na okrivljene J.V. i L.D. ako utvrdi da postoje razlozi iz čl.282.st.1.tač.1.do 3. ZKP, a ako su sprovedene istražne radnje i iz razloga predviđenog u članu 282.st.1.tač.4. ZKP (da nema dovoljno dokaza da je okrivljeni osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe).

Kako u konkretnoj stvari protiv J.V. i L.D. nije vodjena istraga, niti su sprovedene istražne radnje, to prvostepeni sud nije mogao, usled nepostojanja dokaza, donijeti pobijano rješenje, a da prethodno predmet nije vraćen u fazu istrage, jer Zakonik ne dozvoljava mogućnost donošenja rješenja da nema mjesta optužbi i da se postupak obustavlja ako nije bilo istrage, čime su povrijeđene odredbe člana 282.st.1.tač.4. ZKP.

Kako u konkretnoj stvari protiv J.V. i L.D. nije vodjena istraga, niti su sprovedene istražne radnje, to prvostepeni sud nije mogao usled nepostojanja dokaza donijeti pobijano rješenje a da predmet prethodno nije vraćen u fazi istrage, jer Zakonik ne dozvoljava mogućnost donošenja rješenja da nema mjesta optužbi i da se postupak obustavlja ako nije bilo istrage, čime su povrijeđene odredbe čl.282.st.1.tač.4. ZKP."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.9/2008 od 10.09.2008. godine)

ZASTARJELOST KRIVIČNOG GONJENJA
(Član 125 stav 6 KZ RCG u vezi čl.377 st.3 i 362 tačka 3 ZKP)

Kad u toku krivičnog postupka nastupi apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja sud donosi presudu kojom se optužba odbija.

Iz obrazloženja:

"Presudom Osnovnog suda u Kotoru K.br.157/02 od 07.03.2007. godine, M.G. oglašen je krivim zbog krivičnog djela teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl.348. st.3. u vezi čl.339. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, za koje djelo mu je izrečena uslovna osuda, kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 4 (četiri) mjeseca i istovremeno određeno da se ta kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od jedne godine i šest mjeseci ne izvrši novo krivično djelo.

Viši sud u Podgorici, svojom presudom Kž.br.632/07 od 18.02.2008. godine, odbio je kao neosnovanu žalbu branioca okrivljenog i potvrdio prvostepenu presudu.

Protiv navedenih presuda, Vrhovni državni tužilac Crne Gore je podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede Krivičnog zakonika iz čl.377. tač.3. ZKP. U zahtjevu se u bitnom navodi da je krivično djelo izvršeno 12.04.2001. godine. Poslije izvršenja krivičnog djela izmijenjen je zakon više puta, pa je saglasno članu 133. st.3. Krivičnog zakonika primijenjen Krivični zakonik ("Sl.list RCG", br.70/03), kao najblaži, kojim je za krivično djelo teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl.348. st.3. u vezi čl.339. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika propisana kazna zatvora do tri godine. Prema članu 124. tač.6. Krivičnog zakonika, krivično gonjenje se ne može preduzeti kad proteknu tri godine od izvršenja krivičnog djela za koje se o zakonu može izreći kazna zatvora preko jedne godine, a saglasno članu 125. stav 6. Krivičnog zakonika, zastarjelost nastaje u svakom slučaju kad protekne dvostruko vrijeme koje se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja.

Kako je u ovoj krivičnoj stvari u toku krivičnog postupka, odnosno dana 12.04.2007. godine, nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja, predlog državnog tužioca je da se uvaži zahtjev, preinače presude nižestepениh sudova i optužba odbije.

Vrhovni sud je razmotrio spise predmeta i ocijenio razloge iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, pa je našao:

Zahtjev je osnovan.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda okrivljeni M.G. oglašen je krivim zbog krivičnog djela teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl.348. st.3. u vezi čl.339. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, koje djelo je izvršio dana 12.04.2001. godine. U članu 133. stav 3.

Krivičnog zakonika je propisano ako je poslije izvršenja krivičnog djela izmijenjen zakon jednom ili više puta, primijeniće se zakon koji je najblaži za učinioca. Kako je od izvršenja predmetnog krivičnog djela promijenjen zakon više puta, u konkretnom slučaju za okrivljenog je najblaži Krivični zakonik ("Sl.list RCG", br.70 od 23.12.2003. godine) koji se primjenjuje od 3 aprila 2004. godine i kojim je za krivično djelo teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl.348. st.3. u vezi čl.339. st.3. u vezi st.1. Krivičnog zakonika propisana kazna zatvora u trajanju do tri godine.

Prema odredbi člana 124. tačka 6. Krivičnog zakonika, krivično gonjenje se ne može preduzeti kad proteknu tri godine od izvršenja krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora preko jedne godine, a shodno članu 125. stav 6. Krivičnog zakonika, zastarjelost nastaje u svakom slučaju kad protekne dvostruko vrijeme koje se po zakonu traži za zastarjelost krivičnog gonjenja.

U ovoj krivičnoj stvari u toku krivičnog postupka nakon donošenja prvostepene presude, a prije nego što je drugostepeni sud odlučivao po žalbi branioca okrivljenog, nastupila je apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja dana 12.04.2007. godine. Nalazeći da je povrijeđen Krivični zakonik iz člana 377. tačka 3. ZKP na štetu osudjenog, jer je u toku krivičnog postupka nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja, to je ovaj sud, uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore i preinačio pravosnažne presude nižestepenih sudova, tako što je prema osudjenom odbio optužbu primjenom člana 362. tačka 3. ZKP."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.6/2008 od 07.05.2008. godine)

PRESUDA KOJOM SE OPTUŽENI OSLOBADJA OD OPTUŽBE
(Član 363 ZKP)

Ako okrivljeni nije priznao izvršenje krivičnog djela, a saslušani svjedoci odbili da svjedoče zbog toga što su kao njegovi srodnici oslobođeni od dužnosti svjedočenja (član 397 ZKP), i u nedostatku drugih dokaza, sud okrivljenog može osloboditi optužbe na osnovu člana 363 tačka 3 ZKP, (nije dokazano da je učinio djelo za koje je optužen), a ne na osnovu člana 363 tačka 1 ZKP (da djelo za koje je optužen nije krivično djelo).

Iz obrazloženja:

"Po razmatranju spisa predmeta i navoda iz zahtjeva za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, Vrhovni sud je našao:

Zahtjev je osnovan.

Osnovano se zahtjevom ukazuje da su razlozi prvostepene presude u pogledu činjeničnog utvrđenja i postojanja krivičnog djela u pitanju nejasni i protivrječni.

Prvostepeni sud nalazi da okrivljeni nije priznao izvršenje krivičnog djela, a da su se njegovi brat K.Dj, supruga S.D. i djeca K.J. i K.Lj. izjasnili da neće da svjedoče u smislu čl.97. ZKP, jer isti spadaju u lica koja su oslobođena od dužnosti svjedočenja radi čega su njihovi iskazi dati tokom istrage izdvojeni iz spisa predmeta i nijesu mogli biti cijenjeni kao dokaz shodno čl.345.st.3. ZKP, iako bi u suprotnom od strane suda bila donijeta ista oslobađajuća presuda, jer djelo koje je okrivljenom stavljeno na teret nije krivično djelo.

Ako okrivljeni nije priznao izvršenje krivičnog djela a saslušani svjedoci odbili da svjedoče, budući da su kao srodnici okrivljenog oslobođeni od dužnosti svjedočenja shodno čl.97. ZKP, u nedostatku drugih dokaza, prvostepeni sud je okrivljenog mogao osloboditi od optužbe jedino na osnovu čl.363.tač.3. ZKP, a ne na osnovu čl.363.tač.1. ZKP.

Prvostepeni sud nalazi da je članom 35. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika propisano da ugrožavanje tjelesnog ili duševnog integriteta može biti izvršeno samo nasiljem, a ne i drskim i bezobzirnim ponašanjem, kako je to optužnicom stavljeno na teret okrivljenom, pa u nedostatku tog posebnog elementa (drsko i bezobzirno ponašanje) djelo koje je okrivljenom stavljeno na teret nije krivično djelo, te ga je sledstveno tome i oslobodio od optužbe na osnovu čl.363.tač.1. ZKP.

Po nalaženju ovog suda činjenični opis dispozitiva optužnice sadrži sva obilježja krivičnog djela u pitanju propisana Krivičnim zakonikom koji je važio kako u vrijeme izvršenja krivičnog djela tako i u vrijeme

presudjenja, pa stoga sud okrivljenog nije mogao osloboditi od optužbe na osnovu čl.363.tač.1. ZKP. Ukoliko u postupku nije dokazan neki od elemenata predmetnog krivičnog djela, onda je okrivljenog trebalo osloboditi od optužbe na osnovu čl.363.tač.3. ZKP-a.

Prema tome, osnovano se zahtjevom ukazuje da su razlozi prvostepene presude u pogledu činjeničnog utvrdjenja i postojanja krivičnog djela u pitanju nejasni i protivrječni, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376.st.1.tač.11. ZKP-a, kako se to i zahtjevom za zaštitu zakonitosti osnovano ističe.

Takodje, zahtjevom se osnovano ukazuje da su nejasni i razlozi drugostepene presude u pogledu zaključka suda da nije dokazano da je okrivljeni izvršio predmetno krivično djelo, te da je drugostepeni sud propustio da ocijeni ključne navode žalbe da prvostepena presuda nema razloga o odlučnim činjenicama i da je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrdjeno zbog toga što je izostala ocjena iskaza svjedoka S.D i rješenja Višeg suda kojim je ukinuto rješenje Osnovog suda o izdvajaju iz spisa predmeta zapisnika o saslušanju ovog svjedoka, čime je učinjena povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376.st.1.tač.11. i člana 400.st.1. ZKP.

Sa iznijetih razloga ovaj sud je uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i na osnovu čl.433.st.2. ZKP odlučio kao u izreci ove presude, ne dirajući u pravosnažnu presudu Višeg suda u Bijelom Polju Kž.br.456/07 od 5.06.2007.godine kojom je okrivljeni oslobodjen od optužbe na osnovu čl.363.tač.3. ZKP-a.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.7/2008 od 10.09.2008. godine)

BITNE POVREDE KRIVIČNOG POSTUPKA
(Član 376 ZKP)

R J E Š E N J E

Uvažava se žalba Osnovnog državnog tužioca iz Podgorice i branioca optuženog M.V, te se presuda Osnovnog suda u Podgorici K.br.04/756 od 24.01.2008. godine ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Podgorici K.br.04/756 od 24.01.2008. godine, oglašen je krivim optuženi M.V. da je izvršio krivično djelo prevare iz čl.244. st.4. u vezi st.1. Krivičnog zakonika u sticaju sa krivičnim djelom falsifikovanje isprave iz čl.412. st.1. Krivičnog zakonika koja su činjenično opisana pod stavom I izreke presude.

Sud je optuženom predhodno utvrdio kazne za oba djela u sticaju pa je optuženom M.V. izrekao uslovnu osudu, kojom mu je utvrdio jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i odredio da se kazna neće izvršiti ako u roku od četiri godine ne izvrši novo krivično djelo.

Prvostepenom presudom, pod stavom II izreke, na osnovu čl.363. st.1. tač.3. Zakonika o krivičnom postupku, optuženi C.B. oslobođen je od optužbe da je izvršio krivično djelo prevare iz čl.244. st.4. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, činjenično opisano u oslobadjajućem dijelu izreke presude.

Oštećeni S.T. je radi ostvarivanja imovinsko - pravnog zahtjeva upućen na parnicu.

Protiv ove presude žalbe su izjavili Osnovni državni tužilac iz Podgorice i branilac optuženog M.V.

Osnovni državni tužilac presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno utvrdjenog činjeničnog stanja i odluke o uslovnoj osudi. Predlaže da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno sudjenje.

Branilac optuženog M.V. presudu pobija zbog bitne povrede postupka, povrede Krivičnog zakonika i pogrešno i nepotpuno utvrdjenog činjeničnog stanja. Predlaže da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno sudjenje.

Ovom sudu dostavljen je odgovor na žalbu Osnovnog državnog tužioca od branioca optuženog C.B, sa predlogom da se žalba odbije kao neosnovana.

Nakon razmatranja spisa predmeta i ocjene navoda iz žalbe i odgovora na žalbu, ovaj sud je našao da su žalbe osnovane i da je prvostepenu presudu nužno ukinuti i predmet vratiti na ponovno sudjenje.

U postupku donošenja pobijane presude učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.11. Zakonika o krivičnom postupku i to u nizu modaliteta iz ovog zakonskog osnova i to nekih na koje žalbe ukazuju, a nekih na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu čl.388. Zakonika o krivičnom postupku, a koja se sastoji u tome što je izreka presude protivurječna sama sebi i razlozima presude, dok su dati razlozi protivurječni kako izreci, tako i međusobno i pri čemu nijesu dati razlozi o odlučnim činjenicama od kojih zavisi primjena određenih krivično procesnih instituta.

1. U izreci presude u odnosu na činjenični opis radnje izvršenja optuženog M.V, prvostepeni sud utvrđuje da je ovaj optuženi preduzeo i izvršio opisanu kriminalnu djelatnost "po prethodnom dogovoru" sa drugookrivljenim C.B, utvrdivši njegovu krivicu u izvršenju krivičnog djela prevare iz čl.244. st.4. u vezi st.1. Krivičnog zakonika. Sa druge strane, u odnosu na optuženog C.B. kome se stavlja na teret istovjetno krivično djelo "po prethodnom dogovoru" sa optuženim M.V, sada prvostepeni sud utvrđuje da nije dokazano djelo, oslobadjajući ovog optuženog da nije dokazano da je izvršio djelo za koje se optužuje. Ovakva dva činjenična i pravna zaključka međusobno su protivurječna.

2. Optuženi Crnogorac Branko je prema izreci presude oslobođen od optužbe po osnovu čl.363. st.1. tač.3. Zakonika o krivičnom postupku, dakle, da djelo za koje je optužen nije dokazano, dok u obrazloženju presude sud obrazlaže da je riječ o građansko - pravnom odnosu.

Ako je predmet optužbe građansko - pravni odnos, kako obrazlaže prvostepena presuda, tada se ne može izvoditi pravni zaključak da nije dokazano da je optuženi izvršio krivično djelo, već se tada ima primijeniti osnov iz čl.363. st.1. tač.1., a ne iz tač.3. kako je to uradio prvostepeni sud.

3. Optuženi M.V. je oglašen krivim za krivično djelo prevare iz čl.244. st.4. u vezi st.1. u sticaju sa krivičnim djelom falsifikovanja isprave iz čl.412. st.1. Krivičnog zakonika, zbog djelatnosti izvršene sredinom 1998. godine. Dakle, prevara u sticaju sa krivičnim djelom falsifikovanja isprave iz čl.412. st.1. Krivičnog zakonika, pri čemu je za predmetno djelo falsifikovanja isprave mnogo prije donošenja prvostepene presude nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja.

4. Optuženom M.V. je izrečena uslovna osuda i zbog krivičnog djela prevare iz čl.244. st.4. u vezi st.1. Krivičnog zakonika za koje je zapriječena kazna do 10 godina zatvora.

Na osnovu čl.54. st.2. Krivičnog zakonika, za krivična djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od 10 godina ne može se izreći uslovna osuda.

5. Prvostepeni sud je optuženom M.V. izrekao uslovnu osudu određujući da se kazna neće izvršiti ako optuženi u utvrđenom roku ne izvrši "nova" krivična djela. Odredjujući u množini "nova" krivična djela, prema izreci presude bi proizilazilo da bi optuženi trebao da izvrši bar dva

nova krivična djela da bi se opozvala izrečena uslovna osuda. Uz to, takodje i u obrazloženju presude se navodi "nova" krivična djela, iz čega bi proizašlo da u izreci presude nije riječ o štamparskoj greški.

6.U činjeničnom spisu radnje izvršenja za oba optužena, precizirana je visina štete za oštećenog S.T. koji je postavio određen imovinsko - pravni zahtjev.

Medjutim sud, sa jedne strane u okviru činjeničnog utvrđenja radnje izvršenja opredijeljeno označava ovaj iznos, a odmah u izreci presude oštećenog S.T. upućuje na parnicu radi ostvarivanja imovinsko - pravnog zahtjeva, dok u obrazloženju navodi da je oštećeni upućen na parnicu jer po nalaženju suda podaci krivičnog postupka ne daju dovoljno osnova za dosudjenje imovinsko - pravnog zahtjeva. Ako podaci postupka ne daju dovoljan osnov, postavlja se kao elementarno pitanje kako je sud došao do iznosa i cifara koje je precizirao u opisu radnje izvršenja u izreci presude. Na taj način sud direktno tvrdi da nije utvrdio odlučne činjenice od kojih zavisi ne samo postojanje djela, već i pravna kvalifikacija, a time i stepen povrede zaštićenog dobra, a od čega opet zavisi i krivična sankcija.

Uz to se obrazlaže nepostojanje osnova za dosudjenje imovinsko - pravnog zahtjeva "imajući u vidu prigovore oštećenog nalazu vještaka finansijske struke", pri čemu se iz obrazloženja presude u dijelu koji se odnosi na vještačenje činjenice koje je iznio vještak uzimaju kao utvredjene.

Ukazuje se, da je nejasno zbog čega se oštećeni S.T. u izreci presude dva puta upućuje da u parnici ostvari imovinsko - pravni zahtjev.

7.U obrazloženju odluke o krivičnoj sankciji prema optuženom M.V, nerazumnjivo je obrazloženje presude, da je "olakšavajuće okolnosti cijenio kao osobito olakšavajuće", jer institut "olakšavajućih okolnosti" iz čl.42. st.1. Krivičnog zakonika i institut "naročito olakšavajućih okolnosti" iz čl.45. tač.3. Krivičnog zakonika, iako imaju za predmet krivičnu sankciju imaju za predmet odvojenu procesnu sadržinu.

8.U izreci prvostepene presude, u odnosu na optuženog C.B. je odlučeno da troškovi postupka "u ovom dijelu presude padaju na teret budžetskih sredstava suda", što je po nalaženju ovog suda nejasna i paušalna konstatacija, jer se ne vidi koji su to troškovi koji padaju na teret sredstava suda, jer o tome nema ni riječi u obrazloženju, a pri čemu je sud predhodno već obavezao optuženog M.V. da plati troškove krivičnog postupka u iznosu od 237,44 € kao i iznos od 80 € po osnovu paušala.

Sa izloženih razloga zbog niza učinjenih bitnih povreda postupka, presudu je bilo nužno ukinuti. U ponovnom postupku sud će vodeći računa o razlozima iz ove presude otkloniti povrede postupka i donijeti zakonitu odluku.

(Rješenje Višeg suda u Podgorici, Kž.br.871/2008 od 30.12.2008. godine)

U rješidbi ove krivične stvari, u postupku po žalbama sudjelovalo je vijeće sastavljeno od sudija Vrhovnog suda, shodno članu 42 stav 2 Zakona o Sudskom savjetu.

POVREDA PRAVA NA ODBRANU NA GLAVNOM PRETRESU
(Član 13 u vezi člana 376 stav 2 ZKP)

Stvar je slobodne ocjene suda koje će dokaze izvesti na glavnom pretresu, pa time što je odbijen predlog odbrane da se u svojstvu svjedoka sasluša branilac osudjenog nije povrijedjeno pravo osudjenog na odbranu.

Iz obrazloženja:

"Ne stoji navod iz zahtjeva da je povrijedjeno pravo osudjenog na odbranu na glavnom pretresu time što je odbijen predlog odbrane da se u svojstvu svjedoka sasluša branilac okrivljenog u prekrivičnom postupku J.A. na okolnosti potpisivanja potvrde o oduzimanju opojne droge od strane okrivljenog. Ovo sa razloga što sud nije vezan predlogom stranaka koje će dokaze izvesti na glavnom pretresu, jer je to stvar slobodne ocjene suda. Osim toga, utvrdjene činjenice da li je okrivljeni potpisao potvrdu o oduzimanju predmetne droge i da li je droga njegovo vlasništvo, je stvar činjeničnog utvrdjenja, zbog čega se zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude ne može podnijeti - član 438 ZKP.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.3/2008 od 25.02.2008. godine)

POVREDA PRAVA NA ODBRANU U ŽALBENOM POSTUPKU
(Član 376 stav 2 u vezi čl.383 st.1 ZKP)

Kad je drugostepeni sud, kao žalbeni, propustio da o sjednici vijeća uredno obavijesti optuženog, koji je zahtijevao da prisustvuje sjednici, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka, koja je mogla uticati na zakonito i pravilno donošenje drugostepene odluke.

Iz obrazloženja:

"Osnovano se zahtjevom za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore ukazuje da je u žalbenom postupku pred Višim sudom u Bijelom Polju povrijeđeno pravo na odbranu osuđenog V.R, koja povreda je bila od uticaja na donošenje pravilne presude, kako je to propisano u odredbi čl.438. tač.3. ZKP.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je optuženi u žalbi na presudu prvostepenog suda tražio da prisustvuje sjednici vijeća kod Višeg suda u Bijelom Polju. Iz sadržine spisa predmeta tog suda Kž.br.1215/07 utvrđuje se da na sjednicu vijeća Višeg suda u Bijelom Polju održanoj dana 14.04.2008. godine, kada je donijeta pobijana presuda, nije pozivan optuženi V.R. Naime, u navedenom zapisniku o sjednici vijeća konstatovano je da je na sjednici prisutan D.B, advokat iz Lazarevca, koji je branilac optuženog V.M, a da nije prisutan Viši državni tužilac u Bijelom Polju, koji je uredno obaviješten o sjednici vijeća. Za optuženog V.R. nema konstatacije, niti u spisima postoji bilo koji drugi dokaz da je obaviješten o sjednici vijeća drugostepenog suda.

Kod ovakvog stanja stvari drugostepeni sud, kao žalbeni, propustio je da o sjednici vijeća obavijesti optuženog V.R, čime je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.2. u vezi čl.383. st.1. ZKP, koja je mogla uticati na zakonito i pravilno donošenje drugostepene odluke.

Sa iznijetih razloga valjalo je uvažiti zahtjev za zaštitu zakonitosti, pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti Višem sudu u Bijelom Polju na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnom postupku sud će otkloniti navedene povrede postupka tako što će zakazati sjednicu vijeća i o datumu održavanja iste obavijestiti Višeg državnog tužioca u Bijelom Polju, branioca optuženog V.M. i optuženog V.R, nakon čega će biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.8/2008 od 10.09.2008. godine)

DOKAZ NA KOME SE ODLUKA NE MOŽE ZASNIVATI
(Član 376 stav 1 tačka 10 u vezi čl.345 st.1. tač.1 ZKP)

Presudom utemeljenom na dokazu (iskaz svjedoka) koji nije pribavljen na zakonom propisani način, učinjena je bitna povreda krivičnog postupka.

Iz obrazloženja

"Osnovano se zahtjevom ukazuje da se nižestepene presude temelje na dokazu na kome se po Zakoniku o krivičnom postupku ne može zasnivati sudska odluka, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376.st.1.tač.10. ZKP, koja nižestepene presude čini nezakonitim i predstavlja osnov za njihovo ukidanje.

Naime, članom 345.st.1.tač.1. ZKP je, između ostalog, propisano da će se iskaz svjedoka, po odluci vijeća, pročitati samo ako je njegov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih razloga.

Iz zapisnika o glavnom pretresu od 13.2.2008.godine se utvrđuje da svjedok Dj.M, na čijem iskazu se temelje nižestepene presude, uopšte nije pozvan na glavni pretres, niti su postojale objektivne smetnje u smislu navedene zakonske odredbe da dodje na glavni pretres, a isti se uredno odazvao na prethodni glavni pretres od 7.12.2007.godine. Kod tih činjenica, očigledno je da se nijesu bili stekli zakonski uslovi iz čl.345.st.1.tač.1. ZKP za čitanje njegovog iskaza, kako je to pogrešno učinio prvostepeni sud.

Isto tako, prvostepeni sud iskaz svjedoka nije mogao pročitati bez saglasnosti stranaka ni po osnovu člana 345.st.2. ZKP, jer se ne radi o iskazu svjedoka koji je dat na ranijem glavnom pretresu pred istim predsjednikom vijeća, već o iskazu svjedoka datom van glavnog pretresa pred predsjednikom vijeća. Uz to, svjedok je saslušan u odsustvu optuženog, koji o mjestu i vremenu saslušanja svjedoka uopšte nije obaviješten saglasno članu 259. ZKP, tako da optuženi nije imao mogućnosti da postavlja pitanja svjedoku i da stavlja primjedbe na njegovo kazivanje, bilo to prilikom saslušanja svjedoka van glavnog pretresa ili na glavnom pretresu kada je pročitao njegov iskaz, što sve ukazuje da prvostepeni sud iskaz ovog svjedoka nije mogao pročitati na glavnom pretresu prije nego se ispune zakonski uslovi iz čl.345. ZKP, što u konkretnom nije bio slučaj.

S obzirom da iskaz svjedoka nije pribavljen na zakonom propisani način, to se ni nižestepene presude nijesu mogle temeljiti na njegovom iskazu, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376.st.1.tač.10. ZKP, kako se to i zahtjevom za ispitivanje zakonitosti

pravosnažne presude osnovano ukazuje, pa je stoga nižestepene presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.1/2009 od 04.02.2009. godine)

BITNA POVREDA KRIVIČNOG POSTUPKA
(Član 376 stav 2 u vezi čl.388 st.1 i 400 st.1 ZKP)

Propuštanjem drugostepenog suda da ispita pobijanu presudu u dijelu u kojem se pobija žalbom i o tome da razloge u obrazloženju presude, učinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka.

"Po razmatranju spisa predmeta i navoda iznijetih u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, Vrhovni sud je našao:

Zahtjev je osnovan.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je okrivljeni u roku za žalbu izjavio dopunu žalbe u kojoj navodi da u donošenju prvostepene presude nije učestvovao sudija porotnik P.M, kako se to navodi u uvodu prvostepene presude. Odlučujući po izjavljenim žalbama, drugostepeni sud je propustio da u skladu sa čl. 388.st.1. ZKP, ispita pobijanu presudu u dijelu u kojem se pobija žalbom i da u obrazloženju svoje odluke ocijeni prednje navode žalbe shodno čl. 400.st.1. ZKP, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 376.st.2. u vezi čl. 388.st.1 i čl. 400.st.1. ZKP, koja povreda je bila od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke, kako se to i zahtjevom za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore osnovano ukazuje, pa je stoga drugostepenu odluku valjalo ukinuti i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će otkloniti navedenu povredu postupka tako što će ocijeniti navode iz dopune žalbe okrivljenog, nakon čega će biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz.br.3/2008 od 03.03.2008. godine)

BITNA POVREDA KRIVIČNOG POSTUPKA
(Član 376 stav 1 tačka 5 ZKP)

Propisi krivičnog postupka u pogledu postojanja optužbe ovlašćenog tužioca nijesu povrijeđeni ako je oštećeni zastupao optužbu u granicama optužnog predloga.

Iz obrazloženja:

"U konkretnom slučaju na glavni pretres nije došao Državni tužilac iako je uredno obaviješten. Nedolazak Državnog tužioca ne smatra se prećutnim odustankom od optužbe i ne dovodi do stupanja oštećenog na njegovo mjesto.

Oštećeni ima pravo, ali ne i obavezu, da zastupa optužbu na glavnom pretresu ako je Državni tužilac odsutan. Glavni pretres se vodi bez lica koje bi zastupalo optužbu, ako oštećeni ne postoji ili ne želi da zastupa optužbu, ili ako nije došao na glavni pretres.

Zastupajući optužbu u granicama optužnog predloga, oštećeni ne može ni odustati od optužbe, ni djelimično ni u cjelini, niti je proširiti, ili promijeniti kvalifikaciju. Oštećeni nije tužilac koji je prihvatio optužbu da bi mogao slobodno raspolagati sa njom. Za oštećenog je optužba tuđja koju on može zastupati ili ne htjeti da zastupa, ali sa njom ne može raspolagati, ni onda kada situacija, nastala na pretresu, zahtijeva odgovarajuću izmjenu.

Pravo oštećenog sastoji se u tome da stavlja primjedbe u smislu optužnog predloga, izjašnjava se o predlozima protivnika, postavlja pitanja itd.

U konkretnom slučaju oštećeni je zastupao optužbu u granicama optužnog predloga, pa stoga ne stoji navod iz zahtjeva da je prvostepeni sud povrijedio propise krivičnog postupka u pogledu postojanja optužbe ovlašćenog tužioca."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.19/2008 od 09.04.2008. godine)

ZAHITJEV ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE
(Član 423 ZKP)

Zahtjev za vanredno ublažavanje kazne nije osnovan iako su se posle pravosnažnosti presude pojavile nove okolnosti, ukoliko te okolnosti nijesu od takvog značaja da bi dovele do blaže osude s obzirom na težinu izvršenih krivičnih djela.

Iz obrazloženja:

"Osudjeni Dj.S. podnio je ovom sudu zahtjev za vanredno ublažavanje kazne u kom navodi da mu je nakon donošenja pravosnažne presude zdravstveno stanje narušeno zbog okoštavanja kičme u krsnom predjelu, da je dobio još jednu dijete, da mu je supruga ponovo trudna, da u kućnoj zajednici živi sa ocem kojeg izdržava i da mu je otac obolio, zbog čega smatra da su se stekli zakonski uslovi da mu se izrečena kazna ublaži ili pak ista uslovi.

Nakon razmatranja zahtjeva, predloga Osnovnog suda u Podgorici i Vrhovnog državnog tužioca CG, te svih spisa ovog predmeta, Vrhovni sud CG je našao:

Zahtjev nije osnovan.

Prema odredbi člana 423 ZKP, ublažavanje pravosnažno izrečene kazne koja nije izvršena, odnosno izdržana, dozvoljeno je kad se po pravosnažnosti presude pojave okolnosti kojih nije bilo kad se izricala presuda ili sud za njih nije znao, iako su postojale, a one bi očigledno dovele do blaže osude.

Okolnosti koje se navode u zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne, po nalaženju ovog suda, jesu nove okolnosti, ali iste nijesu takvog značaja da bi dovele do blaže osude s obzirom na težinu izvršenih krivičnih djela."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kzu.br.5/2008 od 19.01.2008. godine)

NEDOZVOLJENOST ZAHTJEVA ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI
PRAVOSNAŽNE PRESUDE
(Član 439 stav 3 u vezi čl.436 st.1 ZKP)

**Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude nije
dozvoljen protiv odluke kojom je izrečena uslovna osuda.**

Iz obrazloženja:

"Članom 436.st.1. Zakonika o krivičnom postupku je propisano da okrivljeni koji je pravosnažno osuđen na безусловnu kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

Kako pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Rožajama K.br. 166/07 od 28.02.2008.godne okrivljeni D.I. nije osuđen na kaznu zatvora odnosno kaznu maloljetničkog zatvora, već mu je za izvršeno djelo izrečena uslovna osuda, to zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude u konkretnom slučaju nije dozvoljen, pa je stoga zahtjev okrivljenog valjalo odbaciti kao nedozvoljen, shodno članu 439.st.3. u vezi člana 436.st.1. ZKP.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.39/2008 od 29.09.2008. godine)

RAZLOZI ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA ISPITIVANJE
ZAKONITOSTI PRAVOSNAŽNE PRESUDE
(Član 438 tačka 1 u vezi sa čl.377 tač.5 ZKP)

Zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude se ne može pobijati pravosnažna presuda zbog vrste i visine krivične sankcije kada je ista izrečena u zakonom propisanim granicama.

Iz obrazloženja:

"Saglasno članu 438 tač. 1 ZKP zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude može se podnijeti zbog povrede krivičnog zakonika iz člana 377 tač. 5 ZKP, samo ako je odlukom o kazni prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu.

Izričući optuženom, zbog krivičnog djela iz člana 207 st. 3 u vezi st. 1 KZ RCG, kaznu zatvora u trajanju od 60 dana drugostepeni sud pobijanom presudom nije prekoračio ovlašćenje koje ima po zakonu, jer je kaznu odmjerio u granicama propisanim zakonom.

Navodi podnjetog zahtjeva u kojima se navode olakašavajuće okolnosti, koje stoje na strani optuženog i iz kojih se izvodi zaključak da bi se svrha krivičnih sankcija ostvarila i izricanjem uslovne osude, su bez značaja za donošenje odluke u ovom postupku. Ovo sa razloga što se, a kako je to naprijed navedeno, zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, presuda može pobijati samo zbog prekoračenja ovlašćenja suda prilikom izricanja kazne, ali ne i zbog vrste i visine krivične sankcije kada je ista izrečena u granicama zakonom propisanim."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzp.br.58/2008 od 18.12.2008. godine)

OBLIGACIONO PRAVO

POVRAĆAJ DATE KAPARE
(Član 79 Zakona o obligacionim odnosima)

Kada kod prodaje stana predugovor nije zaključen u formi koja važi za glavni ugovor, takav predugovor ne proizvodi pravno dejstvo, pa se data kapara drži bez pravnog osnova i ista se ima vratiti njenom davaocu.

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima prvostepeni sud je utvrdio da između tužioca kao kupca i tužene kao prodavca dana 05.01.2002. godine, zaključen predugovor o kupoprodaji stana povr. 51 m², koji se nalazi u Herceg Novom za cijenu u iznosu od 75.000 DM. Članom 5. predugovora određeno je da je prodavac na dan zaključenja predugovora naplatio kaparu - odustanicu u iznosu od 5.000 DM koju prodavac zadržava u slučaju da se glavni ugovor ne zaključi krivicom kupca do 18.01.2002. godine. Potpisi strana na predugovoru nijesu ovjereni kod suda. Dalje je utvrđeno da je tužena nakon zaključenja predugovora predala tužiocu ključeve od stana da bi u stanu izvršio potrebne popravke i radove i da je tužilac za te radove i popravke imao troškove u iznosu od 2.000 DM. Nije sporno da stranke nijesu zaključile glavni ugovor.

Kod ovakvog stanja stvari pravilno je drugostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je odlučio na izloženi način. Prema odredbi čl.45. st.2. ZOO propisi o formi glavnog ugovora važe i za predugovor, ako je propisana forma uslov punovažnosti ugovora. Članom 11. st.1. Zakona o prometu nepokretnosti propisano je da ugovor na osnovu koga se prenosi pravo svojine na nepokretnosti mora biti zaključen u pismenom obliku, a potpisi ugovarača ovjereni kod suda, a prema st.2. istog člana ugovor koji nije zaključen u smislu st.1. ovog člana ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo, ukoliko zakonom nije drugačije određeno.

Kako sporazum o kapari, odnosno kapari kao odustanici proizvodi pravno dejstvo samo ako je ugovor čijem učvršćenju služi punovažan, i kako predugovor zbog toga što potpisi ugovarača nijesu ovjereni kod suda ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo, tužena nema pravo da zadrži iznos od 5.000 DM osnovom čl.5. predugovora, već ga mora vratiti tužiocu po pravilima o sticanju bez osnova iz čl.210. st.1. ZOO. Po istim pravilima dužan je naknaditi tužiocu i vrijednost postignute koristi obzirom da je tužilac nakon zaključenja predugovora o svom trošku izvršio određene popravke u stanu."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.525/2007 od 06.12.2007.god.)

PRAVILA ISTOVREMENOG ISPUNJENJA
(Član 122 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima)

Ispunjenje obaveze jedne strane za predaju stana uslovljeno je prethodnim vraćanjem kupoprodajne cijene od druge strane.

PRESUDA

Preinačavaju se presuda Višeg suda u Bijelom Polju Gž.br.1284/05 od 6.09.2007. godine i presuda Osnovnog suda u Bijelom Polju P.br.868/2003 od 10.06.2005. godine i izriče:

Usvaja se tužbeni zahtjev i tuženi obavezuje da stan u Mojkovcu, u ulici M.Damjanovića b.b., zgrada B-I, broj stana 6., površine 37,73 m², slobodan od lica i stvari preda tužilji u posjed i raspolaganje, kada svoju obavezu u pogledu vraćanja kupoprodajne cijene ispuni i tužilja.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Bijelom Polju, Gž.br.1284/05 od 6.09.2007. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tuženog i potvrđena presuda Osnovnog suda u Bijelom Polju P.br.868/2003 od 10.06.2005. godine, kojom je usvojen tužbeni zahtjev i tuženi obavezan da se iseli i slobodan od lica i stvari preda u posjed tužilji stan bliže opisan u izreci, kao i da joj plati naknadu troškova parničnog postupka od 612,50 eura, sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja.

Protiv drugostepene presude tuženi je izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložio je da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Tužilja je u svom odgovoru osporila u svemu navode revizije kao neosnovane, predlažući da se ista kao takva odbije.

Po razmotrenju spisa predmeta ovaj sud je našao da je revizija osnovana.

U ovoj stvari nije sporno da je pravosnažnom presudom Višeg suda u Bijelom Polju, Gž.br.402/01 od 30.04.2001. godine, utvrđeno da je ništav, te da ne proizvodi pravno dejstvo, ugovor o kupoprodaji predmetnog stana, u vlasništvu tužilje, zaključen 23.09.1993. godine, između tužiljinog oca V.M, kao njenog zakonskog zastupnika i tuženog. Razlog za ništavost ugovora ogledala se u tome što je u vrijeme njegovog zaključenja tužilja bila maloljetna, te da nije postojala zakonom neophodna, prethodna saglasnost organa starateljstva.

Odredbom člana 104. st.1. Zakona o obligacionim odnosima, pored ostalog, propisano je da u slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je da vrati drugoj, sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora.

Iz spisa predmeta se vidi da su pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Bijelom Polju, P.br.755/2003 od 10.12.2005. godine tužilja i njen otac, obavezani da tuženom na ime povraćaja plaćene cijene, isplate solidarno iznos od 8.121,11 eura, sa zateznom kamatom počev od 1.11.2002. godine do isplate. Tuženi je u toku glavne rasprave izrazio spremnost da se iseli iz predmetnog stana i isti preda tužilji onda kada mu tužilja isplati navedeni iznos. Međutim, iako je u pitanju odlučna činjenica, nižestepeni sudovi o tome nijesu vodili računa.

Odredbama čl.122. st.2. Zakona o obligacionim odnosima, tj. pravila istovremenog ispunjenja, propisano je da ako na sudu jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obavezu dok druga strana ne ispuni svoju, sud će joj naložiti da ispuni svoju obavezu kada i druga strana ispuni svoju. Pravilo iz citiranog propisa, primjenjuje se, u svim slučajevima kada postoje istovremene uzajamne obaveze po istom osnovu, uključujući i uzajamnu restituciju iz čl. 104. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima. Stoga je primjenom pravila o istovremenom ispunjenju, nižestepene presude valjalo preinačiti, utoliko što je ispunjenje obaveze tuženog za predaju stana, uslovljeno prethodnim vraćanjem kupoprodajne cijene od strane tužilje, u iznosu koji je dosudjen navedenom presudom.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.542/2007 od 05.12.2007.god)

RASKID UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA
(Član 124 Zakona o obligacionim odnosima)

Strana ugovornica koja nije izmirila u cjelosti svoju obavezu iz ugovora ne može tražiti raskid ugovora i povraćaj isplaćene cijene.

Iz obrazloženja:

"Po ocjeni ovoga suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su postavljeni tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan. Iz predmetnih spisa proizilazi da su stranke 16.01.2002. godine zaključile predugovor o kupoprodaji stana koji ima sve elemente ugovora kojim je tuženi prodao stan tužiocu površine 66 m² u Nikšiću, a u cilju rješavanja stambenog pitanja umješača. Navedenim ugovorom je dogovoreno da tužilac po osnovu kupoprodajne cijene isplati tuženom 50.000 DM, a da tuženi nakon isplate u roku od dva dana preda stan na korišćenje tužiocu.

Medju strankama je nesporna činjenica da je tužilac svoju obavezu iz ugovora izvršio samo djelimično jer je isplatio samo dio kupoprodajne cijene u iznosu od 29.000 DM, dok je preostali dio po njegovoj tvrdnji trebao da isplati PTK Nikšić, kod kojeg radi supruga umješača, koju obavezu je po navodima tužioca ovo preduzeće prihvatilo prilikom kupovine stana.

Imajući prednje u vidu pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su odbili zahtjev tužioca da je raskinut predmetni ugovor o kupoprodaji. Naime, navedeni ugovor nije raskinut, niti raskid može tražiti tužilac i povraćaj isplaćene cijene obzirom da on kao strana ugovornica nije izmirio svoje obaveze iz ugovora pa mu to pravo u smislu odredbe čl.124 Zakona o obligacionim odnosima ne pripada, već je u obavezi u cjelosti isplatiti kupoprodajnu cijenu tuženom kako je ugovorom utvrđeno."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.529/2008 od 18.11.2008.godine)

ODGOVORNOST PRAVNOG LICA ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJE
NJEGOV ORGAN
(Član 172 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

**Postupanje organa pravnog lica u okviru zakonskih ovlaštenja
isključuje odgovornost pravnog lica za nastalu štetu.**

Iz obrazloženja:

"Stoji činjenica da odredba člana 172 stav 1 ZOO predviđa odgovornost pravnog lica za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija. Međutim u radnjama pripadnika tuženog vatrogasne jedinice Opštine Podgorica kritičnom prilikom nije bilo nedozvoljenih radnji, jer je u pitanju postupanje u okviru zakonskih ovlaštenja, što isključuje odgovornost tuženog za predmetnu štetu. Intervencija vatrogasne jedinice tuženog na način kako je izvodjena kritičnom prilikom bila je nužna i neophodna, jer je istom spriječen požar većih razmjera, a time i veća materijalna šteta. Jedino moguće sredstvo za otklanjanje opasnosti u konkretnom slučaju bila je voda pa se i posledice koje su nastale u takvoj situaciji nijesu mogle izbjeći ni spriječiti. U pitanju je, dakle, nepredvidiva pojava, te se nijesu mogle preduzeti mjere koje bi spriječile nastanak štete.

Kako tužilac nije pretrpio štetu zbog nedozvoljenih radnji tuženog, to ne stoji ni njegova odgovornost osnovom odredbi člana 154 ZOO, tj. tuženi ne može odgovarati ni po osnovu krivice niti po osnovu rizika od opasne stvari ili djelatnosti.

Bez uticaja su na drugačije presudjenje u ovoj pravnoj stvari navodi revizije kojima se ukazuje da Komisija za procjenu šteta tuženog nije izašla na lice mjesta i izvršila uvid i procjenu štete u tužiočevom stanu. Nepostupanje navedene komisije nije od uticaja na odgovornost tuženog za predmetnu štetu, jer je njena uloga u konkretnom slučaju isključivo u konstatovanju faktičkog stanja a ne da cijeni da li postoji pravo oštećenog na naknadu štete. Stoga se propust Komisije za procjenu šteta da konstatuje štetu u stanu tužioca ne može se smatrati nesavjesnim i nezakonitim ponašanjem organa tuženog, iz kojeg se može izvoditi odgovornost tuženog osnovom odredbe člana 172 stav 2 ZOO, kao ni ponašanjem koje ugrožava tužiočevo pravo na imovinu kao osnovno ljudsko pravo u smislu člana 1 Protokola 1 uz Evropsku Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.629/2008 od 16.12.2008.god)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE
DJELATNOSTI

(Član 173 i čl.174 Zakona o obligacionim odnosima)

Uzrok požara na kući nije viša sila ukoliko nije rezultat direktnog atmosferskog pražnjenja, te nema osnova za oslobodjenje odgovornosti imaoca opasne stvari za nastalu štetu.

Iz obrazloženja:

"Prema utvrdjenom činjeničnom stanju, a što nije ni sporno medju parničnim strankama, u požaru dana 12.09.1998. godine u večernjim časovima sagorjela je tužiočeva porodična kuća sa cjelokupnim pokućstvom.

Nije sporno da je tuženi propisao tužiocu uslove za priključenje objekta na elektromrežu i da mu je izdao elektroenergetsku saglasnost čime mu je omogućio pristup mreži i korišćenje električne energije, kao i da je priključenje predmetne kuće na elektromrežu izvršio tuženi. Nesporno je i to da je nisko naponska mreža (NNM) vlasništvo tuženog, da se on brine o njenom održavanju i da mu je osnovna djelatnost distribucija odnosno isporuka električne energije.

Naime, povodom istaknutih revizijskih navoda bitno je objasniti da je radi razjašnjenja spornih činjenica, vezano za postojanje odgovornosti tuženog da tužiocu naknadi štetu (koja u pogledu utvrdjene visine nije sporna), kao i za oslobodjenje od odgovornosti tuženog prvostepeni sud je izveo dokaz vještačenjem od strane vještaka elektrostruke M.B, dipl.el.ing., koji nalazi da je limena konstrukcija kojom je kuća tužioca bila pokrivena i obložena u datom trenutku direktno pogodjena atmosferskim pražnjenjem, jer je predstavljala gromobransku hvataljku koja nije imala adekvatno uzemljenje te je došlo do preskoka prema unutrašnjem priključku i razvodnoj tabli, koja je zbog siline strujinog protoka sagorjela i čije su otopine pale po objektu i zapalile ga. Imenovani vještak je zaključio da ova pojava u svemu ima obilježje više sile, jer podrazumijeva nepredvidjeni prirodni događaj, koji nije došao krivicom isporučioaca.

Pošto je na dati nalaz od strane vještaka pojedinca prigovorio tužilac, sud je po njegovom predlogu odredio supervještačenje preko JU Instituta za razvoj i istraživanja u oblasti zaštite na radu za oblast elektrostruke iz Podgorice, čiji su vjetaci utvrdili da je postavljanje samonosivog kabla između kuće tužioca i stuba izvršio tuženi, koji kabal na kući tužioca je bio propisno pričvršćen dok za stub nije bio propisno pričvršćen pomoću čelične sajle već je bio 6 - 7 puta omotan oko drvenog stuba, što izaziva mehaničko naprezanje i deformaciju izolacije tj. njeno slabljenje, a posebno u uslovima kada duvaju jaki vjetrovi i kada se na kabal uhvati dodatni teret - snijeg i led. Detaljno analizirajući samonosivi kabal (spoljašnji priključak), kabal od spoljašnjeg priključka do brojila (unutrašnji

priključak) i stanje u razvodnom ormaru vještaci Instituta zaključuju da je požar u kući tužioca iniciran u razvodnom ormaru, tj. u njegovom donjem dijelu u kojem su smješteni brojilo i uklopni sat. Samonosivi kabal je bio izložen dejstvu prenapona, koji je došao izvan objekta, najvjerovatnije indukovanom prenaponu, jer nema tragova direktnog pražnjenja u kabal ili konzolu na fasadi kuće. Visokonaponski talas je izvršio razaranje izolacije kabla, a u metalnom razvodnom ormaru, koji je bio uzemljen, prenapon je izazvao eksploziju brojila i uklopnog sata, razorio priključne kleme na brojilu i uklopnom satu, razorio izolaciju provodnika između brojila i strujnog zaštitnog prekidača. Pri tome je razvijena vrlo visoka temperatura koja je prouzrokovala požar. Požar je zahvatio kabal unutrašnjeg priključka, zbog čega je u njemu došlo do sekundarnog kratkog spoja, koji je podržavao požar sve dok nije isključeno napajanje TS 35/10 KV Njegovudja u objektu TS 35 KV, koja se nalazi u Žabljaku, jer zaštita u TS kula, koja je vlasništvo tuženog, nije mogla isključiti sekundarni spoj. Dati nalaz i mišljenje supervještaka, je povodom datih prigovora pojasnio predstavnik tog instituta prof.dr.el.teh.nauka O.M, potvrđujući da nema materijalnih tragova da je usled atmosferskog pražnjenja - udar groma u kuću, došlo do preskoka sa krova na kabal. Dakle, ostao je pri tvrdnji iz nalaza supervještačenja da je naponski talas ušao u kuću u brojilo i razorio ga a došlo je do istovremenog razaranja izolacije na mjestu dodira samonosivog kabla i drvenog stuba oko koga je kabal bio savijen na manji prečnik od dozvoljenog.

Kod takvog stanja stvari nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili postavljene tužbene zahtjeve.

U konkretnom slučaju, i po ocjeni ovog suda radi se o odgovornosti tuženog zasnovane na stvorenom riziku u smislu čl.154. st.2. Zakona o obligacionim odnosima, kao i da šteta potiče od opasne stvari čiju djelatnost obavlja tuženi, u smislu čl.173. i 174. istog zakona, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara tuženi bez obzira na krivicu. Prednje sa razloga što je tokom postupka nesumnjivo utvrđeno da prenapon nije došao iz objekta tužioca niti je rezultat direktnog atmosferskog pražnjenja. S toga ne stoji navodi revizije da je uzrok požara, viša sila i da treba primjeniti odredbu čl.177. tač.1. ZOO, jer bi u slučaju da je došlo do atmosferskog pražnjenja u krovni pokrivač kako to tvrdi tuženi, spoljna i unutrašnja manifestacija posledice takvog udara bila potpuno drugačija od one koja se desila, a kako su to u svom nalazu, koristeći naučna i stručna iskustva saopštili i supervještaci."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.204/2008 od 20.05.2008.god)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU KOJU JE PRETRPIO VOJNIK PO
UGOVORU

(Član 174 Zakona o obligacionim odnosima
u vezi sa čl.218 Zakona o službi u oružanim snagama)

Ukoliko se utvrdi da su okolnosti i uslovi na vojnoj vježbi i uopšte u vršenju vojne službe mogle dovesti do bolesti vojnika po ugovoru, na strani države bio bio stvoren osnov odgovornosti za nastalu štetu.

Iz obrazloženja:

"Dakle, činjenice da je tužilac oglašen zdravstveno sposobnim prilikom stupanja u vojnu službu, da bi kasnije bilo konstatovano da mu je za vrijeme trajanja vojne službe zdravstveno stanje pogoršano, čemu je doprinijela pomenuta vojna vježba, ili da je bolest nastala za vrijeme obavljanja vojne službe, ali nije nastala kao neposredna posledica vršenja vojne službe, uz prethodno navedeno, dovode u pitanje valjanost izvedenog zaključka u presudama nižestepenih sudova.

Iz iznijetog jasno proizilazi da je ostalo nerazjašnjeno da li je bolest tužioca nastala ne samo u izvršenju, već i u vezi sa vršenjem vojne službe, pravilno cijeneći u kontekstu sve navedene okolnosti konkretnog slučaja. Pri tom sud treba da pravilno utvrdi i ocijeni da li se aktivnosti na vojnoj vježbi mogu smatrati opasnom djelatnošću, koja dovodi do ugrožavanja zdravlja, odnosno da li bi se tužilac teško razbolio da nije bio na toj vojnoj vježbi. Ukoliko se utvrdi da su okolnosti i uslovi na vojnoj vježbi i uopšte u vršenju vojne službe mogle dovesti do bolesti tužioca, na strani tuženog bio bi stvoren osnov odgovornosti za naknadu predmetne štete u smislu odredbe člana 174 ZOO, a u vezi sa odredbom člana 218 stav 2 Zakona o službi u oružanim snagama ("Sl.list SFRJ", br.7/85 i 20/96), koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora, a kojim je propisano da za štete nastale u vezi sa vršenjem vojne službe federacija, druga društveno politička zajednica i organizacija udruženog rada odgovaraju po opštim propisima o naknadi štete.

Kod činjenice da je do zdravstvenih problema kod tužioca došlo za vrijeme vršenja vojne službe - na vojnoj vježbi "Laser 21", po ocjeni ovog suda nije od značaja to što je u oktobru mjesecu 1998. godine tužilac nalazom Vojno ljekarske komisije oglašen sposobnim.

Tuženog ne bi oslobadjala odgovornosti ni činjenica što se tužilac tokom trajanja ugovornog odnosa nije obraćao tuženom bilo kakvim zahtjevom u pogledu promjene radnog angažmana ili oslobadjanja od obaveza, kao ni to što nije tražio da mu se utvrdi prestanak vojne službe.

Pošto nižestepeni sudovi sve prethodno izloženo u ovom rješenju nijesu imali u vidu, to je prvostepenu i pobijanu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku sud će preko odgovarajuće civilne medicinske ustanove, kao i pribavljanjem drugih dokaza po potrebi, razjasniti sve prethodno navedene, a neophodne, činjenice o nastanku i toku bolesti kod tužioca, sprovedenom medicinskom liječenju, uticaju, potrebi i značaju preduzetih hirurških intervencija, pa će nakon toga tek biti u mogućnosti da izvede pravilan zaključak o odgovornosti tuženog u konkretnom slučaju osnovom navedenih materijalno pravnih normi, a time i da odluči o postavljenom tužbenom zahtjevu."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.577/2008 od 05.12.2008.god)

OSLOBODJENJE OD ODGOVORNOSTI
(Član 177 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

Rušenje dijela brdsko stenovitog masiva ima u svemu obilježje više sile koja imaoca stvari oslobadja odgovornosti za nastalu štetu.

Iz obrazloženja

"Prema utvrđenom činjeničnom stanju, a što nije ni sporno među parničnim strankama, sin tužilaca, njihova snaha i troje unučadi, izgubili su život dana 05.11.2000. godine na magistralnom putu Kolašin - Podgorica, u mjestu "Platije" kada se na vozilo marke "Opel - kadet" reg.oznake PG 746-16 u kome su se nalazili, srušila odronjena stjenovita masa iz masiva brdsko - planinske padine iznad puta. Takodje, nesporno je da su tužiocima sve do momenta smrti njihovog sina, snahe i unučadi, živjeli sa njima u istom domaćinstvu, te da zbog smrti bliskih lica, trpe i trpljeće duševne bolove koji su intenzivni i trajni.

Radi razjašnjenja sporne činjenice da li je tuženi odgovoran da tužiocima naknadi štetu ili ima uslova da se oslobodi ove odgovornosti prvostepeni sud je izveo dokaz vještačenjem od strane vještaka geologa dr. Vasilija Radulovića, koj je utvrdio da se odron brda i dijela zemljanog nasipa nije mogao predvidjeti u prostoru i vremenu obzirom da se radi o geološkoj pojavi do koje dolazi trenutno, što je posledica morfologije terena i prisustva spleta diskontuiteta unutar brdskog stenovitog masiva nastalih geodetskim naprezanjem i gravitacijom, posebno u klisuri - kanjonu, kakav je kanjom rijeke Morače. Ti diskontinuiteti nijesu se mogli uočiti, niti su izvršena ispitivanja i istraživanja, ukazivala na takav splet istih, koji bi doveo do nestabilnosti u prostoru u kojem je došlo do odrona. Takodje, rušenje je nastupilo trenutno, a odron je bio nepredvidljiva geološka pojava i proces. Pukotina duž koje je došlo do odrona stjenovitog materijala nije mogla biti registrovana, a nikakve žičane i pletene mreže ne bi mogle da zadrže količinu i težinu odronjenog materijala. Odron se desio u boku kanjona rijeke Morače, u prostoru koji je ispitivan i istraživan u cilju defmisanja - projektovanja visoke brane. Rezultati tih istraživanja i ispitivanja su ukazivali na stabilne i nosive djelove kanjona za nošenje lučne betonske brane visine oko 140 m. Dati nalaz i mišljenje vještaka, kojeg je povodom datih prigovora tužioca pojasnio vještak tokom rasprave, u svemu se poklapa i sa ekspertskim izvještajem Rudarkso geološkog fakulteta - Univerziteta u Beogradu od 14.11.2000. godine, sačinjenog neposredno poslije nastanka ovog događaja, a u koji izvještaj je prvostepeni sud izvršio uvid.

Kod takvog utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nije prihvatio nalaz vještaka u dijelu gdje je vještak istakao da je uzrok nesreće

nepredvidljiva prirodna pojava odronjavanja, već je zauzeo stanovište da u konkretnom slučaju radi o odgovornosti na stvorenom riziku u smislu čl.154. st.2. Zakona o obligacionim odnosima, kao i da šteta potiče od opasne stvari čiju djelatnost obavlja tuženi u smislu čl.173. i čl.174. istog zakona, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara tuženi bez obzira na krivicu.

Odlučujući po žalbama stranaka drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev tužilaca, smatrajući da je na pravilno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Drugostepeni sud smatra da je u konkretnoj pravnoj stvari tuženi dokazao da je do kritične nezgode došlo zbog uzroka koji se nije mogao predvidjeti, izbjeći, odnosno otkloniti, a koji je nastao nezavisno od volje, odnosno djelatnosti tuženog, tako da su ispunjeni uslovi iz odredbe čl.177. ZOO za oslobađanje od odgovornosti tuženog. Jer, geološka pojava i proces, koja je po nalazu vještaka geologa, bila nepredvidljiva i koja je dovela do trenutnog rušenja dijela brdskog stjenovitog masina, ima u svemu obilježje više sile, koja tuženog oslobađa odgovornosti za nastalu štetu.

Po stanovištu Vrhovnog suda, pravilno je postupio drugostepeni sud kada je preinačio prvostepenu odluku u dijelu kojim je djelimično usvojen zahtjev za naknadu štete i odbio tužbeni zahtjev. Ovo sa razloga što tuženi svoju djelatnost na održavanju puta nije vršio protivno odredbama čl.28. Zakona o putevima, obzirom da je u toku postupka nesumnjivo utvrđeno da nikakve žičane i pletene mreže, čak i da su postavljene na kritičnom mjestu, nijesu mogle zadržati količinu i težinu odronjenog materijala i spriječiti nastanak štetnog događaja, pa je šteta nastala izvan djelatnosti, a time i odgovornosti tuženog. S toga se neosnovano ukazuje revizijom na nezakonit i nepravilan rad tuženog."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.225/2007 od 12.09.2007.god)

IZMAKLA KORIST

(Član 189 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima)

Kao uslov za naknadu štete u vidu izmakle koristi zakon ne traži potpunu, apsolutnu izvjesnost o mogućnosti postojanja ovog vida štete, već govori o dobitku koji se osnovano mogao očekivati prema redovnom toku stvari.

Iz obrazloženja:

"Neosnovani su i navodi revizije kojima se ukazuje da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev za naknadu štete za izgubljenju dobit odbili kao neosnovan. Naime, polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužilac nije dokazao da bi za sporni period ostvario traženu dobit. Ovo zbog toga što tužilac od 19.12.1995. godine kada mu je odobrena prenamjena podrumskih prostorija pa do 14.01.1997. godine, kada mu je izdata upotrebna dozvola, nije mogao izdavati pod zakup jer su prostorije morale biti tehnički primljene i izdata upotrebna dozvola za korišćenje. Od izdavanja upotrebne dozvole pa do 29.02.2000. godine kada je izdao predmetne prostorije tužilac je iste mogao dati u zakup obzirom da za to nije bilo nikakvih smetnji. To što je tužilac od 29.02.2000. godine izdao predmetne prostorije pod zakup i ostvaruje naknadu ne može se uzeti kao činjenica iz koje bi se moglo zaključiti da bi tužilac prostorije izdavao i za raniji period posebno kod činjenice da to nije radio nakon što je izvršen tehnički prijem predmetnih prostorija.

Prema tome tužilac nije dokazao da bi u spornom periodu ostvario traženu naknadu koju činjenicu je u smislu odredaba čl.217. ZPP morao sam dokazati, radi čega su nižestepeni sudovi pravilno njegov zahtjev u ovom dijelu odbili kao neosnovan."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.609/2008 od 16.12.2008.god)

USLOVI ODŠTETNE ODGOVORNOSTI ZA NAKNADU IZMAKLE
KORISTI

(Član 189 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima)

Naknada štete u vidu izmakle koristi može se dosuditi ukoliko se kumulativno ispune zakonom predviđeni uslovi.

Iz obrazloženja:

"Odredbom člana 23 stav 1 Zakona o građevinskom zemljištu ("Sl.list SRCG", br.28/80), koji je bio u primjeni u vrijeme izuzimanja spornih nepokretnosti propisano je da raniji vlasnik neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta ima pravo da koristi to zemljište i da ga upotrebljava za dozvoljene svrhe, na način kojim se ne mijenja oblik i svojstvo zemljišne parcele, do dana kada je na osnovu odluke nadležnog opštinskog organa, dužan da ga preda opštini, odnosno određenom korisniku, radi privodjenja tog zemljišta namjeni određenoj urbanističkim planom.

Kako rješenje o izuzimanju predmetne nepokretnosti br.04/3-54/84 od 19.07.1984. godine, nije pobijano žalbom isto je postalo pravosnažno.

Dakle, jasno proizilazi da je donošenjem navedenog rješenja pravni prethodnik tužioca kao raniji vlasnik sporno zemljište bio dužan da preda tuženom u posjed radi privodjenja namjeri, te da od tada nije imao pravo na posjed istog.

Kako je tužilac, odnosno pravni prethodnik tužioca, od 1984. godine izgubio mogućnost korišćenja predmetnog zemljišta u bilo koje svrhe jer je tada bio dužan da ga preda u posjed tuženom, to nije mogao na istom ostvarivati prihode od poljoprivrede. Stoga se ne može govoriti ni o pravu tužioca na izgublenu dobit jer u konkretnom slučaju nijesu ispunjeni zakonski uslovi za odgovornost tuženog za naknadu štete u vidu izgubljene koristi shodno članu 189 stav 3 ZOO. Sa gledišta odgovornosti za ovaj vid štete shodno naprijed navedenom propisu, potrebno je kumulativno ispunjenje uslova: da korist nije ostvarena, da postoji izvjesnost naknade (koristi) po redovnom toku stvari, da postoji dopuštenost osnova po kome bi bila ostvarena i da je bilo štetnog propuštanja na strani odgovornog lica, a što u konkretnom slučaju, takodje, nije dokazano.

Navodi revizije kojima se ukazuje da zemljište nije izgrađeno od strane lica kojima je dodijeljeno, kao i navodi kojima se ukazuje na razloge neprihvatanja naknade od strane pravnog prethodnika tužioca su bez uticaja na drugačije presudjenje. Uostalom, nebitno je da li je zemljište od strane lica kojima je dodijeljeno izgrađeno ili ne, kod činjenice da je isto privedeno namjeni onda kad je od strane tuženog dato istim na korišćenje za izgradnju porodičnih kuća."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.438/2008 od 05.11.2008.god)

PODIJELJENA ODGOVORNOST
(Član 192 Zakona o obligacionim odnosima)

Kada je putniku poznata činjenica da je vozač konzumirao alkohol i pristane na vožnju, onda u slučaju nastanka štete do koje je došlo krivicom alkoholisanog lica, postoji podijeljena odgovornost vozača i stradalog putnika, jer je putnik prihvatanjem vožnje svjesno preuzeo rizik mogućeg nastanka štetnih posledica.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od činjenice da je stradali Š.Š. prije saobraćajne nezgode bio u društvu sa T.M. koji je konzumirao alkohol i bio u pripitom stanju sa prisustvom alkohola u krvi u procentu od 0,65 promila nižestepeni sudovi su djelimično usvojili postavljeni zahtjev i prvotuzenog obavezali na naknadu štete bliže preciziranom izrekom prvostepene presude dok su u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan. Pri tome nižestepeni sudovi doprinos stradalog određuju u procentu od 50% zaključujući da je isti neposredno prije nastanka nezgode znao da je T. u alkoholisanom stanju, pa je i pored toga pristao na vožnju sa njim čime je svjesno preuzeo rizik od nastupanja predmetnih posledica.

Medjutim, po ocjeni ovoga suda izloženi zaključak nižestepeni sudova je neprihvatljiv jer je zasnovan na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Iz predmetnih spisa proizilazi da je nakon nastale nezgode analizom utvrđeno da je vozač T. bio u pripitom stanju sa koncentracijom alkohola u krvi od 0,65 promila. Takodje je utvrđeno da je srodnik tužilaca bio u društvu sa njim i da mu je bila poznata činjenica da je konzumirao alkohol, nakon čega je pristao da se vozi u njegovom vozilu. Medjutim, ovaj sud smatra da su doprinos stradalog u procentu od 50% nižestepeni sudovi previsoko odmjerili prije svega imajući u vidu koncentraciju alkohola u krvi, koja je prema odredbama Zakona o bezbjednosti saobraćaja za 0,15 promila prelazila dozvoljenu granicu od 0,50 promila. Po ocjeni ovoga suda, nadjena koncentracija alkohola predstavljala bi stadijum lake alkoholisanosti koja nije uzrokovala značajna oštećenja psihičke i motorne aktivnosti kod T. koja bi bila lako uočljiva, što bi stradali uočio i odustao od vožnje sa njim.

Imajući u vidu visinu postavljenog tužbenog zahtjeva te doprinos za nastalu štetu srodnika tužilaca valjalo je nižestepene presude preinačiti i dosuditi mu štetu u visini koja je precizirana izrekom ove presude, dok je u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Takodje je valjalo preinačiti i odluku o troškovima spora shodno doprinosu za nastanak štete, uz napomenu da je vrijednost predmeta spora

prema odredbi tarifnog broja 5 Advokatske tarife određena u iznosu od 10.000 do 25.000 €, polazeći od najvećeg pojedinačnog zahtjeva koji iznosi 20.000 €. Prema tome, visina troškova se ima odrediti prema naprijed naznačenoj vrijednosti spora, a ne kako se tvrdi revizijom, od preko 50.000 €, što bi bilo u pitanju kad bi se sabrali iznosi svih tužilaca i postavljenih zahtjeva."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.642/2008 od 16.12.2008.god)

PODIJELJENA ODGOVORNOST
(Član 192 Zakona o obligacionim odnosima)

Stepen podijeljene odgovornosti za nastanak štete je po svojoj prirodi pitanje materijalnog prava, pa taj stepen određuje sud.

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je dana 10. 12. 1993. godine došlo do saobraćajne nezgode na putu Kosanica - Pljevlja u mjestu zvanom Radosavac, na način što je prvotuženi nakon lančanog sudara svoje vozilo koje je bilo natovareno balvanima koji su prelazili dužinu vozila za više od jedan metar, a da to nije bilo propisno obilježeno, zaustavio na kolovozu na mjestu gdje ga je prema postojećim uslovima saobraćaja bilo teško uociti a zaustavljeno vozilo nije propisno obilježio postavljanjem trokuta, pa je neprimjetivši zaustavljeno vozilo vozač P.B, sa vozilom marke "Zastava turbo zeta", reg.br.PV 135 - 18, udario u zadnji dio vozila i tereta i zadobio teške tjelesne povrede od kojih je preminu. Prvotuženi je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Pljevljima K.br.137/95 od 2.09.1999. godine, oglašen krivim za krivično djelo teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz člana 177. st.4. u vezi kriv. djela ugrožavanje javnog saobraćaja iz člana 172. st.3. u vezi st.1. KZ RCG. Nadalje je utvrđeno da se P.B. svojim vozilom kretao brzinom 51,77 km/h. U momentu nezgode zbog guste magle vidljivost je bila znatno smanjena. U takvim uslovima bezbjedna brzina za zaustavljanje vozila bila je maksimalno 28,55 km/h. Dakle, P.B. nije prilagodio brzinu kretanja vozila uslovima na putu, pa su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da je on doprinio nastanku nezgode 50%. S tim u vezi, neosnovano se revizijom tužilaca ukazuje da je ovakav zaključak sudova nepravilan, obzirm da je vještak ocijenio da je njegov doprinos nastanku nezgode 5%. Naime, stepen podijeljene odgovornosti za nastanak štete je po svojoj pravnoj prirodi pitanje materijalnog prava pa taj stepen određuje sud i vjestak nije ovlašćen da se izjašnjava o stepenu doprinosa učesnika nezgode nastanku štete. Na osnovu činjenica utvrđenih iz nalaza vještaka u pogledu brzine kretanja vozila kojim je P. upravljao i da je obzirom na uslove koji su kritičnom prilikom bili na putu bezbjedna brzina kretanja bila maksimalno 28,5 km/h, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da brzina nije bila prilagodjena uslovima na putu i da postoji doprinos P. nastanku nezgode 50 %. Zbog toga su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su, imajući u vidu, stepen podijeljene odgovornosti, odbili kao neosnovan dio tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete.

Medjutim, osnovano se revizijom tužilaca ukazuje da su nižestepeni sudovi prilikom odmjeravanja visine naknade nematerijalne štete pogrešno primijenili materijalno pravo. Imajući u vidu sve okolnosti slučaja,

medjusbobnu emotivnu povezanost oštećenih i umrlug, zajednicu života, patnju zbog same smrti, patnje koje tužiocu trpe i koje će u buduće trpjeti zbog gubitka ljubavi, brige, njege i pomoći, ovaj sud nalazi da bi pravična naknada za duševne bolove koju tužiocu trpe zbog smrti bliskog lica za suprug, maloljetnu djecu i roditelje po 10.000 eura, a za braću po 6.000 eura. No, imajući u vidu da postoji doprinos P.B. nastanku nezgode to je ovaj sud krećući se u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva, pored dosudjenog iznosa tužiocima dosudio i iznose navedene u izreci ove presude. Naime, iznos pravične naknade namaterijalne štete i stepen podijeljene odgovornosti su po svojoj pravnoj prirodi pitanje materijalnog prava, pa visinu naknade određuje sud prema okolnostima iz člana 200. ZOO, pri čemu nije vezan navodima tužbe u odnosu na iznos nematerijalne štete. Nakon što je tako odredio visinu naknade štete ovaj sud je primjenom stepena podijeljene odgovornosti utvrdio iznos sporne naknade koji je jednak tužbom traženom iznosu i na taj način se ne prekoračuje tužbeni zahtjev."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.470/2007 od 06.03.2008.god)

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE
(Član 185 stav 3 Zakona o obligacionim odnosima)

Oštećeni kao vlasnik bespravno srušenog objekta ima pravo na naknadu štete u vrijednosti tog objekta.

Iz obrazloženja:

"Neosnovano se ukazuje revizijom da nije dokazana nezakonitost rješenja gradjevinske inspekcije, a ovo kod činjenice da je nesporno da se nije radilo o bespravnoj gradnji, jer je tužilac imao odobrenje za gradnju i bio vlasnik predmetnog objekta, te da je bespravnim rušenjem istog stvoren osnov obaveze tuženog da naknadi štetu tužiocu u smislu odredbe člana 185 stav 3 ZOO.

Bez osnova su i navodi revizije da nije pravilno utvrđena vrijednost porušene garaže, te da je vrijednost trebalo utvrditi na osnovu nalaza vještaka gradjevinske struke. Tačno je da se vještačenjem može utvrditi vrijednost porušenog objekta, ali isto je bilo nepotrebno izvoditi obzirom da je rješenjem organa tuženog o utvrđivanju poreza na nepokretnosti za 2005. godinu utvrđena tržišna vrijednost garaže na iznos od 10.020 €, a za 2006. godinu na iznos od 11.970 €, a koja rješenja su osnov za plaćanje poreza na predmetnoj garaži, te su nižestepeni sudovi pravilno utvrdili vrijednost porušenog objekta i tužiocu dosudili navedeni iznos.

Kod činjenice da je od strane tuženog utvrđena tržišna vrijednost garaže, ostali navodi revizije bez uticaja su na drugačije presudjenje u ovoj pravnoj stvari."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.505/2008 od 05.11.2008.god)

NASLEDJIVANJE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE
(Član 204 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

Kada se radi o nematerijalnoj šteti koja je vezana za ličnost, smrcu oštećenog prestaju prava naslednika da tu štetu potražuje od štetnika.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od toga da je tužilac u ovom sporu imao punomoćnika, drugostepeni sud je smatrao da tužiočeva smrt nije od značaja za njegovo pravosnažno okončanje, te da nema mjesta primjeni čl. 212. tač. 1. Zakona o parničnom postupku.

Medjutim, izloženo pravno shvatanje drugostepenog suda nije prihvatljivo.

Odredbe čl. 95. Zakona o parničnom postupku, tiču se samo mogućnosti nastavljanja postupka i poslije tužiočeve smrti. Medjutim, iste nijesu od značaja za pravilnu primjenu materijalnog prava, tj. odredaba čl. 204. Zakona o obligacionim odnosima, prema kojima tužilac, odnosno njegovi naslednici nemaju pravo na naknadu nematerijalne štete nakon smrti oštećenog, tj. tužioca u predmetnom sporu.

Odredbama 51. 204. Zakona o obligacionim odnosima, propisano je da potraživanje naknade nematerijalne štete prelazi na naslednike samo ako je priznato pravosnažnom sudskom odlukom ili pismenim sporazumom. Dakle, kada se radi o nematerijalnoj šteti koja je vezana za ličnost, to smrcu oštećenog prestaju prava naslednika da tu štetu potražuju od štetnika. Izuzetak od toga je predviđen samo u slučaju kada je šteta dosudjena pravosnažnom sudskom odlukom.

Kako je tužilac u toku postupka, tj. prije pravosnažnosti pobijane odluke umro, prestalo je i pravo naslednika da od tuženog zahtijevaju naknadu za predmetne oblike nematerijalne štete zbog čega je pobijanu i prvostepenu presudu, u tom dijelu valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev u pogledu dosudjenih naknada za navedene oblike nematerijalne štete, odbiti kao neosnovan.

Nasuprot prednjem, u ostalom dijelu kojim je prvotuženi obavezan na naknadu materijalne štete, nižestepene presude donijete su bez počinjenih bitnih povreda odredaba parničnog postupka i uz pravilnu primjenu materijalnog prava. U tom dijelu, kako u pobijanoj, tako i prvostepenoj presudi dati su u svemu valjani i umjesni razlozi koje i ovaj sud prihvata i na iste upućuje. Stoga je reviziju prvotuženog u ovom dijelu valjalo odbiti kao neosnovanu."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.113/2005 od 05.12.2007.god)

NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG SMRTI BLISKOG LICA
(Član 200 Zakona o obligacionim odnosima)

Naknada nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica dosudjuje se u visini koja predstavlja satisfakciju za pretrpljene duševne bolove zbog gubitka bliskog srodnika i ona mora biti pravična prema svim okolnostima slučaja koji su od uticaja za dosudjivanje te vrste novčane naknade, prema bliskosti i intenzitetu bola koje oštećeni trpi, što je i razlog da visina dosudjenje naknade zbog smrti bliskog lica ne mora biti dosudjena u jednakoj visini.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj pravnoj stvari predstavlja zahtjev tužilaca za naknadu štete koja je prouzrokovana smrću supruga i oca tužilaca.

U postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude utvrđeno je da je suprug i otac tužilaca P.B. smrtno stradao u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila dana 01.08.1998. godine u Podgorici. Saobraćajnu nezgodu je prouzrokovao drugotuženi vozilom trećetuženog koje nije bilo osigurano od auto odgovornosti. Utvrđeno je, takodje, da je tužilja I reda bila u braku sa pokojnim B, 25 godina i da su ona i tužilac II reda živjeli sa pokojnikom u zajedničkom domaćinstvu, dok tužilja III reda nije živjela u zajedničkom domaćinstvu sa istim, obzirom da je bila udata.

Kod naprijed utvrđenog činjeničnog stanja i po nalaženju ovog suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su tužiocima dosudili naknadu nematerijalne štete u navedenim iznosima.

Neosnovani su navodi revizije da je svim tužiocima trebalo dosuditi naknadu nematerijalne štete u jednakim iznosima i da je predmetna šteta prenisiko odmjerenjena u odnosu na tužioce II i III reda. Jer naknada nematerijalne štete zbog smrti bliskog lica se dosudjuje u visini koja predstavlja satisfakciju za pretrpljene duševne bolove zbog gubitka bliskog srodnika i ona mora biti pravična prema svim okolnostima slučaja koji su od uticaja za dosudjivanje te vrste novčane naknade, dakle prema bliskosti i intenzitetu bola koje oštećeni trpi. To je i razlog da visina dosudjene naknade zbog smrti bliskog lica ne mora biti dosudjena u jednakoj visini.

Prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete, nižestepeni sudovi su imali u vidu sve okolnosti iz člana 200 stav 2 ZOO, od kojih zavisi visina naknade, pa dosudjeni iznos koji je utvrđen na temelju slobodnog sudijskog uvjerenja shodno članu 220 ZPP, predstavlja pravičnu naknadu i u skladu je sa društvenom svrhom koja se naknadom ostvaruje, o čemu su u nižestepenim odlukama dati valjani razlozi koje u svemu prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidente."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.399/2008 od 10.10.2008.god)

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE
(Član 200 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

Javno objavljivanje visine otpremnine ne može predstavljati osnov za nematerijalnu štetu za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti i prava ličnosti.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj stvari predstavlja zahtjev tužioca za naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog povrede ugleda, časti i prava ličnosti prouzrokovanih od strane izvršnog direktora tuženog javnim objavljivanjem iznosa otpremnine isplaćene tužiocu.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac bio zaposlen kod tuženog do 31.10.2004. godine, kada mu je radni odnos prestao sporazumnim raskidom ugovora sa tuženim i isplaćena otpremnina u iznosu od 67.834 €, a koji iznos je izvršni direktor tuženog objavio u dnevnom listu "Vijesti" od 22.01.2005. godine.

Tužilac tvrdi da mu je javnim iznošenjem podataka o visini isplaćene otpremnine bio ugrožen fizički i moralni integritet i povrijeđen njegov ugled i čast, te da mu je time prouzrokovana tražena šteta.

Medjutim, javno objavljivanje visine otpremnine, ni po ocjeni ovog suda ne može predstavljati osnov za traženu štetu.

Naime, odredbom člana 200 ZOO, propisano je da će sud dosuditi pravičnu novčanu naknadu za pretrpljene duševne bolove zbog umanjnja životne aktivnosti, naruženosti, zbog povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti ako nadje da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava.

Kako novčana naknada nematerijalne štete pripada licu koje je zbog povrede osjećaja časti i društvenog ugleda pretrpjelo duševne bolove, to samo objavljivanje visine isplaćene otpremnine, tužiocu ne može poslužiti kao osnov za ostvarivanje naknade u smislu člana 200 ZOO."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.353/2008 od 24.09.2008.god)

STICANJE BEZ OSNOVA
(Član 210 Zakona o obligacionim odnosima)

Preinačenjem drugostepene odluke na osnovu koje je izvršeno plaćanje otpao je osnov po kome je iznos isplaćen, te je sticalac dužan da taj iznos vrati.

Iz obrazloženja:

"U ovoj pravnoj stvari nije sporno da je postupajući po presudi Višeg suda u Podgorici Gž.br.158/2000 od 23.06.2000. godine tužilac (ranije tuženi) isplatio tuženom (ranije tužiocu) na ime naknade plate sa kamatom iznos od 13.181,19 DM. Nesporno je da je presudom Vrhovnog suda RCG Rev.br.574/2000 od 30.05.2001. godine preinačena presuda Višeg suda u Podgorici Gž.br.158/2000 od 23.06.2000. godine i potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.14626/98 od 08.06.1998. godine kojom je odbijen tužbeni zahtjev.

Kod naprijed navedenog, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su usvojili tužbeni zahtjev i obavezali tuženog da tužiocu isplati iznos od 8.724,71 €.

Naime, odredbom člana 210 ZOO propisano je da kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da naknadi vrijednost postignutih koristi. Obaveza vraćanja odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili je kasnije otpao.

Kako je osnov po kojem je tuženom isplaćen sporni iznos otpao preinačenjem presude Višeg suda u Podgorici Gž.br.158/2000 od 23.06.2000. godine, to su ispunjeni uslovi za vraćanje tog iznosa tužiocu po principu stečenog bez osnova (član 210 stav 2 ZOO).

Bez uticaja na drugačije presudjenje u ovoj pravnoj stvari su navodi revizije tuženog da je zbog nezakonitih rješenja tužioca bio bez ikakvih prihoda u periodu od 30.12.1996 do 20.01.2001. godine. Svoje pravo za koje tvrdi da mu je uskraćeno tuženi može ostvariti posebnom tužbom u odgovarajućem sudskom postupku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.639/2008 od 19.12.2008.god)

POČETAK ROKA ZASTARJELOSTI POTRAŽIVANJA NAKNADE
ŠTETE ZBOG PROFESIONALNOG OBOLJENJA
(Član 376 Zakona o obligacionim odnosima)

Saznanje za štetu kod profesionalnog oboljenja vezuje se za donošenje rješenja nadležnog organa kojim se utvrđuje kategorija invalidnosti i od tada počinje da teče rok zastarjelosti potraživanja za štetu koja je nastala kao posledica profesionalnog oboljenja.

Iz obrazloženja:

"Naime, kod nižestepeni sudova je utvrđeno da je rješenjem Republičkog fonda PIO Podgorica, broj 11-35367 od 20.10.1997. godine, tužilac razvrstan u III kategoriju invalidnosti počev od 7.10.1997. godine, koje rješenje je donijeto na osnovu nalaza prvostepene invalidske komisije, koja je konstatovala da je kod tužioca nastupila trajna invalidnost prouzrokovana profesionalnim oboljenjem. Dalje proizilazi da je tužilac podnio sudu tužbu za naknadu nematerijalne štete dana 10.02.2004. godine. Kod izloženog činjeničnog stanja, i po ocjeni ovog suda, pravilno su zaključili nižestepeni sudovi da je tužiočevo potraživanje naknade nematerijalne štete zbog profesionalnog oboljenja, zastarjelo. Jer, polazeći od činjenice da je kod tužioca trajna invalidnost prouzrokovana profesionalnim oboljenjem utvrđena rješenjem Republičkog fonda PIO 20.10.1997. godine, a tužilac je predmetnu tužbu podnio sudu dana 10.02.2004. godine, to je u smislu člana 376. st.2. Zakona o obligacionim odnosima, u konkretnom slučaju, nastupila zastarjelost potraživanja. Obzirom da je tužba podnijeta po isteku zakonom predviđenog objektivnog roka u kome je tužilac mogao potraživati nematerijalnu štetu po osnovu profesionalnog oboljenja, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su prihvatili kao osnovan istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja.

Povodom navoda revizije kojima se ukazuje da se rok za podnošenje predmetne tužbe vezuje za završeno liječenje tužioca, bitno je istaći da se kod profesionalnog oboljenja liječenje smatra završenim donošenjem rješenja nadležnog organa kojim mu je utvrđena trajna invalidnost, odnosno kategorija invalidnosti po tom osnovu i smatra se da je lice kod koga je utvrđeno profesionalno oboljenje tada saznalo za štetu i njen obim.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.76/2008 od 20.02.2008.godine)

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA NAKNADE ŠTETE
PROUZROKOVANE KRIVIČNIM DJELOM
(Član 377 Zakona o obligacionim odnosima)

Duži rok zastarjelosti potraživanja naknade štete koja je nastala kao posledica saobraćajne nezgode može se primijeniti samo ako je u krivičnom postupku utvrđeno postojanje krivičnog djela kojim je šteta pričinjena.

Iz obrazloženja:

"Neosnovano se revizijom ukazuje da je pitanje zastarjelosti trebalo rasvijetliti primjenom člana 377. ZOO, jer je nastala u događaju koji je rezultat krivičnog djela. Ovo zbog toga što se duži rok zastarjelosti potraživanja naknade štete iz ovog člana može primijeniti samo kada se naknada zahtijeva od lica koja su odgovorna za štetu i kada je u krivičnom postupku utvrđeno postojanje krivičnog djela kojim je šteta pričinjena. Izuzetno u parničnom postupku može se utvrdjivati postojanje krivičnog djela iz kojeg je šteta nastala samo ako je postupak obustavljen ili se nije mogao pokrenuti zbog toga što je okrivljeni umro ili duševno obolio, ili je djelo amnestirano ili pomolovano. Kako je lice okrivljeno za predmetni događaj oslobođeno od krivične odgovornosti, a prema vozaču drugotuženog, čije je vozilo osigurano kod prvotuženog, V.M, nije vodjen krivični postupak, to se u odnosu na tužene ne može primijeniti duži rok zastarjelosti - iz člana 377. ZOO.

Stoga, imajući u vidu da su svi tužioci saznali za nematerijalnu štetu zbog smrti bliskog srodnika, a prvotužilac i za materijalnu štetu na vozilu, danom nastanka nezgode tj. 04.05.1988.godine, a tužbu su podnijeli 21.12.1994.godine, to je nastupila zastarjelost potraživanja ove štete protekom roka od tri godine od nastanka nezgode, saglasno odredbi člana 376. ZOO.

Kada su u pitanju tjelesne povrede drugo i treće tužioca i posljedice istih u vidu pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti, fizičkih bolova i straha, ako se posljedice povreda ne mogu sanirati, saznanje za štetu se vezuje za vrijeme kada su povrede dobile oblik konačnog stanja, odnosno posljedice definitivne i dobile trajni oblik, a ne za okončanje liječenja, prestanak bolova i straha. Kod iznijetog utvrdjenja prvostepenog suda (putem vještaka medicinske struke) da su posljedice povreda ovih tužilaca nakon godinu dana od povredjivanja trajne (definitivne) i da se ne mogu sanirati, računajući od tada protekao je zakonom predviđeni rok od tri godine pa je i ovo potraživanje zastarjelo."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.333/2008 od 19.11.2008.god)

DOCNJA DUŽNIKA I ZATEZNA KAMATA
(Član 324 u vezi sa čl.277 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

**Neblagovremeno izvršenje nenovčane obaveze od strane dužnika
ne daje pravo povjeriocu na isplatu zatezne kamate.**

Iz obrazloženja:

"U konkretnom slučaju se ne radi o docnji u ispunjenju novčane obaveze, a na nenovčana potraživanja ne može se tražiti isplata zatezne kamate. To proizilazi, prije svega, iz pravne prirode instituta zatezne kamate kojom se obezbjedjuju novčane obaveze. Kamata predstavlja cijenu upotrebe novca, pa je cilj instituta kamate očuvanje vrijednosti supstance. Kao što u smislu čl. 270. st.3. Zakona o obligacionim odnosima, ugovorna kazna ne može biti ugovorena za nenovčane obaveze, tako se na nenovčana potraživanja ne može ni priznavati zakonska zatezna kamata u smislu odredbe čl.277. st.1. navedenog zakona, koja propisuje da zateznu kamatu duguje dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze.

Tužilac nije tražio ugovornu kamatu, obzirom da ista nije ni ugovorena, već je zahtijevao zakonsku zateznu kamatu, zbog neblagovremenog izvršenja nenovčane obaveze. Stoga i nema pravo na isplatu zatezne kamate u traženom iznosu, pa ni po osnovu sticanja bez osnova, jer je u pitanju ugovor sa nenovčanom obavezom."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.35/2008 od 22.01.2008.godine)

VISINA STOPE UGOVORNE KAMATE I NIŠTAVOST UGOVORA
(Član 399 u vezi člana 141 Zakona o obligacionim odnosima)

Ukoliko stopa ugovorne kamate predstavlja nesrazmjernu imovinsku korist radi se o zelenaškom ugovoru.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od činjenica utvrdjenih u postupku pred prvostepenim sudom koje s pravom prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo, kada su odbili postavljeni tužbeni zahtjev. Naime, u postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude utvrđeno je, da su stranke zaključile usmeni ugovor o zajmu dana 21.08.1999.godine o čemu su iste potpisale priznanicu, na kojoj je naznačeno da su tuženi pozajmili od tužioca 32.000 DEM. Utvrđeno je i to, da su tuženi pozajmili 20.000 DEM, a da se razlika do 32.000 DEM, odnosila na kamatu od 5% na mjesečnom nivou, odnosno 1.000 DEM za jedan mjesec. Tuženi su vratili tužiocu iznos od 21.000 DEM, a shodno dozvoljenoj zakonskoj kamati bili su dužni vratiti 20.400 DEM. Utvrđeno je da su tuženi u vrijeme posudjivanja novca bili u stanju teške nužde i teškoj materijalnoj situaciji, nakon neuspjele turističke sezone, jer su radili kao ugostitelji.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi, kada su zahtjev tužioca odbili kao neosnovan. Naime, shodno čl. 399. ZOO-a propisano je, da stopa ugovorene kamate između pojedinca, ne može biti veća od kamatne stope koja se u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po vidjenju, a st.4. istog člana, je propisano, da ako je ugovorena veća kamata od dozvoljene, primijeniće se najveća dozvoljena kamata. kako iz izvještaja Podgoričke banke proizilazi, da je najveća dozvoljena stopa kamate 2% na godišnjem nivou, to na iznos od 20.000 DEM, kamata za godinu dana iznosi 400 DEM, tako da su tuženi bili dužni da vrate ukupan iznos od 20.400 DEM. ovo s razloga, što su tuženi bili u stanju nužde, a što proizilazi iz spisa predmeta, pa ugovaranje da su isti dužni da vrate tužiocu 32.000 DEM, od kojih 12.000 DEM na ime kamate, predstavlja ništav ugovor, jer se radi o zelenaškom pravnom poslu u smislu čl.141. ZOO."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.387/2007 od 25.09.2007.god)

PRIZNANJE ZASTARJELE OBAVEZE I KAMATA
(Član 366 stav 1 u vezi sa čl.277 st. 1 Zakona o obligacionim odnosima)

Priznanjem zastarjele obaveze dužnik se odrekao zastarjelosti, te je dužan povjeriocu isplatiti i kamatu.

Iz obrazloženja:

"Neppravilno je mišljenje nižestepenih sudova da tužilac nema pravo na kamatu. Prema odredbi čl.277. st.1. ZOO dužnik koji zadocni sa ispunjem novčane obaveze duguje pored glavnice i kamatu.

U konkretnom sporu tužilac je tuženom još 1980. godine, predao na zajam određenu količinu novca sa određenim rokom vraćanja. Nesporno je da tuženi zajam nije vratio i ugovorom od 04.10.2004. godine, priznao zastarelu obavezu čime se odrekao zastarelosti (čl.366. ZOO), s tim što su stranke odredile da će se visina duga utvrditi aneksom nekom od metoda revalorizacije. Takav aneks nije zaključen. Na osnovu nalaza vještaka finansijske struke sud je utvrdio da pozajmljeni iznos preračunat u DM po kursu na dan kada je zajam učinjen iznosi 12.291,00 DM odnosno 6.284 €, u kom dijelu je tuženi priznao tužbeni zahtjev. Na taj iznos obračunata je kamata po stopi od 6% na godišnjem nivou.

Medjutim, u situaciji kada se vrijednost dinarske obaveze vezuje za DM, stopa zatezne kamate upodobljava se sa domicilnom kamatom zemlje porijekla valute, pa se stoga za period docnje može obračunati kamata po toj stopi."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.192/2008 od 04.06.2008.god)

PRODAJA TUDJE STVARI
(Član 460 Zakona o obligacionim odnosima)

Prodaja tudje stvari nema za posledicu apsolutnu ništavost ugovora.

Iz obrazloženja:

"Predmet revizijskog pobijanja je drugostepena presuda kojom je preinačena prvostepena presuda tako što je odbijen kao neosnovan tužbeni zahtjev za utvrđenje da je ništav i bez pravnog dejstva ugovor o kupoprodaji stana zaključen između prvotuženog, kao prodavca i drugotužene, kao kupca. Takav tužbeni zahtjev temeljio se na tome da su tužiocima vlasnici tog stana, te da prvotuženi, kao neovlasnik istim nije mogao raspolagati, te da je samim tim u pitanju ugovor sa nedopuštenim i nemoralnim osnovom, što predstavlja razlog za njegovu ništavost u skladu sa čl.103. Zakona o obligacionim odnosima.

Medjutim, i po ocjeni ovoga suda, prodaja tudje stvari, nema za posledicu apsolutnu ništavost ugovora u smislu navedenog zakonskog propisa. Jer, odredbama člana 460. Zakona o obligacionim odnosima, propisano je da prodaja tudje stvari obavezuje ugovarače tj. ima relativno dejstvo, samo u odnosu na njih i ne tiče se trećih lica, uključujući vlasnika stvari.

Sasvim je drugo pitanje pravnog učinka takvog ugovora, tj. da li takav ugovor vodi do sticanja svojine na kupljenoj stvari.

Prema tome, neovlašćeno raspolaganje sa njihovim stanom, ne sprečava tužioce kao vlasnike, da vlasniškom tužbom traže predaju u državinu predmetnog stana, koji se nalazi u državi kupca, tj. drugotuženog, kakav zahtjev je, pored ostalih i postavljen u ovoj stvari.

Iz ovih razloga, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je prvostepenu presudu preinačio u pobijanom dijelu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Nalazeći da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, kao ni oni na koje se pazi po službenoj dužnosti, ovaj sud je primjenom člana 408. Zakona o parničnom postupku, odlučio kao u izreci."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.17/2008 od 05.02.2008.godine)

POSLJEDICE POTPUNE EVIKCIJE
(Član 510 Zakona o obligacionim odnosima)

Nastupanjem potpune evikcije ugovor se raskida po samom zakonu, pa prodavac ne može zadržati cijenu jer za to nema pravnog osnova.

Iz obrazloženja:

"Neosnovano se ukazuje revizijom da je izreka pobijane presude nerazumljiva, protivurječna sama sebi i datim razlozima presude. Jer, drugostepeni sud je prilikom rješavanja po žalbi tužioca ocijenio sve žalbene navode, pravilno zaključujući da prvostepenu presudu treba preinačiti i tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženog usvojiti, pri čemu je u obrazloženju svoje odluke dao jasne valjane razloge koji nijesu međusobno protivurječni i koji su u skladu sa izrekom presude i provedenim dokazima. Isto tako, ne stoji navodi revizije da je drugostepeni sud prekoračio tužbeni zahtjev kada je dosudjenu naknadu tretirao kao naknadu štete jer sud nije vezan osnovom postavljenog tužbenog zahtjeva, niti bi isto predstavljalo apsolutnu bitnu povredu koja bi imala za posledicu ukidanje pobijane presude.

Takodje, ne stoji ni navodi revizije kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Medju strankama nije sporno da je tužilac kod prvotuženog kupio predmetno vozilo 17.05.2001. godine isplatio mu kupoprodajnu cijenu kojom prilikom je prvotuženi garantovao tužiocu da nema pravnih smetnji za sticanje prava vlasništva na istom. Prema odredbi čl.508. Zakona o obligacionim odnosima, prodavac odgovara ako na prodatoj stvari postoji neko pravo trećeg koje isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo o čemu kupac nije obaviješten. Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužiocu sporno vozilo oduzeto obzirom da isto predstavlja vlasništvo trećeg lica, radi čega je u smislu odredbe čl.510. Zakona o obligacionim odnosima ugovor raskinut, pa je prvotuženi dužan isplatiti tužiocu kupoprodajnu cijenu. Dakle tuženi je raspolagao sa vozilom koje je bilo ograničeno pravom trećeg, pa je isti odgovoran u smislu naprijed citiranih odnosa da vrati tužiocu dosudjeni novac."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.47/2008 od 05.02.2008.godine)

ODGOVORNOST PREVOZIIOCA ZA ODUZETU ROBU
(Član 671, čl.648 u vezi sa čl.154 Zakona o obligacionim odnosima)

Oduzimanjem robe od strane ovlašćenih lica iz razloga što transport robe nije praćen propisanom dokumentacijom nije stvoren osnov odgovornosti prevozioca za naknadu štete.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj pravnoj stvari predstavlja zahtjev tužioca da mu tuženi na ime naknade štete za oduzetu robu koja predstavlja vlasništvo trećih lica kojima je tužilac isplatio protivuvrijednost oduzete robe, isplati iznos od 127.636,76 €.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužena dana 02.09.2000. godine u Rožajama od vozača koji je bio angažovan od strane tužioca, oduzela robu, trećih lica, sa kojima je tužilac zaključio usmeni ugovor o njenom prevozu na relaciji Instabul - Podgorica. Roba je oduzeta iz razloga što nije imala prateću dokumentaciju i ista je u postupku komisijone prodaje uglavnom prodata prije donošenja rješenja br.03/2-3-879 od 24.09.2001. godine kojim je obustavljen postupak trajnog oduzimanja robe i time okončan upravni postupak. Iz priznanica u spisima predmeta proizilazi da je tužilac trećim licima - vlasnicima robe na ime štete zbog oduzimanja iste isplatio iznos od 318.000 DM.

Kod naprijed utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su izveli pravilan zaključak da je tužbeni zahtjev neosnovan te da tužiocu ne pripada naknada štete.

Naime odredbom člana 671 stav 1 ZOO propisano je da prevozioc odgovara za gubitak ili oštećenje pošiljke koji bi se dogodili od časa preuzimanja do njene predaje, osim ako su prouzrokovani radnjom ovlašćenog lica, svojstvima pošiljke ili stranim uzrocima koji se nijesu mogli predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.

Kako je roba trećih lica oduzeta od ovlašćenih lica tuženog iz razloga što transport robe nije praćen propisnom dokumentacijom - otpremnicama i računima iz kojih se mogla utvrditi svrha, karakter i vrsta transporta, to na strani tužioca kao prevozioca nema odgovornosti za predmetnu štetu. Jer tužilac je bio samo prevozioc i njegova obaveza je bila da preveze robu na određeno mjesto shodno odredbi člana 648 ZOO. Dakle, treća lica kao vlasnici robe bila su dužna da obezbijede potrebnu prateću dokumentaciju (otpremnice, fakture) za predmetnu robu i da istu uz predatu robu na prevoz predaju tužiocu kao prevoziocu prilikom zaključenja usmenog ugovora o prevozu.

Neosnovano se ukazuje revizijom da je roba imala prateću dokumentaciju i da je iz tog razloga obustavljen krivični postupnik protiv zakonskog zastupnika tužioca, a ovo s razloga što se radilo o većoj količini

robe (tržišne vrijednosti preko 300.000 DM), a pratećom dokumentacijom je bio pokriven samo dio robe (tržišne vrijednosti oko 2.000 DM). Krivični postupak nije obustavljen iz tog razloga nego zato što je utvrđeno, da u radnjama zakonskog zastupnika tužioca nema elemenata krivičnog djela nedozvoljene trgovine, jer isti nije bio vlasnik robe već samo prevoznik.

Bez uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari su navodi revizije da je tužilac vlasnicima oduzete robe naknadio štetu. Jer oduzimanje robe nije nastalo zbog propusta tužioca kao prevozioca već zbog propusta vlasnika oduzete robe, te nije stvoren osnov odgovornosti tužioca za naknadu eventualne štete u smislu odredbe člana 154 ZOO. Stoga okolnost što je tužilac vlasnicima oduzete robe naknadio štetu u visini njene tržišne vrijednosti iako to nije bio dužan, nije od značaja za odgovornost tuženog za naknadu štete u ovoj stvari."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.478/2008 od 05.12.2008.god)

POSLEDICE NEISPLATE PREMIJE
(Član 913 stav 4 Zakona o obligacionim odnosima)

Ugovarač osiguranja nije u obavezi da isplati korisniku osiguranja osiguranu sumu ako premija osiguranja nije plaćena.

Iz obrazloženja:

"Predmetnom tužbom tužiocu potražuju naknadu štete iz osnova kolektivnog osiguranja povodom smrti, nesrećnim slučajem van rada, njihovog oca i supruga.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je otac mald. tužilaca i suprug tužilje preminuo 29.05.2004. godine, nesrećnim slučajem, kao radnik AD "Šumarsko preduzeće" Mojkovac. Utvrđeno je i to da je AD "Šumarsko preduzeće" Mojkovac u stečaju dana 12.02.2004. godine, zaključilo ugovor o osiguranju sa tuženim, po polisi o osiguranju lica od posledica nesrećnog slučaja (nezgode) broj 011563, ali da nije uplatilo ugovorenu premiju u iznosu od 3.960 eura.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su odbili tužbeni zahtjev.

Naime, članom 897. ZOO, propisano je da se Ugovorom o osiguranju obavezuje ugovarač osiguranja da plati određeni iznos organizaciji za osiguranje (osiguravač), a organizacija se obavezuje da, ako se desi događaj koji predstavlja osigurani slučaj, isplati osiguraniku ili nekom trećem licu naknadu, odnosno ugovorenu svotu ili učini nešto drugo.

Odredbama čl.912. st.1., 2. i 3. ZOO je predviđeno da je ugovarač osiguranja dužan da plati premiju osiguranja, te da se premija plaća u ugovorenim rokovima, a ako treba da se isplati odjednom, plaća se prilikom zaključenja ugovora, s tim da je mjesto plaćanja premije mjesto u kome ugovarač osiguranja ima svoje sjedište, odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto.

Takodje, odredba čl.913. st.1. ZOO predviđa da ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom zaključenja ugovora, obaveza osiguravača da isplati naknadu ili iznos određen ugovorom počinje narednog dana od dana uplate premije, dok je st.4. iste odredbe predviđeno da ugovor o osiguranju prestaje u svakom slučaju po samom zakonu, ako premija ne bude plaćena u roku od godine dana od dana dospelosti.

Kako je nesporno da "Šumarko preduzeće" AD Mojkovac, kao ugovarač osiguranja nije uplatilo premiju osiguranja iz Polise N br.011563 od 12.02.2004. godine, po kojoj je zaključeno osiguranje za period od 01.01.2004. godine i dalje neprekidno i kojom je određeno da se premija za vrijeme od 01.01.2004. do 01.01.2005. godine plati virmanom na račun osiguravača (tuženog), te na taj način nije ispoštovao svoju ugovornu

obavezu, to nije ni nastala obaveza tuženog, kao osiguravača, da isplati ugovorenu sumu osiguranja korisniku.

Dakle, saglasno prethodno navedenim odredbama, vrijeme plaćanja premije, način plaćanja i vrijeme trajanja pokrića su u principu stvar sporazuma ugovornih strana. Međutim, kada to nije ugovoreno, kao što je ovdje slučaj, u praksi je opšteprihvaćeno pravilo da se premija plaća unaprijed za određeni period osiguranja. Pošto je u konkretnom slučaju ugovor zaključen za period od 01.01.2004. godine i dalje, jasno je da je u pitanju dugoročno osiguranje, kod kojeg je premija tekuća i dospijeva prvog dana tekućeg perioda osiguranja. Pod tekućem periodom osiguranja, u situaciji kad to nije ugovoreno, podrazumijeva se godina dana, jer je to najpovoljniji period za utvrđivanje visine premije prema težini rizika koji se pokriva, a što su i ugovarači imali u vidu prilikom zaključivanja predmetnog ugovora, budući je istim određeno da se premija uplati na žiro račun osiguravača za prvu godinu osiguranja (od 01.01.2004. do 01.05.2005. godine). Obzirom da u polisi nije naznačeno da se uplata premije za navedenu godinu vrši periodično - u ratama, proizilazi da se plaća jednokratno - odjednom, što bi u smislu odredbe čl.912. st.12. ZOO proizilazilo da je preduzeće kao ugovarač osiguranja bilo obavezno da premiju uplati prilikom zaključenja ugovora i da je tada uplata primije dospjela.

Uplata premija osiguranja predstavlja odložan uslov za nastupanje dejstva punovažnog ugovora o osiguranju. Kako taj uslov nije ispunjen to osiguravač nije u obavezi da isplati korisniku osiguranja osiguranu sumu, tim prije što je ugovor prestao po samom zakonu saglasno odredbi čl.913. st.4. ZOO."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.152/2008 od 08.05.2008.god)

PRELAZ UGOVORA NA PRIBAVIOCA OSIGURANE STVARI
(Član 937 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

U slučaju otudjenja osigurane stvari prava i obaveze ugovarača osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavioca, osim ako drugačije nije određeno.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za naknadu štete na vozilu, na kojem je vlasništvo stekao nakon saobraćajne nezgode u kojoj je na predmetnom vozilu prouzrokovana šteta krivicom osiguranika tuženog.

Polazeći od činjenice da tužilac nije bio vlasnik vozila u momentu nastanka štete na istom, a da odredbe čl.83. Zakona osiguranja imovine i lica i čl.55. Zakona o obligacionim odnosima omogućavaju pravo na naknadu štete od osiguranog vozila isključivo vlasniku odnosno korisniku tog vozila, prvostepeni sud je odbio postavljeni zahtjev kao neosnovan, sa razloga nedostatka aktivne legitimacije. Ovakvo rezonovanje prvostepenog suda prihvatio je i drugostepeni sud.

Medjutim, izloženi zaključak nižestepeni sudova zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, zbog čega su relevantne činjenice ostale neutvrđene, tako da pobijana i prvostepena presuda ne mogu opstati.

Naime, odredbom čl.937. st.1. Zakona o obligacionim odnosima predviđeno je da u slučaju otudjenja osigurane stvari, kao i stvari u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti, prava i obaveze ugovarača osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavioca, osim ako drugačije nije određeno.

Na osnovu navedene zakonske odredbe nesumnjivo proizilazi da je raniji vlasnik B.M. zaključenjem ugovora o kupoprodaji prenijela pravo vlasništva na predmetnom vozilu na tužioca, a prenošenjem prava vlasništva, na tužioca su prenijeta i sva ostala prava koja pripadaju vlasniku, a što podrazumijeva i pravo potraživanja naknade štete na predmetom vozilu.

Prema tome, pravilna primjena materijalnog prava zahtijevala je da sud utvrdi i pravilno procijeni doprinos vozača vozila "Mazde" kao učesnika kritične nezgode, a na koji doprinos u nastanku nezgode je ukazano nalazom vještaka saobraćajne struke.

Sa iznijetih razloga valjalo je ukinuti pobijanu i prvostepenu presudu i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku sud će ispitati okolnosti vezano za postojanje i visinu doprinosa vozača vozila "Mazda" 505, reg. br.668-A-552 kao učesnika kritične nezgode, a koji se kretao brzinom većom od dozvoljene, kako je to konstatovano nalazom vještaka saobraćajne struke. Od utvrdjenja

navedenih činjenica i okolnosti zavisice i visina pripadajuće naknade tužiocu."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.106/2008 od 09.06.2008.god)

PORAVNANJE I PRAVIČNA NAKNADA ŠTETE
(Član 1089 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima)

Oštećeni ne može tražiti naknadu veće štete od one koja je isplaćena nakon zaključenog sporazuma o poravnanju kojim su obuhvaćeni svi vidovi štete koji su postojali u tom momentu, već samo može tražiti novu štetu koja je proizašla iz istog štetnog događaja.

Iz obrazloženja:

"Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužilja u saobračajnoj nezgodi koja se dogodila 11.01.2004.godine pretrpjela teške tjelesne povrede koje su za posledicu imale njeno umanj enje opšte životne aktivnosti u procentu od 25%. Provedenim dokazima dalje je utvrđeno da su stranke 19.08.2004.godine zaključile sporazum o poravnanju kojim se tuženi obavezao da tužilji po osnovu psihičkih bolova zbog umanj enja opšte životne aktivnosti islati 2.400,00 eura, po osnovu fizičkog bola 480,00 eura i po osnovu pretrpljenog straha iznos od 480,00 eura ili ukupno 3.360,00 eura.

Odlučujući po zahtjevu tužioca prvostepeni sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev zaključujući pri tom da zaključeni sporazum o poravnanju nema elemente ugovora o poravnanju koji bi se sastojao u obostranim popuštanju, već predstavlja jednostrani akt tuženog, koji ne proizvodi pravno dejstvo.

Nasuprot prednjem, rješavajući po žalbi tuženog drugostepeni sud smatra da zaključeni sporazum o poravnanju ima sve karakteristike ugovora o poravnanju u smislu čl. 1089 ZOO, kojim su obuhvaćeni vidovi štete koji su postojali u tom momentu, te da tužilja ne može tražiti naknadu veće štete za navedene osnove već samo novu štetu koja je proizišla iz istog štetnog događaja što tužilja nije dokazala. Sa ovih razloga je drugostepeni sud u cjelosti preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Po ocjeni ovoga suda, izložena pravna shvatanja nižestepenih sudova se samo djelimično mogu prihvatiti.

Naime, ne može se prihvatiti rezonovanje prvostepenog suda da zaključeni sporazum o poravnanju nema karakter ugovora o poravnanju, obzirom da isti ima sve takve karakteristike u smislu čl. 1089 Zakona o obligacionim odnosima. Medju strankama je postojao spor i neizvjesnost u pogledu visine naknade štete, pa su zaključenjem sporazuma o poravnanju stranke otklonile neizvjesnost i odredile svoja uzajamna prava i obaveze. Navedeni sporazum o poravnanju nije poništen radi čega tužilja ne može tražiti veće iznose koji su odmjereni sporazumom o poravnanju za umanj enje životne aktivnosti, fizički bol i strah radi čega je drugostepeni sud pravilno za ove vidove štete preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Sa druge strane, isto tako, ne može se prihvatiti ni zaključak drugostepenog suda da tužiocu ne pripada naknada štete za duševne bolove zbog naruženosti i naknada za ispomoć drugog lica za obavljanje drugih poslova. Naime, smisao odredbe čl. 1089 Zakona o obligacionim odnosima koji se tiče zaključenja sporazuma o poravnanju tiče se uklanjanja neizvjesnosti i okončanja spora koji u tom momentu postoji ili neposredno predstoji, a ne i na nove štete koje mogu proizići iz istog događaja. Prednje znači, da tužilji pripada pravo na naknadu štete za psihičke bolove zbog naruženosti koja je prisutna u predjelu nosa u vidu blage grbe kao i u predjelu lijevog stopala u vidu izbočine koja nije prikriivena i koja naruženosti je srednjeg stepena. Ovo zbog toga što je za obim štete po ovom osnovu tužilja saznala nakon zaključenja sporazuma o poravnanju i po okončanju ljekarskih intervencija. Stoga je u ovom dijelu valjalo preinačiti nižestepene presude i tužilji po ovom osnovu dosuditi naknadu u iznosu od 3.000,00 eura, dok je u preostalom dijelu mimo dosudjenog tužbeni zahtjev valjalo odbiti kao neosnovan.

Drugostepenu presudu je takodje valjalo preinačiti, te potvrditi prvostepenu presudu i žalbu odbiti kao neosnovanu u dijelu kojim je tužilji za pomoć od strane drugog lica dosudjena naknada od 500,00 eura. Naime, i ova šteta je nastala nakon zaključenja sporazuma o poravnanju i predstavlja štetu koja je proistekla iz istog događaja, radi čega tužilji pripada naknada u dosudjenom iznosu.

U odnosu na troškove spora, sud je obavezao tuženog da iste naknadi u iznosu od 390,00 eura, prednje shodno uspjehu u sporu, a za radnje koje su bliže predstavljene u obrazloženju prvostepene presude."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.37/2008 od 22.01.2008.godine)

STVARNO PRAVO

DIOBA SPORAZUMOM SUVLASNIKA
(Čl.16 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Kada suvlasnici suvlasničku nekretninu niz godina uživaju kao fizički odijeljene djelove, smatra se da je između ranijih suvlasnika izvršena fizička dioba nekretnina, na način da je svaki od ranijih suvlasnika postao vlasnik određenog realnog i izdvojenog posebnog dijela nekretnina, bez obzira što je u zemljišnim knjigama upisana suvlasnička zajednica.

Iz obrazloženja:

"Utvrđeno je da sporna nekretnina predstavlja susvojnu tužilaca. Ovo utvrđenje proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka geodetske struke J.P. ing. geodezije od 13.12.2004. godine, na koji nalaz u pogledu činjeničnog stanja - kat. premjera, zastupnik tužene nije imao primjedbi. Iz navedenog nalaza vještaka nesumnjivo proizilazi da je sporni dio nepokretnosti upisan u Listu nepokretnosti 273 KO Mišići, na Opštinu Bar, prilikom aerofotogrametriskog premjera 1967. godine i u toku izlaganja koje je trajalo do 1973. godine, kada je katastar stupio na snagu i trajao do 1992. godine, kada je stavljen van snage. Prilikom vršenja novog izlaganja od 1992. - 1996. godine ovaj dio nije ponovo sniman već je na istim podlogama izvršen ponovni upis na tuženu, za koji kao i za predhodni nije bilo valjanog pravnog osnova. Nadalje, iz nalaza nesumnjivo proizilazi da se u konkretnom radi o parceli koja sada nosi oznaku 2114/5 i koja u potpunosti odgovara i identična je zemljišno - knjižnoj parceli br.3385 upisanoj u ZKU br.171 KO Spič koja se vodila na predhodnika tužilaca i drugih lica, a ovakvo stanje kao prvi upis se vodilo u katastru u pos. listu br.847 KO Spič kao susvojina P.I, 4/6; N.S, 1/6 i V.D,1/6. Takođe je utvrđeno, da je N.S, prvobitnog suvlasnika ove parcele naslijedila supruga J.rodj.V, a ovu njena sestra P.S, koja je ugovorom o poklonu naslijedjenu imovinu prenijela na sina P.B, koga su tužioci naslijedili kao njegovi zakonski nasljednici.

Isto tako, u postupku je, a iz iskaza svjedoka P.M, utvrđeno da je bez obzira na stanje u zemljišnim knjigama, kako dok je važio stari katastar tako i danas, između suvlasnika zemljište izdijeljeno i isparcelisano i tačno se zna šta ko od tada koristi, a tužioci kao i njihovi prethodnici koriste traženi dio parcele od 154 m².

Neosnovano je i bez odlučnog značaja, isticanje u reviziji da je nejasno kako su tužioci sledstveno suvlasničkom dijelu njihovog pravnog prethodnika postali vlasnici površine koja je za polovinu manja od 1/6 koja bi pripadala N.S, te da nije dato objašnjenje da li je u tom pravcu vodjen postupak kod Uprave za nekretnine ili kod suda. Jer, kada suvlasnici suvlasničku nekretninu niz godina uživaju kao fizički odijeljene djelove, smatra se da je između ranijih suvlasnika izvršena fizička dioba nekretnina,

na način da je svaki od ranijih suvlasnika postao vlasnik određenog realnog i izdvojenog posebnog dijela nekretnina, bez izbora što je u zemljišnim knjigama upisana suvlasnička zajednica, kako je to u konkretnom slučaju.

Kod takvog stanja stvari i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su usvojili tužbeni zahtjev, jer je u pitanju svojinska tužba, pa nema mjesta primjeni čl.139. Zakona o nasljeđivanju, kako to tvrdi revident."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.602/2008 od 17.12.2008.god)

STICANJE SVOJINE NA NEPOKRETNOSTIMA NASLJEDJIVANJEM
(Čl.13 u vezi čl.36 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Kod dokazane namjere pravnih prethodnika stranaka u sticanju nekretnina kao suvlasništva u jednakim idealnim djelovima, bez značaja je veličina doprinosa pravnog prethodnika jedne od stranaka u tom sticanju.

Iz obrazloženja:

"U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je: da su pravni prethodnici stranaka, pok. braća P. i I, zajednički kupili zemlju za gradnju kuće; da su bili upisani kao suvlasnici sa po 1/2 idealnog zemljišta; da su po odobrenju nadležnog upravnog organa suinvestitori gradnje; da sagrađeni objekat ima dvije etaže, te da su tuženi kao pravni sledbenici pok.I, izvršili upis zemljišta i kuće na jednake djelove između naslednika pok.P. i I.

Polazeći od takvog utvrđenja pravilno su zaključili nižestepeni sudovi da su pravni prethodnici stranaka usmeno dogovorili da zajednički grade objekat i da na istom steknu jednaka prava - suvlasništvo u jednakim idealnim djelovima. Stoga su stranke kao naslednici svojih prethodnika postali naslednici u istom obimu prava, kako to pravilno nalazi prvostepeni sud, a što prihvata i drugostepeni sud. Kod dokazane namjere pravnih prethodnika stranaka u sticanju predmetnih nekretnina kao suvlasništva na jednake djelove, bez značaja je za odluku suda veličina doprinosa pravnog prethodnika tuženih u tom sticanju kao i veličina doprinosa tuženih. Jer, doprinos u sticanju samim obimom ne daje veći udio u stvarnopravnom smislu, već može poslužiti u ostvarivanju obligacionopravnog zahtjeva.

Sa iznijetih razloga pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su odlučili na izrečeni način u svojim presudama, dajući u istima o svemu potrebnom pravilne i potpune razloge, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.

Ovaj sud je cijenio sve navode revizije pa je našao da su isti bez osnova. Inače, navodima revizije uglavnom se ukazuje na veći doprinos pravnih prethodnika tuženih, kao i na njihov veći doprinos u gradnji kuće, a što je bez uticaja na zakonitost pobijanih presuda, sa gore navedenih razloga."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.25/2006 od 14.02.2008.godine)

PRAVO VLASNIKA ZEMLJIŠTA PREMA SAVJESNOM GRADITELJU
(Član 24 stav 2 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Vlasnik zemljišta na kome je izgradjena saobraćajnica može zahtijevati od savjesnog graditelja naknadu za zemljište u roku od tri godine od dana saznanja za izvršenu izgradnju, a najkasnije u roku od 10 godina od završene izgradnje.

Iz obrazloženja

"Predmet spora, u ovoj stvari, je zahtjev tužilaca da im tuženi za 440 m² zemljišta, koje je zauzeto izgradnjom tzv.Pinješke saobraćajnice, bez prethodno vodjenog postupka deposesjiranja ili eksproprijacije, kao njegovim vlasnicima isplati novčana naknada, u dosudjenom iznosu.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je da je sporno zemljište, najprije bilo uknjiženo na tuženog, kao vlasnika, te da je u sporu, po tužbi podnijetoj 23.03.1992. godine, koji je teкао medju istim strankama, pravosnažnom presudom P.br.93/01 od 12.07.2001. godine utvrđeno da sporno zemljište čini dio kat.parcele br.4206 i uz ostale nepokretnosti, koje se navode u toj presudi, predstavlja svojinu tužilaca. Nije sporno da je odobrenje za izgradnju pomenute saobraćajnice od strane Odjeljenje za privredu, urbanizam i stambeno - komunalne poslove Ulcinj, donijeto 12.03.1983. godine.

Polazeći od tih činjenica, prvostepeni sud je zaključio da je izgradnjom pomenute saobraćajnice, tužiocima kao vlasnicima, pričinjena štete čija je visina utvrđena putem vještačenja, pa je u skladu s tim i usvojen tužbeni zahtjev. Pri tome, taj sud je prigovor o zastarjelosti predmetnog potraživanja ocijenio kao neosnovan, nalazeći da se u konkretnom slučaju radi o bespravnom oduzimanju zemljišta, obzirom da u odnosu na tužioce kao vlasnike prethodno nije vodjen postupak u skladu sa zakonom.

Odlučujući o žalbi tuženog, drugostepeni sud je u cjelosti prihvatio rezonovanje prvostepenog suda i u skladu s tim istu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Medjutim, izloženo pravno shvatanje nižestepeni sudova nije prihvatio. Naime, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, nižestepeni sudovi su propustili da utvrde činjenice odlučne za njegovu pravilnu primjenu, pa to predstavlja razlog zbog koga se nižestepene presude moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Prije svega, bez osnova je zaključak nižestepeni sudova, da se u ovoj stvari radi o bespravnom oduzimanju zemljišta. Jer, u vrijeme davanja predmetnog zemljišta drugom korisniku radi izgradnje, kao i davanja odobrenja za izgradnju predmetne saobraćajnice, tj.1982. godine, predmetno zemljište je bilo uknjiženo na tuženog kao društvena svojine, koji zbog toga nije znao i mogao znati da je u pitanju zemljište u svojini tužilaca. Samim

tim, niti prije, niti u toku izvodjenja radova na izgradnji predmetne saobraćajnice - nije bilo mjesta za vođenje postupka izuzimanje iz posjeda, odnosno eksproprijacije. Ovo tim prije, što je pravo svojine u pogledu predmetne nepokretnosti utvrđeno presudom prvostepenog suda P.br.93/01 od 12.07.2001.godine.

S druge strane, u ovoj stvari u pitanju je sticanje prava korišćenja nad zemljištem, radi izgradnje gradske saobraćajnice tj. radi se o zakonu propisanom načinu sticanja prava svojine (korišćenje), u skladu sa odredbama čl. 24. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Pravila o takvom način sticanja odnose se i na gradnju od strane društveno pravnih lica, tj.prelazak zemljišta u društvenu svojinu, a ne samo na nosioce prava svojine iz člana 1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa.

Odredbama čl.24. st.2. navedenog zakona, propisano je da vlasnik zemljišta ima pravo da za vrijeme od tri godine od dana saznanja za izvršenu izgradnju, ali najkasnije u vrijeme od deset godina od završene izgradnje, tražiti da mu graditelj naknadi vrijednost zemljišta u visini njegove prometne cijene u vrijeme donošenja sudske odluke. Utvrđenje činjenicama o kojima je bilo riječi od odlučnog je značaja za početak tečenja rokova u kojima su tužiocima mogli zahtijevati naknadu za predmetno zemljište koje im je oduzeto gradnjom pomenute saobraćajnice.

U ponovnom postupku, vodeći računa o primjedbama na koje je ovim rješenjem ukazano, sud će biti u mogućnosti da na osnovu već izvedenih dokaza i eventualne dopune dokaznog postupka po predlogu stranaka, utvrdi odlučne činjenice i donese presudu u skladu sa zakonom.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.513/2008 od 18.11.2008.god)

STICANJE PRAVA SVOJINE ODRŽAJEM
(Član 28 stav 4 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Savjesnost kao uslov za održaj ne postoji ako je držalac nepokretnosti znao da je nepokretnost vlasništvo njegovog oca.

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je pravni prethodnik stranaka sada poč.Š.I, sa sinom S.R. (ocem tužilaca) i snahom Darinkom zaključio ugovor o diobi Ov.br.281/55 od 4.05.1955. godine, po kom ugovoru su njemu ostale na dio nepokretnosti upisane u posjedovnom listu broj 75 KO Bijelo Polje, dok su ocu tužilaca na dio pripale nepokretnosti upisane u pojedovnom listu broj 460 KO Bijelo Polje II. Otac tužilaca Š.R. ugovorom o diobi Ov.br.753/63 od 7.09.1963. godine, ustupio je na dio tuženom parcele br.58/2-2, zv."Vezac", po kulturi livada u površini 65 ari i 50 m², parcelu broj 58/10-1 zv. "Luka" po kulturi voćnjak površine 25 ari, parcelu broj 59/29-2 zv."Ledenice", po kulturi šuma površine jedan hektar i 25 ari, parcelu broj 59/29-2 zv."Ledenice", po kulturi pašnjak površine 60 ari i parcelu broj 53/30-3 zv."Vezac", po kulturi šuma površine 53 m². Pravni prethodnik stranaka S.I. umro je 25.maja 1971. godine i za njegove naslednike rješenjem Opštinskog suda u Bijelom Polju O.br.51/71 od 1.02.1973. godine, oglašeni su bračni drug, sinovi ostavioca S.R. i tuženi i unuka ostavioca na po 1/4. U momentu njegove smrti on je bio vlasnik i na njega su bile upisane nepokretnosti u posjedovnom listu br. 75 KO Bijelo Polje, koje su se sastojale od parcela broj 59/21/1 zv."Ledenice" po kulturi šuma površine jedan hektar i 50 ari, parcela broj 59/29/3 zv."Ledenice" po kulturi šuma površine jedan hektar i 25 ari i parcela broj 59/29/3 zv."Ledenice" po kulturi pašnjak površine 60 ari. U sastavu ovih nepokretnosti nalazi se sada sporna parcela koja je dobila nove katastarske oznake. Inače, sporna parcela upisana je na tuženog prilikom aerofotogrametrijskog premjera 1972. godine.

Dakle, sasvim pouzdano je utvrđeno da sporne parcele nijesu pripale tuženom na osnovu ugovora o diobi Ov.br.753/63 od 7.09.1963. godine, koji je zaključen između tuženog i oca tužilaca i tuženi ni po kom pravnom osnovu do momenta smrti svoga oca nije postao njihov vlasnik. Naprotiv, one su bile vlasništvo njegovog oca I. sve do njegove smrti. To što je nakon smrti oca, prilikom aerofotogrametrijskog premjera 1972. godine, tuženi upisan kao vlasnik u katastar nepokretnosti nije ni od kakvog pravnog značaja, jer je pretpostavka da je upisani vlasnik i materijalno pravni vlasnik oboriva. Tužiocu su dokazali da tuženi u momentu smrti oca Ilije nije bio materijalno pravni vlasnik sporne parcele, već da ona predstavlja

zaostavštinu poč.I. Stoga su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način.

Bez osnova su navodi revizije da je tuženi na osnovu održaja postao vlasnik tvrdeći da je u njihovoj državini od 15.03.1954. godine. Za sticanje prava svojine putem održaja potrebna je zakonita i savjesna državina u trajanju od deset godina, odnosno savjesna državina u trajanju od 20 godina - član 28. st.2. i 4. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa. Tuženi nema zakonitu državinu, jer ne postoji punovažni pravni osnov potreban za sticanje prava svojine, obzirom da sporne nepokretnosti nijesu bile predmet ugovora o diobi Ov.br.753/63 od 7.09.1963. godine, niti ih otac tuženog dao tuženom na dio, već su bile svojina sada poč.I, sve do njegove smrti. Takođe nedostaje i savjesnost jer je tuženi znao da su sporne nepokretnosti bile vlasništvo njegovog oca I.

Cinjenice koje su nastale nakon Ilijine smrti nijesu ni od kakve važnosti za drugačije odlučivanje, obzirom da se tužbeni zahtjev odnosi na utvrđivanje šta predstavlja njegovu zaostavštinu.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.519/2007 od 06.02.2008.god)

STICANJE PRAVA SVOJINE ODRŽAJEM
(Član 28 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Za sticanje svojine putem održaja potrebna je zakonita i savjesna državina u trajanju od 10 godina, odnosno savjesna državina u trajanju od 20 godina.

Povremeno odlaganje smeća na nepokretnosti ne znači pravo državine

Iz obrazloženja:

"Tužilac nije dokazao ni da je na osnovu održaja stekao pravo svojine na predmetnom dijelu nepokretnosti. Da bi se održajem steklo pravo svojine, potrebna je zakonita i savjesna državina, odnosno savjesna državina na stvari za određeni vremenski period shodno čl.28. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Nedostatak zakonitosti ogleda se u nepostojanju punovažnog pravnog posla potrebnog za sticanje prava svojine. Tužilac i pored svih promjena na predmetnom zemljištu (izuzimanjem dijela za Jadrnsku magistralu 1964. godine, proglašenjem istog gradskim građevinskim 1979. godine - na kom se po tada važećem zakonu nije moglo sticati pravo svojine održajem), nije pružio valjane dokaze da je imao faktičku vlast na spornoj nepokretnosti. Pozivanje tužioca da su svjedoci potvrdili činjenicu da je sporna nepokretnost bila u državini tužioca je u cjelosti neosnovano, jer i po ocjeni ovog suda svjedoci nijesu potvrdili da je tužilac u kontinuitetu koristio spornu nepokretnost. To što se na istoj odlagalo smeće, koje je po navodima svjedoka povremeno palio tužilac, ne znači da je imao i državinu, naročito zbog toga što se ta nepokretnost nalazi pored samog magistralnog puta i ista se ne graniči, niti ima bilo kakvu funkcionalnu, prostornu ili drugu vezu sa ostalim nepokretnostima tužioca.

Kod takvog stanja stvari, proizilazi da tužilac nije dokazao da je stekao pravo svojine na spornoj nepokretnosti, radi čega su nižestepeni sudovi pravilno postupili kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.88/2008 od 05.03.2008.godine)

DERIVATIVNO STICANJE PRAVA SVOJINE
(Član 33 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa
u vezi sa čl.455 Zakona o obligacionim odnosima)

Ne postoji punovažan pravni osnov za sticanje prava svojine na nepokretnosti ako ugovor o prodaji nepokretnosti nije zaključen u pismenoj formi.

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da između tužilje i pravnog prethodnika tuženog nije u pismenoj formi zaključen ugovor o kupoprodaji spomog stana. Ugovorom se ne može smatrati priznanica od 22. 07. 2000. godine, jer ne sadrži potpise oba ugovarača. Njom se samo potvrđuje od strane pravnog prethodnika tuženog prijem iznosa od 48.000 DM, na ime kupoprodajne cijene stana i najavljuje realizacija ugovora do 31. 12. 2000. godine.

Prema odredbi čl.455. ZOO ugovor o prodaji nepokretnosti mora biti zaključen u pismenoj formi, pod prijetnjom ništavosti. Dakle, usmeni ugovor o kupoprodaji nepokretnosti ne može se konvalidirati u smislu čl.73. ZOO i kada su ugovorne strane u cjelini ili pretežnom dijelu izvršile obaveze. Prema tome, tužilja nema punovažan pravni posao za sticanje prava svojine na nepokretnosti, pa su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su povodom tog zahtjeva odlučili na izloženi način. Zbog toga je u tom dijelu reviziju valjalo odbiti kao neosnovanu - član 408. ZPP."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.96/2008 od 06.03.2008.godine)

STICANJE PRAVA SVOJINE PRAVNIM POSLOM I SAVJESNOST
STICAOCA

(Član 33 u vezi sa čl.41 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Kupac nije savjestan ako prilikom kupovine stana nije provjerio posjedovno stanje stana.

Iz obrazloženja:

"Po ocjeni ovoga suda, pravilno je primijenio materijalno pravo drugostepeni sud kada je preinačio prvostepenu presudu i usvojio tužbeni zahtjev. Prije svega, drugotuženi nije dokazao da je kupio sporni stan. Naime, iz ugovora koji je drugotuženi zaključio sa prvotuženim 04.12.2000. godine, proizilazi da je drugotuženi nije kupio sporni stan, već stan br.5. koji se nalazi u prizemlju iste stambene zgrade. S druge strane, iz predmetnih spisa proizilazi da je u predmetu I.br.1721/03 drugotuženi tražio da se izda privremena mjera i tuženoj u tom predmetu G.L, naloži da stan br.5. preda na raspolaganje drugotuženom, što nesumnjivo govori da drugotuženi nije kupio sporni stan. Stoga je bez odlučnog značaja činjenica da je drugotuženi kod Direkcije za nekretnine upisan kao vlasnik spornog stana, obzirom da valjanog osnova za takav upis nije bilo, imajući u vidu odredbe ugovora koji je zaključio drugotuženi.

S druge strane, i da je u pitanju dvostruka prodaja spornog stana, našto drugotuženi insistira u reviziji, jači pravni osnov za sticanje svojine ima tužilja, jer je savjestan kupac. Drugotuženi je nesavjestan kupac jer se prilikom kupovine stana uvjerio da se u posjedu stana nalazi tužilja, kada je obio stan i izbacio stvari. Stoga, drugotuženi kao potonji kupac svoju savjesnost u sticanju ne može pravdati samo spozivom na pouzdanje u apsolutnu tačnost zemljišno-knjižnog upisa, već je kupac dužan da provjeri i posjedovno stanje spornog stana, što je drugotuženi učinio i utvrdio da se u posjedu stana nalazi neko drugi, odnosno tužilja. Imajući prednje u vidu, drugotuženi je znao da je sporni stan prodat, pa i u slučaju (što se ne može prihvatiti) da je drugotuženi kupio sporni stan, tužilja je jača u pravu, jer je savjesna a drugotuženi nesavjestan kupac. Na kraju, kad bi i drugotuženi bio savjestan kupac, tužilja je opet jača u pravu, jer je raniji kupac a stan joj je predat u državinu.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.43/2008 od 05.02.2008.godine)

STICANJE PRAVA SVOJINE NA NEPOKRETNOSTI
(Član 20 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa
u vezi čl.281 Porodičnog zakona)

Angažovanje oko nabavke materijala, nadgledanje radova, spremanje hrane i kafe radnicima ne mogu dovesti do sticanja svojine na nepokretnostima ali mogu biti mogućnost za ostvarenje obligacionog zahtjeva.

Iz obrazloženja:

"Nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su postavljeni tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, dajući pri tom valjane i umjesne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud. Naime, u postupku koji je predhodno donošenju pobijane presude utvrđeno je da je kuću koja se nalazi u Žutokrilici kupio bivši svekar tužilje V.M, još 1964. godine od M.I, dok je kuća, koja se nalazi na parceli br.3542 iz posjedovnog lista br.283. KO Bar, počela da se radi 1978. godine, odnosno dvije godine prije zaključenja braka tužilje. Provedenim dokazima je utvrđeno da je plac za izgradnju ove kuće kupio svekar tužene, te da su u momentu zaključenja braka tužilje na objektu bili izvedeni glavni radovi, čiji je investitor bio suprug tužene, koje činjenice tužilja nije dovela u sumnju tokom postupka.

Polazeći od prednjih činjenica, te odredba čl.281. Porodičnog zakona RCG doprinosa tužilje koji bi vodio do sticanja svojine na predmetnim kućama nema. Jer, angažovanje oko nabavke materijala, nadgledanje radova, spremanje hrane i kafe radnicima u čemu tužilja vidi svoj doprinos u sticanju svojine na spornim nekretninama, nemaju učinak koji bi imao za posledicu sticanje vlasništva na spornim objektima, radi čega su nižestepeni sudovi pravilno kao neosnovan odbili zahtjev tužilje u cjelosti."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.268/2007 od 25.09.2007.god)

STICANJE PRAVA SVOJINE NA STANU U IZGRADNJI

(Član 33 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa
u vezi čl.630 Zakona o obligacionim odnosima)

Samim zaključenjem ugovora o građenju mlđb.stranka nije mogla steći pravo svojine, te njenom zakonskom zastupniku za raskid ovog ugovora nije bila potrebna saglasnost organa starateljstva.

Iz obrazloženja:

"Isto tako, neosnovani su i navodi revizije kojima se tvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je prvotuženi kao zakonski zastupnik mlđb.sina, sada tužioca, kao investitora dana 26.3.1991. godine sa drugotuženim kao izvodjačem zaključio ugovor o gradjenju koji je raskinut sporazumom od 15.4.1991. godine, te da je prvotuženom preko njegovog zakonskog zastupnika vraćen od strane drugotuženog uplaćeni iznos za sporni stan. Utvrđeno je da su u vrijeme zaključenja i raskida Ugovora o gradjenju roditelji tužioca bili u braku i zajedno u spornom stanu boravili jula mjeseca 1991. godine, dok je tužba za razvod braka podnijeta 17.8.1992. godine i brak razveden presudom Osnovnog suda u Herceg Novom P.br.454/92 dana 26.2.1993. godine. Nadalje, utvrđeno je da je trećetuženi - protivtužilac bio prisutan kada je sporazumno raskinut ugovor između investitora i izvodjača radova i da je on istog dana sa izvodjačem zaključio ugovor o izgradnji spornog stana za koji je prethodno isplatio ugovorenu sumu.

Kod takvog utvrđenja, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da na strani tužioca ne postoji pravni osnov za sticanje vlasništva na spornom stanu, te da prvotuženi nije upravljao imovinom na štetu tada mlđb. tužioca. Jer, kako to proizilazi i iz izvedenih dokaza, a posebno iskaza svedoka K.N, da 26.3.1991. godine kada je zaključen ugovor o gradjenju, na zgradi u kojoj se nalazi sporni stan na drugom spratu, bilo izgradjeno prizemlje i prvi sprat u grubim gradjevniskim radovima, dok drugi sprat nije bio ni početak već su pare za izgradnju drugog sprata koji se sastoji od dva stana obezbijedjene zaključenjem navedenog ugovora i ugovora sa F.N. Stoga, za dvadeset dana koliko je vremena proteklo od zaključenja do raskida ugovora, ovaj stan ni objektivno nije mogao biti završen. Ovo tim prije što je u čl.7. ugovora o gradjenju, rok završetka gradnje bio određen na šest mjeseci, dok su čl.22. ugovora ugovorne strane uzele na znanje da je ovaj ugovor privremenog karaktera, jer još nije urađen glavni projekat, kao i da nje izdata gradjevinska dozvola, te da će se nakon pribavljanja ovih dokumenata izraditi konačan ugovor što znači da je u pitanju predugovor (član 45 ZOO), pa je prvotuženi kao zakonski zastupnik tada mlđb. sina imao pravo raskinuti

navedeni ugovor shodno odredbi čl.629. Zakona o obligacionim odnosima, kako to pravilno nalaze nižestepeni sudovi.

Prema tome, neosnovani su navodi revizije, da je stan u pitanju, u vrijeme sporazumnog raskida bio već izgradjen i da je bilo moguće raskinuti ugovor o gradjenju samo uz odobrenje organa starateljstva. Ovo, jer i sam tužilac u tužbi, njegov punomoćnik D.M, kao i zakonska zastupnica - majka M.L, na ročištu glavne rasprve od 12.4.1994. godine, navode da su u stan ušli 23.7.1991. godine, a kako je iskazima svjedoka utvrđeno uz odobrenje trećetuženog koji se sa ocem tužioca dogovorio da stan mogu, nakon što isti bude dovršen, koristiti neko vrijeme. Kako se i po mišljenju ovog suda u vrijeme raskida ugovora o gradjenju, radilo o stanu u izgradnji to tužilac nije stekao pravo svojine na istom shodno čl.33. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, pa mu nije za raskid zaključenog ugovora bilo potrebno odobrenje organa starateljstva, tim prije što mu je cjeokupan iznos od 89.300 DEM vraćen danom raskida, pa tužilac nije mogao da trpi štetu.

Nasuprot izloženom trećetuženi - prvotužilac je stekao pravo vlasništva na spornom stanu na osnovu punovažnog pravnog posla - ugovora o gradjenju od 15.04.1991. godine, kao savjesni ugovorač koji je pristupio zaključenju ugovora tek nakon što su prvotuženi i drugotuženi raskinuli ugovor o gradjenju od 26.03.1991. godine i pošto je prvotuženom isplaćena kupoprodajna cijena, pa je u skladu sa članom 20. ZOOSPO-a stekao pravo svojine. Naime, trećetuženi je po osnovu pravnog posla stekao predmetne nepokretnosti po pravnom osnovu i na zakonit način, a nije znao niti je mogao znati da nije postao vlasnik (pretpostavljeni vlasnik) to ima pravo da zahtijeva povraćaj individualno određene stvari od držaoca, pa čak i od savjesnog držaoca kod koga se ta stvar nalazi bez pravnog osnova ili po slabijem pravnom osnovu, s tim što pravo na podnošenje tužbe ne zastarijeva - čl.41. ZOOSPO-a.

Kako stranke u postupku mogu zastupati i punomoćnici koji nijesu advokati već lica potpuno poslovno sposobna, osim lica koja se bave nadpisarstvom (čl.89 st.1. ZPP-a), a iz spisa proizilazi da L.S. ima uredno potpisano i ovjereno punomoćje za zastupanje trećetuženog, to je neosnovan revizijski navod da je potrebno da navedeni punomoćnik priloži spisima dokaz o položenom pravodsudnom ispitu."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.580/2008 od 29.12.2008.god)

ZAŠTITA OD UZNEMIRAVANJA PRAVA SVOJINE
(Član 42 stav 1 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Vlasnik stana ima pravo na zaštitu prava svojine ako krov njegovog stana treće lice koristi kao terasu.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac kao kupac 05.04.1991. godine sa Lj.D. kao prodavcem zaključio ugovor o kupoprodaji stana koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Igalu na čes.zem.127/18 KO Topla, koji se sastoji od sobe, kuhinje, kupatila i montažno dogradjenog dijela, ukupne površine 28,63 m², kao i terase i zemljišta sa sjeverne strane zgrade i to 3,87 m dužine i 1 m širine, te sa zapadne strane 8 m x 0,70 m. Na osnovu ovog ugovora sporna nepokretnost upisana je na ime tužioca i sada se ona vodi u l.n. 728 KO Topla, kao parcela 563 sa objektom 1 u površini 29 m². Dogradjeni dio stana ima ravnu ploču koja predstavlja ravni krov dogradjenog dijela i nije nastrešnica niti terasa, već služi stanu tužioca, kao posebnom dijelu zgrade. Utvrdjeno je i to da je tuženi na svom stanu u dijelu koji se nalazi iznad stana tužioca probio vrata kao izlaz na ravni krov koji sada koristi kao terasu.

Imajući u vidu navedene činjenice nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. Tužilac kao vlasnik u smislu čl.42. st.2. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa ima pravo na zaštitu od uznemiravanja prava svojine. Tuženi nije dokazao, a na njemu je bio teret dokazivanja, postojanje njegovog navodnog prava da krov stana tužioca koristi kao terasu.

Isto tako, pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je protivtužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan. Vlasnik susjedne nepokretnosti koji je izložen imisijama preko mjere koja je uobičajna s obzirom na prirodu i namjenu nepokretnosti i na mjesne prilike može najprije zahtijevati primjenu mjera kojima se štetni uticaji svode na podnošljivu mjeru. Tuženi nije dokazao da ravni krov sa tužiočevog stana širi neprijatne mirise i toplotu preko mjere koja je uobičajna kao i da se uzroci eventualnog smetanja ne mogu otkloniti preduzimanju drugih mjera osim rušenjem dogradjenog suterena."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.579/2008 od 08.12.2008.god)

STICANJE PRAVA SLUŽBENOSTI ODRŽAJEM
(Član 51 u vezi čl.54 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Održajem se može steći pravo službenosti prolaza preko tuđeg zemljišta samo odredjenim putem, a ne preko cijele parcele bilo kojim dijelom.

Iz obrazloženja:

"U postupku koji je predhodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac vlasnik kat. parcele br.1224/2 po kulturi livada 2 klase, površine 53 ara i 68 m² upisane u listu nepokretnosti br.250 KO Zaton, dok su tuženi vlasnici kat. parcele br.1211/1 po kulturi livada 3 klase, upisane u listu nepokretnosti br.271 KO Zaton na ime tuženog O.R, i kat. parcele br.1206/1 po kulturi livada 3 klase, upisane u listu nepokretnosti br.272 KO Zaton na ime tuženog O.V, a što među strankama nije sporno. Utvrđeno je i to, da su tuženi za života majke tužioca, koja je inače tetka tuženih, kat. parcelu 1224/2 koristili za prolaz do svojih parcela, ali ne isključivo predmetnim putnim pravcem, već u više različitih pravaca, najčešće sa čoška na čošak i to samo kada se ubere fruit ili izlije potok, pri čemu se vodilo računa da se na parceli ne pričinjava šteta. Tužilac je u toku 1999. godine svoju nepokretnost ogradio žičanom ogradom i drvenim koljem i tom prilikom ponudio tužene da postavi vratnicu kako bi isti radi obrade svojih parcela mogli povremeno da prolaze preko njegove parcele "sa čoška na čošak", za koji putni pravac su saslušani svjedoci, osim svjedoka O.Ž, izjavili da je predstavljao povremeni sezonski prilaz do parcela tuženih, što tuženi nijesu prihvatili već su tražili državinsku zaštitu za sada sporni pravac, u predmetu P.br.315/2000.

Odredbom čl.51. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, stvarna službenost se zasniva pravnim poslom, odlukom državnog organa i održajem. Svim izvedenim dokazima je potvrđeno da tuženi u smislu prednjeg nijesu stekli pravo stalne službenosti prolaza. Jer, i tuženi saslušani u svojstvu parnične stranke, su izjavili da su za dolazak do svojih parcela koristili različite pravce preko parcele tužioca u periodu kada se ne bi pričinjavala šteta, pa nema mjesta navodima revizije da su održajem stekli pravo službenosti prolaza, tokom čitave godine spornim dijelom parcele tuženog.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.74/2008 od 18.02.2008.godine)

SPREČAVANJE VRŠENJA PRAVA SLUŽBENOSTI
(Član 57 i čl.58 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Ako je vlasnik poslužnog dobra podizanjem zida spriječio vršenje stvarne službenosti, vlasnik povlasnog dobra ima pravo da zahtijeva da to sprečavanje prestane.

Iz obrazloženja:

"Utvrđeno je da su stranke zaključile sudsko poravnanje R.br.4/94 od 28.4.1994.godine, kojim je ustanovljeno pravo službenosti u korist nepokretnosti tužioca kat.parcele 19 KO Baošići preko parcele tuženog broj 21 KO Baošići, prolaza radi postavljanja skele potrebne za izgradnju kuće do završetka izgradnje. Tuženi je na svojoj parceli podigao betonski zid visine 1,20 m na udaljenosti od 15 cm objekta tužioca tako da je na taj način onemogućena finalna obrada objekta tužioca sa te strane.

Kod ovakvog stanja stvari nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način.

Stvarna službenost u smislu čl.58. st.1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa prestaje ako se vlasnik poslužnog dobra protivi njenom vršenju a vlasnik povlasnog dobra 3 godine nije vršio svoje pravo. Dakle, za prestanak službenosti po ovom osnovu potrebno je da se ispune dva uslova: nevršenje od strane imaoca prava i postojanje zabrane vršenja od strane vlasnika poslužnog dobra. Ni jedan od ovih uslova u spornom odnosu nije ostvaren. Tužilac službenost nije mogao vršiti zbog toga što mu je rješenjem Ministarstva uređenja prostora - Područne jedinice H.Novi br.0604-2-73-01/1 ode 23.04.2001.godine, zabranjeno gradjenje. To znači da on nije bio u mogućnosti da vrši službenost a pod nevršenjem u smislu navedenog zakona može se smatrati samo voljno nevršenje službenosti od strane vlasnika povlasnog dobra. Prema tome službenost koja je ustanovljena sudskim poravnanjem nije prestala, pa je vlasnik poslužnog dobra podizanjem zida spriječio vršenje te službenosti, te tužilac u smislu čl.57. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa ima pravo da zahtijeva da to sprečavanje prestane.

Bez pravnog značaja su za drugačije odlučivanje činjenice da je tuženom odobrena izgradnja zida a tuženom zabranjena gradnja, od strane nadležnih organa, jer ne lišava titulara stvarnog prava da zahtijeva njegovu zaštitu dok takav objekat postoji."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.334/2008 od 25.09.2008.god)

SVOJINSKI REŽIM GRADSKOG GRADJEVINSKOG ZEMLJIŠTA
(Član 7 u vezi čl.11.Zakona o imovini RCG)

Gradsko građevinsko zemljište predstavlja državnu imovinu i na njemu je isključena mogućnost sticanja prava privatne svojine.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od toga da se radi o nacionalizovanom građevinskom zemljištu, nižestepeni sudovi su zaključili da je tužilac vlasnik spornog zemljišta i da je pravo svojine stekao po samom zakonu.

Medjutim, po ocjeni ovog suda zaključak nižestepeni sudova je nepravilan i zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, prema stanju u spisima predmetno zemljište je gradsko građevinsko i nalazi se u užem centru grada, a osnov promjene režima na istom je Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta ("Sl.list SNRJ", br.52/58). U vrijeme ustupanja na korišćenje pravnom prethodniku tuženog gradsko građevinsko zemljište je kao dobro od opšteg interesa bilo u društvenoj svojini i na tom zemljištu se moglo prenijeti pravo korišćenja u skladu sa članom 2. Zakona o građevinskom zemljištu ("Sl.list SRCG", br.4/79 i 28/80).

Gradsko građevinsko zemljište u smislu člana 7. a u vezi sa članom 11. Zakona o imovini RCG ("Sl.list RCG", br.44/99), predstavlja državnu imovinu. Na državnoj svojini, prema članu 8. pomenutog Zakona, može se steći koncesija ili pravo korišćenja, što znači da je na gradskom građevinskom zemljištu isključena mogućnost sticanja prava svojine.

Kako su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo, to je reviziju valjalo usvojiti i preinačiti pobijane presude.

Kod naprijed navedenog navodi revizije tuženog da je pravo korišćenja transformisano u pravo svojine pokazuju se neosnovanim. Jer, u smislu odredbe člana 34 Zakona o gradskom građevinskom zemljištu ("Sl.list RCG", br.55/2000), korisnici gradskog građevinskog zemljišta u državnoj svojini nastavljaju sa korišćenjem istog u skladu sa zakonom."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.51/2009 od 21.01.2009.godine)

PRAVA RANIJEG VLASNIKA GRADSKOG GRADJEVINSKOG
ZEMLJIŠTA

(Član 23 Zakona o gradjevinskom zemljištu)

Opština je postupila protivno zakonskoj obavezi kada je zaključila ugovor o korišćenju zemljišta sa trećim licima bez prethodnog donošenja rješenja o izuzimanju istog od ranijeg vlasnika.

Iz obrazloženja:

"Iz spisa predmeta proizilazi da su tužioci braća i suvlasnici na po 1/4 parcela površine 0,19.55 ha, upisanih u posjedovnom listu 1511 (ranije 2625) KO Pljevlja, koju su stekli po osnovu nasljedja iza smrti svog oca. Dio nepokretnosti u površini od 390 m² ugovorom o korišćenju gradjevinskog zemljišta br.3249 od 28.12.1987. godine i Aneksom ugovora br.2507 od 21.07.1989. godine, tužena je dala na trajno korišćenje T.R, za izgradnju porodične kuće, bez prethodno zakonito sprovedenog postupka izuzimanja od vlasnika i plaćanja naknade istim.

Polazeći od toga da je T.R. kome je tužena ustupila sporno zemljište na korišćenje, izgradio porodičnu kuću uz saglasnost tužilaca i istim isplatio naknadu za zemljište, prvostepeni sud je zaključio da je tužbeni zahtjev neosnovan, a zaključak od neosnovanosti tužbenog zahtjeva temelji na iskazu T.R, i njegove supruge, kao i na iskazu vještaka gradjevinske struke koji je kontradiktoran i nejasan.

Rješavajući o žalbi tužilaca drugostepeni sud je u cjelosti prihvatio rezonovanje prvostepenog suda uz obrazloženje da se dvostruko plaćanje ili eventualno davanje drugog zemljišta ne može dozvoliti, pa je žalbu tužilaca odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Medjutim, razlozi na kojima nižestepeni sudovi temelje svoju odluku su nejasni i protivurječni sa sadržinom spisa predmeta, te je time počinjena bitna povreda parničnog postupka iz člana 354 stav 2 tačka 14 ZPP-a, na koju se osnovano ukazuje revizijom. Zbog pogrešne primjene materijalnog prava, nižestepeni sudovi su propustili da utvrde činjenice odlučne za njegovu primjenu, zbog čega se nižestepene presude moraju ukinuti i vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Razlozi nižestepenih odluka se više odnose na ocjenu zakonitosti legalizacije objekta T.R. nego na zahtjev tužilaca da im se preda na korišćenje drugo zemljište u zamjenu za ono koje je tužena nezakonito uzela i ustupila trećem licu.

Nižestepeni sudovi se bave utvrđivanjem činjenice da li je treće lice platilo tužiocima sporno zemljište, a ne da li je tužena postupala po zakonu, te pogrešnom primjenom materijalnog prava izvode zaključak o neosnovanosti tužbenog zahtjeva sa razloga što je T.R, platio naknadu tužiocima. Medjutim, kod nesporne činjenice da je tužena zaključila ugovor

o korišćenju građevinskog zemljišta sa trećim licem bez donošenja rješenja o izuzimanju istog od tužilaca kao vlasnika, nebitno je da li je tužiocima od strane trećeg lica plaćena naknada ili ne.

Naime članom 23. Zakona o građevinskom zemljištu ("Sl.list SRCG" br.28/80), koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora o korišćenju građevinskog zemljišta propisano je da raniji vlasnik neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta ima pravo da koristi to zemljište i da ga upotrebljava za dozvoljene svrhe, na način kojim se ne mijenja oblik i svojstvo zemljišne parcele, do dana kada ga je na osnovu odluke nadležnog opštinskog organa, dužan da preda opštini, odnosno određenom korisniku, radi privodjenja tog zemljišta namjeni određenoj urbanističkim planom, a članom 31 istog zakona, propisano je da ranijem vlasniku gradskog građevinskog zemljišta kome se to zemljište ili dio tog zemljišta na osnovu odluke nadležnog organa oduzima pripada pravo na naknadu za oduzeto zemljište po propisima o eksproprijaciji.

Prema tome tužena je bila dužna da donese rješenje o izuzimanju zemljišta iz posjeda tužilaca, kao ranijih vlasnika i da im za to isplati naknadu, pa tek nakon toga da ga ustupi na korišćenje trećem licu. Tek donošenjem rješenja o izuzimanju iz posjeda, tužioci kao raniji vlasnici bili su u obavezi da isto predaju tuženom.

Nižestepeni sudovi prilikom odlučivanja u ovoj pravnoj stvari nijesu vodili računa o naprijed navedenim odredbama Zakona o građevinskom zemljištu, pa je zbog pogrešne primjene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, radi čega je nižestepene presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.319/2008 od 18.11.2008.god)

NASLJEDNO PRAVO

ZASTARJELOST PRAVA NA REDUKCIJU POKLONA ZBOG
POVREDE NUŽNOG DIJELA
(Član 41 u vezi sa čl.34 Zakona o nasljedivanju)

Nužni nasljednik može da zahtijeva vraćanje poklona zbog povrede nužnog dijela u roku od tri godine od smrti ostaviočeve, odnosno od dana kada je rješenje o njegovom proglašenju za umrlog, odnosno rješenje kojim se utvrđuje njegova smrt postalo pravosnažno.

Iz obrazloženja:

"Nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev, uz zaključak da je tužiočevo pravo zahtijevati zaostavštinu zastarjelo protekom 10 godina od ostaviočeve smrti, s pozivom na odredbu člana 139. Zakona o nasljedivanju, a pored toga u pogledu predmetnog stana i sa razloga što nije mogao biti predmet nasljedivanja, s obzirom da A.G. u vrijeme smrti nije bio vlasnik već samo nosilac stanarskog prava.

I po nalaženju ovog suda, pravilno je odlučeno kada je u ovoj pravnoj stvari odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan. Međutim, ovo sa osloncem na odredbu člana 41. Zakona o nasljedivanju, a ne odredbu člana 139. istog zakona (na koju bi stranka mogla biti upućena povodom spora o činjenicama u ostavinskom postupku), kako to pogrešno rezonuju nižestepeni sudovi. Jer, ovdje se radi o tužbi za smanjenje raspolaganja testamentom i vraćanje poklona zbog povrede nužnog dijela, u smislu odredbe člana 34. Zakona o nasljedivanju, a ne tužbi iz člana 139. istog zakona. Naime, shodno navedenoj zakonskoj odredbi, zahtjev za redukciju poklona zbog povrede nužnog dijela nužni nasljednik (konkretno tužilac koji je vambračni sin pok. A.G.) može istaći u roku od 3 godine od smrti ostaviočeve, odnosno od dana kada je reješenje o njegovom proglašenju za umrlog odnosno rješenje kojim se utvrđuje njegova smrt postalo pravosnažno. Imajući u vidu da je otac tužioca A.G. umro 15.09.1980. godine, a tužba je podnijeta 30.07.2003. godine, to je došlo do zastarjelosti prava na ovakvu tužbu, jer je protekao zakonom predviđeni rok od 3 godine. Radi se o objektivnom roku, pa momenat kada je nasljednik saznao za smrt ostavioca nije od značaja. Pri tome, pravilno rezonuju nižestepeni sudovi da stan u H.N. na kojem tužilac takodje traži 1/4 vlasništva kroz povredu nužnog dijela nije mogao biti predmet nasljedivanja iza smrti pok.A.G, niti predstavljati njegovu zaostavštinu, jer je u momentu smrti na istom bio nosilac stanarskog prava, koje pravo se nije moglo nasljedjivati.

Stoga su neosnovani navodi u reviziji, kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava. To što tužilac nije učestvovao u

ostavinskom postupku nije od značaja, budući je i van tog postupka, tj. direktno u parnici (u određenom roku), mogao tražiti zaštitu svog prava.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.347/2008 od 24.09.2008.god)

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU
(Član 117 Zakona o nasljedivanju)

Neizvršenje ugovora o doživotnom izdržavanju ne može predstavljati razlog za pobijanje njegove punovažnosti, već samo osnov za njegov raskid.

Iz obrazloženja:

"Prividnost predmetnog ugovora o doživotnom izdržavanju, tužilja kao bračni drug svog supruga T, vidi u tome što je isti zaključen u tajnosti, tj. bez njenog znanja, zatim, što isti nije izvršavan ni u jednom dijelu, te da je njegovo zaključenje uslijedilo radi izigravanja njenih naslednih prava kao bračnog druga.

Medjutim, ocjenom izvedenih dokaza nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da ni jedan od navedenih razloga ne stoji.

Prije svega, navodna tajnost ugovora ne može predstavljati osnov za njegovo pobijanje. Jer, takav ugovor je rezultat slobodne volje ugovarača i ne postoji potreba bilo koga o njegovom zaključenju. S druge strane, neizvršenje ugovora, na čemu se i revizijom potencira ne može predstavljati razlog za pobijanje njegove punovažnosti, već samo osnov za njegov raskid. Konačno, ni jednim izvedenim dokazom, tužilja nije dokazala tužbenu tvrdnju da je predmetni ugovor zaključen iz fiktivnih razloga, ili iz nemoralnih i nepoštenih pobuda, tj. radi izigravanja tužiljinih naslednih prava.

Okolnost što je tužena, kao davalac izdržavanja živjela u mjestu koje je bilo udaljeno 15 km sama za sebe nije od značaja za punovažnost ugovora. Jer, ugovorne strane nijesu ni morale živjeti zajedno da bi se ostvarila svrha ugovora o doživotnom izdržavanju. Prema tome, iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da su tuženi i njen sada pok. otac htjeli zaključenje predmetnog ugovora, da je to bila njihova prava volja, te da nije postojala namjera izigravanja tužiljinih prava.

Stoga je u odsustvu dokaza o nemoralnim i nepoštenim pobudama ugovarača, pravilno primijenjeno materijalno pravo tj. odredbe čl. 66. Zakona o obligacionim odnosima i tužbeni zahtjev u skladu s tim odbijen kao neosnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.194/2008 od 04.06.2008.god)

USLOVI ZA PUNOVAŽNOST UGOVORA O DOŽIVOTNOM
IZDRŽAVANJU
(Član 117 ZON u vezi sa čl.54 ZOO)

Punovažan je ugovor o doživotnom izdržavanju ako je primalac izdržavanja bio poslovno sposoban prilikom zaključenja ugovora.

Zakonska obaveza izdržavanja ne može sprječavati roditelje i djecu da svoje odnose međusobno urede ugovorom o doživotnom izdržavanju.

Iz obrazloženja:

"Naime, predmetnom tužbom, tužiocu su tražili da se utvrdi da zaključeni ugovor o doživotnom izdržavanju ne proizvodi pravno dejstvo, jer pok.primalac izdržavanja N.M, je bio ozbiljno bolestan pa nije mogao slobodno izraziti svoju pravu volju, te da se radi o simulovanom pravnom poslu, jer je sporni ugovor zaključen, da bi se tužioci lišili nadsledstva.

Iz spisa predmeta proizilazi, da su tužioci sinovi pok.N.M. iz prvog braka, a tužene supruga i kćerka iz drugog braka sa kojom je zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju, ovjeren pred Osnovnim sudom u Nikšiću br.R.br.264/97 od 10.11.1997. godine. Nije sporno da je sada pok.N.M. umro dana 28.12.1998. godine i da su njegovi zakonski naslednici tužioci i tužene, te da su prilikom vodjenja ostavinskog postupka iza njegove smrti, tužioci upućeni na redovnu parnicu protiv zakonskih naslednika N.M. i M, radi dokazivanja ništavosti Ugovora o doživotnom izdržavanju i da stan koji je predmet ugovora, čini zaostavštinu pok.N.M. Prvotužena kao davalac izdržavanja ugovorom se obavezala, da će se u svakom pogledu brinuti o primaocu izdržavanja N.M, a za uzvrat primalac izdržavanja ostavlja joj stan u Nikšiću u ul.Nika Miljanova P+4, nakon njegove smrti. Utvrđeno je i to, da je u vrijeme zaključenja ugovora, čiji se poništaj traži, ostavilac pok.N.M, bio svjestan i sposoban da shvati značaj svoje slobodno izražene volje, te da zaključenje ugovora nije imalo za motiv lišenja nasledstva tužilaca, te da se ne radi o simulovanom pravnom poslu.

Kod takvog stanja stvari i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi, kada su zahtjev tužilaca odbili kao neosnovan. Jer, zaključeni ugovor o doživotnom izdržavanju je punovažni pravni posao i nije ispunjen nijedan zakonski razlog za poništaj istog. Naime, zaključenje ugovora o doživotnom izdržavanju između oca i kćeri je dozvoljeno i nije zabranjeno nijednim zakonskim propisom, pa stoga zakonska obaveza izdržavanja ne može sprečavati roditelje i djecu, da svoje odnose međusobno urede ugovorom o doživotnom izdržavanju. Obzirom da je prvotužena u cjelosti ispunjavala svoje obaveze, kako je to nesumnjivo

utvrđeno u postupku, to su bez osnova navodi revizije, da je cilj zaključenja ugovora bio lišenje nasljedstva tužilaca, već je motiv zaključenja istog bio pružanje svakodnevne njege i pomoći koja je primaocu izdržavanja bila potrebna.

Isto tako, bez uticaja su navodi revizije, da zaključeni ugovor nije bio rezultat slobodno izražene volje sada pok.N.M. Ovo s razloga što je primalac izdržavanja N.M, bio poslovno sposoban prilikom zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju, iako je isti bio bolestan. Jer, iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke neuropsihijatra N.dr.Z. proizilazi, da nema razloga koji su ometali pravu volju pokojnika za zaključenje ugovora, te da nema dokaza da isti nije bio sposoban za zaključenje istog.

Po nalaženju ovog suda u prilog tome ide i ta okolnost, što je i postupajući sudija, prilikom sastavljanja osporavanog ugovora o doživotnom izdržavanju procijenio, da je primalac izdržavanja sposoban da prilikom zaključenja ugovora slobodno izrazi volju, bez potrebe prisustva ljekara neuropsihijatra. Jer, shodno čl. 193. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl.list SRCG" 34/86) koji je bio tada u primjeni, sud po službenoj dužnosti ispituje poslovnu sposobnost učesnika u postupku prilikom zaključenja i ovjere ugovora o doživotnom izdržavanju. Dakle, navedena odredba, predviđa obavezu sudije pred kojom se sastavlja isprava da ispita, da li postoji ozbiljna i slobodna volja učesnika da se zaključi pravni posao, što sudija procjenjuje u svakom konkretnom slučaju. Pri tome, od odlučnog značaja prilikom ocjene okolnosti, da li je primalac izdržavanja bio poslovno sposoban prilikom zaključivanja ugovora o doživotnom izdržavanju je to, što ni postupajući sudija, niti ljekar neuropsihijatar N.dr.Z, nijesu našli, da se radi o poslovno nesposobnoj osobi prilikom sastavljanja ugovora. Sledstveno tome, bez osnova su navodi revizije, kojima se ukazuje na razlog ništavosti ugovora, a koji se ogleda u nepostojanju poslovne sposobnosti pok.N.M, kao primaoca izdržavanja, a za zaključivanje predmetnog pravnog posla tj.osporavanog ugovora o doživotnom izdržavanju.

Dakle, imajući u vidu formu i sadržinu ovog ugovora, ne radi se o simulovanom pravnom poslu koji ne odgovara stvarnoj volji stranaka, kako se pogrešno ukazuje revizijom tužilaca."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.16/2008 od 22.01.2008.godine)

PONIŠTAJ UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU
(Član 117 ZON u vezi sa čl.26 ZOO)

Ugovor o doživotnom izdržavanju ne proizvodi pravno dejstvo ukoliko primalac izdržavanja nije svojeručno potpisao ugovor.

Iz obrazloženja:

"Imajući u vidu da je predmet spora poništaj ugovora o doživotnom izdržavanju, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je ugovor sačinjen u propisanoj zakonskoj formi određenoj čl.117. Zakona o nasljedivanju, ali da bi ugovor proizvodio pravno dejstvo pored zakonske forme potrebna je i saglasnost volja ugovornih strana za zaključenjem ugovora. U konkretnom nema saglasnosti volje primaoca izdržavanja, jer primalac izdržavanja nije svojeručno potpisala sporni ugovor. To jasno proizilazi iz nalaza vještaka grafologa, koji je više puta na raspravi pojašnjavao kako nalaz i mišljenje, tako i dopunu nalaza i odgovorio na sve prigovore tuženog. Nalaz ovog vještaka je stručan i objektivan pa su ga nižestepeni sudovi kao takvog s razlogom prihvatili i usvojili tužbeni zahtjev, radi čega su navodi revizije da je za utvrđenje navedenih okolnosti bilo nužno angažovati drugog vještaka kao i saslušati advokata i sudiju koji su učestvovali u postupku ovjere ugovora u cjelosti neosnovani."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.466/2007 od 19.12.2007.god)

ZASTARJELOST PRAVA NA ZAOSTAVŠTINU
-Savjesnost nasljednika kao držaosa zaostavštine-
(Član 139 Zakona o nasljedjivanju
u vezi sa čl.72 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Dužina roka u kome sanaslednici mogu zahtijevati zaostavštinu od sanaslednika koji je u državini iste, zavisi od kvaliteta te državine.

Naslednik nije savjestan držalac zaostavštine ako zna da ima i drugih nasljednika.

R J E Š E N J E

Usvaja se revizija tužilaca, pa se ukidaju presuda Višeg suda u Bijelom Polju, Gž.br.1340/04 od 22.01.2008. godine i presuda Osnovnog suda u Žabljaku, P.br.51/03 od 1.10.2004. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

O b r a z l o ž e n j e

"Presudom Osnovnog suda u Žabljaku, P.br.51/03 od 1.10.2004. godine, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev kojim je traženo da se utvrdi i tuženi prizna da nepokretnosti koje su kod Direkcije za nekretnine - Područna jedinica Žabljak, upisane u listu nepokretnosti br.320 i 810 KO Žabljak, kao i br.125 KO Borje, na ime tuženog, nijesu njegova svojina, već da iste predstavljaju zaostavštinu poč.K.F, iz Žabljaka, koja se ima rasporediti u korist njegovih nasljednika, pa bi tuženi bio dužan trpjeti uknjižbu nasljednika na osnovu rješenja o nasljedjivanju zaostavštine ostavioca. Istom presudom, tužioci su obavezani da tuženom isplate solidarno naknadu troškova parničnog postupka od 875 eura u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Odlučujući o žalbi tužilaca, Viši sud u Bijelom Polju je svojom presudom Gž.br.1340/04 od 22.01.2008. godine, istu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Protiv drugostepene presude tužioci su izjavili reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložili su da se nižestepene presude ukinu i predmet vrati na

ponovno sudjenje, s tim što bi se umjesto nižestepeni, za postupanje u ovoj stvari odredili drugi stvarno nadležni sudovi.

Tuženi je u svom odgovoru u svemu osporio navode revizije kao neosnovane, predlažući da se revizija odbije.

Po razmotrenju predmetnih spisa ovaj sud je našao da je revizija osnovana.

Predmet spora u ovoj stvari predstavlja zahtjev za utvrđenje da nepokretnosti bliže opisane u izreci prvostepene presude, ne predstavljaju svojinu tuženog već zaostavštinu pok.K.F, umrlog 6.01.1984. godine, koja se ima raspraviti u skladu sa zakonom.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je ostavilac F. umro bez izjave poslednje volje, te da su ga od predpostavljenih zakonskih naslednika nadživjeli: sinovi D, K, (prvotuzilac i drugotuzilac), zatim unučad K.D, (trećetuzilja) i B. po pravu predstavljanja svog pok.oca L, kao i tuženi. Nije sporno da su predmetne nepokretnosti bile u svojini ostavioca i kao takve u katastru bile uknjižene na njegovo ime sve do 1977. godine, kada su prilikom uspostavljanja predmetnog katastra, uknjižene, bez za to valjanog pravnog osnova na ime tuženog. Utvrđeno je i to da je ostavilac živio u porodičnoj zajednici sa tuženim sve do svoje smrti, i od tada se predmetne nepokretnosti nalaze u isključivoj državini tuženog, koji je za života ostavioca a i poslije toga, trećim licima prodao veliki broj parcela za izgradnju vikend kuća.

Konačno, nije sporno da je postupak za raspravljanje zaostavštine ostavioca pred prvostepenim sudom obustavljen, zbog toga što nije bilo imovine koja bi činila zaostavštinu ostavioca.

Prema tome, u ovoj stvari, radi se o sporu po nasledničkoj tužbi u kome se naslednici istog ostavioca spore o pravu nasledja i od tuženog zahtijeva predaja dijela zaostavštine koju drži tuženi.

Polazeći od toga da je pravo tužilaca da zahtijevaju zaostavštinu tuženog zastarjelo protekom roka od deset godina od smrti ostavioca, prvostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan. Pritom, taj sud smatra da je tuženi savjesni držalac od momenta ostaviočeve smrti na što ukazuju odredbe čl.28. st.5. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. U prilog tome, po ocjeni tog suda, ide i činjenica da je tuženi i prije ostaviočeve smrti bio u državini nepokretnosti, te djelove istih prodavao za placeve trećim licima, da su tužioc i sa tim bili upoznati, te da se nijesu interesovali u vezi plaćanja poreskih obaveza. Sve te okolnosti, po ocjeni prvostepenog suda, upućuju na zaključak da je tuženi bio u opravdanom uvjerenju da je on vlasnik a samim tim i savjestan držalac.

Odlučujući o žalbi tužilaca, drugostepeni sud je istu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu, prihvatajući pri tom u svemu date razloge i pravno shvatanje prvostepenog suda.

Izloženi zaključak nižestepnih sudova u pogledu neosnovanosti tužbenog zahtjeva, zasniva se kako na bitnoj povredi odredba parničnog postupka, tako i pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367. st.2. tač.15. Zakona o parničnom postupku, ogleda se u tome što su dati razlozi u pogledu odlučnih činjenica nejasni i protivrječni, pa se zbog tog nedostatka nižestepene presude ne mogu ispitati.

Prije svega, savjesnost državine tuženog nije se mogla zasnivati na odredbama člana 28. st.5. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa i iz toga izvoditi zaključak da su tužiocu podnošenjem tužbe po proteku roka od deset godina od ostaviočeve smrti, izgubili pravo da od tuženog, kao savjesnog držaoca, zahtijevaju zaostavštinu. Odredbe čl.28. st.5. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa razrješavaju pitanje da li nasljednici nesavjesnog držaoca mogu biti savjesni držaoci. Tim odredbama, propisano je da nasljednik postaje savjestan držalac od trenutka otvaranja nasljedja i u slučaju kada je ostavilac bio nesavjestan držalac, a nasljednik to nije znao niti je mogao znati. To znači, da se savjesnost državine nasljednika procjenjuje nezavisno od savjesnosti odnosno nesavjesnosti ostaviočeve državine.

Međutim, na osnovu zakonskih odredaba o kojima je bilo riječi nije se mogla cijeliti osnovanost prigovora tuženog da je pravo tužilaca da zahtijevaju zaostavštinu zastarjelo. Naprotiv, državina tuženog morala je biti cijunjena sa aspekta odredaba čl.72. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa kojima je uređeno pitanje zakonite i savjesne državine i u vezi s tim kakav je tuženi držalac, od čega i zavisi dužina roka u kome tužiocima, kao nasljednicima, zastarijeva pravo zahtijevati zaostavštinu prema odredbama člana 139. Zakona o nasljedjivanju.

Prilikom davanja odgovora na pitanje koju i kakvu državinu je imao tuženi poslije smrti ostavioca, sud je morao imati u vidu sljedeće činjenice: da se državina tuženog za života ostavioca, ne temelji na bilo kakvom punovažnom pravnom osnovu, pošto postojanje porodičnog dogovora na koji se poziva tuženi, nije dokazano; da se upis spornih nepokretnosti na ime tuženog kao vlasnika ne temelji na bilo kom punovažnom pravnom osnovu; da okolnost što je tuženi kao držalac spornih nepokretnosti, od istih, trećim licima prodavao placeve za izgradnju vikend kuća, ne upućuje na zaključak da je bio savjestan držalac, već naprotiv. Posebno je izostala ocjena vrlo važne činjenice da je tuženi držao sporne nepokretnosti, iako je znao i morao znati da su nakon ostaviočeve smrti ostala i druga lica, kao sanasljednici.

Ocjena kvaliteta tuženikove državine, sa gledišta pomenutih okolnosti potpuno je izostala, čime su nižestepeni sudovi počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka o kojoj je naprijed bilo riječi, što je imalo za posledicu i pogrešnu primjenu materijalnog prava zbog čega su obje nižestepene presude morale biti ukinute i predmet vraćen na ponovno sudjenje.

Na novoj glavnoj raspravi, prvostepeni sud će na osnovu već izvedenih dokaza, te i eventualne njihove dopune po predlogu stranaka, vodeći računa o primjedbama na koje je naprijed ukazano, dati razloge o svim odlučnim činjenicama i biti u mogućnosti da u ovoj stvari donese pravilnu i zakonitu presudu.

Ovaj sud je cijenio i predlog tužilaca da se u ovoj stvari zbog nepravilnog i pristrasnog postupanja, umjesto Osnovnog suda u Žabljaku i Višeg suda u Bijelom Polju, delegiraju drugi sudovi u Crnoj Gori. Međutim, u pogledu pomenutih navoda nijesu ponudjeni odgovarajući dokazi, zbog čega i nema osnova za delegaciju nadležnosti koju su predložili tužioci pa je njihov predlog podnijet u tom pravcu odbijen kao neosnovan."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.256/2008 od 24.09.2008.god)

UČESNICI U POSTUPKU RASPRAVLJANJA ZAOSTAVŠTINE
(Član 96 Zakona o vanparničnom postupku)

Predlog za pokretanje postupka raspravljanja zaostavštine je nedozvoljen ako je podniet od lica koje se ne može smatrati učesnikom u postupku raspravljanja zaostavštine.

Iz obrazloženja:

"U ovoj stvari nije sporno da su ostavioca S.M, biv. iz Bijelog Polja, koji je umro 10.10.1997. godine, od lica koja po zakonu konkurišu na nasljeđe, nadživjeli nasljednici iz prvog naslednog reda, tj.njegovi potomci, medju kojima i S.A, sa kojim je u braku bila S.N, koja je i pokrenula postupak za raspravlanje predmetne zaostavštine.

Polazeći od toga da imenovana nije ovlašćena za pokretanje tog postupka, nižestepeni sudovi su njen predlog odbacili kao nedozvoljen. Postupajući na taj način nižestepeni sudovi su pravilno primijenili odredbe čl.96. Zakona o vanparničnom postupku. Jer, odredbama tog propisa predvidjeno je da se učesnicima u postupku raspravljanja zaostavštine smatraju nasljednici, legatari, kao i druga lica koja ostvaruju neko pravo iz zaostavštine. Pošto se revident, kao biv.snaga ostavioca, ne pojavljuje kao lice koje ostvaruje neko pravo iz zaostavštine ona se i ne može smatrati učesnikom u postupku, pa joj u skladu s tim i ne pripada pravo na pokretanje postupka za raspravlanje zaostavštine njenog pok.svekra.

Pri tome, valja podvući i to da je pred Osnovnim sudom u Danilovgradu u toku parnica po njenoj tužbi, podnijetoj protiv ostaviočevih nasljednika, za utvrđenje da nepokretnosti upisane na ostaviočevo ime predstavljaju njenu zajedničku imovinu stečenu u braku sa sinom ostavioca A. Prednje jasno ukazuje da se takav zahtjev ne temelji na nasledno pravnom osnovu, već drugom tj.stvarno pravnom osnovu. Inače, vodjenje tog spora i njegovo okončanje, iako je isti prekinut, nije uslovljeno okončahjem postupka za raspravlanje zaostavštine,

Prema tome, pravilno zaključujući da nije ovlašćena za pokretanje postupka za raspravlanje zaostavštine, nižestepeni sudovi su zakonito odlučili kada su predlog imenovane, podniet u tom pravcu, odbacili kao nedozvoljen."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.330/2008 od 09.09.2008.god)

PORODIČNO PRAVO

IZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE
(Član 247 u vezi čl.62 Porodičnog zakona)

**Tužbu radi izdržavanja maloljetnog djeteta ne može podnijeti
majka djeteta, već samo maloljetno dijete.**

Iz obrazloženja:

"Predmetnom tužbom, tužilja je tražila da se tuženi obaveže da doprinosi izdržavanju mlmb.kćerke P.Š, koja je rođena u vanbračnoj zajednici tužilje i tuženog-

Polazeći od toga, da je mlmb.Š školskog uzrasta, da je majka mlmb.djeteta nezaposlena i korisnik socijalne pomoći u iznosu od 66,00 eura mjesečno, prvostepeni sud je obavezao tuženog, da na ime doprinosa za izdržavanje mlmb.Š. plaća svakomjesečno iznos od po 100% zajamčenog ličnog dohotka u CG.

Rješavajući po žalbi tuženog, Viši sud u Podgorici odbija istu kao neosnovanu i prihvata u cjelosti rezonovanje prvostepenog suda.

Medjutim, takvo rezonovanje nižestepenih sudova ne može se prihvatiti, jer je predmetna tužba podnijeta od strane neovlašćenog lica.

Naime, predmetnu tužbu je podnijela R.B, majka mlmb.Š. a ista nije bila ovlašćena za podnošenje iste. Jer, dhdno čl. 62. Porodičnog zakona ("Sl.list SRCG", br. 7/89) koji je bio tada u primjeni, propisano je, da maloljetnu djecu zastupaju roditelji, što jasno upućuje na zaključak, da je predmetnu tužbu moglo podnijeti samo mlmb.dijete, a da njegove interese zastupa roditelj.

Kod takvog stanja stvari, nižestepeni sudovi su počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP-a, jer je u postupku kao tužilac učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, o kojoj bitnoj povredi revizijski sud pazi po službenoj dužnosti shodno čl.401. ZPP-a. Sa tih razloga, nižestepene presude je valjalo ukinuti i predmetnu tužbu odbaciti."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.28/2008 od 22.01.2008.godine)

IZMJENA ODLUKE O IZDRŽAVANJU
(Član 273 Porodičnog zakona)

Sud može na zahtjev izdržavanog lica ili lica koje je dužno da daje izdržavanje da poveća, snizi ili izmijeni način izdržavanja koji je dosudjen ranijom odlukom suda, ako su se okolnosti na osnovu kojih je donijeta odluka kasnije izmijenile.

Iz obrazloženja:

"U postupku koji je predhodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je, da su stranke zaključile brak 03.03.1988.godine i da imaju četvoro mladb.djece, da su u bračnoj zajednici živjeli do 18.03.2003.godine, od kada žive odvojeno. Malodobna djeca stranaka R, M. i N. su povjereni na čuvanje i vaspitavanje, majci H.-tuženoj, a kćerka S. ocu R. - tužiocu (u kom dijelu je presuda pravosnažna). Utvrđeno je, da je tužilac radnik JP za komunalno - stambenu djelatnost uz mjesečnu nadoknadu od 140,00 eura, živi u zajedničkom domaćinstvu sa roditeljima i kćerkom S. Tužena, sa završenih šest razreda osnovne škole nalazi se kod Zavoda za zapošljavanje, korisnik je novčane naknade po osnovu materijalnog obezbjeđenja porodice u iznosu od 98,00 eura i dječijeg dodatka u iznosu od 45,00 eura. Živi u novosagrađenoj kući sa maćehom, bratom i troje malodobne djece.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda pravilno je drugostepeni sud primijenio materijalno pravo, kada je preinačio prvostepenu presudu i obavezao tužioca da na ime izdržavanja malodobne djece M, R. i N, plaća iznos od po 16% mjesečno ili ukupno 48% od naknade koju ostvaruje kod JP za komunalno - stambenu djelatnost.

Ovo s razloga, što je sud prilikom odmjeravanja doprinosa za izdržavanje mladb.djece koja su povjerena tuženoj na čuvanje, izdržavanje i vaspitavanje, njihov uzrast i njihove potrebe za školovanjem, te da je tužilac, kao davaoc izdržavanja mlad i zdrav čovjek koji je u mogućnosti da ostvaruje prihode i mimo redovnih prihoda koje ostvaruje kod JU za komunalnu i stambenu djelatnost, a da pri tome plaćanjem navedenog iznosa neće biti ugrožena njegova egzistencija, kao i egzistencija mladb.kćerke koja je povjerena njemu na čuvanje, vaspitavanje i izdržavanje. Sud je vodio računa o odredbi čl.265. st.3. Porodičnog zakona, da taj procenat ne može biti manji od iznosa stalne novčane pomoći koja se po propisima o socijalnoj zaštiti, daje licu bez ikakvih prihoda u Opštini u kojoj izdržavano lice ima prebivalište.

Bez osnova su navodi revizije, kojima se ukazuje na sadašnju porodičnu i materijalnu situaciju tužioca, tj. da je oženjen i da ima dvoje mladb.djece u drugom braku, jer je sud mogao imati u vidu ono stanje koje je

bilo u vrijeme donošenja prvostepene presude, a tužiocu uvijek stoji mogućnost izmjene takve odluke u posebnom postupku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.302/2008 od 27.06.2008.god)

IMOVINSKI ODNOSI U PORODIČNOJ ZAJEDNICI
(Član 297 Porodičnog zakona)

Imovina stečena u toku trajanja porodične zajednice je zajednička imovina svih članova porodične zajednice samo ako je postojala namjera da se ista stiče za sve članove porodične zajednice.

Iz obrazloženja:

"U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je, da su sporne nekretnine izgrađene od strane tužioca njegovim sredstvima i za njegove potrebe, a uz dozvolu i saglasnost njegovog oca kao vlasnika zemljišta i starog objekta čije je rušenje bilo naloženo nakon zemljotresa 1979. godine. Naime, iz izvedenih dokaza nedvosmisleno proizilazi da su u katastrofalnom zemljotresu 1979. godine, sporni objekti nastradali i da je porodična kuća dana 17.7.1979. godine obilježena crvenom bojom uz procjenu štete od 350.000 dinara, te da je na zahtjev oca stranaka radi izgradnje nove zgrade, donijeto 15.8.1979. godine rješenje da se izvrši rušenje zgrade stradale u zemljotresu. Utvrđeno je i to da je tužilac prihvatio obavezu vraćanja kredita koje je banka odobrila ocu parničnih stranaka za otklanjanje posledica zemljotresa i da je prihvaćenu obavezu ispunio u cjelosti, kao i da je i sam od banke dobio kredit i novčana sredstva od kredita utrošio u izgradnju spornih objekata, što su potvrdile drugotužena i trećetužena u odgovoru na tužbu priznajući tužbeni zahtjev. Nadalje, na osnovu datih podataka iz nalaza, dopuna i izjašnjenja vještaka M.A, u kojima su do detalja opisani izvršeni radovi na spornim objektima, utvrđeno je da se u predmetnom slučaju radi o izvršenoj rekonstrukciji pod kojom se podrazumijeva sanacija, gradnja, nadgradnja i sl., zbog kojih izvedenih radova je došlo do promjene konstruktivnih elemenata koji utiču na stabilnost objekta, nakon kojih ne postoji više stara, već zapravo nova gradjevina.

Isto tako, utvrđeno je da je postojala prećutna saglasnost oca stranaka kao nespornog vlasnika stare kuće i zemljišta ispod i oko nje, kao i majke stranaka (koji su sa tužiocem činili zajedničko domaćinstvo), za sticanje svojine predmetnom rekonstrukcijom i gradnjom objekata u korist tužioca. Ovo potvrđuju svojim iskazima svjedoci I. i T, koji su učestvovali u čišćenju objekata i dalje u njegovoj izgradnji i znaju da je samo tužilac organizovao radove, učestvovao u izgradnji i izdavao naloge svima na gradilištu šta i kako treba raditi, dok je svjedok I. čuo pok.B. - oca stranaka kada je govorio da se sve to radi za tužioca.

Kod takvog stanja stvari i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev preciziran izrekom prvostepene presude.

Naime, odredbom čl.24. Zakona o osnovama svojinsko - pravnih odnosa, može se steći svojina po samostalnom pravnom osnovu gradjenjem, odnosno tako što će se na postojećoj građevini izvršiti građevinski zahvati nakon kojih ne postoji više stara, već sasvim nova građevina, kako je to u konkretnom slučaju, pa nema mjesta navodima revizije da su radovi na spornim nekretninama izvršeni radi poboljšanja uslova stanovanja, te da isti ne vode sticanju svojine.

Nadalje, odredbom čl.297. Porodičnog zakona ("Sl.list SRCG",br.7/89) propisano je, da kada u porodičnoj zajednici sa bračnim drugovima, odnosno vanbračnim drugovima žive njihova djeca i drugi srodnici koji rade na poljoprivrednom imanju ili zajednički vrše djelatnosti, ili na drugi način privredjuju, imovina stečena u toku trajanja te zajednice je zajednička imovina svih članova porodične zajednice koji su učestvovali u njenom sticanju. Medjutim, kako iz utvrđenog činjeničnog stanja nedvosmisleno proizilazi, da kod članova porodičnog domaćinstva (tužilac i njegovi roditelji), nije postojala namjera da se predmetne nekretnine grade i stiču za sve članove porodične zajednice, to ne stoji navod iz zahtjeva za zaštitu zakonitosti da se sporni odnos morao riješiti primjenom odredaba porodičnog zakona o imovinskim odnosima u porodičnoj zajednici. Naprotiv, utvrđeno je da je između tužioca i njegovih roditelja postojao sporazum da sporne nepokretnosti budu tužiočeva svojina.

Ovaj sud je cijenio i ostale navode revizije i zahtjeva za zaštitu zakonitosti, ali je kod naprijed iznijetog našao da su isti bez uticaja na drugačiju odluku u ovoj pravnoj stvari."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.24/2004 i Gzz.br.602004 od 18.12.2007 .godine)

DOPRINOS BRAČNIH DRUGOVA U STICANJU ZAJEDNIČKE
IMOVINE

(Član 281 u vezi sa čl.287 Porodičnog zakona)

Ako jedan bračni drug prije zaključenja braka kupi zemljište i izvede jedan dio radova na izgradnji kuće, njegov doprinos u sticanju bračne imovine je očigledno značajno veći od doprinosa drugog bračnog druga, te se bračna imovina ne može dijeliti na jednake djelove.

Iz obrazloženja:

"Medju strankama je nesporna činjenica da je tužilja sa tuženim zaključila brak 1980 godine koji je razveden 1991. godine, kada su djeca stranaka dodijeljena tuženom. Nesporna je i činjenica da je u momentu zaključenja braka tuženi već bio kupio plac za izgradnju kuće, i da je na prizemlju kuće izveo dio radova čiju je vrijednost na dan izrade nalaza vještak procijenio na iznos od 6.668,00 €. Provedenim dokazima je dalje utvrđeno da su tužilja i tuženi za vrijeme trajanja bračne zajednice bili zaposleni, da ih je u izgradnji kuće pomagala rodbina, da se tužilja starala o kući, podizala djecu i td.

Prema odredbi člana 281. Porodičnog zakona, zajedničku imovinu bračnih drugova sačinjava imovina koju su bračni drugovi stekli radom u toku trajanja bračne zajednice kao i prihodi iz te imovine. Dakle, u pitanju je samo ona imovina koja je rezultat zajedničkog rada u toku braka, a ne i imovina koja je stečena prije braka.

Imajući u vidu utvrđene činjenice, te odredbe naprijed citiranog zakonskog propisa, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da doprinos tužilje u sticanju svojine na spornoj kući nije jednak doprinosu tuženog. Jer, polazeći od nesporne činjenice da je tuženi u izgradnji predmetne kuće uložio plac, te izveo jedan dio radova prije zaključenja braka sa tuženom, to je njegov doprinos u sticanju svojine na istoj očigledno i značajno veći od doprinosa tužilje pa mu, shodno odredbi člana 287. stav 2. Porodičnog zakona, pripada dio od 2/3. "

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.216/2007 od 25.09.2007.god)

DIOBA BRAČNE IMOVINE
(Član 289 Porodičnog zakona)

Na stvarima koje služe obavljanju zanimanja jednog bračnog druga, drugi bračni drug ne može imati suvlasnički udio po osnovu sticanja u braku, ali ima pravo na isplatu vrijednosti tih stvari srazmjerno ulaganju.

Iz obrazloženja:

"Po razmotrenju spisa predmeta, ovaj sud je našao da je revizija samo djelimično osnovana.

Nižestepene presude, u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev da se tužiocu, po osnovu zajedničkog sticanja u braku, prizna pravo svojine na 1/2 stvari (bliže navedenih u izreci prvostepene presude), koje služe kao oprema stomatološke ordinacije "S" i omogući mu se njihovo korišćenje, ne sadrže bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 367. st.2. tač.12. Zakona o parničnom postupku, na čije postojanje revizijski sud u skladu sa čl.401. navedenog zakona, pazi po službenoj dužnosti.

Pobijana presuda, u tom dijelu, ne sadrži bitne povrede na koje se ukazuje revizijom. Jer drugostepeni sud je u pobijanoj presudi ocijenio sve žalbene navode od odlučnog značaja. Stoga su bez osnova revizijski navodi koji se tiču povrede pravila procesnog prava.

Neosnovani su revizijski navodi o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, kada je u pitanju ovaj dio pobijane presude. U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da su stranke bile u braku od 23.12.1992. godine do 20.05.1997. godine, da nijesu imali djece, te da su podijelili ostalu imovinu koja je stečena za vrijeme trajanja braka. Izvedenim dokazima utvrđeno je i to, da predmetne pokretne stvari na koje se odnosi tužbeni zahtjev služe kao oprema stomatološke ordinacije "S", čiji je osnivač tužena, kao ljekar stomatolog, što se vidi i iz rješenja Ministarstva zdravlja RCG od 4.04.1997. godine.

Polazeći od navedenih činjenica, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da na navedenim stvarima tužilac ne može imati suvlasnički udio po osnovu zajedničkog sticanja u braku. Jer, u pitanju su stvari koje pripadaju pomenutoj zdravstvenoj ustanovi i služe obavljanju stomatološke djelatnosti, koja predstavlja zanimanje tužene. Stoga su nižestepeni sudovi pravilno odlučili kada su navedeni stvarno - pravni zahtjev, odbili kao neosnovan, dajući pri tome valjane i umjesne razloge koje i ovaj sud prihvata.

Stoga je reviziju tužioca u ovom dijelu valjalo odbiti kao neosnovanu.

Medjutim, nižestepene presude u ostalom dijelu koji se tiče alternativnog zahtjeva za isplatu 5.251,91 €, kao jedne polovine vrijednosti

stvari, koje služe pomenutoj ordinaciji, sa pripadajućom kamatom, donijete su uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Polazeći od toga da nije utvrđena vrijednost stvari i to kako onih koje su predmet spora, kao i drugih koje su stranke već podijelile, te okolnosti da tužilac nije predložio odgovarajuće vještačenje njihove vrijednosti, prvostepeni sud je zaključio da ima mjesta primjeni čl.219. st.1. u vezi sa čl.217. st.1. Zakona o parničnom postupku i u skladu s tim odbio tužbeni zahtjev. Pri tome, taj sud nije vodio računa o činjenici da je vrijednost tužiočevih ulaganja u nabavci spornih stvari iznosila 4.000 DEM, što u odnosu na njihovu cjelinu iznosi 38.09 %. Naime, utvrđeno je, da je nabavka svih stvari iznosila 10.500 DEM, od čega je tužena uložila 6.500 DEM, dok je preostali dio u navedenom iznosu uložio tužilac. Vrijednost tužiočevih ulaganja, iako mu pripada pravo na njihovu isplatu od tužene, zanemarena je kako od strane prvostepenog, tako i drugostepenog suda, koji u odnosu na ovaj dio zahtjeva u pobijanoj presudi nije dao bilo kakve razloge u pogledu odlučnih činjenica.

Stoga je obje nižestepene presude u dijelu koji se tiče alternativnog zahtjeva za isplatu predmetnog potraživanja valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će imati u vidu vrijednost tužiočevih ulaganja u nabavci stvari koje služe ordinaciji, te u skladu s tim odlučiti o osnovanosti zahtjeva koji se tiče spornog potraživanja."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.166/2008 od 10.06.2008.god)

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH DRUGOVA
(Član 281 Porodičnog zakona)

Stan otkupljen za vrijeme trajanja bračne zajednice ulazi u režim zajedničke imovine bračnih drugova, bez obzira kad je dodijeljen na korišćenje i ko je od bračnih drugova plaćao doprinose za izgradnju.

Iz obrazloženja:

"Po ocjeni ovoga suda pravilan je zaključak nižestepenih sudova da predmetni stan predstavlja bračnu tekovinu stranaka i da je njihov doprinos u sticanju svojine podjednak. Naime, iz predmetnih spisa proizilazi da je sporni stan otkupljen za vrijeme trajanja braka stranaka radi čega predstavlja bračnu tekovinu bez obzira što je dodijeljen tužiocu kao nosiocu stanarskog prava. Pri tome nema značaja ni činjenica da je tužilac plaćao doprinos za stambenu izgradnju dok je bio u radnom odnosu niti ta činjenica ima uticaja na doprinos stranaka u sticanju svojine na spornom stanu, obzirom da je plaćanje doprinosa za stambenu izgradnju predstavljala zakonsku obavezu zasnovanu na principu solidarnosti, koja je obavezivala sva zaposlena lica.

Dakle, stan otkupljen za vrijeme trajanja bračne zajednice ulazi u režim zajedničke imovine bračnih drugova, bez obzira kada je dodijeljen na korišćenje i ko je od bračnih drugova plaćao doprinos za stambenu izgradnju, pri čemu bračni drug može da traži utvrđenje svog udjela u sticanju."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.41/2008 od 05.02.2008.godine)

IZDRŽAVANJE DJECE
(Član 247 u vezi čl.266 Porodičnog zakona)

Izdržavanje djece je zakonska i moralna obaveza roditelja, a visinu izdržavanja sud određuje srazmjerno potrebama djece, visine primanja roditelja i drugih okolnosti koje utiču na visinu doprinosa za izdržavanje.

Iz obrazloženja:

"Iz spisa predmeta proizilazi, da su tužioci djeca rođena u braku tuženog i I.L, da je majka tužilaca u toku postupka za razvod braka zbog poremećenih bračnih odnosa napustila zajednicu života i preselila se kod svojih roditelja, dok su tužioci nastavili da žive u porodičnoj kući sa tuženim. Nije sporno, da je majka tužilaca zaposlena i da ostvaruje mjesečna primanja od 220,00 € i da ista doprinosi izdržavanju tužilaca, a da je tuženi korisnik starosne penzije čiji je iznos od 142,55 € mjesečno. Takodje, nije sporno, da su tužioci redovni studenti Pravnog i Ekonomskog fakulteta u Podgorici.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su zahtjev tužilaca usvojili i tuženog obavezali da tužiocima na ime doprinosa za izdržavanje u iznosu od po 25% od ukupnih prihoda koje ostvaruje kao penzioner RF PIO - Područna jedinica Podgorica, Prilikom odlučivanja o visini doprinosa za izdržavanje, sud je imajući u vidu odredbe čl.256. Porodičnog zakona, pa je po slobodnoj ocjeni utvrdio, da je potreban ukupan iznos sredstava za izdržavanje tužilaca u iznosu od po 70,00 € mjesečno, pri tome vodeći računa da taj iznos ne može biti manji od iznosa visine stalnog materijalnog obezbjeđenja za lica koja nemaju prihoda shodno propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti plaćanjem iznosa od po 25% od penzije koju ostvaruje tuženi kod RF PIO - RJ Podgorica i po nalaženju ovog suda neće ugroziti njegovu egzistenciju, imajući u vidu, da se radi o relativno mlađoj osobi sa ostvarenom penzijom, da je isti u mogućnosti da ostvari i dodatne prihode i da ima riješeno stambeno pitanje.

Isticanje tuženog u reviziji, da je tužiocima obezbijedio stambeni smještaj i da time doprinosi njihovom izdržavanju, je bez ikakvog odlučnog značaja. Jer, plaćanje izdržavanja za djecu je tuženikova i zakonska i moralna obaveza, a uz to isti nema obavezu izdržavanja prema nekom drugom licu, osim što ima prema tužiocima.

Isto tako, bez osnova je isticanje u reviziji, da majka tužilaca ima veći lični dohodak. Jer su nižestepeni sudovi prilikom ocjenjivanja mogućnosti tuženog da doprinosi izdržavanju tužilaca, cijenili su visinu

primanja majke tužilaca, potrebe tužilaca, kao i sve druge okolnosti koji utiču na određivanje visine doprinosa za izdržavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.58/2008 od 18.02.2008.godine)

IZDRŽAVANJE BRAČNOG DRUGA
(Član 255 Porodičnog zakona)

Sud neće odrediti izdržavanje bračnom drugu koji je bolestan i nema dovoljno sredstava za izdržavanje, ako su materijalne mogućnosti drugog bračnog druga takve da bi plaćanjem izdržavanja bila ugrožena njegova egzistencija.

Iz obrazloženja:

"Naime, iz spisa predmeta proizilazi, da su stranke zaključile brak 12.02.1965.godine iz kojeg imaju dvoje punoljetne djece, da je tužilac napisao bračnu zajednicu prije šest godina, te da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.24524/02 od 03.11.2003.godine utvrđeno da je isti po osnovu sticanja u braku stekao pravo vlasništva na 1/2 idealnog dijela stana pov. 78m², i 1/2 idealnog dijela nekretnina upisanih u list nepokretnosti br.177 KO Gorica, koje isti ne koristi, jer od napuštanja bračne zajednice živi u Titelu. Utvrđeno je, da je tužilac rođen 1944 godine, da je korisnik invalidske penzije u iznosu od 180 eura, te da na ime ishrane i stanovanja dužan zakupodavcu da plaća 2/3 ukupnih primanja. Utvrđeno je, da je tužena rođena 1945 godine, da je korisnik invalidske penzije u iznosu od 70 eura mjesečno i da na ime tjelesnog oštećenja prima 25 eura. Stambeno je obezbijedjena, jer koristi stan koji je suvlasništvo njeno i tužioca. Nije sporno, da je ista lošeg zdravstvenog stanja.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi, kada su zahtjev tužene za supružničko izdržavanje odbili kao neosnovan. Jer shodno čl.255. st.1. Porodičnog zakona, je propisano, da bračni drug koji nema dovoljno sredstava za izdržavanje, nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje svog bračnog druga, srazmjerno njegovim mogućnostima. Medjutim, bez obzira što je tužena teško bolesna, i nema dovoljno sredstava za izdržavanje, materijalne mogućnosti tužioca su takve, da bi plaćanjem izdržavanja bila ugrožena njegova egzistencija.

Pored toga, imajući u vidu da je bračna zajednica stranaka trajno prestala da postoji prije više godina, to je tužena bila upućena da se i samostalno izdržava, a uz tou njenoj neposrednoj blizini žive i njihova zajednička djeca, koja joj u tome mogu pomoći."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.26/2008 od 22.01.2008.godine)

POSTUPAK U BRAČNIM SPOROVIMA
(Član 321 Porodičnog zakona)

Ako je pravosnažnom presudom brak razveden ili poništen ne može se putem vanrednog pravnog sredstva izmijeniti odluka o prestanku braka.

Iz obrazloženja:

"Po ocjeni ovoga suda, na što se opravdano ukazuje i revizijom tužilje nižestepeni sudovi su pogriješili kada su dozvolili ponavljanje postupka u dijelu kojim je odlučeno o razvodu braka. Naime, odredbom čl.321. Porodičnog zakona ("Sl.list SRCG", br.7/89) određeno je da ako je pravosnažnom presudom brak razveden ili poništen ne može se upotrebom vanrednog pravnog lijeka izmijeniti odluka o prestanku braka. Imajući u vidu naprijed citiranu zakonsku doredbu nije dozvoljeno tražiti ponavljanje postupka kada je u pitanju razvod braka, radi čega je valjalo uvažiti navode revizije, te nižestepena rješenja u tom dijelu ukinuti i predlog odbaciti.

Za razliku od prednjeg nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su dozvolili ponavljanje postupka u dijelu kojim je odlučeno o povjeravanju djeteta i doprinosu tuženog za njegovu izdržavanje."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.551/2008 od 18.12.2007.god)

GRADJANSKO PROCESNO PRAVO

OGLAŠAVANJE STVARNE NENADLEŽNOSTI SUDA
(Član 20 Zakona o parničnom postupku)

Sud se oglašava stvarno nenadležnim ako je nadležan sud druge vrste ili isti sud u drugom stepenu s tim što u izreci rješenja treba navesti koji je sud nadležan u toj pravnoj stvari

R J E Š E N J E

Ukida se rješenje Osnovnog suda u Kotoru P. br. 807/05 od 13. 09. 2007. godine i predmet vraća istom sudu na ponovni postupak.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Osnovnog suda u Kotoru, P.br.807/05 od 13.09.2007. godine, taj sud se oglasio stvarno nenadležnim za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari.

Protiv navedenog rješenja tužioci su blagovremeno izjavili žalbu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava.

Predložili su, da ovaj sud prvostepeno rješenje ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Odgovor na žalbu nije podnjet.

Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je ispitao pobijano rješenje u smislu čl.379. ZPP pa je našao, da je žalba tužioca osnovana.

Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je tužilac predmetnom tužbom tražio da se utvrdi da presuda Opštinskog suda u Smederevskoj Palanci ne proizvodi pravno dejstvo u odnosu na tužioce u dijelu u kojem je potrebno da se potraživanje tužilaca namiri.

Prvostepeni sud polazi od toga, da je ovakav tužbeni zahtjev po svojoj sadržini i neskrivenom pravnom cilju takav, i da dovodi u pitanje stvarnu nadležnost tog suda, pa se radi toga se oglašava stvarno nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari.

Medjutim, po nalaženju ovog suda, griješi prvostepeni sud, kada se oglašava stvarno nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari. Ovo s razloga što se pod nadležnošću određenog suda podrazumijeva krug poslova koje je taj sud ovlašćen i dužan da obavlja, a shodno čl.20. ZPP-a, sud je u toku prvostepenog postupka, po službenoj dužnosti dužan, da pazi na svoju stvarnu nadležnost. Pri tome treba imati u vidu da se sud oglašava stvarno nenadležnim, ako je nadležan sud druge vrste, ili isti sud u drugom stepenu, s tim što u izreci rješenja treba navesti koji je sud nadležan u toj pravnoj stvari, a što nedostaje u izreci ovog pobijanog rješenja. Ocjena nadležnosti predstavlja prvu radnju suda po prijemu tužbe, pod

pretpostavkom da je tužba uredna, tj. da sadrži sve što je potrebno, da bi se po njoj moglo postupati shodno čl.187 ZPP-a.

Nasuprot tome, prvostepeni sud prilikom odlučivanja u ovoj pravnoj stvari, nije imao takav pristup, jer izreka rješenja protivurječi razlozima datim u obrazloženju i dati razlozi su nejasnii nerazumljivi, pa pobijana odluka ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, pa je takvim propustima prvostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.15.ZPP-a, radi čega je isto valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će imati u vidu primjedbe na koje se ukazuje ovim rješenjem i u skladu sa istim će postupiti. Tek kad postupi na izloženi način biće u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku u ovoj pravnoj stvari, s tim što će imati u vidu odredbu čl.226.ZPP-a.

(Rješenje Gž.br.2619/07 od 03.10.2008. godine, donijeto u vijeću sastavljenom od sudija Vrhovnog suda CG po osnovu člana 42 stav 2 Zakona o Sudskom savjetu)

POTRAŽIVANJE DIVIDENDE I STVARNA NADLEŽNOST
PRIVREDNOG SUDA

(Član 20 stav 1 tačka 2 Zakona o sudovima)

Za rješavanje spora po tužbenom zahtjevu akcionara za isplatu dividende stvarno je nadležan privredni sud.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj stvari predstavlja zahtjev tužilaca da im kao akcionarima, tuženi isplati na ime razlike dividende za 2003. godinu, iznose navedene u izreci prvostepene presude. Dakle, u pitanju je spor iz odnosa na koje se primjenjuje statusno (kompanijsko) pravo za čije je rješavanje u skladu sa čl.20. st.1. tač.2. Zakona o sudovima, nadležan privredni sud.

Iz ovih razloga, osnovano se žalbom ukazuje da je prvostepeni sud odlučio o tužbenom zahtjevu za koji je stvarno nadležan sud druge vrste, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 st.2. tač.5. Zakona o parničnom postupku. Stoga je pobijanu presudu valjalo ukimnuti i predmet ustupiti Privrednom sudu u Podgorici, na dalji postupak, kao stvarno i mjesno nadležnom sudu."

(Rješenje Gž.br.719/07 od 22.07.2008. godine, donijeto u vijeću sastavljenom od sudija Vrhovnog suda CG po osnovu člana 42 stav 2 Zakona o Sudskom savjetu)

SUKOB NADLEŽNOSTI
(Član 26 stav 1 tačka 6 Zakona o sudovima)

Ukoliko je sporni odnos iz međusobnih potraživanja stranaka nastao povodom obavljanja privrednih djelatnosti nadležan je privredni sud.

Iz obrazloženja:

"Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužilac kao izvršni povjerilac dana 14.09.2007.godine, protiv prodavnice "J." podnio predlog za izvršenje radi naplate duga od 1.014,93 eura. Na rješenje kojim je udovoljeno predlogu tuženik je prigovorio ističući da je navedena prodavnica prestala sa radom 28.02.2005.godine, koji prigovor je Privredni sud usvojio i rješenje o izvršenju stavio van snage.

Iz spisa dalje proizilazi da se Privredni sud rješenjem Mal.br.246/08 od 13.10.2008.godine, oglasio stvarno nenadležnim za postupanje i spise dostavio Osnovnom sudu u Podgorici, smatrajući da je u pitanju imovinsko pravni spor između fizičkih lica a ne privrednih subjekata.

Osnovni sud u Podgorici nije prihvatio stvarnu nadležnost za sudjenje u ovom sporu, te je spise predmeta sa predlogom da riješi sukob nadležnosti dostavio ovome sudu.

Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je našao da je za sudjenje u ovom sporu stvarno nadležan Privredni sud u Podgorici.

Griješi privredni sud kada za ocjenu nadležnosti uzima datum podnošenja tužbe, te činjenicu da je prodavnica "J.", ugašena 28. 02. 2005.

Naime, odlučna stvar za ocjenu nadležnosti predstavlja činjenica da sporni odnos između stranaka je nastao povodom obavljanja privrednih djelatnosti stranaka, što Privredni sud u Podgorici čini stvarno nadležnim da postupa u ovoj pravnoj stvari."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, R.br.56/08 od 04.12.2008. godine)

DELEGACIJA NADLEŽNOSTI SUDA
(Član 66 Zakona o parničnom postupku)

Okolnost što je predmet spora zahtjev za isplatu troškova krivičnog postupka koji su nastali u krivičnom postupku koji je vođen pred istim sudom ne predstavlja razlog za delegaciju nadležnosti drugog suda.

Iz obrazloženja:

"Kao razlog za delegaciju nadležnosti u pomenutom predlogu se navodi okolnost da su troškovi krivičnog postupka, čija se isplata zahtijeva u ovoj stvari nastali u postupku koji je pred tim sudom vođen u predmetu K.br.300/2004.

Po razmotrenju spisa predmeta ovaj sud je našao da je predlog neosnovan.

Odredbama čl.66. Zakona o parničnom postupku, propisano je da Vrhovni sud može, na predlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležan sud, ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako za to postoje drugi važni razlozi.

Medjutim, okolnost što je predmet spora, u ovoj stvari zahtjev za isplatu troškova krivičnog postupka, koji su nastali u krivičnom postupku koji je vođen pred Osnovnim sudom u Rožajama, ne predstavlja važan razlog za delegaciju nadležnosti tog suda."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, R.br.65/07 od 07.11.2007. godine)

UTVRDJIVANJE VRIJEDNOSTI PREDMETA SPORA
(Član 31 u vezi čl.36 stav 2 Zakona o parničnom postupku)

Ne može se mijenjati vrijednost predmeta spora koja je navedena u tužbi.

Iz obrazloženja:

"S obzirom da vrijednost predmeta spora koju je tužilac naveo u tužbi (300,00 €), ne prelazi mjerodavnu vrijednost za dozvoljenost revizije u ovoj vrsti spora preko 300,000,00 dinara, to u smislu odredbe člana 382. st.3. ZPP-a, revizija u ovoj stvari nije dozvoljena, radi čega je istu, kao takvu valjalo odbaciti.

Bez uticaja je to što su tužioci podneskom od 08.04.2004. godine izmijenili vrijednost spora označenu u tužbi sa 300,00 na 4.100,00 €. Ovo zbog toga što se vrijednost predmeta spora koja je navedena u tužbi, ne može mijenjati, već tačnost označene vrijednosti može samo sud provjeravati što čini članu 37. Zakona o parničnom postupku. Zbog toga je mjerodavna vrijednost predmeta spora ona koju su tužioci naveli u tužbi, a to je 3300,00 € (član 36. st.2. ZPP-a)."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.562/08 od 12.12.2008. godine)

POVREDA PRAVA NA ODBRANU
(Član 168 stav 1 Zakona o parničnom postupku)

Povrijeđeno je pravo stranaka na odbranu, ako sud nije odlučio o predlogu stranke za postavljanje punomoćnika.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi čl.389. Zakona o parničnom postupku drugostepeni sud je dužan da u obrazloženju svoje presude ocijeni žalbene navode koji su od odlučnog značaja i da označi razloge koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti. To podrazumijeva da drugostepena presuda treba da sadrži odgovor suda na žalbene razloge. Stoga, iz obrazloženja presude treba da se vidi koje je žalbene razloge sud usvojio, a koje nije i zbog čega. Međutim, u ovoj stvari drugostepeni sud nije postupio na izloženi način. Ovo stoga što je u žalbi tuženih navedeno, pored ostalog, da prvostepeni sud nije odlučio o predlogu tuženih da im se osnovom odredbi čl.168. Zakona o parničnom postupku odredi punomoćnik koji će zastupati njihove interese tokom prvostepenog postupka. Ovakav zahtjev tuženi su iznijeli u svom podnesku, predatom prvostepenom sudu dana 09.06.2006. godine.

Prema odredbi čl.168. Zakona o parničnom postupku, kada stranka prema svom opštem imovnom stanju nije u mogućnosti da snosi troškove kvalifikovanog punomoćnika, prvostepeni sud će na njen zahtjev da odredi da je zastupa punomoćnik, ako je to nužno radi zaštite opravdanog interesa stranke. U smislu st.2. iste odredbe stranka kojoj je postavljen punomoćnik oslobadja se od plaćanja stvarnih izdataka i nagrade postavljenom punomoćniku.

Iz pobijane presude se utvrđuje da je drugostepeni sud podnesak tuženih od 09.06.2006. godine cijenio isključivo kao njihov zahtjev za oslobađanje troškova postupka i u tom smislu sugerisao prvostepenom sudu da o tom podnesku odluči, pa je prvostepeni sud donio rješenje o oslobađanju troškova postupka tuženih u sporu.

Kako drugostepeni sud nije ocijenio dio žalbenih navoda kojima se ukazuje da prvostepeni sud nije odlučio o predlogu stranke za postavljanje punomoćnika, koji je utemeljen na odredbi čl.168. ZPP, te da nije dao razloge o tim žalbenim navodima, to su osnovani navodi revizije o počinjenoj bitnoj povredi postupka od strane drugostepenog suda, zbog koje ista ne može opstati.

No, kako ni prvostepeni sud nije odlučio po ovom predlogu stranke, a što je bio dužan u smislu odredbe čl.168. st.1. ZPP, te se na taj način može smatrati da je povrijeđeno pravo stranke na odbranu, koje je sadržano u citiranoj odredbi Zakona o parničnom postupku, to je ovaj sud odlučio da

ukine obje nižestepene presude i predmet vrati provstepenom sudu na ponovno sudjenje."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.269/07 od 26.09.2007. godine)

VJEŠTAČENJE KAO DOKAZNO SREDSTVO
(Član 243 i čl.244 stav 3 Zakona o parničnom postupku)

Sud ima mogućnost da nezavisno od sporazuma stranaka odredi drugog vještaka, ako ocijeni da složenost vještačenja to zahtijeva.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od nalaza i mišljenja vještaka VMA Beograd, dostavljenog prvostepenom sudu 22.02.2006. godine, po kojem bolest tužioca nije neposredna posledica vršenja vojne službe, nižestepeni sudovi su zaključili da nema odgovornosti na strani tuženog i svojim presudama tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Medjutim, izloženo rezonovanje nižestepenih sudova za sada se ne može prihvatiti, jer isto nema valjanog utemeljenja ni u navedenom mišljenju Komisije ljekara vještaka, ni u ostalim izvedenim dokazima u postupku.

Prije svega, sama činjenica što je sud zasnovao svoju odluku na nalazu Instituta za sudsku medicinu Vojno medicinske akademije Beograd, a obzirom da je tuženi, po tužbi, Vojska Državne zajednice SRJ (sada Crna Gora - Ministarstvo odbrane), to su se u konkretnom slučaju bili stekli uslovi za izuzimanje navedene ustanove od vještačenja u predmetnoj stvari osnovom odredbi člana 247 stav 1 u vezi člana 69 stav 1 alineja 1 Zakona o parničnom postupku. Ovo i bez obzira na činjenicu što je sud odredio vještačenje po saglasnom predlogu stranaka, budući da, prema odredbi člana 244 stav 3 ZPP-a, sud ima mogućnost da, nezavisno od sporazuma stranaka, odredi drugog vještaka, ako ocijeni da složenost vještačenja to zahtijeva, koji razlog je u ovom slučaju postojao."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.577/08 od 05.12.2008. godine)

DONOŠENJE ODLUKE BEZ USMENE RASPRAVE
(Član 282 Zakona o parničnom postupku)

Sud može donijeti presudu bez usmenog raspravljanja ukoliko su za to ispunjeni zakonski uslovi - nesporno činjenično stanje među strankama i nepostojanje drugih smetnji.

Iz obrazloženja:

"U postupku kod prvostepenog i drugostepenog suda nije počinjena bitna povreda odredaba postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP, na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Takodje, neosnovani su navodi revizije o počinjenim bitnim povredama postupka od strane prvostepenog suda time što je donio presudu bez usmenog raspravljanja. Ovo sa razloga što takvu mogućnost u fazi prethodnog ispitivanja tužbe dozvoljava odredba čl.283. ZPP, a za opravdanost primjene te odredbe bili su ispunjeni zakonski uslovi, o čemu je dao pravilne razloge prvostepeni sud u svojoj presudi, a koje je prihvatio i drugostepeni sud."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.48/08 od 05.02.2008. godine)

PRAVNI INTERES I TUŽBA ZA UTVRDJENJE
(Član 188 stav 2 Zakona o parničnom postupku)

Stranke koje nijesu ugovarači niti univerzalni sukcesori ugovarača ili njihovi povjerioci nemaju pravnog interesa za tužbu radi utvrdjenja ništavosti ugovora koji su zaključila treća lica.

Iz obrazloženja:

"Predmetnom tužbom tužioci traže da se utvrdi ništavost ugovora br.Ov.II 275/97 od 09.06.1997. godine, zaključenim između prvotuzženog, kao prodavca i drugotuzženog, kao kupca. Takav tužbeni zahtjev temelji se na tome da su tužioci vlasnici objekata koji se nalaze u stambenom naselju "Maslinjak" i da je zemljište koje je predmet spornog ugovora u funkciji tog naselja i služi za potrebe stambenih jedinica čiji su oni vlasnici, te da prvotuzženi kao nevlasnik istim nije mogao raspolagati, te da je zaključen protivno prinudnim propisima, što predstavlja razlog za njegovu ništavost u skladu sa čl.103 Zakona o obligacionim odnosima.

Medjutim i po ocjeni ovog suda tužioci ne mogu se smatrati zainteresovanim licima za tužbu radi utvrdjenja ništavosti ugovora, koji su zaključila treća lica, saglasno odredbi čl.109, ZOO, st.1, budući da nijesu bili ugovarači, niti univerzalni sukcesori ugovarača ili njihovi povjerioci i da sporno zemljište, iako urbanistički ima funkciju za cijelo naselje, ne pripada zemljištu na kome se nalaze objekti tužilaca, niti služi za njihovu redovnu upotrebu, već čini posebne urbanističke parcele. Zbog toga nižestepeni sudovi pravilno nalaze da na strani tužilaca stoji nedostatak stvarne legitimacije, pa je njihov zahtjev neosnovan."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.314/08 od 09.09.2008. godine)

SPAJANJE PARNICA

(Član 292 stav 1 u vezi čl.190 Zakona o parničnom postupku)

Nijesu ispunjeni zakonski uslovi za jedinstveno raspravljanje po tužbi i protivtužbi, ako nijesu u pitanju istorodna potraživanja.

Iz obrazloženja:

"Neosnovani su navodi revizije da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka time što nije spojio parnice po tužbi i protivtužbi. Prije svega ne radi se o kompenzacionoj protivtužbi jer nijesu u pitanju istorodna potraživanja pošto je predmet spora po tužbi nenovčani zahtjev a po protivtužbi novčani, pa se ti zahtjevi ne mogu prebiti. Zbog toga nije bilo nužno jedinstveno raspravljanje po tužbi i protivtužbi. No, i da ta povreda postoji, ona nebi mogla biti revizijski razlog u smislu člana 400. ZPP, jer bi se radilo o bitnoj povredi koja je učinjena pred prvostepenim, a ne drugostepenim sudom.

Isto tako, bez osnova su navodi revizije da je isto lice i tužilac i drugotuženi. Tužilac je pravno lice a drugotužena fizičko lice, pa se radi o različitim subjektima, bez obzira što je drugotužena po osnovu nasljedja postala vlasnik udjela u tužilačkom preduzeću i po tom osnovu stekla imovinska i upravljačka prava u skladu sa zakonom i statutom."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.477/07 od 06.12.2007. godine)

JEDINSTVENI SUPARNIČARI
(Član 201 Zakona o parničnom postupku)

Jedinstveni suparničari se smatraju kao jedna parnična stranka, te se dejstvo izjavljenih žalbi koje su izjavili neki od suparničara proteže i na onog koji tu radnju nije preduzeo.

Iz obrazloženja:

"Naime, drugostepeni sud je ispitivao prvostepenu presudu povodom izjavljenih žalbi u skladu sa odredbom čl.365. ZPP, pri čemu je cijenio sve žalbene navode, a o navodima žalbi od odlučnog značaja decidno se izjasnio u pobijanoj presudi, dajući pri tome jasne i valjane razloge. Međutim, sud nije vezan žalbenim predlogom, pa kad je drugostepenom presudom odlučeno izvan datog predloga žaliooca ne može se smatrati da je sud izašao izvan granica navoda žalbe, niti da je time postupio suprotno odredbi čl.365. ZPP, na što se neosnovano revizijom ukazuje.

Osim toga, iz razloga drugostepene presude i ocjenom stanja u spisima nesumnjivo proizilazi da je pobijana presuda zasnovana na činjeničnom utvrdjenju prvostepenog suda, a do kojeg je prvostepeni sud došao pravilnom ocjenom izvedenih dokaza, tako da drugostepeni sud nije imao potrebe da koristi zakonsku mogućnost da sam drži raspravu saglasno odredbi čl.370. st.1. ZPP. Stoga ne stoji navodi revizije da je drugostepena presuda zasnovana na drugačijem činjeničnom stanju od utvrdjenog u prvostepenom postupku.

Neosnovano se revizijom ukazuje da je prvostepena presuda pravosnažna u odnosu na drugotuženog, što ne stoji, pri činjenici da su tuženi jedinstveni suparničari u smislu čl.201. ZPP, pa se dejstvo izjavljenih žalbi ostalih tuženih proteže i na drugotuženog, kako je to pravilno rezonovao i drugostepeni sud."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.111/08 od 26.06.2008. godine)

PRAVOSNAŽNOST PRESUDE
(Član 352 stav 2 Zakona o parničnom postupku)

Ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu o kome je već pravosnažno odlučeno, sud će odbaciti tužbu.

Iz obrazloženja:

"Odredbom čl.352. stav 2. ZPP-a, predviđena je dužnost prvostepenog suda da, osim po prigovoru stranke, i po službenoj dužnosti pazi da li je stvar pravosnažno presudjena i, ako utvrdi da je parnica pokrenuta o zahtjevu o kome je već pravosnažno odlučeno, odbaci tužbu.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijanog rješenja utvrđeno je da je protivtužba u ovoj pravnoj stvari podnijeta 01.06.1995. godine. Tužiocima su u podnesku od 16.06.1995. godine istakli prigovor presudjene stvari, jer je o istom zahtjevu odlučeno pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Rožajama P.br.101/93 od 15.04.1994. godine. Vještačenjem po vještacima geometrima Z.R. i V.V, na čije nalaze i mišljenja stranke nijesu prigovorile, a čiji nalaz se u potpunosti poklapa sa nalazom vještaka I.Š. koji je vještačio u navedenoj parnici pred Osnovnim sudom u Rožajama, utvrđeno je da su nepokretnosti koje su predmet protivtužbe iste i identične sa nepokretnostima koje su dosudjene tužiocima po naznačenoj pravosnažnoj presudi. Dakle, postoji identitet zahtjeva i identitet činjeničnog osnova. Nadalje, za razliku od prvostepenog suda, i po mišljenju ovog suda, pravilno je našao drugostepeni sud da postoji i subjektivni identitet spora bez obzira što u prethodno pravosnažno okončanom postupku nije učestvovao protivtuženi Opština Berane. Jer, pravosnažnost sudske odluke djeluje kako u odnosu na stranke, tako i na njihove univerzalne sukcesare - sljedbenike, što je Opština Berane u odnosu na Opštinu Rožaje, koja je ranije učestvovala u sporu. Ovo s obzirom da je Odlukom Skupštine Republike Crne Gore br.5786 od 07.01.1990. godine izvršeno razgraničenje nepokretnosti između Opština Rožaje i Berane, pa je dio spornih nepokretnosti pripao Opštini Berane i to KO Polica.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.13. ZPP-a, jer je odlučio o zahtjevu o kome je već pravosnažno presudjeno, pa je drugostepeni sud pravilno, u smislu čl.380. st.1. tač.4. istog zakona, ukinuo pobijano rješenje i tužbu odbacio."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.142/07 od 26.06.2007. godine)

POSTOJANJE PARNICE

(Član 195 stav 3 u vezi čl.276 st.1 tačka 4 Zakona o parničnom postupku)

Sud će odbaciti tužbu ako utvrdi da o istom zahtjevu medju istim strankama teče druga parnica.

Iz obrazloženja:

"Iz stanja u spisima predmeta nesumnjivo proizilazi da pred istim sudom teče parnica u predmetu P.br.15/2008, u kojem je donijeta prvostepena presuda, a po žalbi, izjavljenoj protiv navedene presude još uvijek nije odlučivao drugostepeni sud.

Kako je predmet tužbe u navedenoj parnici isti zahtjev koji je postavljen i u predmetnom sporu, što se ni revizijom ne dovodi u pitanje, to je bez uticaja na zaključak nižestepeni sudova činjenica da se predmetni tužbeni zahtjev temelji na drugim dokazima u odnosu na dokaze na kojima je zahtjev zasnovan u parnici P.br.15/08.

Sa iznijetih razloga pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su tužbu odbacili sa razloga što po istoj pravnoj stvari između istih stranaka već teče parnica, pravilno pri tom primjenjujući odredbe člana 195 stav 3 ZPP-a i člana 277 u vezi člana 299 stav 1 ZPP-a.

Kod izloženog, posebno je bitno istaći da se u konkretnom slučaju ne može govoriti o povredi ni jednog od ljudskih prava garantovanih Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao materijalno pravnom propisu koji je u primjeni u sklopu nacionalnog zakonodavstva Crne Gore."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.610/08 od 16.12.2008. godine)

BITNA POVREDA ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA
(Član 367 stav 1 u vezi čl.37 i 288 Zakona o parničnom postupku)

Propust suda da po prigovoru stranke provjeri tačnost označene vrijednosti spora predstavlja bitnu povredu postupka.

Iz obrazloženja:

"Iz predmetnih spisa proizilazi da su tužilje tužbu prvostepenom sudu podnijele dana 21.07.1997.godine, kojom su vrijednost predmeta spora označile na iznos od 1.000,00 dinara.

U odgovoru na tužbu tužene su prigovarale označenoj vrijednosti predmeta spora, predlažući da sud pozove tužilje da realno odrede vrijednost predmeta spora ili da to uradi sam sud. Međutim, i pored takvog zahtjeva tuženih, prvostepeni sud nije ništa preduzeo u cilju provjere označene vrijednosti predmeta spora, iako je bio dužan da to učini i po službenoj dužnosti. Ovo tim prije što je u pitanju zahtjev za utvrđivanje prava svojine na stanu, koji nesumnjivo nije male vrijednosti.

Odredbom čl. 40.st.2. tada važećeg Zakona o parničnom postupku predviđeno je da kada se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčani iznos, mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužilac naznačio u tužbi.

S druge strane, odredbama st.3. čl. 40 navedenog Zakona dato je ovlašćenje sudu, da ukoliko ocijeni da je vrijednost predmeta spora suviše visoka ili suviše niska označena, da ista na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano, onda na glavnoj raspravi prije početka raspravljanja o glavnoj stvari, na brz i pogodan način provjeri tačnost označene vrijednosti.

Mogućnost koja je propisana citiranom zakonskom odredbom predstavlja izuzetak od pravila da tužilac određuje vrijednost predmeta spora, jer se provjeravanju tačnosti vrijednosti predmeta spora označene od strane tužioca, pribjegava samo izuzetno kada se želi spriječiti eventualna namjera tužioca da zloupotrijebi svoje ovlašćenje i da suviše niskim ili suviše visokim označavanjem vrijednosti predmeta spora, obezbijedi sebi povoljniji procesni položaj.

U ovoj pravnoj stvari, uprkos prigovoru tuženih, prvostepeni sud je propustio da pristupi provjeravanju tačnosti označene vrijednosti predmetnog spora. Prvostepeni sud je to bio dužan raspraviti na pripremnom ročištu obzirom da se u ovoj fazi postupka raspravlja o pitanjima koja se odnose na smetnje za dalji tok postupka (čl. 288.st.1. ZPP). Propust prvostepenog suda da to uradi predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 367.st.1. u vezi čl. 288 ZPP, radi čega je nižestepene presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će, imati u vidu iznijete primjedbe, pa će u skladu sa odredbom čl. 37.st.3. ZPP, provjeriti vrijednost predmeta spora označene od strane tužilaca, nakon čega će izvođenjem odgovarajućih dokaza i utvrđenja odlučnih činjenica za pravilnu primjenu materijalnog prava, odlučiti o postavljenim zahtjevima stranaka."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.523/07 od 19.11.2007. godine)

BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA
(Član 367 stav 1 u vezi čl.191 st.4. Zakona o parničnom postupku)

Sud je počinio relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako je propustio da odluči o preinačenju tužbe.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud je, našto se s pravom ukazuje u reviziji, počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka. Taj nedostatak ogleđa se u tome što je taj sud propustio da na ročištu od 31.05.2007. godine, odluči o preinačenju tužbe. Jer, do tada u predmetnom sporu tužiočevo potraživanje iznosilo je 8.650 DM. Postavljanjem zahtjeva na 8.650 eura, sporno potraživanje povećano je bezmalo za dva puta u odnosu na do tada postavljeni zahtjev. Propuštanjem da odluči o preinačenju tužbe počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367. st.1. u vezi sa čl.191. st.4. Zakona o parničnom postupku. Na taj nedostatak ukazano je u žalbi, ali je drugostepeni sud propustio da isti otkloni, pa je i sam počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka o kojoj je naprijed bilo riječi.

Iz ovih razloga, nižestepene presude valjalo je ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

S druge strane, nižestepene presude nemaju razloga ni u pogledu visine dosudjenog iznosa predmetnog duga. Jer, u podnesku tužioca od 11.02.1997. godine, stoji da je jednu polovinu prvobitno utuženog potraživanja od 17.300 DM, isplatio Brajić Branko, prema kome je tužba povučena. S toga je istim podneskom visina spornog glavnog potraživanja označena na 8.650 DM, pa je nejasno kako je glavni dug tuženog mogao porasti na 8.650 eura.

Nedostaci o kojima je bilo riječi u pogledu visine predmetnog duga tuženog, predstavljaju smetnju za ispitivanje pravilnosti kako pobijane tako i prvostepene presude, čime je takodje počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367. st.2. tač.15. Zakona o parničnom postupku, zbog koje se obje nižestepene presude moraju ukinuti."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.87/08 od 05.03.2008. godine)

BITNA POVREDA ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA
(Član 367 stav 2 tačka 9 Zakona o parničnom postupku)

Ne može se smatrati da je stranki uskraćena mogućnost raspravljanja u postupku pred sudom, time što nijesu prihvaćeni svi dokazni predlozi stranke.

Iz obrazloženja:

"Nasuprot navodima revizije, prvostepena presuda u svemu sadrži jasne, potpune i međusobno usaglašene razloge o odlučnim činjenicama, koji nijesu kontradiktorni sadržini izvedenih dokaza, a drugostepeni sud je, povodom izjavljene žalbe, ocijenio sve žalbene navode, dajući valjane razloge u pobijanoj presudi o navodima od odlučnog značaja, tako da nije počinjena bitna povreda odredaba postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP-a. Isto tako, nižestepeni sudovi prilikom donošenja svojih presuda nijesu počinili ni bitne povrede odredaba postupka iz člana 367 stav 2 tačka 9 ZPP-a, jer time što nijesu prihvaćeni svi dokazni predlozi tužilje da budu izvedeni u toku postupka, što podrazumijeva saslušanje svjedoka, ponovni uvidjaj lica mjesta, dodatno građevinsko vještačenje, ne može se smatrati da je tužilji uskraćena mogućnost raspravljanja u postupku pred sudom, obzirom da je stvar ocjene i odluke suda za koje, od predloženih dokaza, smatra da su od bitnog uticaja na zakonito odlučivanje, te koje dokaze će izvesti. Inače, dijelom revizije kojim se, u okviru bitnih povreda odredaba postupka, ukazuje na nepravilnosti sprovedenog dokaznog postupka, suštinski se osporava činjenično stanje na kojem su presude zasnovane, pored dijela revizije kojim je izričito navedeno "da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, a zbog čega se prema odredbi člana 400 stav 3 ZPP-a, revizija ne može izjaviti."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.431/08 od 16.12.2008. godine)

BITNA POVREDA ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA
(Član 367 stav 2 tačka 9 Zakona o parničnom postupku)

Bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji ako je drugostepeni sud propustio da cijeni osnovanost izjavljene žalbe.

Iz obrazloženja:

"Imajući u vidu navode revizije tužioca da je prvostepenu presudu primio 13.06.2006. godine, saglasno članu 374.st.2. u vezi čl. 413. ZPP-a, sprovedene su izvidjajne radnje radi provjere istinitosti ovih navoda, te je putem Osnovnog suda u Podgorici dana 18.11.2008. godine pribavljen izvještaj upravnika pošte Bijelo Polje iz kojeg se utvrđuje da je tužiocu presuda uručena lično uz potpis 13.06.2008. godine.

Kod takvog stanja stvari, tj.da je tužilac presudu Osnovnog suda u Podgorici P.br.656/04 od 10.04.2006. godine primio 13.06.2006. godine, a žalbu izjavio 21.06.2006. godine preko pošte, koji dan se ima uzeti kao dan dostavljanja sudu, dakle, u zakonskom roku od 8 dana, žalba je blagovremena.

Propuštanjem drugostepenog suda da cijeni osnovanost izjavljene žalbe isti je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367 st.2. tač.9 ZPP-a, jer o istoj nije meritorno odlučivao, pa tako tužiocu nije data mogućnost raspravlja pred tim sudom, zbog čega je pobijano rješenje valjalo ukinuti i predmet vratiti istom sudu da meritorno odluči u ovoj pravnoj stvari."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.318/08 od 08.12.2008. godine)

ZASTUPANJE STRANKE OD STRANE NEOVLAŠĆENOG LICA
(Član 84 stav 1 u vezi čl.367 st.2 tačka 12 Zakona o parničnom postupku)

Ako sud stranki nije postavio privremenog zastupnika iz reda advokata ili drugih stručno osposobljenih lica počinio je bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

Iz obrazloženja:

"Iz spisa predmeta proizilazi, da je I i II tuženim sud postavio privremenog zastupnika K.S.rodj.S. iz Herceg Novog. Iz spisa predmeta se ne može utvrditi da se radi o stručno osposobljenom licu, tako da se pravilno ukazuje revizijom, da je tužene zastupalo neovlašćeno lice. Jer, shodno čl. 84. ZPP-a, ("Sl.list RCG", br. 22/2004) je propisano, da sud postavlja privremenog zastupnika iz reda advokata ili drugih stručno osposobljenih lica.

Prije svega, pravilno se ukazuje revizijom, da su nižestepeni sudovi počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP-a, jer je tužene zastupalo neovlašćeno lice. Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je tuženima sud postavio privremenog zastupnika K.S.rodj.S. iz Herceg Novog za koju nema konstatacije da se radi o stručno osposobljenom licu. Shodno čl.84. ZPP-a je propisano, da sud postavlja privremenog zastupnika iz reda advokata ili drugih stručno osposobljenih lica. Kako za privremenog zastupnika Kosić Silviju rodj. Sager nema dokaza da se radi o advokatu, niti stručno osposobljenom licu, to su nižestepeni sudovi počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP-a, jer su tuženi zastupani od strane neovlašćenog lica, a o kojoj bitnoj povredi ovaj sud vodi računa po službenoj dužnosti shodno čl.401. ZPP-a, pa je sa tih razloga nižestepene presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.46/08 od 04.02.2008. godine)

SADRŽINA ŽALBE
(Član 365 stav 1 Zakona o parničnom postupku)

Iznošenje novih činjenica i novih dokaza u žalbi nije dozvoljeno ukoliko žalilac nije pružio dokaze da i bez svoje krivice nije mogao iznijeti do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom.

Iz obrazloženja:

"Drugostepeni sud je pravilno postupio kada nije prihvatio žalbeni predlog tuženog o izvodjenju dokaza saslušanjem određenih svjedoka i vršenjem uvida u evidenciju vlasnika tuženog o isplatama koje je vršio za sporni period, jer to predstavlja iznošenje novih činjenica i novih dokaza što u smislu čl.365. st.1. ZPP-a nije dozvoljeno, budući da nije pružio dokaz da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom.

To što tuženi navodi u reviziji da je drugostepeni sud morao prihvatiti nove dokaze shodno načelu materijalne istine, nije od značaja, s obzirom da se rješenjima sada važećeg ZPP-a načelo materijalne istine primjenjuje samo kao izuzetak - u slučaju nedozvoljenog raspolaganja stranaka, što konkretno nije u pitanju."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.585/08 od 19.12.2008. godine)

NOVE ČINJENICE KAO OSNOV ZA PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 421 stav 1 tačka 9 Zakona o parničnom postupku)

Nove činjenice predstavljaju osnov za ponavljanje postupka samo ako su postojale u vrijeme trajanja postupka do one faze u kojoj su mogle biti upotrijebljene, ali stranka za njih nije znala ili zbog drugih razloga nije mogla da ih upotrijebi.

Iz obrazloženja:

"Podnijetim predlogom tužena je tražila ponavljanje pravosnažno okončanog postupka presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.9835/2000 od 06.12.2000.godine sa razloga iz čl.421. tač.9 ZPP-a, navodno da je saznala nove činjenice odnosno da posjeduje nove dokaze. Kao novu činjenicu tužena ističe da je tužilac nakon pravosnažnosti naprijed navedene presude 20.10.2004. godine, dobio novi stan površine 40 m², čime se stekla mogućnost da u njenu korist bude donijeta povoljnija odluka.

Prema odredbi čl. 421. tač.9. ZPP-a, nove činjenice i novi dokazi mogu biti razlog za ponavljanje postupka samo ako su takvog značaja da se na osnovu njih u korist podnosioca predloga mogla ranije donijeti povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u završenom postupku. Pri tome, nove činjenice predstavljaju osnov za ponavljanje postupka samo ako su postojale u vrijeme trajanja postupka do one faze u kojoj su mogle biti upotrijebljene, ali stranka za njih nije znala, ili zbog drugih razloga nije mogla da ih upotrijebi.

Imajući u vidu prednje činjenice nesumnjivo proizilazi da činjenice koje tužena iznosi u predlogu nemaju svojstvo novih činjenica. Naime, tužilac je predmetni stan dobio 20.10.2004. godine, dakle, četiri godine nakon pravosnažno okončanog spora P.br.9835/2000, tako da ta činjenica nije postojala do momenta okončanja ovog spora, da bi mogla biti upotrijebljena."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.132/07 od 04.06.2007. godine)

PROUŠTANJE DOSTAVLJANJA KAO RAZLOG ZA PONAVLJANJE
POSTUPKA

(Član 421 stav 1 tačka 1 Zakona o parničnom postupku)

Ispunjen je zakonski razlog za ponavljanje postupka ako je stranki nezakonitim postupanjem suda koje se ogleda u propuštanju dostavljanja uskraćena mogućnost za raspravljanje pred sudom.

Iz obrazloženja:

"Iz predmetnih spisa proizilazi da se prvostepeni sud nakon otkaza punomoćja advokata P.O. tuženom obratio Privrednom sudu u Podgorici radi dobijanja podataka da li i dalje postoji tuženi, te da li je izvršio preregistraciju u skladu sa zakonom, nakon čega je obaviješten da je izvršeno uskladjivanje tuženog sa zakonom o privrednim društvima i da je adresa tuženog ista kao i ranije odnosno u tužbi.

Prvostepeni sud međjutim nalazi da je tuženi promijenio adresu obzirom da su vrata na upravnoj zgradi zaključana te ubuduće sve pozive i pismena tuženom dostavljati preko oglasne table suda.

Po ocjeni ovoga suda izloženi zaključak nižestepeni sudova je pogrešan, radi čega je valjalo preinačiti njihova rješenja te predlogu udovoljiti i ukinuti presudu prvostepenog suda P.br.430/02 od 22.12.2003. godine i predmet vratiti na ponovno sudjenje.

Naime, polazeći od obavještenja Privrednog suda u Podgorici da tuženi postoji i da se nalazi na istoj adresi koja je naznačena u tužbi prvostepeni sud nije mogao istog pozivati preko oglasne table suda. Ovo sa razloga što je čl.145. tada važećeg Zakona o parničnom postupku takva mogućnost bila predviđena samo u slučaju ako tuženi promijeni svoju adresu a o tome ne obavijesti sud, koji razlog u konkretnom slučaju nije postojao.

Ovakvim postupanjem prvostepenog suda počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.9. ZPP, jer je tuženom nezakonitim postupanjem suda koje se ogleda u propuštanju dostavljanja, uskraćena mogućnost za raspravljanje pred sudom.

Kod takvog stanja stvari ispunjen je zakonski razlog iz čl.421. st.1. tač.1. ZPP za ponavljanje postupka kojem je valjalo udovoljiti na način što su nižestepena rješenja preinačena i ukinuti rješenje prvostepenog suda P.br.430/02 od 22.12.2003. godine a spise vratiti istom sudu na ponovno sudjenje."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.616/08 od 16.12.2008. godine)

BLAGOVREMENOST PREDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 423 stav 1 tačka 5 u vezi čl.421 st.1. tač.9 Zakona o parničnom
postupku)

U slučaju kada se ponavljanje postupka traži sa razloga što je stranka saznala za nove činjenice, rok od 30 dana za podnošenje predloga teče od dana kada je stranka mogla sudu iznijeti nove činjenice, odnosno nove dokaze.

Iz obrazloženja:

"Iz predmetnih spisa proizilazi da je predlagač dana 10.10.2005.godine podnio predlog za ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Bijelom Polju P.br.601/01 od 13.01.2003.godine sa razloga iz čl.421. tač.9. ZPP-a.

Provjeravajući blagovremenost podnijetog predloga prvostepeni sud je našao da je isti neblagovremen, jer je po njegovom nahodjenju podniet po proteku roka. Pri tome, prvostepni sud blagovremenost predloga cijeni od dana kada je punomoćnik predlagača primio presudu Višeg suda u Bijelom Polju Gž.br.543/03 od 08.09.2003. godine (17.09.2003 godine) do dana podnošenja predloga (10.10.2005. godine) te zaključuje da je protekao rok od 30 dana u kome je predlagač bio dužan podnijeti predlog i isti odbacuje kao neblagovremen.

Rješavajući po žalbi predlagača drugostepeni sud je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepeno rješenje prihvatajući pri tome zaključak prvostepenog suda.

Medjutim, zaključak nižestepnih sudova se za sada ne može prihvatiti.

Iz podnijetog predloga proizilazi da je predlagač tražio ponavljanje postupka iz čl.421. st.1. tač.9 ZPP-a, iznoseći nove činjenice tj. da drugotužena nije biološka majka K.E, jer je E. bio usvojeno dijete. Predlogom je pri tome tvrdio da je za tu činjenicu zakonska zastupnica tužioca saznala krajem septembra 2005.godine kada joj je to ispričala K.Z. nakon čega je podnijela predlog za ponavljanje postupka.

Imajući u vidu prednje tvrdnje predlagača nižestepeni sudovi su blagovremenost predloga trebali cijeliti u smislu odredbi čl.423. st.1. tač.5. Zakona o parničnom postupku kojim je propisano da ako se ponavljanje traži sa razloga iz čl.421. tač.9. ovog Zakona onda rok od 30 dana za podnošenje predloga teče od dana kada je stranka mogla sudu iznijeti nove činjenice odnosno nove dokaze.

Obzirom da prvostepeni sud blagovremenost predloga nije cijenio u smislu naprijed navedenog zakonskog propisa već od dana uručenja drugostepene presude punomoćniku predlagača, valjalo je nižestepena rješenja ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će prilikom ocjene blagovremenosti predloga poći od činjenice kada je predlagač mogao iznijeti nove činjenice, te da li je od dana saznanja pa do podnošenja predloga protekao rok od 30 dana."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.563/08 od 18.11.2008. godine)

PROCESNA LEGITIMACIJA NASLEDNIKA ZA PODNOŠENJE
PRAVNIH LJEKOVA
(Član 421 Zakona o parničnom postupku)

Naslednik nije treće lice, već univerzalni sukcesor, te je isti legitimisan da podnese prelog za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud je svojim rješenjem dozvolio ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom prvostepenog suda P.br.74/01 od 11.07.2001. godine, nalazeći da je predlagač supruga pok.B.M, te da je legitimisana da podnese predlog za ponavljanje postupka. Nadalje, sud zaključuje da je tuženom iz osnovnog spora bilo onemogućeno da raspravlja pred sudom, time što sud nije pokušao izvršiti dostavljanje poziva i podnesaka tuženom na adresu iz ugovora, već je odmah svojim rješenjem od 15.06.2001. godine tuženom, kao licu nepoznate adrese postavio privremenog zastupnika.

Viši sud je, odlučujući o žalbi protivnika predlagača, ukinuo prvostepeno rješenje i predlog odbacio kao nedozvoljen, smatrajući da prema odredbi čl.421. ZPP pravo na podnošenje predloga za ponavljanje postupka pripada isključivo stranci iz pravosnažno okončanog spora, a da ponavljanje postupka ne može tražiti lice koje nije imalo svojstvo parnične stranke. Obzirom da predlagač nije bila stranka u postupku u kojem je pravosnažno odlučeno to ista nije ni ovlašćena za podnošenje predloga prema mišljenju drugostepenog suda, a prihvatanjem njene legitimacije prvostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP.

Medjutim, po ocjeni ovog suda, pogrešno je izloženo rezonovanje drugostepenog suda.

Ovo sa razloga što iz dokaza u spisima nesumnjivo proizilazi da je tuženi iz osnovnog spora B.M, suprug B.M, a da je M.premينو 10.12.1987. godine, pa je jasno da je predlagač naslednik svog supruga. Prema tome, predlagač je univerzalni sukcesor, koji stupa u prava i obaveze svog pokojnog supruga pa na nju kao naslednika prelazi i pravo pobijanja pravnog posla. Dakle, predlagač kao naslednik nije treće lice, već je to univerzalni sukcesor na koga su prešla zakonska prava njegovog prethodnika.

Stoga je, po ocjeni ovog suda, predlagač legitimisana da traži ponavljanje pravosnažno okončanog postupka osnovom odredbe čl.421. ZPP, kako je to pravilno rezonovao i prvostepeni sud."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.64/08 od 04.03.2008. godine)

IZDAVANJE PLATNOG NALOGA
(Član 461 Zakona o parničnom postupku)

Nema osnova za izdavanje platnog naloga ako je glavni dug denominacijom nestao.

Iz obrazloženja:

"Predmet tužbe u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za isplatu valorizovanog dinarskog štednog uloga sa kamatom, po tri ugovora o štednji, od kojih je jedan zaključen u drugoj polovini 1988. godine, a dva u prvoj polovini 1999. godine. Prvostepeni sud svojom presudom usvaja postavljeni tužbeni zahtjev polazeći od nespornog medju strankama da je tužilac sa tuženom zaključio tri ugovora o oročenom štednom ulogu, u tako navedenim iznosima, na koja sredstva je tužena svaka tri mjeseca obračunavala kamatu, te da su ugovori po isteku roka štednje sukcesivno produžavani na isti rok, a nalazeći da se isplata primljenih novčanih sredstava na štednju ne može izvršiti isplatom broja novčanih jedinica na koje obaveza glasi, odnosno da je dugovani broj novčanih jedinica obezvrijedjen zbog visoke inflacije i pada vrijednosti dinara. Utemeljenje za svoju presudu prvostepeni sud nalazi u odredbama čl.189., 190., 278. st.3. i 394. ZOO, a polazeći pri tom od osnovnih načela obligacionog prava - ravnopravnosti učesnika obligacionog odnosa (čl.11. ZOO), savjesnosti i poštenja (čl.12. ZOO) i načela jednakih vrijednosti davanja (čl.15. ZOO).

Medjutim, drugostepeni sud pobijanom presudom preinačava prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbija polazeći od Zakona o promjeni vrijednosti dinara ("Sl. list SRJ", br.57/1993) i Uredbe o novom dinarau ("Sl. list SRJ", br.6/94). I po ocjeni ovog suda, drugostepeni sud je pravilno zaključio da tuženi nije u obavezi da tužiocu isplati utuženi iznos. Ovo sa razloga što inflacija ne može biti poseban osnov za pravo tužioca na revalorizaciju novčanog potraživanja. Za valorizam nije dovoljan uslov da je usled inflacije dugovani iznos novčanih potraživanja znatno obezvrijedjen, već valorizaciju obaveze zahtijevaju i nalažu okolnosti slučaja, što se procjenjuje u svakom konkretnom slučaju.

Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužilac sa tuženim zaključio tri ugovora o oročenom dinarskom štednom ulogu, kojima je dao na štednju kod tuženog dinarska sredstava navedena u ugovorima, a na koja je tuženi tromjesečno obračunavao kamatu. Navedeni ugovori su sukcesivno produžavani na isti rok. Tužena nije ispunila svoju obavezu prema tužiocu, jer je zbog nastupajuće inflacije domaća valuta obezvrijedjena, pa je nakon više denominacija oročena i neoročena dinarska štednja građana, štediša knjigovodstveno brisana.

Naime, stupanjem na snagu Zakona o promjeni vrijednosti dinara ("Sl. list SRJ", br.57/93) kojim je propisano da se utvrđuje nova vrijednost

dinara (1:1000.000), nastala je obaveza banke da preračuna stanje u poslovnim knjigama iz starih u nove dinare. Tim preračunom ulog tužioca potpuno je obezvrjedjen, što je potvrđeno zvaničnim bančnim izvještajima iz kojih se vidi da saldo po sva tri ugovora o oročavanju štednje tužioca na dan 31.12.1993. godine iznosi 0,00 dinara. Dakle, nestala je osnovica za dalji obračun ugovorene mjesečne kamate, zbog čega nije odgovorna tužena samim tim nema ni obaveze na njenoj strani za isplatu utuženog iznosa.

Kako je glavni dug denominacijom nestao nije postojao osnov za izdavanje platnog naloga shodno čl.461. ZPP, te se isti nije ni mogao održati na snazi."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.232/08 od 07.07.2008. godine)

NEDOZVOLJENOST REVIZIJE

(Član 414 u vezi čl.397 stav 1 Zakona o parničnom postupku)

Protiv rješenja drugostepenog suda kojim je ukinuto prvostepeno rješenje revizija nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi člana 397. st.1. ZPP, stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu, a ova mogućnost je predviđena prema odredbi člana 414. stav 1. istog Zakona i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravosnažno završen (rješenja donijetog u parničnom i vanparničnom postupku, u slučajevima u kojima je to Zakonom o vanparničnom postupku predviđeno).

U konkretnom slučaju, revizija je izjavljena protiv rješenja drugostepenog suda kojim je ukinuto prvostepenog rješenje i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

S obzirom da pobijanim rješenjem postupak u ovoj stvari nije pravosnažno završen, budući da je istim ukinuto prvostepeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno sudjenje, to je revizija izjavljena protiv označenog drugostepenog rješenja, nedozvoljena, radi čega je istu valjalo odbaciti."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.97/08 od 05.03.2008. godine)

NEDOZVOLJENOST REVIZIJE
(Član 404 stav 2 Zakona o parničnom postupku)

Revizija je nedozvoljena ako ju je izjavilo lice koje je odlustalo od revizije.

Iz obrazloženja:

"Zakonski zastupnik protivnika predlagača je podneskom od 03.01.2008. godine odustao od revizije izjavljene protiv pravosnažnog rješenja Višeg suda u Bijelom Polju Gž.br.1667/06 od 03.10.2007. godine.

Odredbom čl.404. st.2. ZPP propisano je da je revizija nedozvoljena, pored ostalog, i ako ju je izjavilo lice koje je odustalo od revizije.

Kako je protivnik predlagača odustao od izjavljene revizije, to je istu valjalo odbaciti kao nedozvoljenu, a ovo shodno odredbi čl.407. ZPP."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.73/08 od 21.02.2008. godine)

TRGOVAČKO PRAVO

RESTRUKTURIRANJE DRUŠTVA
(Član 22 tačka 21 u vezi čl.57 st.1 Zakona o privrednim društvima)

Akcionar koji je nezadovoljan usvojenom srazmjerom zamjene akcija može tražiti da mu se akcije otkupe, a ne može zahtijevati mimo donijetih odluka da se utvrdi da je vlasnik većeg broja akcija od onog koji je utvrđen u postupku pripajanja.

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilja bila vlasnik 6.248 akcija Holding kompanije Agrokombinat "13.jul" AD Podgorica. To društvo je restrukturirano tako što se pripojilo AD "Plantaže" Podgorica. U zamjenu za prenijetu imovinu društvo preuzimalac po osnovu povećanja kapitala emitovalo 737.258 akcija nominalne vrijednosti od 0,5113 eura koje su podijeljene akcionarima preuzetog društva u zamjenu za akcije preuzetog društva. Tužilji je pripalo po osnovu njenog učešća od 1,6575% u kapitalu preuzetog društva 12.441 akcija društva preuzimaoca. Tužilja nije zadovoljna brojem akcija koje je dobila u zamjenu za akciju preuzetog društva, smatrajući da se prilikom restrukturiranja morala uzet u obzir činjenica da je preuzeto društvo bilo vlasnik 52,5514% akcija društva preuzimaoca, pa da se procenat upčešće svakog akcionara u kapitalu holdinga trebao pomnožiti za 52,5514% i na taj način utvrditi srazmjeran broj akcija za zamjenu, što znači da je ona u zamjenu trebala da dobije 11244100 akcija.

Medjutim, ovaj sud nalazi da činjenica što je preuzeto društvo bilo vlasnik 52,5514% akcija društva preuzimaoca nije relevantna za utvrđivanje broja akcija koje su u zamjenu dobili akcionari preuzetog društva. U postupku restrukturiranja utvrđena je vrijednost imovine preuzetog društva u iznosu od 376.960 eura za koji iznos je povećan kapital društva preuzimaoca. U zamjenu za prenesenu imovinu društvo preuzimalac je emitovalo 737,258 novih akcija. Stoga su se akcionarima preuzetog društva mogle dati u zamjenu nove akcije koje je društvo preuzimalac emitovalo i u odnosu na taj broj utvrđivati srazmjera za zamjenu. Društvo preuzimalac nije, niti je moglo, povećati kapital po osnovu akcija koje preuzeto društvo ima u njemu, našta se revizijom pledira jer se akcionarski kapital može povećati samo dodatnim ulozima svojih akcionara ili drugih lica kojima izdaje nove akcije - čl.57.st.1. Zakona o privrednim društvima.

Osim toga, tužilja je imala pravo da pobija odluke skupštine akcionara donijete u postupku restrukturiranja društva ako je glasala protiv tih odluka. Takodje je u skladu sa članom 22.st.21. Zakona o privrednim društvima, ukoliko nije bila zadovoljna usvojenom srazmjerom zamjene akcija mogla tražiti da joj se akcije otkupe, a ne može zahtijevati mimo

donijetih odluka da se utvrdi da je vlasnik većeg broja akcija od onog broja koji je utvrđen u postupku pripajanja.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.63/08 od 26.12.2008. godine)

PRAVA NA OTKUP AKCIJA PO POVLAŠĆENIM USLOVIMA I
NAKNADA ŠTETE
(Član 20, 21. i 22 Zakona o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji)

Ostvarenje prava za kupovinu akcija po povlašćenim uslovima uslovljeno je blagovremenim upisom po javnom pozivu preduzeća za upis, te su zaposleni koji su propustili rok za upis akcija lišeni ovog subjektivnog prava i prava na naknadu štete u vrijednosti akcija.

Iz obrazloženja:

"Nije sporno da su tužioci kao bivši radnici prvotuzenog mogli ostvariti određeni broj besplatnih akcija i kupovinu akcija pod povlašćenim uslovima u postupku svojinske transformacije. Oni su to pravo mogli ostvariti na način i pod uslovima propisanim čl.20, 21 i 22. Zakona o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji. Ostvarenje tog prava uslovljeno je blagovremenim upisom po javnom pozivu za upis. Taj uslov u konkretnom slučaju nije ispunjen, jer tužioci nijesu upisali besplatne akcije i akcije pod povlašćenim uslovima po javnom pozivu koji je prvotuzeni u skladu sa zakonom i odlukom o transformaciji sproveo. Jer, sam zakon nije konstituisao subjektivno pravo zaposlenih ili ranije zaposlenih na besplatne akcije i kupovinu akcija pod ovlašćenim uslovima, već pravnu moć koja se tek blagovremenim upisom akcija po javnom pozivu transformiše u subjektivno pravo. Propuštanjem roka za upis akcija oni su zbog sopstvenog nečinjeni lišeni mogućnosti ostvarenja subjektivnog prava na određen broj besplatnih akcija i kupovinu akcija pod povlašćenim uslovima. Pravosnažnim okončanjem postupka svojinske transformacije prvotuzenog prestala je pravna mogućnost tužilaca da tužbom ostvaruju sudsku zaštitu.

Nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo i kada su odbili tužbeni zahtjev za naknadu štete u vrijednosti akcija. Tužioci bi imali pravo na naknadu štete po opštim pravilima u slučaju da zbog propusta prvotuzenog nijesu ostarili pravo na besplatne akcije i kupovinu akcija pod povlašćenim uslovima. Takvog propusta nema, jer je prvotuzeni u skladu sa zakonom i odlukom o transformaciji javnim pozivom obavijestio zaposlene o upisu akcija i omogućio im ostvarenje tog prava."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.15/08 od 07.05.2008. godine)

NIŠTAVOST UPISA U SUDSKI REGISTAR
(Član 71 Zakona o postupku za upis u sudski registar)

Ukoliko je protekao rok za podnošenje tužbe za utvrđenje ništavosti upisa o istupanju osnivača iz preduzeća u sudski registar, ne može se nakon isteka tog roka tužbom tražiti utvrđenje neistinitosti odluke na osnovu koje je izvršen upis.

Iz obrazloženja:

"Neistinitost isprave na osnovu koje je izvršen upis istupanja osnivača iz preduzeća je razlog da se tužbom traži utvrđenje ništavosti upisa, a shodno čl.71.a Zakona o postupku za upis u sudski registar ("Sl.list SFRJ", br.13/83 i 17/90), kojim je propisano da ako je upis u sudski registar izvršen na osnovu lažne isprave, ako su u ispravi na osnovu koje je izvršen upis navedeni neisitiniti podaci, ako je isprava izdata u nezakonito sprovedenom postupku, ako je nezakonito sprovedena radnja o kojoj se podaci upisuju u sudski registar ili ako postoje drugi zakonom predviđeni razlozi, tužbom za utvrđenje može se tražiti da se utvrdi da je upis ništav. Tužbu može podnijeti lice koje ima pravni interes u roku od 30 dana od dana saznanja za razloge ništavosti, ali se ne može podnijeti posle isteka roka od 3 godine, od dana izvršenog upisa.

Tužilac takvu tužbu nije podnosio, pa nakon proteka zakonskog roka za njeno podnošenje ne može zahtijevati utvrđenje neistinitosti odluke na osnovu koje je izvršen upis, jer za takvu tužbu nema pravni interes, obzirom da i pod pretpostavkom da se tužbeni zahtjev usvoji, na osnovu te presude ne bi se mogao brisati upis istupanja osnivača.

Kako je rješenje o upisu istupanja osnivača pravosnažno, a sudskom odlukom nije utvrđena ništavost tog upisa, niti je on brisan to je neosnovan tužbeni zahtjev da se utvrdi da tužilac ima pravo na udio u navedenom preduzeću.

Pravilno je prvostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 3.956.390,21 € na ime naknade štete, jer je predmetno potraživanje zastarelo."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.19/08 od 25.02.2008. godine)

STICANJE BEZ OSNOVA
(Član 210 Zakona o obligacionim odnosima)

Preduzeće koje je primilo novac od banke po osnovu kredita, a ugovor o kreditu nije zaključen, dužno je taj novac vratiti.

Iz obrazloženja:

"Imajući u vidu navedene činjenice nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. Tužilac je sporni iznos uplati u očekivanju da će doći do zaključenja ugovora o kreditu, pa obzirom da do zaključenja ugovora nije došlo, to je tuženi dužan taj iznos vratiti jer obaveza vraćanja nastaje i kada se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario - član 210. st. 2. ZOO.

Neosnovani su navodi revizije da je sud u cilju utvrđivanja materijalne istine po službenoj dužnosti bio dužan da odredi izvodjenje dokaza uvidom u sporazum stranaka od 12.03.2003. godine. Sud je po službenoj dužnosti ovlašćen da izvodi dokaze koje stranke nijesu predložile jedino u slučaju kada se radi o nedozvoljenim raspolaganjima stranaka - član 8. st.2. ZPP.

Osim toga, sadržina sporazuma da sredstva po zahtjevu tuženog broj 958. od 12.11.2002. godine, nemaju karakter kreditnih sredstava i da će se izmiriti iz depozita koji se nalazi kod tužioca, ne dovodi u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, niti pravno zaključivanje nižestepeni sudova da je pravni osnov tužbenog zahtjeva sticanje bez osnova a ne dug po ugovoru o kreditu i da uplaćeni iznos nije namiren iz sredstava depozita koji je tuženi imao kod tužioca. Prema tome, odlučne činjenice u ovom sporu su da je tuženi primio iznos od 25.000 eura po osnovu koji se nije ostvario i da taj iznos nije vraćen tužiocu, niti je namiren iz sredstava depozita."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.9/08 od 21.02.2008. godine)

OTUDJENJE ZAKUPLJENE STVARI
(Član 591 stav 1 i čl.592 st.1. Zakona o obligacionim odnosima)

Zakup ne prestaje kada treće lice kupovinom stekne od zakupodavca stvar poslije njene predaje u zakup.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud je utvrdio da između tužioca kao kupca i tuženog kao prodavca 22.04.2004. godine, zaključen ugovor o kupoprodaji i investiranju za Hotel "Panorama" Bečići. Pripadajući dio ovog objekta je i restoran na plaži u Bečićima. Taj restoran je dat u zakup DOO Zinik, Budva, na osnovu ugovora koji je zaključen između tuženog kao zakupodavca i te firme kao zakupca. Ugovor o zakupu zaključen je 2.10.2003. godine, na određeno vrijeme počev od 1.5.2004.godine do 1.11.2006. godine. Članom 4. tog ugovora određeno je da je zakupac dužan ugovorenu zakupninu u ukupnom iznosu od 40.000 eura platiti unaprijed po zaključenju ugovora. Zakupac je tuženom platio cjelokupnu ugovorenu zakupninu u periodu od 2.12.2003. godine zaključno sa 13.8.2004.godine.

Imajući u vidu navedene činjenice nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. U slučaju otudjenja stvari koja je već bila predmet ugovora o zakupu u skladu sa odredbom čl.591 .st.1. ZOO ne prestaje ugovor o zakupu koji je raniji vlasnik imao sa zakupcem, već tada nastaje odnos između novog vlasnika koji postaje zakupodavac i zakupca, te sva prava i obaveze iz ugovora o zakupu nastaju između njega i zakupca. Na novog zakupodavca prelaze sva prava utvrđena ugovorom o zakupu pa i pravo na zakupninu.

Po pravilu on ima pravo na zakupninu počev od prvog narednog roka poslije pribavljanja stvari, a ako je raniji zakupodavac primio zakupninu unaprijed on je dužan istu ustupiti novom zakupodavcu - čl.592. st.1. ZOO. Ovo važi ako raniji zakupodavac i pribavilac to pitanje nijesu na drugačiji način uredili. Kako je zakup počeo da teče 1.5.2004. godine, nakon zaključenja ugovora o kupoprodaji, i cjelokupna zakupnina plaćena unaprijed, a stranke ugovorom o kupoprodaji to pitanje nijesu uredile, to tužilac u smislu navedenih odredbi ima pravo da zahtijeva isplatu spornog iznosa."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.63/08 od 26.12.2008. godine)

POMORSKO PRAVO

OBJEKTIVNA ODGOVORNOST VLASNIKA BRODA ZA NAKNADU
ŠTETE

(Član 879 stav 1 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi
u vezi sa čl.155 Zakona o obligacionim odnosima)

Vlasnik broda neće odgovarati za naknadu štete ukoliko morsko dobro kao oštećeni nije dokazalo da je imalo izdatke u pogledu uklanjanja posljedica izlivanja nafte u more ili da je zbog toga spriječeno ostvarivanje dobiti koja se po redovnom toku stvari mogla očekivati.

Iz obrazloženja:

"Prema utvrdjenju prvostepenog suda dana 17.7.2001. godine u Luci Bar vršen je iskrcaj dizel goriva sa broda čiji je vlasnik prvotuženi. U toku iskrcaja, zbog naleta olujnog vjetrova došlo je do pucanja brodskih konopa i udaljenja broda od veza i pucanja obalnog teretnog crijeva na petrolejskom vezu te i izlivanja veće količine goriva u lučki bazen i priobalno more.

U smislu odredbe člana 879. st.1. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi za štetu koju prouzrokuje pomorski brod izlivanjem i izbacivanjem ulja po principu objektivne odgovornosti odgovara vlasnik broda, osim ako ne dokaže da postoje neke okolnosti iz tačke 1, 2. i 3. navedenog člana. To znači da je teret dokazivanja postojanja okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost na vlasniku broda.

Medjutim postojanje štete kao i njene visine dokazuje oštećeni. Pod štetom se u smislu člana 155. ZOO podrazumijeva umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist) kao i nanošenje drugom fizičkog ili psihičkog bola, ili straha.

U konkretnom spornom odnosu tužilac nije dokazao, (a na njemu je bio teret dokazivanja) da je imao izdatke u pogledu uklanjanja posljedica izlivanja nafte u more (obična šteta) ili da je zbog toga spriječeno ostvarivanje njegove dobiti koju je po redovnom toku stvari mogao očekivati."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.48/08 od 20.11.2008. godine)

SVOJSTVO POMORCA I ODGOVORNOST BRODARA

(Član 4 stav 2 Granskog Kolektivnog ugovora
u vezi sa ITF-om kolektivnog brodarskog ugovora)

Pomorcem, u smislu Granskog kolektivnog ugovora o radu i ITF kolektivnog brodarskog ugovora smatra se zaposleni na brodu prekookeanske i velike obalne plovidbe.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi čl. 4. Granskog kolektivnog ugovora za pomorski saobraćaj i lučko-pretovarne usluge ("Sl. list RCG", br.40/04), prava i obaveze pomoraca za vrijeme ukrcaja na brodu ostvaruju se u skladu sa ITF-ovim kolektivnim brodarskim ugovorom, a pomorcem u smislu ovog člana smatra se zaposleni koji obavlja posao na brodu prekookeanske i velike obalne plovidbe. Budući da je poč. Z.P. u momentu kada je nastupila smrt obavljao poslove na brodu koji je plovio u granicama male plovidbe, to se ne može smatrati pomorcem u smislu člana 4. st. 2. citiranog kolektivnog ugovora, što znači da nema mjesta primjeni ITF-ovog kolektivnog ugovora. To što je ugovorom o zaposlenju određeno da će obavljati posao na brodu velike obalne plovidbe nije ni od kakvog značaja, obzirom da je na nesumnjiv način utvrđeno da je obavljao posao na brodu male obalne plovidbe."

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.13/08 od 06.03.2008. godine)

RADNO PRAVO

OTKAZ UGOVORA O RADU
(Član 111 stav 1 tačka 9 Zakona o radu)

Davanje neistinitih podataka prilikom zasnivanja radnog odnosa uvijek povlači otkaz ugovora o radu, bilo da se radi o prvom zasnivanju radnog odnosa ili pak raspoređivanju radnika tokom trajanja radnog vijeka.

Iz obrazloženja:

"Pravilno je drugostepeni sud, po nalaženju ovog suda, primijenio materijalno pravo kada je svojom presudom preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac zasnovao radni odnos kod tuženog 1980. godine na radnom mjestu automehaničar, za koje radno mjesto se zahtijeva III stepen stručne spremlje koji je posjedovao u tom momentu. Tokom rada tj.1997. godine tužilac je pribavio diplomu JU SS "Vlahović Mirko" u Cetinju o završenom IV stepenu stručne spremlje mašinskog smjera, na osnovu koje je rješenjem tuženog br.91 - 1946 od 14.10.1998. godine, raspoređen na radno mjesto automehaničar - bušista I, za koje radno mjesto se zahtijeva ovaj stepen stručne spremlje. Tuženi je nakon provjere i utvrđenja da diploma nije vjerodostojna donio odluku o prestanku radnog odnosa br.91-157 od 31.03.2005. godine, kojom je tužiocu prestao radni odnos otkazom ugovora o radu, osnovom člana 111. st.1. tač.9. Zakona o radu.

Kod takvog činjeničnog stanja, i po nalaženju ovog suda, pravilno je postupio drugostepeni sud kada je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Naime, odredbom čl.111. st.1. tač.9. Zakona o radu, koji je važio u vrijeme donošenja sporne odluke tuženog, a i sada je u primjeni, određeno je da poslodavac može otkazati ugovor o radu zaposlenom ako je prilikom stupanja na rad, odnosno zasnivanja radnog odnosa dao neistinite podatke značajne za vršenje poslova radi kojih je zasnovao radni odnos.

Stoga, pravilno zaključuje drugostepeni sud da je sporna odluka tuženog zakonita, budući je poslodavac u skladu sa navedenom zakonskom odredbom otkazao ugovor o radu zaposlenom jer je prilikom stupanja na rad dao neistinite podatke. Pri tome, "stupanje na rad" ne može se vezivati samo za čin zasnivanja radnog odnosa, već i za raspoređivanje na rad na poslovima za koje je tužilac dao netačne podatke u pogledu stručne spremlje koja je neophodna za obavljanje tih poslova, što je konkretno u pitanju."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.591/08 od 08.12.2008. godine)

UGOVOR O RADU BEZ JAVNOG OGLAŠAVANJA
(Član 20 stav 1 tačka 3 Zakona o radu)

Ugovor o radu bez javnog oglašavanja sa licem koje je stručno osposobljeno, prekvalifikovano ili dokvalifikovano za rad na određenom radnom mjestu je nezakonit ako zaključenje ugovora nije prethodio sporazum između poslodavca i nadležnog organa za zapošljavanje.

Iz obrazloženja:

"Neosnovani su i navodi revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac na osnovu oglasa odlukom od 20.06.2005. godine primljen kod tuženog kao nezaposleno lice za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, odnosno stručno osposobljavanje za rad na radnom mjestu kontrolor livenja ingota i konti livenih gredica u sektoru kontrole kvaliteta za period od 20.06.2005. do 20.09.2005. godine. Dalje je utvrđeno da su stranke 14.09.2005. godine zaključile Ugovor o radu na neodređeno vrijeme na navedenom radnom mjestu koji je otkazan odlukom tuženog od 30.11.2005. godine i tužiocu raskinut radni odnos sa 01.12.2005. godine, po nalogu Republičke inspekcije rada koja je prilikom izvršene kontrole ustanovila da je ugovor o radu sa tužiocem nezakonito zaključen. Utvrđeno je i to da zaključenju predmetnog ugovora o radu nije prethodio sporazum između tuženog i Zavoda za zapošljavanje.

Prema odredbi čl.20. st.1. tač.3. Zakona o radu poslodavac može da zakluče ugovor o radu bez javnog oglašavanja sa licem koje je stručno osposobljeno, prekvalifikovano ili dokvalifikovano za rad na određenom radnom mjestu na osnovu sporazuma između poslodavca i Zavoda za zapošljavanje.

Iz iznijetog jasno proizilazi da je tužilac zasnovao radni odnos kod tuženog suprotno odredbama čl.20. st.1. tač.3. Zakona o radu, radi čega je i osporena odluka o otkazu ugovora o radu tužiocu od 30.11.2005. godine zakonita, pa su bez osnova navodi revizije da je predmetni ugovor otkazan isključivo na osnovu naloga inspekcije rada. Stoga su pravilno odlučili nižestepeni sudovi kada su odbili tužbeni zahtjev kojim se traži poništaj odluke tuženog o otkazu ugovora o radu tužiocu."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.518/08 od 04.12.2008. godine)

ZAKONITOST ODLUKE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA

(Član 64 stav 1 tačka 4 Zakona o osnovama radnih odnosa)

Ako zaposleni radi po smjenama, pravilo od 24 sata odmora nakon svake smjene koja traje 12 časova može se primijeniti samo ukoliko je zaposleni radio, a ne i kada nije dolazio na posao.

Iz obrazloženja:

"Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je ocjena zakonitosti odluke tužene o prestanku radnog odnosa tužiocu na dan 05.12.1998. godine, zbog neopravdanog izostanka 7 radnih dana s prekidima u roku od 3 mjeseca, i da se ista obaveže da ga vrati u radni odnos i rasporedi prema stručnoj spremi i sposobnostima.

Polazeći od toga da tužilac nije dolazio na posao 23.11.1998. godine, 24. na 25.11.1998., 26.11.1998., 27. na 28.11.1998., 29.11.1998., 30.11. na 01.12.1998., 02.12.1998., 3. na 04.12.1998. i 05.12.1998. godine, što je više od 7 radnih dana sa prekidima u toku 3 mjeseca, kao i više od 5 uzastopno, te da je izrazio volju da ne želi da radi, pri čemu nije bio suspendovan, niti mu je to rečeno od strane direktora, prvostepeni sud zaključuje da se radi o neopravdanom odsustvu i da su se stekli uslovi za prestanak radnog odnosa predviđeni čl.64. st.1. tač.4. Zakona o osnovama radnih odnosa i da je odluka tuženog zakonita.

Nasuprot tome, drugostepeni sud, iako nalazi da se radi o neopravdanom odsustvu budući da tužilac nije dokazao da je bio suspendovan, preinačava prvostepenu presudu i usvaja tužbeni zahtjev, zaključujući da je tužilac radio po smjenama u trajanju od 12 časova sa odmorom poslije smjene od 24 časa, pa se istom ne može računati neopravdan izostanak u noćnim smjenama (24/25.11.1998. i 3/4.12.1998. godine) kao 4 već kao 2 dana, što znači da je u spornim danima neopravdano odsutan 5 a ne 7 radnih dana, što spornu odluku čini nezakonitom.

Medjutim, po nalaženju ovog suda, izloženo pravno shvatanje drugostepenog suda nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, prema stanju u spisima predmeta medju strankama nije bilo sporno, a potvrđuju i izvedeni dokazi, da je tužilac bio u radnom odnosu kod tužene, gdje je obavljao poslove stražara radeći po smjenama 12 časova, da bi poslije svake smjene bio slobodan 24 časa. Nakon incidenta koji je napravio na svom poslu 21.11.1998. godine i vanrednog angažovanja drugog stražara za rad u nejkovoj smjeni tužilac više nije dolazi na posao. Prema rasporedu rada tužilac je bio u obavezi da radi u sljedeće dane: 23.11.1998. u periodu od 7 do 19 h, 24. na 25.11.1998. godine u periodu od 19 do 7 h, 26.11.1998. godine u periodu od 7 do 19 h, 27. na 28.11.1998. godine u periodu od 19 do 7 h, 29.11.1998. godine u periodu od 7 do 19 h, 30.11. na

01.12.1998. godine u periodu od 19 do 7 h, 02.12.1998. godine u periodu od 19 do 7 h i 5.12.1998. godine u periodu od 7 do 19 h. Zbog neopravdanog odsustva u navedenim danima direktor tužene je donio pobijanu odluku na osnovu čl.64. st.1. tač.4. Zakona o osnovama radnih odnosa. Takođe je utvrđeno da rješenje o suspenziji tužioca nije donijeto, da mu to nije saopšteno od pretpostavljenih, a u pismenoj izjavi od 09.12.2008. godine, između ostalog naveo je da mu nije toliko bitno da ostane na poslu.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno je prvostepeni sud izveo zaključak da je tužilac neopravdano izostao sa posla 7 radnih dana sa prekidom u roku od 3 mjeseca, čime su ispunjeni uslovi za prestanak radnog odnosa koje propisuje čl.64. st.1. tač.4. Zakona o osnovama radnih odnosa, koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa, što čini njegov zahtjev neosnovanim.

Pri tome, nema mjesta iznijetom stanovištu drugostepenog suda da se odsustvo u noćnim smjenama tužiocu računa 2 a ne 4 dana, s obzirom na vrijeme trajanja smjena i odmora poslije svake, jer se pravilo od 24 časa odmora nakon svake smjene (koja traje 12 časova) može primijeniti samo ukoliko je tužilac radio, a ne i kada nije dolazio na posao."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.260/08 od 13.06.2008. godine)

TEŽA POVREDA RADNE OBAVEZE
(Član 95 stav 1 tačka 3 Zakona o radu
u vezi sa čl.57 stav 2 tačka 5 Zakona o unutrašnjim poslovima)

**Zaposleni je počinio težu povredu radne obaveze ako je ostavio
povjereni službeni pištolj bez nadzora.**

Iz obrazloženja:

"U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je da je tužilac dana 12.11.2003. godine u svom parkiranom automobilu, bez nadzora ostavio svoj službeni pištolj do koga je kasnije, istog dana, neovlašćeno došao u posjed njegov drug P.D, koji je od tužioca prethodno zatražio ključeve od vozila, kako bi se poslužio mobilnim telefonom koji se nalazio u vozilu. Utvrđeno je i to da su pomenuti P. i I.V. iz pomenutog službenog pištolja pucali i ispalili više hitaca, od kojih je jedan od njih pogodio J.D. nanoseći mu tjelesnu povredu u predjelu lijevog ramena. Polazeći od tih odlučnih činjenica, koje u postupku nijesu bile sporne, tuženi je u postupku koji je proveden bez bitnih povreda pravilno primijenio čl.57. st.2. tač.5. Zakona o unutrašnjim poslovima kada je zaključio da je tužilac opisanim radnjama počinio težu povredu radne obaveze - ne preduzimanje mjera za bezbjednost ljudi i povjerenih stvari te mu u skladu s tim, kao disciplinsku mjeru, primjenom člana 57. st.2. tač.2. navedenog zakona, izrekao mjeru prestanka radnog odnosa.

Nesumnjivo je da je ostavljanjem službenog pištolja u automobilu, te davanjem ključa od automobila trećem licu, bez obzira na to što se radilo o njegovom drugu, koji je takodje nekada bio radnik policije, tužilac znao i morao biti svjestan mogućnosti da takvim postupanjem njegov službeni pištolj može doći u posjed trećih lica, pa i njegovog druga P. koji je prethodno od tužioca zatražio ključ od vozila da bi se navodno poslužio mobilnim telefonom. Na izloženi način, ostavljajući povjereni službeni pištolj bez nadzora i svjestan mogućnosti da isti dodje u posjed trećih lica koja su se pištojem docnije i poslužili i pucali na javnom mjestu, tužilac je, i po nalaženju ovoga suda, počinio povredu radne obaveze za koju mu je i izrečena navedena disciplinska mjera, koja je zakonom i bila predviđena.

Imajući u vidu iznijete razloge neosnovani su revizijski navodi kojima se ukazuje na propust nižestepenih sudova da utvrde postojanje unutrašnjeg propisa tuženog kojim je uređen način obezbjedjenja povjerenog oružja. Jer, ukoliko i postoji takav propis, njime svakako nebi bio doveden u pitanje zaključak disciplinske komisije tuženog i nižestepenih sudova, da je ostavljanje u automobilu i davanjem ključa automobila trećem licu, povjereni oružje bilo bez nadzora, čime je i stvorena mogućnost da isto

dodje u posjed trećih lica, što ukazuje na postojanje povrede radne obaveze o kojoj je naprijed bilo riječi."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.594/08 od 04.12.2008. godine)

TEŽA POVREDA RADNE OBAVEZE
(Član 95 stav 1 tačka 6 Zakona o radu
u vezi sa čl.57 stav 2 tačka 6 Zakona o unutrašnjim poslovima)

Činjenica da zaposleni kao vodja smjene nije sam unio fiktivne podatke o vozilu u internu knjigu, već je za to dao nalog drugom zaposlenom, ne oslobadja ga odgovornosti za povredu radne obaveze.

Iz obrazloženja:

"Obzirom da je u disciplinskom postupku koji je prethodio donošenju spornih odluka jasno utvrđena krivica tužioca, kao bitan uslov za utvrđivanje njegove odgovornosti, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da su pobijane odluke tuženog o utvrđivanju disciplinske odgovornosti tužioca donijete bez povreda procesnog i materijalnog prava, pa su u skladu sa tim odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Ovaj sud je cijenio sve navode revizije, pa je našao da su isti lišeni osnova. Posebno su cijenjeni navodi revizije kojima se ukazuje da je vozilo u pitanju bilo registrovano i ispravno, jer je ta činjenica bez uticaja, obzirom da je tužilac kao vodja smjene naredio svom potčinjenom da fiktivno unese podatke za vozilo koje nije prošlo carinski punkt, odnosno granični prelaz. Ovo nesumnjivo proizilazi iz disciplinskih spisa, tako da je jasno da samim tim što je tužilac znao da označeno vozilo kritične noći nije ušlo sa Kosova za Crnu Goru, odnosno da nije prolazilo kontrolni punkt "Kula", gdje je kao službeno lice te noći radio, morao biti svjestan da nalaganjem drugom zaposlenom da unese fiktivne podatke o tom vozilu u internu knjigu čini radnju suprotnu pravilima njegove službe, a samim tim i povredu radne obaveze koja mu je osporenim odlukama stavljena na teret."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.590/08 od 08.12.2008. godine)

POVREDA RADNE OBAVEZE
-Odgvojenost disciplinske i krivične odgovornosti-
(Član 95 stav 1 tačka 6 Zakona o radu
u vezi člana 412 stav 2 KZ RCG)

**Krivična odgovornost ne isključuje disciplinsku odgovornost
ako ta radnja predstavlja povredu radne obaveze.**

Iz obrazloženja:

"Prema stanju u spisima u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilac 16.01.2005. godine, prilikom kontrole saobraćaja, zatečen da upravlja svojim putničkim vozilom koje je bilo neregistrovano i na isto stavio registarske tablice PG-741-79 koje je uzeo sa gomile odbačenih tablica iz CB Podgovica, a koje su pripadale drugom vozilu. Protiv tužioca je vodjen disciplinski postupak zbog povrede radne obaveze iz čl.57. st.1. tač.7. Zakona o unutrašnjim poslovima i izrečena mu je disciplinska mjera prestanak radnog odnosa.

Imajući u vidu navedene činjenice nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. I po nalaženju ovog suda tužilac je učinio povredu radne obaveze iz čl.57. st.1. tač.7 Zakona o unutrašnjim poslovima jer ponašanje tužioca nesumnjivo šteti ugledu službe. To što je tužilac za isti životni događaj oglašen krivim za krivično djelo iz čl.412. st.2. u vezi st.1. KZ RCG nije relevantno za drugačije odlučivanje, jer krivična odgovornost ne isključuje disciplinsku odgovornost ako ta radnja predstavlja povredu radne obaveze. Radnja tužioca istovremeno predstavlja povredu radne obaveze čije postojanje, kao i disciplinska odgovornost tužioca su utvrđeni u zakonito sprovedenom postupku. Zbog toga je reviziju valjalo odbiti kao neosnovanu saglasno odredbi čl.408. ZPP."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.638/08 od 26.12.2008. godine)

OSNOV ZA OTKAZ UGOVORA O RADU
(Član 111 stav 1 tačka 1 Zakona o radu)

Ne postoji valjan osnov za prestanak radnog odnosa zbog neopravdanog izostanka s posla pet i više radnih dana uzastopno, ukoliko nije bilo uslova za rad (odvijanja procesa proizvodnje).

Iz obrazloženja:

"Prema osporenoj odluci br.11-05/06 od 25.05.2006. godine tužiocu je utvrđen prestanak radnog odnosa zbog neopravdanog izostanka s posla osnovom odredbe čl.111. st.1. tač.1. Zakona o radu, odnosno neopravdanog izostanka sa posla pet i više radnih dana uzastopno u periodu od 14. aprila 2006. do 25. maja 2006. godine.

Polazeći od činjenice da je u toku postupka pred nižestepenim sudovima nesumnjivo utvrđeno da kod tuženog zadnjih pet i više godina, uključujući i period koji se tužiocu osporenom odlukom stavlja na teret kao neopravdano odsustvo, nije bilo uslova za rad, niti odvijanja procesa proizvodnje (nije bilo dotoka električne energije i vode), to jasno proizilazi da tužilac krivicom tuženog nije bio radno angažovan, niti obavještavan o potrebi prisustva na radu, već naprotiv u tome je bio spriječen.

Iz iznijetog jasno proizilazi da ne postoji valjan pravni osnov, u smislu odredbe čl.111. st.1. tač.1. Zakona o radu, za prestanak radnog odnosa tužiocu, pa su s toga nižestepeni sudovi pravilno odlučili kada su spornu odluku poništili i obavezali tuženog da tužioca vrati u radni odnos. Inače, u prvostepenoj i pobijanoj presudi su o svemu potrebnom dali pravilni i potpuni razlozi, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.560/07 od 18.12.2007. godine)

ZAKONITOST ODLUKE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA
(Čl.111 stav 1 tačka 1 Zakona o radu)

Ako u odluci o prestanku radnog odnosa zbog neopravdanog odsustva sa posla pet i više radnih dana uzastopno nijesu navedeni radni dani koji su zaposlenom stavljeni na teret za neosnovano odsustvo s posla, nije ispunjen zakonski uslov za prestanak radnog odnosa.

Iz obrazloženja:

"Iz činjenica utvrđenih u prvostepenom postupku, a koje utvrđenje u svemu prihvata i drugostepeni sud, proizilazi da su tužioci dana 15.12.2005. godine došli na posao i da su radili do 9 h, kada su ugasili mašine, tražeći da im se obrati vlasnik firme u vezi neisplaćenih plata. Dalje proizilazi da tužioci nijesu dolazili na posao 16. i 17.decembra 2005. godine, a da je 18. decembar neradni dan (nedjelja) te da su tužioci dolazili na rad - 20., 21. 22. i 23.decembra 2005. godine, ali da su ranije napuštali posao. Nesporna je činjenica da protiv tužilaca nije pokrenut ni vodjen disciplinski postupak, tako da sporne odluke nijesu donijete u postupku propisanom odredbama člana 96. i 99. Zakona o radu.

Kod izloženog činjeničnog stanja, pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su usvojili tužbeni zahtjev tužilaca i poništili kao nezakonite osporene odluke tuženog o raskidu radnog odnosa sa tužiocima, zaključno sa 15.12.2005. godine.

Naime, polazeći od nesporne činjenice da protiv tužilaca nije pokrenut ni vodjen disciplinski postupak zbog teže povrede radne obaveze samovoljnog napuštanja posla, to se osporene odluke tuženog ne mogu smatrati odlukama o izrečenoj disciplinskoj mjeri, što su pravilno zaključili nižestepeni sudovi.

Nadalje, po ocjeni ovog suda, u predmetnoj pravnoj stvari ne postoji ni valjan pravni osnov u smislu odredbe člana 111. st.1. tač.1. Zakona o radu, za prestanak radnog odnosa zbog neopravdanog izostanka sa posla pet i više radnih dana uzastopno. Ovo stoga što u osporenim odlukama nijesu navedeni radni dani koji su tužiocima stavljeni na teret kao neopravdano odsustvo sa posla, a satim tim nije se ispunio ni zakonski uslov da im može prestati radni odnos po navedenom osnovu, o čemu su u prvostepenoj i pobijanoj presudi o svemu potrebno dati pravilni i potpuni razlozi, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.114/08 od 09.04.2008. godine)

ZASTARJELOST VODJENJA DISCIPLINSKOG POSTUPKA I OCJENA
ZAKONITOSTI RJEŠENJA O PRESTANKU RADNOG ODNOSA
(Član 98 stav 3 u vezi sa čl.111 Zakona o radu)

Ako je disciplinski postupak okončan po isteku zakonom predviđenog roka u kome se može voditi, rješenje o prestanku radnog odnosa je nezakonito.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi čl.38. st.2 Opšteg kolektivnog ugovora ("Sl.list RCG", br.1/2004), koji je u tom periodu važio, zaposleni mora biti saslušan pred disciplinskim organom, a prema stavu 3. istog člana, u slučaju ako je zaposleni protiv koga je pokrenut disciplinski postupak uredno pozvan, a razlog izostanka nije opravdao, rasprava se može održati i bez njegovog prisustva.

Kod činjenice da tužiocima dostavljanje poziva za raspravu pred disciplinskim organom nije izvršeno na zakonit način, čime im je povrijeđeno pravo na odbranu, to su i osporena rješenja o prestanku radnog odnosa tužiocima nezakonita, pa su nižestepeni sudovi pravilno postupili kada su ih kao takva poništili.

Isto tako, i po ocjeni ovog suda, pobijanom presudom se pravilno zaključuje da je u konkretnom slučaju, u smislu čl.98. st.3. Zakona o radu nastupila zastarjelost vođenja disciplinskog postupka, a koja nastupa protekom subjektivnog roka od 3 mjeseca od dana pokretanja postupka za utvrđivanje povrede radne obaveze. Primijenjeno na konkretni slučaj proizilazi da je tuženi pokrenuo disciplinski postupak protiv tužilaca rešenjem o pokretanju od 27.07.2004. godine, a da je isti okončan odlukom Odbora direktora br.9/1M od 29.10.2004. godine, što znači da je disciplinski postupak okončan po isteku zakonom predviđenog roka u kome se može voditi, a što takodje osporena rešenja o prestanku radnog odnosa tužiocima čini nezakonitim."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.154/08 od 20.05.2008. godine)

ZASTARJELOST PRAVA NA OTPREMNINU
(Član 43 stav 1 tačka 4 Zakona o osnovama radnih odnosa
u vezi sa čl.371 Zakona o obligacijama)

**Pravo zaposlenog za čijim je radom prestala potreba da
zahtijeva jednokratnu novčanu isplatu u visini od 24 mjesečne zarade,
zastarjeva u opštem zastarnom roku od 10 godina.**

Iz obrazloženja:

"Predmetnom tužbom tužilja je tražila poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa i isplatu 24 zarade, kao zakonskog prava tehnološkog viška.

I po ocjeni ovog suda pravilno su zaključili nižestepeni sudovi da je tužba neblagovremena u dijelu kojim je tražen poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa. Ovo sa razloga što je u toku prvostepenog postupka utvrđeno da je tužilja konačno rješenje o prestanku radnog odnosa br.272/2001 od 20.08.2001. godine (sporno rješenje) primila tokom 2002. godine, a da je predmetnu tužbu podnijela sudu 12.07.2005. godine, što je znatno po isteku roka (od 15 dana), utvrđenog odredbom čl.69. st.1. Zakona o osnovama radnih odnosa.

Stoga su pravilno odlučili nižestepeni sudovi kada su tužbu u tom dijelu odbacili, kao neblagovremenu, pa je reviziju u tom dijelu valjalo odbiti, kako je to odlučeno st.2. izreke, a ovo saglasno odredbi čl.408. ZPP.

Medjutim, nižestepeni sudovi su imali pogrešan pravni pristup prilikom odlučivanja o zahtjevu tužilje za isplatu 24 zarade. Naime, postavljeni zahtjev se odnosi na jednokratnu novčanu isplatu u visini od 24 mjesečne zarade zaposlenog, kao jedno od prava zaposlenog za čijim je radom prestala potreba (tehnološkog viška) u smislu odredbe čl.43. Zakona o osnovama radnih odnosa. Prema tome, nije u pitanju zahtjev tužilje za isplatu zarade za period od 24 mjeseca, kakav su pristup imali pri odlučivanju nižestepeni sudovi.

Obzirom da je u pitanju zahtjev, kao zakonsko pravo zaposlenog za čijim je radom prestala zakonska potreba, to se takvim zahtjevom ne može raspolagati, niti se može zaključivati poravnanje o istom.

Kako je u pitanju dug iz zakonske obaveze tuženog, to i zastarjelost treba cijeliti primjenom opštih zastarnog roka, koji u smislu čl.371. ZOO iznosi 10 godina, a ne kao zastarjelost potraživanja povremenih davanja (u smislu odredbe čl.372. st.1. ZOO). Pošto nižestepeni sudovi nijesu imali u vidu izloženi pravni pristup valjalo je ukinuti obje nižestepene presude u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužilje za isplatu 24 zarade, i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.137/08 od 10.04.2008. godine)

NAKNADA ZARADA I DRUGA PRIMANJA
(Član 69 stav 5 u vezi čl.70 Zakona o radu)

Zaposleni ima pravo na naknadu zarade u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom i za vrijeme prekida rada koji je nastao bez krivice zaposlenog.

Iz obrazloženja:

"Nalazeći da je pravilan zaključak prvostepenog suda da su tužioci u spornom periodu bili prisutni na poslu i da su evidentirani u šihtnim listama pod naznakom "radno vrijeme 2", ali da nijesu ostvarivali rezultate rada, drugostepeni sud je žalbu tužilaca odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu. Drugostepeni sud zaključuje da je tužiocima, obzirom da nijesu ostvarivali rezultate rada, tuženi pravilno isplaćivao samo osnovnu zaradu, kao i da tužioci nijesu dokazali da su u spornom periodu upućivani na prinudni odmor.

Medjutim, po ocjeni ovog suda nižestepeni sudovi su imali pogrešan pravni pristup u rješavanju predmetne stvari, zbog čega su relevantne činjenice ostale neispitane, pa su nižestepene presude morale biti ukinute i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Naime, po ocjeni ovog suda, izloženi činjenični i pravni zaključak nižestepениh sudova za sada se ne može prihvatiti, jer nema svoje opravdanje u rezultatima dokaza, našto se s pravom ukazuje revizijom tužilaca.

Prema odredbi čl.70. Zakona o radu ("Sl. list RCG", br.43/03), zaposleni ima pravo na naknadu zarade u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom pored ostalog i za vrijeme prekida rada koji je nastao bez krivice zaposlenog, dok čl.69. st.5. istog zakona propisuje, da je poslodavac dužan da i u slučaju poremećaja u poslovanju zaposlenom isplati razliku između garantovane zarade i zarade koju bi ostvario u skladu sa kolektivnim ugovorom, najkasnije po završnom računu.

Iznijeto ukazuje da je pravilna primijena navedenih zakonskih odredbi nalagala da se u postupku sa potpunom izvjesnošću ispita, da li su tužioci u periodu za koji potražuju razliku zarade dolazili na rad i da li je evidencija o njihovom prisustvu na radu u šihtnim listama vodjena upravo iz tih razloga. Dalje je bilo nepohodno utvrditi, da li tužioci u spornom periodu nijesu radili iz razloga što im poslodavac nije omogućio uslove za rad, te konačno da li tužioci krivicom tuženog nijesu bili radno angažovani u označenom periodu, ili pak u vezi sa tim postoji i njihov doprinos."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.93/08 od 08.04.2008. godine)

ISKLUČENJE PRAVA NA NAKNADU ŠTETE ZBOG NEZAKONITOG
PRESTANKA RADNOG ODNOSA
(Član 111 stav 1 tačka 11 Zakona o radu)

Radnik kome je nezakonito pretao radni odnos nema pravo na isplatu naknade zarade i drugih primanja za vrijeme odsustva sa posla, ako je radom kod drugog poslodavca ostvario zaradu ili je mogao ostvariti, a to nije.

Iz obrazloženja:

"Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe čl.401. ZPP-a, pa je našao da je revizija osnovana.

Iz predmetnih spisa proizilazi da je prvostepenom presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.30116/03 od 19.07.2005. godine, poništeno kao nezakonito rješenje tuženog br.01-1131/01 od 22.10.2003. godine kojim je otkazan Ugovor na radu br.01-131/02 od 17.03.2003. godine i tuženi obavezan da vrati tužioca na rad. Postupajući po navedenoj presudi tuženi je tužioca vratio na rad dana 02.03.2006. godine. Tuženi je 29.10.2003. godine donio dopunsko rješenje br.01-1131/03 o otkazu ugovora o radu. Dopunskim rješenjem je dispozitiv proširen odredbom o otkaznom roku, a obrazloženje se odnosi na otkazni razlog iz čl.111. st.1. tač.11. Zakona o radu o kome nije odlučivano osnovnim rješenjem br.01-1131/01 od 22.10.2003. godine.

Polazeći od činjenice da tužilja nije tražila poništaj dopunskog rješenja tuženog br.01-1131/3 od 29.10.2003. godine kojim je predviđen novi osnov za prestanak radnog odnosa, nižestepeni sudovi su zaključili da je tužilja bila van rada na zakonit način, pa su odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Po ocjeni ovog suda izloženo pravno stanovište nižestepeni sudova nije pravilno i zasniva se na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Kako su nižestepeni sudovi zbog pogrešne primjene materijalnog prava propustili da utvrde činjenice odlučne za njegovu pravilnu primjenu, pobijane presude se moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Nižestepeni sudovi izvode pogrešan zaključak da je dopunsko rješenje br.01-1131/3 od 29.10.2003. godine pravosnažno i da predstavlja novi osnov za prestanak radnog odnosa. Samo dispozitiv rješenja može postati pravosnažan, a ne i njegovo obrazloženje. Kako se dispozitiv navedenog dopunskog rješenja odnosi samo na otkazni rok, a ne na otkaz ugovora o radu, to isto ne može biti osnov za prestanak radnog odnosa, te je bilo nepotrebno da tužilja traži poništaj tog rješenja.

Osim toga, nižestepeni sudovi su dužni da na pouzdan način utvrde da li je tužilja u spornom periodu radom kod drugog poslodavca ostvarivala zaradu ili je istu mogla ostvariti, a to nije učinila, odnosno da utvrdi da li je zbog odsustva sa rada zaista pretrpjela štetu, a koja činjenica je od bitnog

značaja za osnovanost tužbenog zahtjeva. Štete nema, ako je otklonjena radom kod drugog poslodavca, ili je mogla biti otklonjena, a nije. Pri obračunu naknade štete uzima se u obzir samo zarada, odnosno druga lična primanja koja tužilac zbog nezakonitog radnog odnosa nije mogao ostvariti."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.108/08 od 02.06.2008. godine)

POVREDA NA RADU I OSLOBODJENJE OD ODGOVORNOSTI ZA
NAKNADU ŠTETE
(Član 106 Zakona o radu
u vezi sa čl.177 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima)

Preduzeće čiji je radnik pretrpio povredu na radu oslobadja se odgovornosti, ako je do povrede došlo isključivo krivicom radnika.

Iz obrazloženja:

"Neosnovani su navodi revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Polazeći od utvrđenja da je tužilac povrijeđen dana 16.09.1998. godine, oko 13,30^h, prilikom ulaska u autobus kojim je upravljao, poklizavši se na zamašćenoj stepenici autobusa, te je tom prilikom slomio nogu, zbog koje povrede je duže vremena liječen i pretrpio je nematerijalnu štetu, a budući da je prema Pravilniku o sistematizaciji tuženog, kao vozač autobusa, bio dužan da sam održava čistoću i organizuje čišćenje autobusa, pravilno su zaključili nižestepeni sudovi da je do povrede došlo isključivo krivicom tužioca. Stoga su pravilno odlučili nižestepeni sudovi kada su odbili postavljeni tužbeni zahtjev primjenom pravila o oslobadjanju tuženog od odgovornosti, saglasno odredbi člana 177 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.516/08 od 16.12.2008. godine)

OSNOVI ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU
(Član 154 Zakona o obligacionim odnosima
u vezi sa čl.62 stav 5 Zakona o osnovama radnih odnosa)

Prijava o povredi na radu daje mogućnost povrijedjenom na ostvarenje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, ali mu ne daje pravo da ostvari naknadu štete od preduzeća ukoliko je do povrede došlo prilikom samovoljnog vršenja posla za treće lice.

Iz obrazloženja:

"U postupku pred prvostepenim sudom nesumnjivo je utvrđeno da je tužilac povrijedjen dana 07.10.1998. godine, obavljajući poslove sjekača motoriste za potrebe privatnika B.D. koji je radio na gradilištu tuženog. Pri tom je utvrđeno da tužilac nije radio po naredjenju ovlašćenih lica tuženog, a njegovih neposrednih pretpostavljenih, već je samovoljno pristupio izvršenju posla za navedeno treće lice.

Prema odredbama čl.62. st.5. Zakona o osnovama radnih odnosa ako radnik pretrpi štetu na radu i u vezi sa radom poslodavac je dužan da mu štetu nadoknadi po opštim načelima i odgovornosti za štetu. Ta načela sadržana su u odredbi čl.154. Zakona o obligacionim odnosima, koja određuje odgovornost za štetu po osnovu krivice i odgovornost za štetu od opasnih stvari ili djelatnosti. U konkretnom slučaju ne postoji ni jedan od navedenih osnova odgovornosti tuženog, jer povreda nije nastala ni krivicom tuženog, a ni u redovnom obavljanju poslova tužioca, koji su u okviru djelatnosti tuženog. Do štete je u konkretnom slučaju odnosno povrede tužioca došlo prilikom obavljanja poslova za treće lice koje je izvodilo radove na gradilištu tuženog. Stoga je pravilno odlučio drugostepeni sud kada je preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio, dajući u svojoj presudi pravilne i potpune razloge, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.

Pri nesumnjivo utvrđenoj činjenici da je tužilac obavljao poslove u kritičnom momentu za treće lice, a ne za tuženog, bez osnova su navodi revizije kojima se ukazuje da odgovornost tuženog za naknadu tražene štete postoji zbog loše i neadekvatno organizovanog izvršavanja poslova na radilištu. Isto tako, na odluku suda je bez uticaja i to što o predmetnoj povredi tužilac posjeduje sačinjenu prijavu o povredi na radu, jer kritična nezgoda ima karakter povrede na radu u smislu odredbe čl.40. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl. list SRJ", br.30/96). Stoga mu prijava o povredi na radu daje mogućnost na ostvarenje prava iz penzijsko invalidskog i zdravstvenog osiguranja, ali mu ne daje pravo da ostvari i naknadu štete."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.52/08 od 08.02.2008. godine)

SPORAZUM O RASKIDU RADNOG ODNOSA I OCJENA NJEGOVE
ZAKONITOSTI

(Član 110 u vezi sa čl.121 stav 1 Zakona o radu)

Ocjena zakonitosti sporazuma o raskidu radnog odnosa može se zahtijevati pred nadležnim sudom u roku od 15 dana od dana uručenja sporazuma.

Iz obrazloženja:

"Iz činjenica utvrđenih u pravostepenom postupku, a koje utvrđenje u svemu prihvata i drugostepeni sud, proizilazi da je tužilja sa tuženim 1.10.2003. godine zaključila ugovor o radu na određeno vrijeme i to za period od 1.10.2003. godine do 1.10.2004. godine - (Čl.1. Ugovora) te da stranke, kako je dalje predviđeno u čl.16. navedenog ugovora, mogu zaključiti novi ugovor na određeno vrijeme istekom ugovorenog roka, a ukoliko u roku od 30 dana po isteku roka za koji je ugovor zaključen ne zakluče novi ugovor smatraće se da je ovaj prećutno produžen za narednih 12 mjeseci. Dalje proizilazi da je tužilja prilikom zaključenja navedenog ugovora o radu potpisala i sporazum o raskidu radnog odnosa u kojem je tuženi, po isteku njenog rada na određeno vrijeme, prema ugovoru o radu, upisao datum 31.12.2005. godine, kao dan kada je sa tužiljom raskinuo radni odnos.

Kod izloženog činjeničnog stanja, pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su odbacili kao neblagovremenu tužbu tužilje za poništaj sporazuma o raskidu radnog odnosa. Ovo zbog toga što je u postupku nesumnjivo utvrđeno da je tužilji navedeni sporazum uručen dana 31.12.2005. godine, a tužbu za poništaj istog podnijela je sudu 27.01.2006. godine, tj. po proteku roka od 15 dana od dana uručenja. Naime, navedeni sporazum ima karakter konacnog akta pa se, kako pravilno zaključuju nižestepeni sudovi, ocjena njegove zakonitosti pred sudom može zahtijevati u skladu sa odredbom čl.121. st.1. Zakona o radu.

Takodje su nižestepeni sudovi pravilno odlučili kada su odbili kao neosnovan i eventualni zahtjev tužilje. Jer, i po ocjeni ovog suda, pri ispitivanju postojanja uslova za ništavost navedenog sporazuma o raskidu radnog odnosa neophodno je dovesti u medjusobnu vezu sadržinu ugovora o radu i navedenog sporazuma. Ovo zbog toga što se tužilja zaključenim ugovorom o radu svojom voljom saglasila da joj radni odnos kod tuženog može prestati pod ugovorenim uslovima, pa sporazum o raskidu njenog radnog odnosa ustvari predstavlja samo akt realizacije ugovorenog načina i uslova raskida radnog odnosa utvrđenih ugovorom. Zato je tuženi, kao poslodavac, mogao radni odnos sa tužiljom raskinuti navedenim sporazumom, na koji način nije postupio suprotno odredbi člana 110. Zakona

o radu, pa time nijesu ispunjeni uslovi za njegovu ništavost u smislu odredbe člana 103. ZOO."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.201/08 od 04.06.2008. godine)

ZAKONITOST ODLUKE O RASPODJELE STANOVA
(Član 18 i čl.34 Pravilnika o rješavanju stambenih potreba)

Činjenica da je radnik korisnik tuđe njege i pomoći i da lice koje mu pruža pomoć stanuje sa njim obezbjeđuje mu mogućnost dobijanja stana veće kvadrature, a ne pravo na dobijanje većeg broja bodova po osnovu članova porodičnog domaćinstva.

Iz obrazloženja:

"Tuženi je sproveo postupak predmetne raspodjele stanova u skladu sa važećim Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba korisnika penzije, te da je tužilju pravilno bodovao po svim kriterijumima, a u skladu sa odredbama čl.28 - 36. navedenog akta o raspodjeli stanova. S tim u vezi nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da se brataničina tužilje, iako je sa istom zaključila ugovor o doživotnom izdržavanju, nije mogla smatrati članom njenog porodičnog domaćinstva, budući da čl.34. označenog Pravilnika isključuje takvu mogućnost. Činjenica da je tužilja korisnik tuđe pomoći i njege i da lice koje joj pruža tu pomoć sa njom stanuje samo joj obezbjeđuje u smislu čl.18. st.1. al.2. Pravilnika, mogućnost dobijanja stana veće kvadrature, a ne i pravo na dobijanje većeg broja bodova po osnovu članova porodičnog domaćinstva."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.433/08 od 04.12.2008. godine)

USLOVI SUDSKE ZAŠTITE
(Član 69 Zakona o osnovama radnih odnosa)

Samo konačna odluka o dodjeli stanova može biti predmet sudske zaštite.

Iz obrazloženja:

"U odredbi čl.69. Zakona o osnovama radnih odnosa ("Sl.list SRJ",br.29 od 26.6.1996. godine) koji je bio važeći u vrijeme kada je Komsijja za stambene odnose tuženog odlučivala o predmetnoj raspodjeli stanova, i koja se ima primijeniti na sporni odnos (a ne kako to pogrešno čini prvostepeni sud pozivajući se na odredbe čl.120. i 121. Zakona o radu), propisano je da zaposleni koji nije zadovoljan konačnom odlukom direktora ima pravo da pokrene spor kod nadležnog suda radi zaštite svojih prava u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke. Pod konačnom odlukom u smislu ove odrede treba smatrati odluku donijetu u drugom stepenu, budući je i Pravilnikom o stambenim odnosima tuženog (čl.38. st.2.) predviđeno pravo prigovora protiv prvostepene odluke u roku od 15 dana od dana njenog objavljivanja. Znači, u smislu navedene odredbe Pravilnika, nije postojala obaveza tuženog da osporenu odluku stambene komisije dostavi tužiocu, radi čega su navodi revizije kojima se na tu obavezu ukazuje neosnovani.

Prema tome, kako u konkretnom slučaju tuženi nije odlučivao po prigovoru tužioca, to samim tim nije ni donijeta drugostepena odluka, koja bi predstavljala konačnu odluku o dodjeli stanova i ista bi, kao takva, jedino uživala sudsku zaštitu.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.29/08 od 06.02.2008. godine)

ZAŠTITA PRAVA PRED NADLEŽNIM SUDOM
(Član 121 Zakona o radu)

Rang lista za zadovoljenje stambenih potreba radnika nije pravni akt te ne uživa posebnu sudsku zaštitu.

R J E Š E N J E

Ukidaju se presuda Višeg suda u Podgorici Gž.br.2077/07 od 26.02.2008. godine i presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.267/06 od 4.06.2007. godine i tužba odbacuje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.2077/07 od 26.02.2008. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tuženog i potvrđena presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.267/06 od 4.06.2007. godine, kojom je poništena kao nezakonita odluka tuženog broj 3921/1 od 16.01.2006. godine i tuženi obavezan da izvrši ponovnu raspodjelu stanova po oglasu broj 906 od 22.03.2005. godine, kao i da isplati tužiocu naknadu troškova parničnog postupka od 2.135 eura, sve u roku od osam dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom izvršenja.

Protiv drugostepene presude tuženi je izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložio je da se nižestepene presude preinače i tužbeni zahtjev odbije kao neosnovan.

Tužilac nije podnio odgovor na reviziju.

Po razmotrenju predmetnih spisa, ovaj sud je našao da je revizija osnovana.

Predmet spora, u ovoj stvari, predstavlja zahtjev za poništaj odluke tuženog broj 3921/1 od 16.01.2006. godine, kojom je Upravni odbor tuženog odbio tužiočev prigovor izjavljen na rang listu za rješavanje stambenih pitanja zaposlenih davanjem stanova u zakup broj 3843 od 7.11.2005. godine, koju je utvrdila Komisija za stambena pitanja.

Iz spisa se vidi da je tuženi, nakon donošenja odluke, koja je predmet ovog spora, donio i konačnu odluku o dodjeli stanova u zakup pod br.852 dana 20.02.2006. godine, na osnovu koje je i izvršena raspodjela 17 stanova, koji su bili obuhvaćeni oglasom od 22.03.2005. godine.

Prema tome, odluka koja se pobija u ovom sporu odnosi se na rang listu za rješavanje stambenih potreba. Međutim, rang lista za zadovoljavanje stambenih potreba radnika nije pravni akt, već akt pravne tehnike kojim se utvrđuje redosled prvenstva u ostvarenju prava na stan. Zbog toga, ona i ne uživa posebnu sudsku zaštitu. Samim tim, rang lista iako je sa njome tužilac bio isključen iz postupka raspodjele, ne može biti predmet radnog spora, već

je to samo mogao biti zahtjev za ocjenu zakonitosti konačne odluke o dodjeli stanova koji su bili predmet raspodjele.

Medjutim, odluku o dodjeli stanova tužilac nije pobijao, već je u ovom sporu tužbeni zahtjev usmjerio na poništaj odluke kojom je odbijen njegov prigovor na utvrđenu rang listu.

Kod činjenice da je tužilac postavio zahtjev za ocjenu zakonitosti rang liste, a ne konačne odluke o dodjeli stanova u zakup, nije ni bilo osnova za sudsku zaštitu zbog čega je tužba u ovoj stvari nedozvoljena.

Stoga su, nižestepeni sudovi, kako se s pravom u reviziji navodi, odlučivali o sporu koji ne spada u sudsku nadležnost, čime je učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367. st. 2. tač. 3. Zakona o parničnom postupku, pa je pobijanu i prvostepenu presudu valjalo ukinuti i tužbu odbaciti."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev.br.236/08 od 26.06.2008. godine)

NEDOZVOLJENOST TUŽBE PROTIV RJEŠENJA STEČAJNOG
UPRAVNIKA

(Član 26 tačka 1 Zakona o insolventnosti privrednih društava)

Tužba za poništaj rješenja stečajnog upravnika kojim je utvrđen prestanak radnog odnosa je nedozvoljena.

Iz obrazloženja:

"Kod činjenice da je nad tuženim otvoren postupak stečaja i u toku tog postupka donijete odluke o prestanku rada tužilje, nižestepeni sudovi su zaključili da nije postojao osnov za poništaj spornih odluka tuženog, pa je zahtjev tužilja odbio kao neosnovan.

Ovakav pravni pristup nižestepeni sudova je neprihvatljiv.

Naime, odredbom člana 26 tačka 1 Zakona o insolventnosti privrednih društava ("Sl.list RCG", br.6 od 8.02.2002. godine), je propisano da je dužnik, povjerilac ili bilo koje pravno ili fizičko lice koje dokaže svoj pravni interes može da podnese sudu pisani prigovor na svaku radnju koju izvrši upravnik ili da podnese zahtjev za prinudno izvršenje radnji koju je upravnik na osnovu ovog zakona trebao da preduzme, a nije je preduzeo.

Dakle, zakonom nije propisana mogućnost da se odluke stečajnog upravnika mogu pobijati tužbom, već shodno navedenoj zakonskoj obavezi samo prigovorom stečajnom sudu. Zbog toga je tužba za poništaj rješenja stečajnog upravnika kojima je utvrđen prestanak radnog odnosa tužiljama nedozvoljena, pa je istu valjalo odbaciti."

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.I.P.br.36/08 od 13.06.2008. godine)

UPRAVNO PRAVO

UPIS PRAVA U KATASTAR NEPOKRETNOSTI
(Član 81 u vezi čl.8 Zakona o državnom premjeru,
katastru i upisima prava na nepokretnosti)

Presuda o odbijanju tužbenog zahtjeva tužioca za utvrđenje svojinskog prava na zemljištu, u parničnom postupku, ne stvara materijalno pravnu pretpostavku tuženom da, u upravnom postupku, konstituiše takvo pravo upisom u katastar nepokretnosti.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja u upravnom sporu, kao postupku kontrole zakonitosti osporenog upravnog akta, kao i činjeničnom supstratu utvrđenom u postupku, pravilno je stanovište Upravnog suda Crne Gore, u konkretnoj upravnoj stvari, da pravosnažna sudska odluka Višeg suda u Podgorici Gž.br.1037/01 od 18.12.2001. godine, kojom je preinačena presuda Osnovnog suda u Podgorici P.br.5589/96 od 3.06.2001. godine, i odbijen tužbeni zahtjev V.S, za utvrđenje prava korišćenja na spornom predmetnom zemljištu, a na osnovu kojih je tužilac tražio promjenu upisa u katastar nepokretnosti, ne može biti valjani materijalno pravni osnov za upis odgovarajućeg vlasničkog prava u korist tužioca - Opština Podgorica, shodno član 81. u vezi člana 8. Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnosti. Ovo sa razloga jer se iz citirane presude o odbijanju naznačenog tužbenog zahtjeva navedenog lica ne može konstruisati, argumentum a contrario, presumpcija postojanja takvog prava na strani tuženog, a pored toga istom presudom se ne konstituiše odgovarajući materijalno pravni osnov podoban da se na temelju njega izvrši odgovarajući upis prava na nepokretnosti u smislu naznačene odredbe citiranog zakona.

*(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.84/2008 od 20.10.2008.
godine)*

NAKNADA ZA EKSPROPRIISANU NEPOKRETNOST
(Član 25 Zakona o eksproprijaciji)

Isplata naknade tržišne vrijednosti za ekspropriisanu vrijednost od strane korisnika prema njenom vlasniku vrši se u posebnom postupku nakon pravosnažnosti akta o eksproprijaciji.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja u upravnom sporu, kao postupku kontrole zakonitosti osporenog upravnog akta kao i činjeničnom supstratu utvrđenom u postupku pred upravnim organima, pravilno je Upravni sud Crne Gore našao da je, u konkretnoj upravnoj stvari, javni interes za eksproprijaciju predmetne nepokretnosti utvrđen Detaljnim urbanističkim planom "Momišići A" Zona I, kojim je planirana saobraćajnica Moskovske ulice prema Malom brdu, u skladu sa elaboratom eksproprijacije, označenoj kao kat. parc. 577/2 nastalu od kat. parc. br.577 iz lista nepokretnosti br.349 KO Podgorica I, na temelju rješenja Područne jedinice Uprave za nekretnine - Podgorica br.465-101-UP-4006/06 od 19.02.2007. godine, te da je tužilac, shodno čl.23. st.2. Zakona o eksproprijaciji saslušan prije donošenja rješenja o eksproprijaciji - zapisnik od 10.08.2006. godine saglasivši se da se eksproprijacija predmetnog zemljišta izvrši, a da je stavom 2. naprijed citiranog upravnog akta obavezana Opština Podgorica da vlasniku isplati tržišnu vrijednost naknade za oduzeto pravo svojina na naznačenoj nepokretnosti, shodno članu 25. citiranog Zakona.

Ukazuje se da je pobijana presuda dala odgovor na pitanje naknade za ekspropriisanu nepokretnost, a na ime, da se ista utvrđuje nakon što rješenje o eksproprijaciji stekne pravosnažnost."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.140/2008 od 31.12.2008. godine)

SPORAZUM STRANAKA O NAKNADI U POSTUPKU POVRAĆAJA
IMOVINSKIH PRAVA I OBEŠTEĆENJA

(Član 7 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja)

Sporazum (poravnanje) stranaka o naknadi za izuzetu nepokretnost ne može biti pravni osnov za povraćaj imovinskih prava i obeštećenja zbog nepravične visine naknade, bez prethodnog pobijanja sporazuma zbog eventualnih mana u nedostatku volje.

Iz obrazloženja:

"Polazeći od pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja u upravnom sporu, radi kontrole zakonitosti osporenog akta, a u vezi sa sporazumom o naknadi za izuzetno zemljište i njenoj isplati, ovaj sud ističe da se pri sporazumnoj rješavanju visine naknade za izuzeto zemljište, što je slučaj u konkretnoj pravnoj stvari, a imajući u vidu pravni osnov iz odredbe člana 7. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja, mora poći od toga da je time riješeno pitanje naknade saglasno sopstvenom interesu u datom vremenu zaključenog poravnanja bilo vlasnika, bilo podnosioca zahtjeva i da stoga nema osnova za izvodjenje zaključka da tako utvrđena i isplaćena naknada nije pravična. Sporazumno rješenje pitanje naknade ne daje osnov da se u docnijem vremenskom periodu taj sporazum pobija zbog nedostatka pravičnosti a da se nije koristilo pravno sredstvo koje je stajalo na raspolaganju da bi se sporazum - poravnanje pobijalo zbog eventualnih mana u nedostatku slobodne volje stranaka."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.103/2008 od 25.09.2008. god)

POVRAĆAJ ODUZETIH IMOVINSKIH PRAVA I OBEŠTEĆENJE
(Član 29 u vezi čl.3 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i
obeštećenja)

Za ostvarivanje prava po osnovu oduzetih imovinskih prava i obeštećenja potrebna je egzistencija konkretnog pojedinačnog pravnog akta o oduzimanju imovinskog prava.

Iz obrazloženja:

"U upravnom postupku je utvrđeno da pravnom prethodniku tužioca imovinska prava nijesu oduzeta bilo kojim rješenjem ili drugim aktom nadležnog državnog organa.

Polazeći od te činjenice, koja se podnijetim zahtjevom i ne spori, osnovano Upravni sud nalazi da je podnijeta tužba neosnovana, a pobijano rješenje zakonito. Ovo sa razloga što je za ostvarivanje prava po osnovu Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja neophodno da je od bivšeg vlasnika pravo svojine oduzeto konkretnim pravnim aktom, a kako to proizilazi iz čl. 29 u vezi čl. 3 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja.

Navodi podnijetog zahtjeva o tome da bivšem vlasniku nije plaćena naknada su bez značaja, kod činjenice da nema dokaza da je istom pravo svojine oduzeto bilo kojim aktom nadležnog državnog organa."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.95/2008 od 25.09.2008. god)

POVRAĆAJ ODUZETIH IMOVINSKIH PRAVA
PRAVNA PRIRODA AKTA O USPOSTAVLJANJU DRŽAVNE LINIJE
IZMEDJU PRIVATNIH I DRUŠTVENIH ŠUMA
(Član 1 i 3 Zakona o Povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja)

Upravni akt kojim su od strane nadležne administrativne vlasti uspostavljene državne linije (granične) između privatnih i društvenih šuma nije akt o oduzimanju nepokretnosti te ne može biti pravni osnov za povraćaj oduzetih imovinskih prava.

Iz obrazloženja:

"U ovom sporu nije od ranijeg vlasnika izvršeno oduzimanje imovinskih prava u smislu čl.1. i 3. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju i zbog čega ne postoji akt o oduzimanju nepokretnosti. Rješenjem Odsjeka za imovinsko - pravne poslove Opštine Ivangrad br.04b-9754/2 od 09.09.1964. godine, nema karakter oduzimanja nepokretnosti, već se po svojoj pravnoj prirodi radi o aktu uređenja medja, odnosno administrativnom aktu o uspostavljanju državne linije između privatnih i društvenih šuma, ali ne može biti osnov za povraćaj u smislu odredbi Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju.

Kod sadržine spisa predmeta i razloga iz osporenog rješenja i presude, na štetu tužioca nije povrijeđen zakon, pa je zahtjev odbijen kao neosnovan."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.83/2008 od 30.12.2008. god)

RJEŠAVANJE U UPRAVNOM SPORU BEZ SPISA PREDMETA
(Član 27 stav 3 Zakona o upravnom sporu)

Ako tuženi i posle drugog zahtjeva ne dostavi spise predmeta ili ako izjavi da ih ne može dostaviti, sud može riješiti stvar i bez spisa.

Iz obrazloženja:

"Neosnovano se podnijetim zahtjevom tvrdi da tužiocima nije data mogućnost da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima, jer su tužiocima u tužbi mogli iznijeti sva svoja izjašnjenja o svim činjenicama i okolnostima, a takva mogućnost im je data i na usmenoj raspravi. Uz to ni podnijetim zahtjevom se ne navodi čime i na koji način je to sud onemogućio tužioce da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima.

Članom 27 st.3 ZUP-a je dato ovlaštenje sudu da pod uslovima tamo propisanim može spor riješiti i bez spisa. Saglasno toj zakonskoj odredbi sud je postupao u konkretnom slučaju.

U upravnom postupku raspravljena su sva sporna pitanja na koja je ukazano presudom Vrhovnog suda Crne Gore U.br.577/2003 od 31.05.2004. godine, pa ne stoje drugačiji s tim u vezi navodi podnijetog zahtjeva. Cijeneći hronologiju upisa i uknjižbi, upoređivanje podataka iz kat. operata i ugovora Ov.I br.401/66 od 20.08.1966. godine osnovano upravni organi zaključuju da tužiocima u postupku izlaganja nijesu dokazati pravo prolaza preko kat.parcele 1645/2. Osnovano je, zato, pobijanom presudom tužba odbijena."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.87/2008 od 18.07.2008. god)

USLOVI ZA IZDAVANJE AKTA O LOKACIJI ZA GRADNJU
OBJEKTA
(Čl.59 Zakona o planiranju i uređenju prostora)

Za izdavanje rješenja o lokaciji radi gradnje objekta potreban je dokaz o pravu svojine odnosno drugih prava na građevinskom zemljištu.

Iz obrazloženja:

"Članom 8 st.1 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl.list RCG", br.29/2007) propisano je da se upisom u katastar nepokretnosti stiču prava na nepokretnostima, a čl.10 istog zakona da se podaci o nepokretnostima i pravima na njima upisani u skladu sa zakonom smatraju tačnim.

Zakonom o planiranju i uređenju prostora je propisano da se uz zahtjev za izdavanje rješenja o lokaciji podnosi dokaz o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (čl.59), a lokacija je urbanistička parcela kako je to propisano čl.58 istog zakona.

Osporenim rješenje je "Lovćeninvestu" odobrena kolacija na kat. prceli 1339/5 KO Podgorica, koja kat. parcela je u katastarskom operatu upisana kao svojina tog pravnog lica.

Polazeći od te činjenice i naprijed navedenih zakonskih odredbi osnovano Upravni sud pobijanom presudom nalazi da je to rješenje zakonito, odnosno podnijeta tužba neosnovana."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.79/2008 od 18.07.2008. god)

AKT REGISTRATORA I UPRAVNI SPOR
(Član 58 u vezi čl.7 stav 2 Zakona o upravnom sporu
u vezi čl.86 Zakona o privrednim društvima)

Akt registratora (Centralnog registra privrednog suda) je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Iz obrazloženja:

"Pobijano rješenje Upravnog suda Crne Gore, kojim je odbačena tužba, u konkretnoj upravnoj stvari, zasnovana je na zakonskoj premisi prava na žalbu - član 12. Zakona o opštem upravnom postupku, prema kojem stranka protiv rješenja donešenog u prvom stepenu ima pravo na žalbu, te da se samo zakonom može propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena i to, ako je na drugi način obezbijedjena zaštita prava i pravnih interesa stranaka, odnosno zaštita zakonitosti, kao i da prema Zakonu o privrednim društvima, kojim je propisan postupak registracije, žalba nije isključena. Sa ovih razloga pobijanim rješenjem tužba je odbačena, kao nedozvoljena, a spisi predmeta dostavljeni nadležnom organu - Ministarstvu ekonomije radi odlučivanja po žalbi.

Upravni sud Crne Gore, previdio je činjenicu da su u zakonskom režimu uređenja i pravnog položaja privrednih društava došlo do novelacija Zakona o privrednim društvima, ("Sl.list RCG",br.6/2002) - član 86. kojima se uređuje postupak registracije tako što je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima ("Službeni list CG",br.17/2007 od 31.12.2007. godine) - član 58. određeno da se u članu 86. Zakona o privrednim društvima, poslije stava 12. koji postaje stav 11., dodaje novi stav koji glasi: "*(12) Akti registratora su konačni i protiv njih se može pokrenuti upravni spor*", čime je propisano da u ovim stvarima žalba nije dopuštena a pravna zaštita se obezbjedjuje na drugi način - član 12. ZUP-a i član 7. stav 2. ZUS-a.

Polazeći od činjenice da je osporeni akt Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici, broj reg.br.5-0361311/003 donijet 12.03.2008. godine, dakle nakon stupanja na snagu citiranih zakonskih izmjena, to je protiv istog, kao prvostepenog, dozvoljeno pokretanje upravnog spora - član 7. stav 2. Zakona o upravnom sporu u vezi čl.58. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima.

Ispitujući pobijano rješenje, u domenu zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, ovaj sud nalazi da su naznačenim propustima učinjene povrede pravila postupka u upravnom sporu koje su mogle biti od uticaja na zakonito i pravilno rješenje ove upravne stvari - član 42. ZUS-a.

Upravni sud će otkloniti nedostatke na koje je ukazano ovom presudom (čl.46 ZUS-a) i donijeti novu zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.66/2008 od 18.07.2008. god)

PRIVREMENA MJERA I ĆUTANJE ADMINISTRACIJE U UPRAVNOM
SPORU

(Ālan 14 Zakona o upravnom sporu u vezi Āl.361 i 396 ZPP)

Upravni sud nije nadležan za odlučivanje u upravnom sporu zbog ćutanja administracije po zahtjevu za donošenje privremene mjere.

Procesna pretpostavka za odlučivanje po zahtjevu za izdavanje privredmene mjere, u upravnom sporu, je podnijeta tužba protiv upravnog akta.

Iz obrazloženja:

"Rješenjem Upravnog suda CG, U.pm.br.2/2008 od 23.01.2008. u upravnom sporu tužilaca D.L.T. I A..T.N.D.N, iz Rumunije, protiv tužene Uprave za nekretnine - Podgorica, zbog ćutanja administracije, Upravni sud se oglosio stvarno nenadležnim po podnijetom predlogu tužioca za donošenje privremene mjere. Uz to, odlučeno je da se spisi predmeta koji se odnose na privremenu mjeru dostave Osnovnom sudu u Kotoru, kao stvarno nadležnom, radi odlučivanja o istoj.

Protiv označenog rješenja Upravnog suda tužioci su podnijeli zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede materijalnog prava i povrede pravila postupka u upravnom sporu. Predlažu da se osporeno rješenje ukine.

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može se podnijeti samo protiv pravosnažne odluke Upravnog suda (Āl.40. Zakona o upravnom sporu) tako da u konkretnom sluĀaju nepostojanje pravosnažnosti sudske odluke Āini podnijeti zahtjev nedozvoljenim. Medjutim, podnijeto pravno sredstvo se u pravnom smislu ima smatrati žalbom. U sluĀaju kada se Upravni sud oglosi nenadležnim tada se uz primjenu Āl.55. Zakona o upravnom sporu primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, koje uređuje pitanje oglašavanja nenadležnim, u smislu kojih odredbi u odnosu na žalbu protiv rješenja o oglašavanju nenadležnim odlučuje po žalbi drugostepeni sud (Āl.361. st.3. i 396. Zakona o parničnom postupku u vezi sa Āl.55. Zakona o upravnom sporu), a to znaĀi Vrhovni sud.

Stoga je ovaj sud, podnijeti zahtjev uzeo u razmatranje kao žalbu i razmotrio istu u smislu žalbenih osnova i našao da je žalba neosnovana.

Shodno odredbi Āl.14. Zakona o upravnom sporu, procesna pretpostavka za odlučivanje Upravnog suda po zahtjevu za izdavanje privremene mjere jeste da je podnijeta tužba protiv upravnog akta i upravo je temelj privremene mjere zahtjev za uređjenje stanja do donošenja sudske odluke po tužbi protiv konaĀnog akta, uz uslov da i mjerom iz Āl.13. st.2.

istog zakona ne mogu spriječiti velike štetne posljedice po tužioca ili bi osporeni akt prouzrokovao nenaknadivu štetu.

Polazeći od istaknutog, po prirodi ovog instituta, u upravnom sporu zbog ćutanja administracije, što je slučaj u konkretnoj stvari, nije moguće doći do primjene instituta privremene mjere, jer tada nema upravnog akta kao uslova a tužba je upravo podnijeta zbog nedonošenja akta.

Kod naprijed navedenog stanja stvari, pošto ne postoji konačni upravni akt, pravilno je Upravni sud donio rješenje kojim se oglasio nenadležnim za odlučivanje po privremenoj mjeri i uputio tužioca na naznačeni osnovni sud s pozivom na odredbu čl.268. Zakona o izvršnom postupku. Ova odredba predviđa mogućnost određivanja privremene mjere u upravnom postupku, a kada je ovaj postupak u toku.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.25/2008 od 04.04.2008. god)

SLUŽBENIČKI ODNOSI - PREUZIMANJE I RASPORED NA RADNO
MJESTO

(Čl.104 Zakona o državnim službenicima i namještenicima)

Prelaženjem u nadležnost drugog organa uprave upravnih poslova ukinutog organa i preuzimanjem i rasporedom službenice na radno mjesto koje odgovara njenoj stručnoj spremi nijesu povrijeđena prava iz radno-službeničkog odnosa.

Iz obrazloženja:

"Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o komunalnoj policiji ("Sl.list - Opštinski propisi", broj 35/05) propisano je da inspeksijski poslovi koje je vršila komunalna inspekcija prelaze u nadležnost komunalne policije, a Programom reorganizacije Sekretarijata za uređenje prostora i komunalno stambene poslove broj 03-12047/1 od 12.10.2006. godine utvrđeno je da je prestala potreba za radom komunalnih inspektora, pa i tužilje u tom Sekretarijatu, jer su poslovi na koje je ista bila raspoređena prešli u djelokrug drugog organa, te predloženo da bude raspoređena na rad u Komunalnu policiju - organ koji je preuzeo poslove na kojima su isti radili ukoliko ispunjavaju uslove propisane Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta u tom organu.

Tužilja je preuzeta od strane Komunalne policije i raspoređena u zvanje i na radno mjesto koje odgovara njenoj školskoj spremi, pa je Upravni sud pobjanom presudom osnovano našao da osporenim rješenjem nije povrijeđeno materijalno pravo, a što podnijeti zahtjev čini neosnovanim.

Navodi podnijetog zahtjeva da je tužilja u Sekretarijatu za uređenje prostora i komunalno stambene poslove obavljala poslove inspektora i da je u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja bila na bolovanju su bez značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što je u konkretnom slučaju došlo do reorganizacije, pa se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe čl.104 Zakona o državnim službenicima i namještenicima."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.107/2008 od 25.09.2008. god)

PONAVLJANJE UPRAVNOG POSTUPKA
(Član 247 Zakona o opštem upravnom postupku
u vezi čl.75 i 76 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju)

Blagovremenost zahtjeva za ponavljanje postupka u stvarima ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja treba cijeliti prema pravilima opšteg upravnog postupka i podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.

Iz obrazloženja:

"Donoseći pobijanu odluku Upravni sud stoji na stanovištu da se blagovremenost podnjetog zahtjeva treba cijeliti prema odredbi člana 247 st.4 Zakona o opštem upravnom postupku, jer odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju nije propisana mogućnost podnošenja takvog zahtjeva nezavisno od rokova propisanih u Zakonu o opštem upravnom postupku.

Gornje stanovište Upravni sud temelji isključivo na činjenici da se u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenjuje zakon kojim je uređen opšti upravni postupak (čl.75 st.2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju), te činjenici da u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju nije propisano ponavljanje postupka. Međutim, donoseći takav zaključak Upravni sud gubi iz vida da je odredbom člana 139 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da se podaci uneseni u matičnu evidenciju mogu naknadno mijenjati u slučajevima tamo propisanim, a saglasno članu 76 st.1 istog zakona osnovica osiguranja se utvrđuje na osnovu podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji. Te zakonske odredbe Upravni sud očigledno zanemaruje kad izvodi gornji zaključak, a bez primjene tih odredbi ne može se izvoditi zaključak o blagovremenosti ili neblagovremenosti podnjetog zahtjeva."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.128/2008 od 30.12.2008. god)

POVREDA PRAVILA POSTUPKA U UPRAVNOM SPORU

(Član 55 Zakona o upravnom sporu
u vezi čl.367 stav 2 tačka 15 Zakona o parničnom postupku)

Postoji bitna povreda pravila postupka u upravnom sporu ako o odlučnim činjenicama postoji protivurječnost između onoga što se navodi u razlozima presude i sadržine predmetnih spisa.

Iz obrazloženja:

"Iz spisa predmeta - prvostepenog i drugostepenog rješenje - se utvrđuje da je u upravnom postupku utvrđeno da je zemljište, koje je bilo vlasništvo pravnog prethodnika podnosioca zahtjeva, degradirano, te da je to razlog za primjenu člana 13 st.2 Zakona o vraćanju ranijim vlasnicima poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine i obavezivanje korisnika navedenog zemljišta da nasljednicima ranijeg vlasnika izda dionice u skladu sa posebnim zakonom.

Nasuprot takvim zaključcima iz osporenog rješenja Upravni sud pobijanom presudom nalazi da zemljište, koje je bilo vlasništvo pravnog prethodnika podnosioca zahtjeva, tužilac koristi kao proizvodno ekonomsku cjelinu, te da su istom podignuti dugogodišnji zasadi. Na taj način pobijanom presudom Upravni sud je počinio povredu pravila postupka u upravnom sporu iz člana 367 st.2 tač.15 ZPP u vezi člana 55 ZUS-a, jer o odlučnim činjenicama postoji protivurječnost između onoga što se navodi u razlozima presude i sadržine spisa predmeta."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.134/2008 od 31.12.2008. god)

STICANJE PRAVA SVOJINE STRANOG FIZIČKOG LICA
(Član 82 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Strano fizičko lice koje obavlja djelatnost u zemlji može, pod uslovima uzajamnosti, sticati pravo svojine na nepokretnostima dok strano fizičko lice koje ne obavlja djelatnost u zemlji može sticati pravo svojine samo na stanu i stambenoj zgradi.

Iz obrazloženja:

"Presudom Upravnog suda Crne Gore, U.br.452/2008 od 9.09.2008. godine odbijena je tužba tužioca S.R, podnijeta protiv rješenja Ministarstva finansija - Podgorica, broj 07-2-10/1-2008 od 6.02.2008. godine. Tim rješenjem odbijena je žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Uprave za nekretnine - Područna jedinica Kotor broj Up/I 954-106-3043/07 od 15.09.2007. godine u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužioca za upis prava vlasništva na zemljištu - kat. parceli broj 196 površine 84 m2 upisane u listu nepokretnosti broj 14 KO Strp.

Protiv navedene presude tužilac je blagovremeno podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede materijalnog prava, a sa predlogom da se pobijana presuda preinači i pobijano rješenje poništi.

U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta, ispitana pobijana presuda u granicama propisanim članom 45 ZUS-a, te ocijenjeni navodi podnijetog zahtjeva, pa je vijeće našlo da je:

- zahtjev neosnovan.

U upravnom postupku, koji je prethodio donošenju pobijane presude nijesu počinjene bitne povrede pravila upravnog postupka iz člana 226 st.2 ZUP-a, na čije postojanje ovaj sud, saglasno članu 45 ZUS-a, pazi po službenoj dužnosti.

Neosnovano se podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede materijalnog prava.

Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa u članu 82 a. pravi razliku između stranog fizičkog lica koje obavlja djelatnost u zemlji i stranog fizičkog lica koje ne obavlja djelatnost u zemlji, pa saglasno stavu 1 navedenog člana strano fizičko lice koje obavlja djelatnost u zemlji pod uslovima uzajamnosti može sticati pravo svojine na nepokretnostima, a saglasno stavu 2 istog člana strano fizičko lice koje ne obavlja djelatnost u zemlji pod uslovima uzajamnosti može sticati pravo svojine samo na stanu i stambenoj zgradi. Kod takvih zakonskih odredbi osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje zakonito, a tužba neosnovana.

Navodi podnjetog zahtjeva da je tužilac ugovor o kupoprodaji sklopio sa strancem, koji je ranije bio upisan kao nosilac prava svojine na zemljištu su bez značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što se Upravni sud prilikom ispitivanja zakonitosti osporenog rješenja nije mogao upuštati u ocjenu zakonitosti ranijeg upisa prava svojine."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.141/2008 od 31.12.2008. god)

POVREDA PRAVILA POSTUPKA U UPRAVNOM SPORU
(Član 42 stav 1 tačka 2 u vezi čl.39 st.1. Zakona o upravnom sporu)

Upravni sud nema ovlašćenje da upućuje na razloge iz osporenog upravnog akta već je dužan da iznese svoju ocjenu tužbenih navoda i razlozima koji su ga rukovodili za donošenje odluke.

Iz obrazloženja:

"Pobijana presuda sadrži samo formalni okvir obrazloženja presude ali ne i suštinski, jer presuda praktično nema obrazloženja. Dato obrazloženje presude sadrži samo paušalnu konstataciju, da je "u vezi sa tim tuženi organ u svom rješenju dao valjano, potpuno i jasno obrazloženje, koje ovaj sud prihvata i ne smatra za potrebno da ga ovdje ponavlja".

Takvo obrazloženje presude je suprotno pravilima postupka, jer Upravni sud nema ovlašćenje da upućuje na razloge iz osporenog rješenja, već je dužan da iznese svoju ocjenu o tužbenim navodima i razlozima koji ga rukovode za donošenje odluke.

Stoga je presudu bilo nužno ukinuti da bi sud otklonio ukazanu povredu postupka i određeno se izjasnio o svim bitnim navodima tužbe i tek će nakon valjanog obrazloženja svoje odluke biti u prilici da donese zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.120/2008 od 30.12.2008. god)

STRANAČKA LEGITIMACIJA U UPRAVNOM POSTUPKU

(Član 10 stav 3 Zakona o inspekcijskom nadzoru
u vezi čl.37 - 40 Zakona o opštem upravnom postupku)

Podnosilac inicijative za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora ima pravo da o tome dobije obavijest nadležnog organa i da koristi sva pravna sredstva zakonom propisana, za ostvarenje svog prava.

Iz obrazloženja:

"U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta, ispitano pobijano rješenje i ocijenjeni navodi podnijetog zahtjeva, pa je vijeće našlo da je: Zahtjev osnovan.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa iz člana 290 ZUP-a, a kako je to propisano članom 291 istog Zakona, vrši upravni inspektor u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru.

Članom 10 st.3 Zakona o inspekcijskom nadzoru je propisano da svako može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora. Podnosilac inicijative, koji nema položaj zainteresovanog lica, podnošenjem inicijative ne stiče svojstvo stranke u postupku, kako to nalazi i Upravni sud pobijanim rješenjem. Medjutim, podnosilac inicijative ima pravo da traži i dobije obavještenje da li je nadležni inspekcijski organ prihvatio inicijativu i ako jeste šta je preduzeo povodom iste. Ovakvo pravo podnosioca inicijative proizilazi iz odredbe člana 13 st. 1 tač. 1 Zakona o inspekcijskom nadzoru, kojom je propisano da je u vršenju inspekcijskog nadzora inspektor obavezan da razmotri inicijativu za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora i o tome obavijesti podnosioca inicijative.

Polazeći od svega naprijed navedenog ovaj sud nalazi da je pobijanim rješenjem povrijeđen zakon, jer iz naznačenih zakonskih odredbi proizilazi da podnosilac inicijative ima pravo da dobije obavijest od nadležnog inspektora, pa samim tim i pravo da koristi sva pravna sredstva zakonom propisana za ostvarenje svog prava. Zbog toga, nije bilo mjesta odbacivanju predmetne tužbe sa razloga iz člana 22 ZUS-a, kako je to uradjeno osporenim rješenjem.

Stranačka legitimacija u upravnom postupku te pravni položaj stranke u istom utvrđuje se na temelju sveukupnih pravnih ovlašćenja, pravnih interesa i dužnosti stranke koje proističu iz opšteg ili posebnog upravnog postupka u konkretnoj upravnoj stvari (čl.37. do 40. ZUP-a), zbog čega je trebalo imati u vidu i naznačenu odredbu Zakona o inspekcijskom

nadzoru koja se mora dovesti u korelaciju sa stranačkim svojstvom u
provedenom upravnom postupku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.143/2008 od 30.12.2008. god)

PRAVA I OBAVEZE STRANAKA PO OSNOVU UGOVORA O
FIDUCIJALNOM PRENOSU PRAVA SVOJINE
(Član 11 stav 2 Zakona o fiducijalnom prenosu prava svojine)

Za osjenu zakonitosti rješenja o upisu prava svojine, temeljen ugovora o fiducijalnom prenosu prava svojine, odlučno je činjenično stanje na dan donošenja rješenja.

Iz obrazloženja:

"Članom 11. st.2. Zakona o fiducijarnom prenosu prava svojine propisano je da je dužnik dužan predati stvar povjeriocu ako svoj dug ne izmiri u roku.

U upravnom postupku je utvrđeno da je tužilac, kao dužnik, sklopio ugovor o fiducijarnom prenosu prava svojine, da je taj ugovor upisan u skladu sa zakonskim odredbama, da je rok za izmirenje duga bio 31.08.2005. godine, da tužilac svoj dug nije izmirio u ugovorenom roku, te da taj dug tužilac nije bio izmirio ni na dan donošenja prvostepenog rješenja - 11.01.2006. godine.

Na naprijed navedeno činjenično stanje upravni organi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su našli da su se stekli zakonski uslovi za definitivni upis prava svojine, pa je Upravni sud osnovano odbio tužbu dajući za svoju odluku jasne i valjane razloge.

Navodi podnjetog zahtjeva da je fiducijarni dužnik kasnije isplatio dug, su bez značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što je za zakonitost rješenja o definitivnom upisu prava svojine bitno činjenično stanje na dan donošenja rješenja."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.36/2008 od 12.06.2008. god)

POVREDA PRAVILA POSTUPKA U UPRAVNOM SPORU
(Član 42 stav 1 tačka 2 u vezi čl.39 Zakona o upravnom sporu)

Upravni sud je dužan da cijeni tužbene navode i u obrazloženju svoje odluke da razloge koji su ga rukovodili da usvoji, odbije ili odbaci tužbeni zahtjev. U suprotnom, sud svoju odluku čini nejasnom što je suprotno pravilima postupka u upravnom sporu zbog čega takvu presudu treba ukinuti.

Iz obrazloženja:

"Nakon razmatranja spisa predmeta i ocjene navoda iz zahtjeva ovaj sud je našao da je u postupku donošenja pobijane presude učinjena povreda pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari, u smislu čl.42. st.1. tač.2. Zakona o upravnom sporu, zbog čega je presudu bilo nužno ukinuti.

U odnosu na bitne navode iz tužbe pobijana presuda ne sadrži valjano obrazloženje, zbog čega se zakonitost presude ne može na pouzdan način ispitati. U odnosu na takve navode tužbe presuda nije dala odgovor osim paušalne konstatacije da su prvostepeni i tuženi organ u svojim rješenjima dali potpuno i jasno obrazloženje "tako i u pogledu određivanja i uskladjivanja penzije tužioca, koje ovaj sud u cjelosti prihvata i ne smatra za potrebno da ih ovdje ponavlja". Upravni sud nema ovlašćenja da prilikom obrazloženja svoje odluke upućuje na obrazloženje upravnih akata, već je dužan da ocijeni tužbene navode i da razloge koji su ga rukovodili da navode tužbe ocijeni kao osnovane ili neosnovane. Postupajući na prednji način sud je svoju odluku učinio nejasnom i bez razloga o tužbenim navodima što je suprotno pravilima postupka u upravnom sporu.

Pošto se pobijana presuda ne može na pouzdan način ispitati to je istu bilo nužno ukinuti.

U ponovnom postupku sud će otkloniti ukazanu povredu postupka i dati određenu i jasnu ocjenu navoda tužbe i tek nakon takve pravilne ocjene u obrazloženju presude, biti u prilici da donese zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.145/2008 od 30.12.2008. god)

KONFLIKT INTERESA
OTKLANJANJE PROPUSTA U NEPOTPUNOM IZVJEŠTAJU O
PRIHODU I IMOVINI
(Član 8 stav 3 Zakona o konfliktu interesa)

Organ za utvrđivanje konflikta interesa nema zakonsko ovlaštenje da kod utvrđenja konflikta interesa zbog dostavljanja nepotpunog izvještaja o prihodima i imovini i kad takve propuste i nepravilnosti otkloni, izriče sankcije koje, Zakonom o konfliktu interesa, nijesu propisane.

Iz obrazloženja:

"Komisija za utvrđivanje konflikta interesa svojom odlukom broj 178/2 od 8.02.2008. godine pravilno je utvrdila da je javni funkcioner L.M.-S. prekršila Zakon o konfliktu interesa, jer u izvještaju o prihodima i imovini nije navela tačne podatke, te da je otklonila to postupanje suprotno Zakonu o konfliktu interesa. Na taj način postupljeno je u skladu sa čl.8 st.3 Zakona o konfliktu interesa, ali tim Zakonom Komsiji za utvrđivanje konflikta nije dato ovlaštenje da izriče sankcije zbog dostavljanja nepotpunog izvještaja, niti su tim zakonom propisane sankcije zbog takvog kršenja Zakona o konfliktu interesa. Osnovano, zato, Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da osporenim rješenjem nije povrijeđeno materijalno pravo."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.125/2008 od 27.11.2008. god)

KONFLIKT INTERESA
JAVNA FUNKCIJA, OVLAŠĆENI ZASTUPNIK I PRAVO
UPRAVLJANJA U PRIVREDNOM DRUŠTVU
(Član 15 stav 1 Zakona o konfliktu interesa)

Poslovi ovlašćenog zastupnika nijesu poslovi upravljanja privrednim društvom i kao takvi nijesu u konfliktu interesa sa javnom funkcijom.

Iz obrazloženja:

"Članom 15 st. 1 Zakona o konfliktu interesa je propisano da javni funkcioner ne može biti član organa privrednog društva, izuzev skupštine akcionara, a st. 3 istog člana da je javni funkcioner koji ima vlasnička prava u privrednom društvu dužan da nakon stupanja na javnu funkciju prenese pravo upravljanja na drugo lice. Iz navedenih zakonskih odredbi osnovano Upravni sud pobijanom presudom izvodi zaključak da poslovi ovlašćenog zastupnika privrednog društva nijesu poslovi upravljanja, te da u konkretnom slučaju nema kršenja Zakona o konfliktu interesa."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.101/2008 od 20.10.2008. god)

SLUŽBENA ZABILJEŠKA
(Član 63 stav 2 Zakona o opštem upravnom postupku)

ISPRAVLJANJE GREŠAKA U RJEŠENJU
(Član 213 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku)

Samo o manje važnim radnjama i izjavama stranaka u postupku trećih lica, koji nemaju bitnog uticaja na rješavanje u upravnoj stvari, može se sačiniti službena bilješka.

Institut ispravljanja očiglednih grešaka i netačnosti u upravnom aktu ne može biti sredstvo za izmjenu supstancijalne materijalno - pravne sadržine akta.

Iz obrazloženja:

"U sjednici vijeća ovoga suda istitana je pobijana presuda u granicama podnijetog zahtjeva kao i po službenoj dužnosti u smislu čl.45. Zakona o upravnom sporu, pa je ovaj sud našao da je zahtjev osnovan.

Pogrešan je zaključak iz pobijane presude da je neosnovan navod tužioca u tužbi da mu nije omogućeno učešće u upravnom postupku, zavisno od čega nije učinjena bitna povreda postupka iz čl.226. st.2. tač.3. Zakona o upravnom postupku, što sud utvrđuje na osnovu službenih zabilješki od 02.11.2006. i 29.05.2007. godine.

U spisima predmeta postoje označene dvije službene zabilješke sačinjene ručnim pisanjem koje po formi i sadržaju ne daju osnova za izvodjenje ozbiljnih činjeničnih i pravnih zaključaka.

Ukazuje se, da se o svakoj važnoj radnji u postupku kao i važnijim usmenim izjavama stranaka ili trećih lica u postupku, sastavljao zapisnik (čl.63. st.1. Zakona o opštem upravnom postupku). Zapisnik sadrži one elemente koji su predviđeni odredbom čl.64. istog Zakona i na način određen odredbama čl.65. - 67.

Samo o manje važnim radnjama ili izjavama u postupku, koje nemaju bitnog uticaja na rješavanje u upravnoj stvari može se napraviti službena zabilješka od strane službenog lica (čl.63. st.2. Zakona o opštem upravnom postupku).

Kod naprijed navedenog stanja stvari, zbog značaja učešća u postupku stranke kojim se ostvaruje jedno od osnovnih načela upravnog postupka (načelo saslušanja stranke), očigledno je da tužiocu nije na pravno valjan način omogućeno učešće u postupku da bi štitio svoja prava i pravne interese.

Nadalje, jednu od odlučnih činjenica koja je predmet spora, presuda kvalifikuje kao "očiglednu grešku nastalu u pisanju brojeva u postupku izrade rješenja".

Procenat uskladjivanja penzije, koji se označava u procentima ne može biti očigledna greška u pisanju, u smislu čl.213. Zakona o opštem upravnom postupku, već takva greška može biti samo pogrešna primjena materijalnog prava. Institut ispravljanja očiglednih grešaka u pisanju rješenja u smislu citiranog člana 213 ne može biti sredstvo za izmjenu same suštine i sadržine rješenja i time određivanja novih prava ili obaveza. Konačno, i kada je riječ o greški u smislu čl.213. Zakona o opštem upravnom postupku, takvu grešku treba da otkloni onaj organ koji je donio takvo rješenje i to zaključkom na koji se može izjaviti posebna žalba (čl.213. st.3. Zakona o opštem upravnom postupku). U konkretnom predmetu takav zaključak nije donešen."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.132/2008 od 30.12.2008. god)

STICANJE PRAVOSNAŽNOSTI PRESUDE U UPRAVNOM SPORU

(Član 40 u vezi čl.55 Zakona o upravnom sporu
i čl.352 Zakona o parničnom postupku)

Kako u upravnom sporu nije predviđena žalba protiv odluke, kao redovno pravno sredstvo, to presuda upravnog suda postaje pravosnažna danom donošenja.

Iz obrazloženja:

"Članom 57 ZUS-a je propisano da je upravni organ vezan pravnim shvatanjem suda, kao i primjedbama suda u pogledu postupka.

Osporeno rješenje donijeto je u izvršenju presude Upravnog suda U.br.492/2004 od 22.12.2005. godine i istim u cjelosti postupljeno po toj presudi.

Polazeći od naprijed navedene zakonske odredbe osnovano je Upravni sud pobijanom presudom odbio tužbu, a kod utvrđenja da je osporenim rješenjem u cjelosti postupljeno po sudskoj odluci.

Navodi podnijetog zahtjeva kojima se osporava presuda Upravnog suda U. br. 492/2004 od 22.12.2005. godine nijesu od značaja za donošenje odluke u ovom predmetu, jer se ovaj sud odlučujući o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je podniet protiv presude U. br. 465/2006 ne može upuštati u ocjenu zakonitosti neke druge presude.

Bez značaja za drugačiju odluku su i navodi podnijetog zahtjeva da tužiocima presuda U. br. 492/2004 od 22.12.2005. godine nije uručena. Ovo sa razloga što ZUS-om nije propisano pravo žalbe protiv odluke Upravnog suda, pa saglasno čl.55 ZUS-a u vezi čl.352 ZPP-a presude Upravnog suda postaju pravosnažne danom donošenja."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.8/2008 od 25.09.2008. godine)

PROCESNE PRETPOSTAVKE ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA
VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE U UPRAVNOM
SPORU

(Član 41 Zakona o upravnom sporu)

Zahtjev za vanredno preispitivanje odluke upravnog suda može podnijeti samo stranka koja je učestvovala u upravnom sporu, te državni tužilac ili drugi nadležni organ.

Iz obrazloženja:

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je nedozvoljen. Odredbom člana 41. Zakona o upravnom sporu je propisano da protiv odluke Upravnog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke mogu podnijeti stranka koja je učestvovala u upravnom sporu i državni tužilac ili drugi nadležni organ.

odnosilac predmetnog zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke nije učestvovao u upravnom sporu u kojem je donijeta pobijana presuda, pa isti ne spada u krug procesnih učesnika postupka iz naprijed navedene zakonske odredbe, koja su ovlašćena na podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.29/2008 od 30.12.2008. god)

PROCESNE PRETPOSTAVKE ZA PODNOŠENJE VANREDNOG
PRAVNOG LIJEKA - ZAHTJEVA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE
SUDSKE ODLUKE

(Član 40 stav 1 tačka 1 u vezi čl.57 Zakona o upravnom sporu
i čl.352 Zakona o parničnom postupku)

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke u upravnom sporu može se podnijeti samo protiv pravosnažne odluke upravnog suda.

Zahtjev podniet protiv odluke koja nije pravosnažna je nedozvoljen.

Iz obrazloženja:

"Odredbom čl.40 st.1 tač.1 ZUS-a propisano je da se protiv pravosnažne odluke Upravnog suda može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Nasuprot navedenoj zakonskoj odredbi u konkretnom slučaju zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke podniet je protiv odluke koja nije pravosnažna.

Zakon o upravnom sporu ne daje definiciju pravosnažnosti sudske odluke, pa se pravosnažnost sudske odluke saglasno čl.55 ZUS-a, ima cijeliti po odredbama Zakona o parničnom postupku. Taj zakon u čl.352 st.1 propisuje da je pravosnažna ona presuda koja se više ne može pobijati žalbom ukoliko je njom odlučeno o zahtjevu tužbe ili protivtužbe. Kod takve zakonske odredbe presuda Upravnog suda kojim se poništava osporeno rješenje ne stiče pravosnažnost jer istom nije odlučeno o zahtjevu stranke, odnosno o pravima, obavezama i pravnim interesima bilo kojeg lica.

Kad sud poništi akt protiv koga je bio pokrenut upravni spor, kako je to propisano čl. 57 ZUS-a, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego je poništen akt donesen i nadležni organ je dužan da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude, ako je postupak vodjen po zahtjevu stranke, donijeti drugi akt umjesto poništenog."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.113/2008 od 29.09.2008. god)

DOZVOLJENOST VANREDNOG PRAVNOG LIJEKA U UPRAVNOM
SPORU

(Član 40 Zakona o upravnom sporu)

**Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke može se
podnijeti samo protiv pravosnažne sudske odluke.**

Iz obrazloženja:

"Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, kao vanredno pravno sredstvo, može se podnijeti samo protiv pravosnažne sudske odluke (čl.40. Zakona o upravnom sporu).

U konkretnom slučaju, presudom je poništeno osporeno rješenje, dakle, nijesu riješena prava i obaveze bilo koje stranke.

Poništavanjem osporenog rješenja od strane Upravnog suda, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego što je poništen akt donešen. Prema prirodi stvari, u konkretnom slučaju, nakon poništaja osporenog rješenja kojim je odbijena žalba, sada je žalba ostala neriješena i tuženi organ ima obavezu da ponovo rješava žalbu, na osnovu čl.57. Zakona o upravnom sporu.

Pošto je zahtjev podnjet protiv odluke koja nije pravosnažna, to je isti nedozvoljen pa je odbačen na osnovu člana 44 st.1 Zakona o upravnom sporu."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.111/2008 od 27.11.2008. god)

INDEKS POJMOVA

	A	
Akcije		193
-pravo na otkup		
	B	
Branilac		41
Bitne povrede krivičnog postupka		49, 57, 58
Bitne povrede parničnog postupka		172 - 176
	D	
Dokazi u krivičnom postupku		55
Docnja		89
Dioba suvlasnika		105
Derivativno sticanje svojine		113
Dioba bračne imovine		147
Delegacija nadležnosti		161
Disciplinski postupak		213
	E	
Evikcija		93
Eksproprijacija		230
	F	
Fiducija		248
	G	
Gradsko gradjevinsko zemljište		121, 122
	I	
Izmakla korist		76, 77
Izdržavanje djece		141, 150
Izdržavanje bračnog druga		152
	J	
Jedinstveni suparničari		169

	K	
Kazna zatvora		22
Kapara		65
Katastar nepokretnosti		229
Konflikt interesa		250, 251
	M	
Materijalna šteta		82
	N	
Nužna odbrana		20
Nedozvoljene polne radnje		25
Nasilje u porodici		27
Nadležnost suda		37, 38, 157, 159
Nematerijalna šteta		83 - 85
	O	
Optužnica		44
Odgovornost za štetu		69 - 72, 219
Oslobodjenje od odgovornosti	od	74, 218
Odgovornost prevozioca		94
Održaj		110, 112, 119
Odgovornost vlasnika broda		199, 200
Otpremnina		214
	P	
Prevara		28
Pritvor		39
Podijeljena odgovornost		78, 80
Premija		96
Poravnanje		100
Porodična zajednica		144
Povreda prava na odbranu		163
Pravosnažnost presude		170
Ponavljanje postupka		179 - 183
Platni nalog		184
Povreda radne obaveze		207 - 210
Privremena mjera		238
	R	
Revizija		186, 187

Restruktuiranje društva	191
Raspodjela stanova	222
S	
Sudska opomena	24
Sticanje bez osnova	86, 195
Suvlasnici	105
Sticanje svojine	107, 114 - 116, 243
Službenost	119, 120
Sukob nadležnosti	160
Spajanje parnica	168
Sudski registar	194
Službena zabilješka	252
T	
Troškovi postupka	43
Tužba za utvrđenje	167
U	
Uslovna osuda	23
Ugovor - raskid ugovora	68
Ugovorna kamata	90
Ugovor o doživotnom izdržavanju	129 - 133
Ugovor o radu	203, 204, 211
Upravni spor	236, 242, 245
V	
Vrijednost predmeta spora	162
Vještačenje	165
Z	
Zastarjelost krivičnog gonjenja	45
Zahtjev za vanredno ublažavanje kazne	59
Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude	60, 61
Zastarjelost potraživanja naknade štete	87, 88
Zatezna kamata	89
Zaštita prava svojine	118

Zaostavština	133, 137
Zajednička imovina	146, 149
Zahtjev za vanredno ispitivanje sudske odluke u upravnom sporu	255 - 257

Ž

Žalba	178
-------	-----

SADRŽAJ/CONTENTS

PRAVNI STAVOVI I MIŠLJENJA.....	5
<i>LEGAL ATTITUDES AND OPINIONS</i>	
SUDSKA PRAKSA	17
<i>COURT PRACTICE</i>	
KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO	19
<i>SUBSTANTIVE CRIMINAL LAW</i>	
KRIVIČNO PROCESNO PRAVO	35
<i>CRIMINAL PROCEEDINGS LAW</i>	
OBLIGACIONO PRAVO.....	63
<i>LAW OF CONTRACTS AND TORTS</i>	
STVARNO PRAVO.....	103
<i>PROPERTY LAW</i>	
NASLJEDNO PRAVO	125
<i>SUCCESSION LAW</i>	
PORODIČNO PRAVO	139
<i>FAMILY LAW</i>	
GRADJANSKO PROCESNO PRAVO	155
<i>CIVIL PROCEDURE LAW</i>	
TRGOVAČKO PRAVO	189
<i>COMMERCIAL LAW</i>	
POMORSKO PRAVO	197
<i>MARITIME LAW</i>	
RADNO PRAVO	201
<i>LABOUR LAW</i>	
UPRAVNO PRAVO	227
<i>ADMINISTRATIVE LAW</i>	
INDEKS POJMOVA	259
<i>INDEX</i>	

CRNA GORA / MONTENEGRO
VRHOVNI SUD / THE SUPREME COURT OF MONTENEGRO

BILTEN / BULLETIN
2008 GODINA / YEAR

Za izdavača / For publisher
Vesna Medenica, Predsjednik Vrhovnog suda / President of the Supreme
Court

REDAKCIJA BILTENA / REDACTION OF THE BULLETIN

Radule Kojović (krivično pravo, zamjenik gl.i odgovornog urednika)
Julka Badnjar (privredno pravo)
Vesna Begović (gradjansko pravo)
Stanka Vučinić (upravno pravo)

Glavni i odgovorni urednik / Editor in chief
dr Čedomir Bogićević

Urednik u redakciji / Desk Editor
Dubravka Božović, savjetnik u Vrhovnom sudu

Sekretar redakcije / Secretary desk
Snežana Radović, sekretar Vrhovnog suda

ISSN 1800-5810